

**REGIONŲ KULTŪROS PLĖTROS 2012–2020 METŲ
PROGRAMOS 2015–2017 METŲ ETAPO VERTINIMAS**

Tyrimo ataskaita

*Parengė dr. Giedrė Dzemydaitė
pagal Lietuvos kultūros tarybos užsakymą*

2019, Vilnius

Tyrimas atliktas pagal Lietuvos kultūros tarybos užsakymą (2018-09-06, sutarties nr. 1S-207 (3.1)).

Tyrimo autorė dr. Giedrė Dzemydaitė (Vilniaus universitetas).

Galutinę tyrimo ataskaitą patvirtino tyrimo „Regionų kultūros plėtros 2012-2020 metų programos 2015-2019 metų etapo vertinimo“ priežiūros darbo grupė 2019 m. kovo 6 d.

TURINYS

ĮVADAS.....	5
1. REGIONŲ ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ.....	7
1.1. Regionų esamos situacijos tyrimo metodologija	7
1.2. Regionų kultūros lauko situacijos analizė.....	11
1.2.1. Kultūros veiklų infrastruktūra	11
1.2.2. Kultūros veiklų pasiūla	29
1.2.3. Kultūros veiklų paklausa.....	52
1.3. Regionų ekonominės ir socialinės situacijos analizė	64
1.4. Regionų kultūros kintamųjų ryšys su socialiniais ir ekonominiais kintamaisiais	67
1.5. Regionų esamos situacijos analizės išvados ir įžvalgos dėl regionų pasirinkimo Tolygios kultūrinės raidos modelyje	73
2. REGIONŲ KULTŪROS PLĖTROS 2012–2020 METŲ PROGRAMOS II ETAPO (2015–2017 M.) VERTINIMAS	86
2.1. I etapo (2012–2014 m.) tikslų, uždavinių ir atlikto vertinimo apžvalga.....	86
2.2. Programos II etapo priemonių uždaviniams pasiekti vertinimas.....	98
2.3. Šalies regionų plėtros politikos strateginių dokumentų (Savivaldos įstatymo, Baltosios knygos) sąryšis su Tolygios kultūrinės raidos modeliu	120
2.3. II etape parengtų ir (ar) patvirtintų teisės aktų sąryšis su planuojama regionų kultūros raida	123
2.4. Su programos II etapo įgyvendinimu susijusių tyrimų išvados ir rekomendacijos, skirtos programos III etapo (2018–2020 m.) uždaviniams programos	124
2.5. II etapo poveikis kultūros laukui regionuose	130
2.5.2. LKT finansuotų kultūros ir meno projektų, susijusių su programos įgyvendinimu, statistinė analizė	130
2.5.3. Rodikliai, galintys identifikuoti taikomų programos priemonių poveikį kultūros laukui, bei jų dinamika (2015–2018 m.)	133

2.6. Programos II etapo vertinimo išvados	142
IŠVADOS.....	147
REKOMENDACIJOS TOLYGIOS KULTŪRINĖS RAIDOS MODELIUI.....	151
INFORMACIJOS ŠALTINIAI	159
PRIEDAI	163

IVADAS

Lietuvoje įgyvendinama Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programa, kurios tikslas – skatinti tolygią kultūrinę raidą Lietuvos regionuose. Programos įgyvendinimo metu planuota finansuoti kultūros ir meno projektus, kurie prisidėtų prie kūrybinių raiškų įvairovės, stiprintų vietos kultūrinį identitetą ir skatintų bendradarbiavimą (Lietuvos kultūros taryba, toliau – LKT, 2018). Iki šio nebuvo atlikta kompleksinių tyrimų, kurie tirtų kultūros lauko kintamųjų poveikį regionų ekonominiams socialiniams kintamiesiems bei atliktų Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programos (toliau – Programa) 2015–2017 m. etapo (toliau – II etapas) vertinimą (toliau – Tyrimas). Tokio Tyrimo atlikimas sudaro galimybes pateikti rekomendacijas Programos III etapo įgyvendinimui.

Regionas – teritorija, pasižyminti geografiniu, socialiniu ir ekonominiu vientisumu ar valdymo principais, kurie išskiria ją iš kitų teritorijų (Vidaus reikalų ministerija, Baltoji knyga, 2017). Nacionalinė regioninė politika įgyvendinama administraciniuose regionuose. Administracinis regionas – tiksliai apibrėžta, ribas turinti teritorija, kurioje vykdoma viešojo administravimo veikla. Administraciniai regionai dažniausiai sutampa su statistiniais regionais, kurie naudojami suderintos statistikos rengimui ir regioninės plėtros planavimui bei stebėsenai.

Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programoje regiono sąvoka apibrėžiama remiantis Regioninės plėtros įstatymu. Regioninės plėtros įstatyme regionu yra laikoma apskritis (administracinis teritorinis vienetas), jeigu nėra nustatoma kitaip. Šiame tyrime analizuoti regionai atitinka apskričių lygį. Kadangi Regionų kultūros plėtros programa orientuota į tolygią regionų plėtrą, tyrime atskirai analizuoti didžiųjų miestų (Vilnių, Kauną ir Klaipėdą) ekonominiai, socialiniai ir kultūros lauko kintamieji.

Tyrimo tikslas – atlikus Tyrimą pateikti rekomendacijas programos III etapo įgyvendinimui.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atlikti regionų socialinės, ekonominės ir kultūros situacijos analizę (apskričių pagrindu, išskiriant didžiuosius miestus: Vilnių, Kauną, Klaipėdą), nustatyti, koks kultūros kintamųjų (kultūros infrastruktūros, kultūros veiklų pasiūlos ir paklausos) ryšys su socialiniais ir ekonominiais kintamaisiais. Atliekant regionų socialinės, ekonominės ir kultūros lauko situacijos analizę, pagrindinį dėmesį skirti *Kvotų nustatymo tvarkos apraše* naudojamiems rodikliams;

2. Apžvelgti programos I etapo (2012–2014 m.) tikslus, uždavinius ir atliktą vertinimą;

3. Atlikti programos II etapo vertinimą:

3.1. Atlikti programos II etapo priemonių uždaviniams pasiekti vertinimą, remiantis Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos (toliau – LRKM) ir LKT pateiktais

- duomenimis;
- 3.2. Nurodyti, koks šalies regionų plėtros politikos strateginių dokumentų (Savivaldos įstatymo, Baltosios knygos) sąryšis su Tolygios kultūrinės raidos modeliu;
  - 3.3. Nurodyti, koks II etape parengtų ir (ar) patvirtintų teisės aktų sąryšis su planuojama regionų kultūros raida;
  - 3.4. Nurodyti, kokios su programos II etapo įgyvendinimu susijusių tyrimų išvados ir rekomendacijos, skirtos programos III etapo (2018–2020 m.) uždaviniams;
  - 3.5. Išanalizuoti, koks programos II etapo poveikis kultūros laukui regionuose:
    - Atlikti LKT finansuotų kultūros ir meno projektų, susijusių su programos įgyvendinimu, statistinę analizę;
    - Nurodyti rodiklius, galinčius identifikuoti taikomų programos priemonių poveikį kultūros laukui, bei jų dinamiką (2015–2018 m.);
  4. Pateikti programos II etapo vertinimo išvadas, nurodant programos priemonių plano įgyvendinimo intensyvumą, atitiktį numatytiems vertinimo kriterijams, priemonių poveikį regionų kultūros raidai;
  5. Pateikti rekomendacijas Tolygios kultūrinės raidos modeliui.

Ataskaitą sudaro du skyriai, išvados ir rekomendacijos. Ataskaitos pabaigoje pateikiami informacijos šaltiniai ir priedai. 1 ataskaitos skyriuje pateikiama regionų esamos situacijos analizė (pagal 1 uždavinį). 2 ataskaitos skyriuje apžvelgiamas programos I etapo vertinimas (pagal 2 uždavinį) bei pateikiamas programos II etapo vertinimas (pagal 3 uždavinį). Ataskaitos pabaigoje pateikiamos išvados ir rekomendacijos (pagal 4 ir 5 uždavinius).

Dėkoju Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir Lietuvos kultūros tarybos darbuotojams už vertingas įžvalgas ir pasiūlymus, kurie sudarė galimybes praplėsti ir patobulinti tyrimų ataskaitą.

1. REGIONŲ ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

1.1. Regionų esamos situacijos tyrimo metodologija

I dalies tyrimo tikslas – atlikti regionų *socialinės, ekonominės ir kultūros situacijos analizę* siekiant nustatyti, koks kultūros kintamųjų ryšys su socialiniais ir ekonominiais kintamaisiais. Atliekant regionų socialinės, ekonominės ir kultūros lauko situacijos analizę, pagrindinis dėmesys skirtas *Kvotų nustatymo tvarkos apraše naudojamiems rodikliams* (Lietuvos kultūros taryba, 2018).

Pagal Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo regionuose tvarkos aprašą (2018) siekiama remti kultūros ir meno projektus, kurie vyktų Lietuvos apskrityse (išskyrus Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestus). Dėl to socialinės, ekonominės ir kultūros situacijos analizė atlikta apskričių lygiu, atsižvelgiant į didžiuosius miestus: Vilnių, Kauną ir Klaipėdą.

Formuojant tyrimo rodiklių sistemą atsižvelgta į duomenų prieinamumą. Į tyrimą įtraukti rodikliai, kurie nurodyti *Kvotų nustatymo tvarkos apraše* (Lietuvos kultūros taryba, 2018). Taip pat tirti regioniniai rodikliai iš LR Statistikos departamento, LR Kultūros ministerijos duomenys, LKT pateikta informacija bei kitų kultūros ir meno institucijų viešai pateikiama informacija. Daugiausiai orientuotasi į kiekybiškai išreikštus rodiklius, kuriuos būtų galima tirti kiekybinės analizės būdais, taikant koreliacinę analizę ir ieškant priežastinių ryšių tarp kintamųjų. Tirti regioniniai rodikliai, susiję su kultūros veiklų institucine infrastruktūra ir jos išsidėstymu regionuose, aktyvių kūrėjų skaičius regionuose, kultūros ir meno sričių finansavimo statistika per LKT bei finansuotų projektų įgyvendinimo rezultatai, naujų produktų ir paslaugų kūrimo intensyvumas, kultūros institucijų ekspozicijų pokyčiai, gyventojų dalyvavimo kultūrinėje veikloje statistika bei rodikliai, rodantys regionų socialinę ir ekonominę situaciją bei jos kitimo tendencijas.

Kultūros situacijos analizė atlikta pagal žemiau įvardintas kultūros lauko sritis:

- Kultūros veiklų infrastruktūra;
- Kultūros veiklų pasiūla;
- Kultūros veiklų paklausa.

Meno ir kultūrinės veiklos vyksta labai skirtingomis formomis bei skirtingose vietose. Menininkai ir kūrėjai dažniausiai vykdo kultūrinę veiklą bei pateikia jos rezultatus kultūrai bei menui pritaikytose erdvėse – galerijose, teatruose, kino teatruose, muziejuose, bibliotekose ir pan. Visgi kultūros veiklos gali vykti ne tik tam pritaikytose vietose, bet ir kitose kultūrai nepritaikytose erdvėse, kurias menininkai ir kūrėjai gali adaptuoti savo kūrybinių tikslų įgyvendinimui (Cultural infrastructure directions, 2012).

Kultūrinė infrastruktūra gali būti suprantama, kaip institucijos, pastatai ir žmonės su savo patirtimi ir gebėjimais, kurie sudaro galimybes kūrėjams vykdyti meno ir kultūros veiklas tam tikroje teritorijoje – regione, realizuoti savo idėjas bei teikti kultūros veiklų pasiūlą. Taigi kultūros veiklų infrastruktūros tyrimas parodo, kuriuose regionuose yra sudaryta daugiau galimybių kultūros ir meno veiklų realizavimui per jau sukurtą ir šioms veikloms pritaikytą infrastruktūrą bei infrastruktūrą palaikantį personalą. Kuo geriau išvystyta kultūros veiklų infrastruktūra, tuo tikėtinai tos teritorijos turi daugiau galimybių pritraukti kūrėjus bei sudaryti sąlygas jiems vykdyti kultūros veiklas ir realizuoti jų rezultatus. Dėl to šiame tyrime pasirinkta analizuoti kultūros ir meno veikloms pritaikytą infrastruktūrą ir jos išsidėstymą Lietuvos regionuose.

Kultūros veiklų pasiūlos ir paklausos sritys tarpusavyje glaudžiai siejasi ir yra viena kitą veikiančios. Jei nėra kultūros veiklų pasiūlos regionuose, atitinkamai nebus ir paklausos. Taigi didėjantys pasiūlos rodikliai tikėtinai turėtų skatinti kultūros veiklų paklausą ir atvirkščiai. Kultūros veiklų pasiūla yra skatinama per kultūros ir meno projektų bei veiklų finansavimą iš Lietuvos kultūros ministerijos, LKT bei savivaldybių biudžetų, taip pat privačių ar nevyriausybinų organizacijų iniciatyvų pagrindu. Jei projektai įgyvendinami veiksmingai, jie turėtų skatinti kultūros veiklų paklausos augimą.

1 lentelėje pateikti kultūros lauko kintamieji, kurie buvo įtraukti į tyrimą pagal įvardintas tyrimo sritis.

1 lentelė. Kultūros lauko kintamieji, įtraukti į tyrimą

Kultūros veiklų sritis	Kintamieji, įtraukti į tyrimą
Kultūros veiklų infrastruktūra	<p>Kultūros veiklų institucinė infrastruktūra ir jos pasiskirstymas regionuose (pagal LR Statistikos departamento, LR Kultūros ministerijos informaciją ir kt.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aukštojo mokslo institucijos, vykdančios meno ir kultūros studijas; ▪ Bibliotekos; ▪ Kultūros centrai; ▪ Muziejai; ▪ Galerijos; ▪ Archyvai; ▪ Teatrai ir koncertinės įstaigos; ▪ Muzikiniai teatrai; ▪ Kino centras, kino teatrai; ▪ Menų inkubatoriai; ▪ Meno kūrėjų rezidencijos; ▪ Kultūros paveldo objektai (pilis ir dvarai).
Kultūros veiklų pasiūla	<p>Aktyvių kūrėjų skaičius ir jų pasiskirstymas regionuose (pagal Kvotų nustatymo tvarkos apraše naudojamus rodiklius (2018), Lietuvos Statistikos departamento informacija, LKT pateikta informacija apie finansavimo statistiką):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>fizinių asmenų (meno kūrėjų)</i>, kuriems Lietuvos Respublikos kultūros ministerija yra suteikusi paramos gavėjo statusas, skaičius; ▪ <i>meno ir(ar) kultūros kūrėjų</i> skaičius, dalyvavusių konkurse LKT stipendijoms gauti; suteiktų LKT stipendijų skaičius ir suma; ▪ <i>meno ir(ar) kultūros kūrėjų</i>, dalyvavusių konkurse LKT stipendijoms gauti, pasiskirstymas pagal amžiaus grupes;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>mėgėjų meno kolektyvų</i> skaičius; ▪ kiekvienoje apskrityje registruotų <i>juridinių asmenų</i> projektų paraiškų skaičius finansavimui iš Kultūros rėmimo fondo (toliau – KRF) bendrai ir pagal juridinio asmens tipą; ▪ kiekvienoje apskrityje registruotų <i>juridinių asmenų</i>, teikusių paraiškas projektų finansavimui iš KRF gauti, pasiskirstymas pagal juridinio asmens tipą. <p>Kultūros ir meno sričių projektų finansavimo statistika:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ kiekvienoje apskrityje registruotų <i>juridinių asmenų finansuotų projektų (iš KRF) įgyvendinimo suma ir finansuotų projektų skaičius;</i> ▪ kiekvienoje apskrityje registruotų <i>juridinių asmenų finansuotų projektų (iš KRF) pasiskirstymas pagal įgyvendintas kultūros ir meno sritis; dalis projektų finansuotų per LKT programas ir per kultūros ir meno sričių konkursus.</i> ▪ <i>kultūros projektų (finansuotų iš LKT) dalyvių skaičius, vyrų ir moterų skaičius (pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją LKT¹);</i> ▪ <i>savivaldybių skirtos lėšos kultūros ir(ar) menų veiklų projektams (tiesiogiai tik iš savivaldybės biudžeto finansuoti kultūros ir meno projektai (pilnas finansavimas) ir skirtos lėšos kultūros ir meno projektams, kurie buvo gavę finansavimą ir iš kitų šaltinių (dalinis finansavimas));</i> ▪ <i>savivaldybių biudžetų išlaidos poilsiui, kultūrai ir religijai.</i> <p>Pasiūlos didinimas per LKT finansuojamus projektus (nauji produktai, paslaugos):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>sukurtų naujų meno produktų skaičius;</i> ▪ <i>skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtos paslaugos;</i> ▪ <i>skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurti el. produktai.</i> <p>Kultūros institucijų ekspozicijų kokybiniai pokyčiai (įgyvendinti per LKT finansuotus projektus):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>atnaujintų ir įrengtų muziejų ekspozicijų skaičius;</i> ▪ <i>įsigytų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius muziejuose;</i> ▪ <i>restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius muziejuose;</i> ▪ <i>restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius bibliotekose;</i> ▪ <i>įsigytų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius bibliotekose;</i> ▪ <i>restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius archyvuose.</i>
<p>Kultūros veiklų paklausa</p>	<p>Gyventojų dalyvavimo kultūrinėje veikloje ir pasitenkinimo kultūrinėmis veiklomis tyrimų rezultatai (2014 m., 2017 m., Verikienė ir kt.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>polinkis dalyvauti kultūrinėje veikloje mažuose miesteliuose ir kaimo vietovėse (2014 m., 2017 m.);</i> ▪ <i>kliūtis dalyvavimo kultūrinėje veikloje mažuose miesteliuose ir kaimo vietovėse (2014 m., 2017 m.).</i> <p><i>Kvotų nustatymo tvarkos apraše naudojami rodikliai (2018), LR Statistikos departamento informacija ir Lietuvos nacionalinio kultūros centro informacija:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>muziejų lankytojų skaičius;</i> ▪ <i>kultūros centrų kolektyvų dalyvių skaičius;</i> ▪ <i>kultūros centrų mėgėjų meno ir profesionalaus meno renginių skaičius ir jų lankytojų skaičius;</i> ▪ <i>profesionalaus meno parodų ir tautodailės ir kt. parodų, surengtų kultūros centruose, skaičius ir jų lankytojų skaičius.</i> <p>Kultūros veiklų paklausos pokytis dėl įgyvendintų kultūros ir meno projektų (remiantis įgyvendintų projektų, finansuotų iš KRF, statistika; duomenis apie lankytojų</p>

¹ Pastebima, kad informaciją apie įgyvendintų projektų rezultatus, finansuotus iš KRF, kiek lankytojų aplankė suorganizuotą renginį, kiek dalyvių dalyvavo projekte ar pan., LKT surinko iš projektų vykdytojų pateiktų ataskaitų, dėl to už pateikiamos informacijos teisingumą yra atsakingi projektų vykdytojai.

Kadangi projektų vykdytojų buvo daug ir įvairių, tikėtina gali būti tam tikra duomenų pateikimo paklaida ar atsirasti techninių klaidų. Siekiant išvengti šių netikslumų analizuojant duomenis, duomenys buvo peržiūrėti, kai kuriais atvejais eliminuojamos stipriai išsiskiriančios reikšmės.

	<i>skaičių pateikė projektų vykdytojai LKT</i> ² : <ul style="list-style-type: none"> ▪ profesionalaus meno lankytojų skaičius; ▪ etninio meno renginio lankytojų skaičius; ▪ mėgėjų meno renginio lankytojų skaičius; ▪ neįgaliųjų, apsilankiusių renginyje, skaičius; ▪ vaikų ir jaunimo, apsilankiusių renginyje, skaičius; ▪ vaikų ir jaunimo, lankiusių kultūros edukacijos veiklas, skaičius; ▪ socialinės rizikos vaikų ir jaunimo, lankiusių kultūros edukacijos veiklas, skaičius.
--	---

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais.

Regionų socialinę ir ekonominę situaciją gali atspindėti įvairūs rodikliai. Į tyrimą pasirinkta įtraukti rodiklius, remiantis *Kvotų nustatymo tvarka* ir joje pateiktu socialinio klimato skaičiavimo indeksu, bei regioninės politikos nuostatomis, kuriomis siekiama gyvybingų ir konkurencingų regionų, patrauklių gyventojams ir verslui (2 lentelė).

2 lentelė. Socialiniai ir ekonominiai kintamieji, įtraukti į tyrimą

Analizuojama sritis	Rodikliai (kintamieji), įtraukti į tyrimą
Ekonominiai kintamieji	<i>Kvotų nustatymo tvarkos apraše naudojamiems rodikliams (2018):</i> <ul style="list-style-type: none"> • šalies ūkio su individualiomis įmonėmis mėnesinį darbo užmokestis, eurai (bruto). • registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, procentais. • tiesioginių užsienio investicijos, tenkančios 1 gyventojui. <i>Kiti rodikliai iš LR Statistikos departamento:</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ BVP vienam gyventojui. ▪ Gyventojų skaičiaus pokytis. ▪ Gyventojų tankis (kv. km.). ▪ Miesto gyventojų dalis regione.
Socialiniai kintamieji	<i>Kvotų nustatymo tvarkos apraše naudojamiems rodikliams (2018):</i> <ul style="list-style-type: none"> • neto vidaus migraciją, tenkanti 1 gyventojui. • mokyklinio amžiaus vaikų (vyrų ir moterų), nesimokančių mokykloje, tenkančių 1 gyventojui. • vaikų socialinės rizikos šeimose skaičiaus, tenkantis 1 gyventojui. • socialinės pašalpos gavėjų, tenkančių 1 gyventojui. • iš savivaldybių biudžetų mokamų vienkartinį pašalpų socialiai remtiniams asmenims gavėjų, tenkančių 1 gyventojui. • iki 14 m. išlaikomų žmonių koeficientas. • nuo 65 m. išlaikomų žmonių koeficientas. • nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų, tenkančių 1 gyventojui. • užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičiaus, tenkančio 100 tūkstančių gyventojų, paskutinių dviejų metų pokytis, procentais.

Šaltinis: sudaryta autorės remiantis lentelėje nurodytais šaltiniais.

Kaip vieną iš svarbiausių ekonominių rodiklių būtų galima išskirti bendrąjį vidaus produktą (toliau – BVP), tenkantį vienam gyventojui. Šis rodiklis yra bene dažniausiai analizuojamas ekonominis rodiklis ES Sanglaudos politikos dokumentuose, regioninėse ataskaitose ir moksliniuose tyrimuose. Rodiklis parodo pragyvenimo lygį regionuose, taip pat atskleidžia regiono konkurencingumą. Iš rodiklio galima spręsti, ar regione verslas bei individualūs asmenys sukuria

pakankamai ekonominės vertės, kurią gali realizuoti vietinėje ir užsienio rinkose, ir ar gyventojų pajamos turi tendenciją augti. Tai visa apimantis rodiklis ekonominei situacijai vertinti. Visgi BVP rodiklis Lietuvos mastu skaičiuojamas tik apskričių lygiu, todėl nėra galimybės tyrime atskirai analizuoti Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų pagal šį rodiklį. Todėl tyrime įtraukti ir kiti ekonominiai ir socialiniai rodikliai. Visų į tyrimą įtrauktų kintamųjų sąrašas pateiktas 2 lentelėje.

LR Statistikos departamentas sistemina ir pateikia dalį ekonominių ir socialinių rodiklių tik apskričių lygiu. Savivaldybių lygiu dalis svarbių ekonominių ir socialinių rodiklių nėra skelbiama. Dėl to dažnai nėra galimybės analizuoti atskirai didžiųjų miestų savivaldybių (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos) ir likusių regiono savivaldybių. Tai sudaro tyrimo ribotumą.

Kultūros kintamųjų ryšys su socialiniais ir ekonominiais kintamaisiais tirtas remiantis koreliacine analize, kuria siekta įvertinti, ar kultūros lauko kintamieji pasižymi panašiomis tendencijomis, kaip socialiniai ir ekonominiai kintamieji Lietuvos regionuose. Naudoti duomenys 2015–2017 m., nes tuo laikotarpiu susisteminta daugiausiai informacijos apie LKT finansuotus projektus ir jų įgyvendinimo rezultatus. Ryšiai tarp kultūros ir ekonominių, socialinių kintamųjų vizualizuotas taikant hierarchinį klasterizavimo metodą. Į tyrimą įtraukti 65 rodikliai (7 priedas).

Toliau poskyriuose tyrimų rezultatai pateikiami žemiau įvardintu nuoseklumu:

- regionų kultūros lauko situacijos analizės rezultatai;
- ekonominės ir socialinės situacijos analizės rezultatai;
- kultūros kintamųjų ryšys su socialiniais ir ekonominiais rodikliais.

1.2. Regionų kultūros lauko situacijos analizė

Kultūros lauko situacijos analizė pradedama nuo kultūros veiklų infrastruktūros ir jos išsidėstymo Lietuvos regionuose analizės. Toliau analizuojama kultūros veiklų pasiūla ir paklausa.

1.2.1. Kultūros veiklų infrastruktūra

Kultūros veiklų infrastruktūros analizė pradedama nuo menų ir kultūros aukštojo mokymo institucijų analizės, jų turimos infrastruktūros ir išsidėstymo Lietuvoje. Toliau analizuojami kiti kultūros veiklų infrastruktūros elementai: bibliotekos, kultūros centrai, muziejai, galerijos, archyvai, teatrai, kino centras ir kino teatrai, menų inkubatoriai, menininkų rezidencijos, kultūros paveldo objektai (dvarai ir pilys).

Menų ir kultūros aukštojo mokymo institucijų išsidėstymas Lietuvoje

Menų ir kultūros aukštojo mokymo institucijos prisideda prie profesionalių kūrėjų ugdymo ir telkimo Lietuvos miestuose ir regionuose. Menų ir kultūros aukštojo mokymo institucijas galima sieti ir su fizine ir technine infrastruktūra, ir su minkštąją infrastruktūra – darbuotojais, jų patirtimi ir gebėjimais, kurie sudaro galimybės kultūros ir meno veiklų plėtojimuisi. Regionuose ir miestuose, kuriuose įsikūrę aukštojo mokymo institucijos, dažniausiai telkiasi ir koncentruojasi jaunieji menininkai ir kūrėjai bei savo srities profesionalai, vykdančys mokomąją, mokslinę bei praktinę meninę ir kultūrinę veiklą. Menų ir kultūros aukštojo mokymo institucijos tampa kūrėjų telkimosi centrais.

Pagrindinės aukštosios mokyklos Lietuvoje yra įsikūrusios Vilniuje. Šios institucijos suteikia aukštąjį išsilavinimą plataus spektro meno, muzikos ir teatro srityse bei jose vykdomos doktorantūros studijos:

- Vilniaus dailės akademijoje (toliau – VDA),
- Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje (toliau – LMTA).

Vilniaus dailės akademijos pagrindinis padalinys yra Vilniuje, čia vykdomas platus spektras studijų programų, apimančių sritis nuo architektūros, animacijos, dailėtyros iki scenografijos, skulptūros, tapybos ir kt. VDA Vilniuje suteikia erdves ir infrastruktūrą meno kūrinių parodoms ir eksponavimui. Veikia parodų erdvė „5 malūnai“, galerijos „Akademija“, „ARgenTum“, „Artiflex“, „Židiny“, VDA muziejaus parodų salė „Titanikas“, alternatyvus ekspozicinis plotas Krematoriumas/Meno krosnys, ekspozicijos galimybės Panemunės pilyje (Jurbarko r., Tauragės regionas).

Nors Vilniuje sutelkta daugiausiai infrastruktūros ir žmogiškųjų bei kūrybinių resursų, VDA turi fakultetus ir kituose miestuose: *Klaipėdoje*, *Kaune*, *Telšiuose*, kuriuose vykdomos studijos, perduodamos žinios bei ugdomi jaunieji kūrėjai. Prieš kelis metus įsteigtas VDA padalinys – meno kolonija *Nidoje*.

VDA Telšių fakultete veikia trys katedros: Metaloplastikos katedra, apjungianti Metaloplastikos ir Juvelyrinės bei Skulptūros studijas, Dizaino katedra, apjungianti Gaminio dizaino, Baldų dizaino ir restauravimo, Aprangos dizaino studijas. Dailės pagrindų ir teorijos katedra, teikianti teorines žinias iš bendrosios meno istorijos, teorijos, estetikos ir susijusių sričių. Skulptūros, juvelyrinės ir dizaino srityse LKT suteikė didžiąją dalį (14 iš 22) individualių stipendijų pareiškėjams iš Telšių per 2014-2018 m., tai rodo šio regiono specializavimąsi šioje profesionalaus meno srityje.

Telšiuose veikia *Telšių dailės galerija*. Galerija funkcionuoja kaip mokomoji VDA Telšių fakulteto bazė. Čia vyksta kursinių darbų peržiūros, vieši bakalauro darbų gynimai bei diplomų

teikimo ceremonijos. 2015 m. prie VDA Telšių galerijos įsikūrė Taikomųjų kultūros paveldo tyrimų ir konservavimo centras. Čia vykdomi baldų restauravimo ir konservavimo tyrimai, mokymai, konferencijos.

VDA Klaipėdos fakultete vykdomos keturios bakalauro studijų programos: Architektūra, Grafinis dizainas, Interjero dizainas, Šiuolaikinis menas ir medijos. Taip pat vykdoma Vizualinio dizaino magistro studijų programa. Prie *VDA Klaipėdos fakultete* įsteigtas ir VDA Urbanistikos, dizaino ir architektūros institutas – tyrimų ir praktikų bazė VDA studentams ir dėstytojams.

VDA padalinys – *Nidos* meno kolonija (toliau – NMK) – praplėtė Klaipėdos apskrities kultūros lauką. NMK buvo atidaryta kūrėjams 2011 m. (1323 kv. m.), o 2015 m. atidarytas naujas korpusas 1330 kv. m. Šios infrastruktūros sukūrimui buvo pasitelktos finansavimo lėšos iš Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos bei ES struktūrinių fondų lėšų. Nidos meno kolonijos steigimo tikslas - kelti dailės ir dizaino edukacijos kokybę ir diegti inovacijas meninio švietimo srityje skatinant tarptautinį bendradarbiavimą, siekiama sukurti palankias sąlygas originaliems šiuolaikinio meno projektams įgyvendinti. Čia vyksta tarptautiniai seminarai, vasaros mokyklos, parodos, konferencijos, video peržiūros ir meninių rezidencijų programa. Birželio, liepos ir rugsėjo mėnesiais NMK vyksta Vilniaus dailės akademijos studentų vasaros praktikos. Ištisus metus NMK vyksta ir kitų organizatorių rengiami projektai. NMK fizinė infrastruktūra apima penkias rezidencijas menininkams, bendrabutį, dvi daugiafunkcines erdves, kurios skirtos meniniams ir edukaciniams renginiams, terasą ant stogo bei skaitmeninę vaizdo laboratoriją.

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos veikla sukoncentruota Vilniaus mieste. Čia veikia Muzikos bei Teatro ir kino fakultetai. Nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. pradėjo veikti Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Klaipėdos fakultetas. Jis suformuotas integravus Klaipėdos universiteto (KU) Menų akademiją. Jame veikia Muzikos, Šokio ir Teatro katedros.

Mokymo programos, susiję su menais ir kultūra, yra integruotos ir į bendro profilio universitetus: *Klaipėdos universitetą, Šiaulių universitetą ir Vytauto Didžiojo universitetą* (Kaune). Klaipėdos universitete Socialinių ir humanitarinių mokslų fakultete yra folkloro laboratorija, medijų laboratorija bei veikia kultūrologijos katedra. Šiaulių universitete Socialinių, humanitarinių ir menų mokslų fakultetas apima dizaino, muzikos, menų ir dailės sritis. Visgi 2017 m. ir 2018 m. studentų priėmimas įvyko į muzikos pedagogikos (bakalauro) ir dailės (magistro) studijų programas. Šiaulių universitetas kuruoja Šiaulių universiteto dailės galeriją.

Vytauto Didžiojo universitete (toliau – VDU) veiklą vykdo Menų fakultetas, kuriame veikia menotyros, šiuolaikinių menų ir teatrologijos katedros. VDU veikia dvi galerijos: „101“ ir „5 aukštas“. Galerija „101“ yra tarp-akademiniame kontekste įsikūrusi erdvė, skatinanti jungiamuosius šiuolaikinio meno procesus, joje pristatomos Lietuvos ir užsienio šalių menininkų kūrybos

personalinės ir grupinės parodos. Galerija „5 aukštas“ buvo įsteigta nenaudojamas universiteto erdves pritaikius ekspoziciniams poreikiams pagrindė universiteto bendruomėnė. VDU veikia profesionalus universiteto teatras. Tai teatrinė bei kūrybinė studija, laboratorija, kurioje studentai gali dirbti kartu su profesionaliais teatro menininkais, dalyvauti profesionalaus teatro procese, jį tyrinėti.

Per paskutinius metus Lietuvoje atsirado naujos kūrybinių industrijų studijų programos, integruojančios meno, kultūros bei verslo, technologijų ir komunikacijos sritis. Kūrybinių industrijų programos dažniausiai teikiamos plataus profilio universitetuose: Vilniaus universitete, Vilniaus Gedimino technikos universitete, Mykolo Romerio universitete, Kazimiero Simonavičiaus universitete, Vytauto Didžiojo universitete bei kai kuriose kolegijose.

Apibendrinant, aukštojo mokymo institucijos, kurios yra jaunųjų kūrėjų bei profesionalių meno ir kultūros žinovų telkimo centrai, teikia platų spektrą studijų didžiuosiuose miestuose Vilniuje, Kaune bei Klaipėdoje. Vilniuje įsikūrusios pagrindinės kultūros ir meno mokymo institucijos (VDA ir LMTA) turi savo padalinius ir kituose miestuose. Klaipėdoje veikia Klaipėdos universitetas, kuriame yra integruotos meno ir kultūros studijos, taip pat VDA bei LMTA padaliniai. Čia vykdomos studijos apimančios meno ir kultūros sritis, architektūrą, dizaino studijas, šiuolaikinį meną, medijas, folklorą, kultūrologiją, muziką, šokį ir teatrą. Klaipėdos apskrities kultūros lauko vystymosi galimybes praplečia VDA Nidos meno kolonija, pradėjusi veikti nuo 2011 m. Ji sudarė galimybes kultūros ir meno renginiams, projektų įgyvendinimui, čia vykdoma menininkų rezidencijų veikla bei atliekamos studentų praktikos. Šiaulių ir Telšių miestuose veikiančios mokymo institucijos sudaro galimybes pritraukti jaunos kūrėjus į kelias sritis. Šiauliuose – į muzikos ir dailės, Telšiuose – į metalo meno ir juvelyrikos, skulptūros ir dizaino bei kostiumo dizaino studijas.

Kita kultūros veiklų infrastruktūra ir jos pasiskirstymas Lietuvoje

LR Kultūros ministerija bei savivaldybės kuruoja kultūros veiklų infrastruktūrą, kuri yra įvairiai pasiskirsčiusi Lietuvoje. Galima išskirti tokias pagrindines infrastruktūros sritis, kurios yra finansuojamos iš valstybės biudžeto (LR Kultūros ministerijos informacija, 2018), bei tas sritis, prie kurių įgyvendinimo dalinai prisideda savivaldybės, buvo investuotos ES struktūrinių fondų lėšos ar infrastruktūra remiasi privačių iniciatyvų pagrindu:

- bibliotekos;
- kultūros centrai;
- muziejai;
- galerijos;

- archyvai;
- kultūros paveldo objektai (dvarai ir pilys);
- meno inkubatoriai;
- menininkų rezidencijos;
- teatrai ir koncertinės įstaigos;
- meno kolektyvai;
- Lietuvos kino centras ir kino teatrai.

Visuose Lietuvos regionuose gana tolygiai geografiškai pasiskirstę yra bibliotekos, kultūros centrai, taip pat meno kolektyvai bei meno ir muzikos mokyklos, kultūros paveldo objektai ir dvarai. Jos veikia kiekvienoje savivaldybėje. Teatrai, muzikiniai teatrai koncentruoti didžiuosiuose miestuose.

Bibliotekos. Lietuvos bibliotekų tinklą sudaro 2 505 bibliotekos (2017 m. sausio 1 d. duomenys, LR Kultūros ministerija, 3 lentelė). Kultūros ministerijos valdymo sričiai priskirtos 7 bibliotekos, veikiančios Vilniuje ir didžiausiuose Lietuvos miestuose (Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 5 apskričių bibliotekos ir Lietuvos aklųjų biblioteka).

3 lenelė. Bibliotekų skaičius ir pasiskirstymas Lietuvos regionuose, 2017 m.

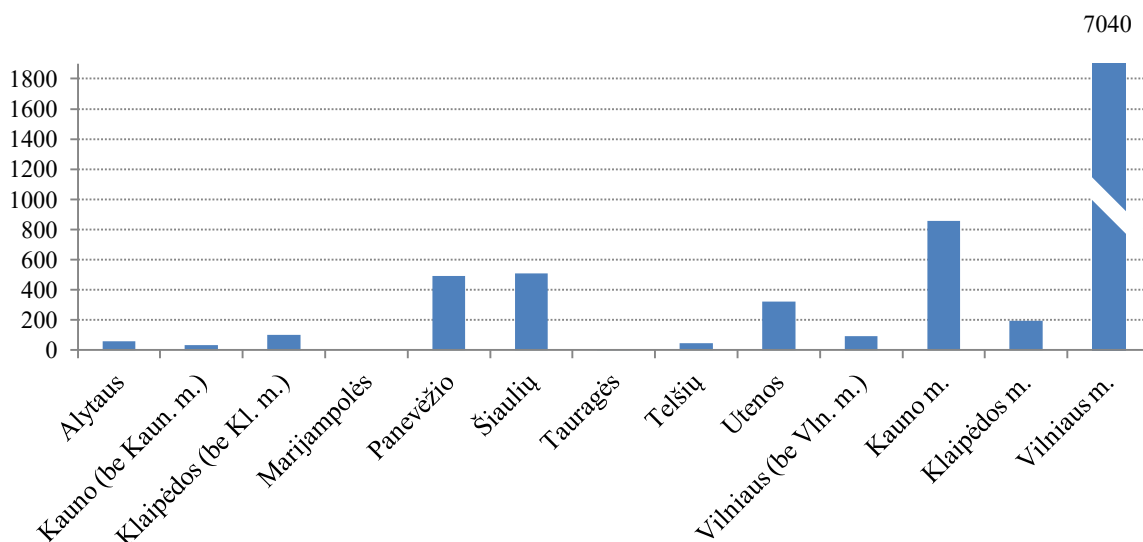
Valdymo institucijos	Bibliotekų skaičius
Kultūros ministerija	Lietuvos nacionalinė biblioteka – 1 (Vilniuje) Lietuvos aklųjų biblioteka – 1 (Vilniuje, padaliniai Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Utenoje) Apskričių viešosios bibliotekos – 5 (Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka, Kauno apskrities viešoji biblioteka, Klaipėdos apskrities viešoji I. Simonaitytės biblioteka, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka, Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka)
Savivaldybių viešosios bibliotekos	1247 savivaldybių viešųjų bibliotekų (toliau – VB) tinklas, kurias sudaro viešosios (centrinės) bibliotekos (60), VB kaimo filialai (1054), VB miesto filialai (123), VB vaikų filialai (10), muziejų bibliotekos (14), kitų kultūros įstaigų bibliotekos (2). Pasiskirstymas pagal apskritis: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Alytaus apskritis – 90. ▪ Kauno m. – 21, likusioje Kauno apskrityje – 165. ▪ Klaipėdos m. – 12, likusi Klaipėdos apskritis – 93. ▪ Marijampolės apskritis – 102. ▪ Panevėžio apskritis – 159. ▪ Šiaulių apskritis – 142. ▪ Tauragės apskritis – 86. ▪ Telšių – 81. ▪ Utenos – 113. ▪ Vilniaus m. – 18, likusioje Vilniaus apskrityje – 183.

Šaltinis: LR Kultūros ministerija, Bendroji 2017 m. bibliotekų ataskaita (2017)

Savivaldybių valdymo sričiai priskirta 1257 viešųjų bibliotekų, kurios veikia miestuose, miesteliuose ir kaimo vietovėse ir yra tolygiai pasiskirstę visoje Lietuvoje. Be šių įvardintų

bibliotekų taip pat veikia 16 muziejų ir kitų kultūros įstaigų bibliotekų, 5 mokslo įstaigų bibliotekos (Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, 4 mokslo institutų bibliotekos), 35 specialiosios bibliotekos, 40 aukštųjų mokyklų bibliotekų, 1145 švietimo įstaigų bibliotekos.

Kultūros infrastruktūrą galima nusakyti ne tik institucijų skaičiumi, bet ir personalo patirtimi ir gebėjimais. Vertinant visus LKT finansuotus projektus per įvairaus pobūdžio programas (ne tik kvalifikacijos kėlimo ar bibliotekos srities konkursus) bibliotekų darbuotojai buvo įtraukti į kvalifikacijos tobulinimą 122 projektuose per 2015–2017 m.² Projektų vykdytojai nurodė LKT, kad iš viso bibliotekų darbuotojų, kėlusią kvalifikaciją, buvo 9746 per tris analizuotus metus, Vilniuje registruotų juridinių asmenų organizuotuose projektuose mokymuose dalyvavo 7040 bibliotekų darbuotojų³ (1 pav.).

1 pav. Bibliotekų darbuotojai, kėlę kvalifikaciją 2015–2017 m. pagal LKT finansuotus projektus.

Apskritys atspindi projekto vykdytojo (juridinio asmens) registracijos vietą. *Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją LKT.*

Visgi tiksliai pasakyti, kurio regiono bibliotekų darbuotojai kėlė kvalifikaciją sudėtinga, nes dalį projektų organizavo asociacijos, vienijančios visas savivaldybių ar apskričių bibliotekas, Lietuvos bibliotekininkų asociacija ar Lietuvos edukologijos universitetas. Šios institucijos įsikūrę Vilniuje, tačiau dalyviai galėjo būti ne tik iš Vilniaus, kuriame registruoti projektų vykdytojai, kaip juridiniai asmenys. Taip pat pagal surinktą statistiką nebuvo galimybės įvertinti, koks tikslus

² Regionai atitinka projekto pareiškėjo (juridinio asmens) registracijos vietą. 2015–2017 m. atitinka kvietimų teikti paraiškas skelbimo metus. Šių projektų įgyvendinimas daugumoje atveju sutampa su kvietimų metais, tačiau gali būti ~1 metų paklaida, t.y. projekte numatytos veiklos gali būti įgyvendintos 1 metais anksčiau arba vėliau nei nurodyta.

³ Šiame skaičiuje nėra eliminuoti atvejai, kai vienas bibliotekos darbuotojas galėjo dalyvauti keliuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose per skirtingus įgyvendintus projektus.

asmenų skaičius kėlė kvalifikaciją, nes tas pats asmuo galėjo kelti kvalifikaciją per skirtingus projektus.

Kultūros centrai, filialai ir kiti dariniai, atliekantys kultūrines funkcijas. Pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro (toliau – LNKC) 2017 m. duomenis, Lietuvoje veikė 158 kultūros centrai – juridiniai asmenys (detalus sąrašas 12, 13 prieduose). 141 kultūros centras buvo Lietuvos kultūros centrų asociacijos narys. Kultūros centrai buvo išsidėstę gana tolygiai Lietuvoje. Bent po vieną kultūros centrą (juridinį asmenį) veikė visose Lietuvos savivaldybėse. Dalis kultūros centrų turėjo kelis filialus ar skyrius bei padalinius, todėl bendras kultūros centrų tinklas su visais skyriais, filialais ir padaliniais 2017 m. sudarė platų tinklą. Lietuvoje veikė 413 skyrių arba padalinių, 74 filialai, 73 kiti dariniai⁴, atliekantys kultūros centro funkcijas (13 priedas). Pagal LR Statistikos departamento apibendrintus duomenis iš LNKC, Lietuvoje 2017 m. bendras tinklas sudarė 645 kultūros centrus, filialus ir kitus dariniai (4 lentelė).

4 lentelė. Kultūros centrų, jų filialų ir kitų darinių materialinė bazė, 2017 m.

Apskritis	Kultūros centrų sk.*	Salės	Vietų sk. salėse	Vidutinis vietų skaičius salėje	Patalpos kūrybinei veiklai, vnt.	Specializuotos parodų salės	Šokių-disko-tekų salės	Kino filmų demonstravimo įranga	Muzikos instrumentai	Tautiniai kostiumai
Kauno m.	2	3	1136	379	16	1	3	0	13	90
Klaipėdos m.	3	5	1720	344	21	0	0	0	117	102
Vilniaus m.	7	7	1850	264	19	3	4	1	82	110
Telšių	35	49	9032	184	128	9	21	9	223	507
Tauragės	55	61	9879	162	152	6	9	5	460	864
Utenos	50	61	9972	163	234	14	25	8	506	1000
Marijampolės	47	62	9443	152	148	23	13	2	375	928
Alytaus	51	67	11368	170	134	10	30	6	231	1161
Klaipėdos (be Kl. m.)	60	67	12099	181	157	23	13	4	613	1151
Šiaulių	68	97	16834	174	250	32	41	3	705	2137
Panevėžio	77	103	15701	152	243	20	36	11	795	1197
Kauno (be Kaun. m.)	83	104	19968	192	279	23	38	12	739	1728
Vilniaus (be Vln. m.)	107	104	13715	132	202	19	25	14	505	1582
Iš viso	645	921	160848	175	2299	208	309	86	6094	14747

*Į kultūros centrų skaičių įeina kultūros centrai, jų padaliniai ir filialai bei kiti dariniai.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LNKC duomenis, LR Statistikos departamento duomenis.

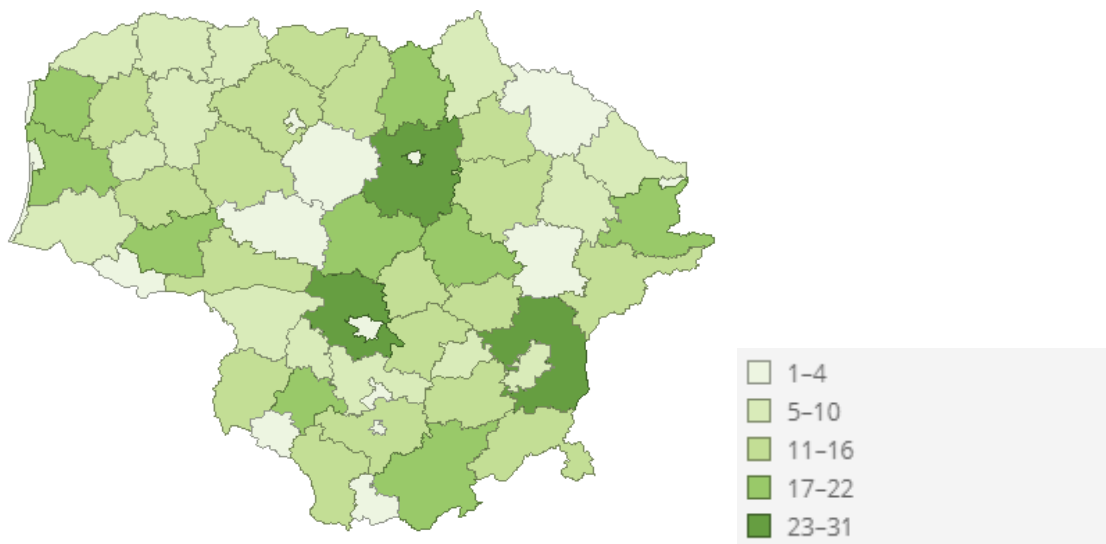
Vertinant kultūros centrų, jų filialų ir kitų darinių materialinę infrastruktūrą įvairioms meno veikloms vykdyti, galima matyti tendenciją, kad didžiuosiuose miestuose (Vilniaus, Kauno ir

⁴ Kiti dariniai, atliekantys kultūrines funkcijas, – tai vietos, kuriose gali vykti kultūrinė veikla, išskyrus muziejus, bibliotekas, švietimo įstaigas, kino centrus, religines bendruomenes.

Klaipėdos) yra mažiausias skaičius kultūros centrų, jų filialų ir kitų darinių. Šiuose miestuose nebuvo atskirų kultūros centrų filialų, padalinių ar kitų darinių, kaip kituose regionuose, kurie padidino kultūros centrų bendrą skaičių kituose regionuose. Atskirus padalinius ir kitus darinius analizuoti yra tikslinga, nes jie parodo bendrą kultūros centrų infrastruktūros tinklą.

Mažesnis skaičius kultūros centrų Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų teritorijose nulėmė mažesnę bendrą skaičių salių, patalpų, specializuotų parodų salių, muzikos instrumentų bei tautinių kostiumų (4 lentelė). Nors šiuose miestuose kultūros centrų buvo mažiau, tačiau jie dažniausiai buvo didesni nei kitų regionų kultūros centrai pagal vidutinį vietų skaičių kultūros centro salėse, kolektyvų dalyvių skaičių, tenkantį vienam kultūros centrai. Didžiuosiuose miestuose išplėta labiau specializuota meno ir kultūros veiklų infrastruktūra, kuri sudaro sąlygas kultūros ir meno veiklų vykdymui per kito tipo infrastruktūrą, dėl to kultūros centrų poreikis tikėtinai yra mažesnis.

Kultūros centrų, jų filialų ir kitų darinių infrastruktūra regionuose yra palanki tolygiai kultūros ir meno veiklų sklaidai regionuose. Mažesniuose miesteliuose dėl sąlyginai mažos vietinės rinkos nėra galimybės išlaikyti specializuotos infrastruktūros: teatrų, kino teatrų, galerijų ar pan., tačiau kultūros centrai gali bent dalinai kompensuoti šiuos trūkumus mažesniuose miestuose ir miesteliuose. Visuose regionuose, neskaitant didžiųjų miestų, kultūros centruose, jų padaliniuose ir kituose dariniuose buvo veikiančios kino filmų demonstravimo įrangos, patalpų kūrybinei veiklai, salių bei specializuotų parodų salių, muzikos instrumentų ir tautinių kostiumų.

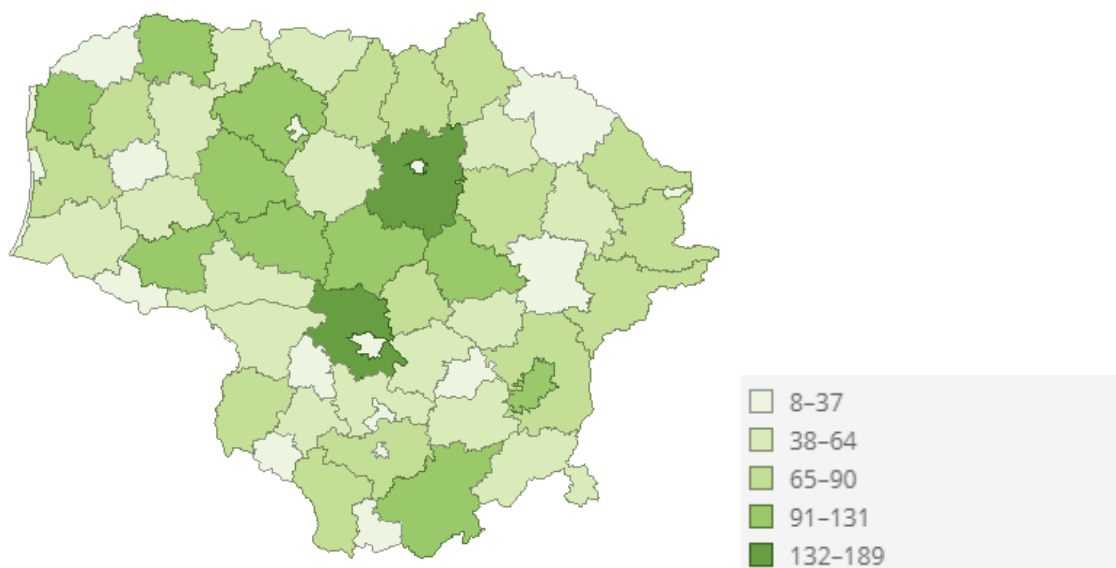
2 pav. Kultūros centrų, filialų ir kitų darinių Lietuvos savivaldybėse skaičius, 2017 m.

Šaltinis: LR statistikos departamentas (2018).⁵

⁵ LR Statistikos departamentas susistemina informaciją apie kultūros centrus, jų filialus ir kitus darinius pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro pateiktus duomenis.

Pagal topografinį pasiskirstymą matoma tendencija, kad didžiausias kultūros centrų, jų filialų ir kitų darinių skaičius 2017 m. buvo ne didžiuosiuose miestuose, bet jų rajonuose – *Vilniaus r., Kauno r., Panevėžio r. ir Klaipėdos r.* (2 pav.). Didžiųjų miestų rajonų teritorija buvo didesnė plotu nei miestų savivaldybių, tai irgi lėmė didesnę kultūros centrų ir jų padalinių skaičių šiose savivaldybėse ir tai parodo kultūros centrų, jų padalinių ir susijusių darinių išsidėstymo tolygumą geografiniu aspektu.

Kultūros centrų skaičius atitiko mėgėjų meno kolektyvų skaičių. Daugiausia koncentracija meno kolektyvų buvo Kauno r. ir Panevėžio r. savivaldybėse (3 pav.). Ten taip pat buvo didžiausias kultūros centrų skaičius. Koreliacijos koeficientas tarp meno kolektyvų skaičiaus ir kultūros centrų siekė 0,92 ir rodė stiprų ryšį (apskaičiuota pagal 2012–2017 m. LR Statistikos departamento duomenis).

3 pav. Mėgėjų meno kolektyvų skaičius Lietuvos savivaldybėse, 2017 m.

Šaltinis: LR statistikos departamentas (2018).

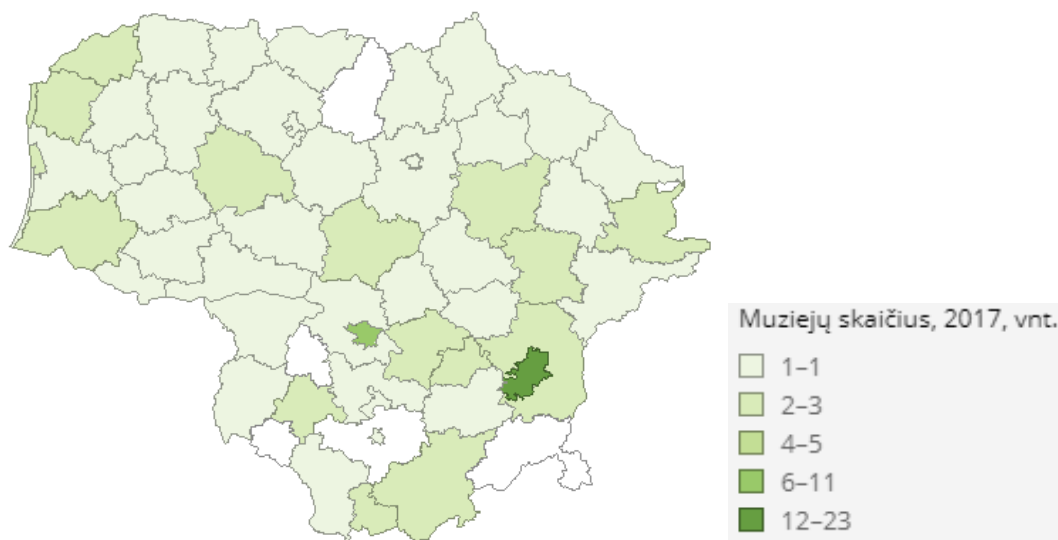
Svarbu pastebėti, kad kultūros centruose buvo organizuojama *ne tik mėgėjų meno kolektyvų* veikla, taip pat vyko profesionaliojo meno sklaida (parodos, koncertai, spektakliai), edukaciniai renginiai, kino seansai, pramoginės muzikos koncertai ir kt. Pagal Lietuvos kultūros centrų asociacijos⁶ pateikiamą apibendrintą informaciją, Lietuvos kultūros centruose dirbo per 4700 darbuotojų, veikė beveik 5000 įvairių žanrų meno kolektyvai, kuriuose buvo ugdoma per 60 tūkstančių šalies gyventojų, per metus surengiama per 200 tūkstančių renginių, projektų, programų

⁶ Lietuvoje veikia Lietuvos kultūros centrų asociacija, kurios tikslas vienyti kultūros centrus, atstovauti jų interesus, rūpintis kultūros centrų veiklos sklaida Lietuvoje ir užsienyje.

ir t.t. Kultūros ir meno veiklų pasiūla bei paklausa per kultūros centrus pagal kiekvieną regioną detaliau analizuojama kitame ataskaitos poskyryje.

Muziejai. 2018 m. pradžios Kultūros ministerijos duomenimis Lietuvoje 104 muziejai:

- 4 nacionaliniai (Lietuvos nacionalinis muziejus, Lietuvos dailės muziejus, Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus, Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai);
- 15 respublikinių (Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus (Vilniuje), Šiaulių „Aušros“ muziejus, Trakų istorijos muziejus, Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus (Vilniuje), Maironio lietuvių literatūros muziejus (Kaune), Lietuvos aviacijos muziejus (Kaune), Lietuvos jūrų muziejus (Klaipėda), Lietuvos etnokosmologijos muziejus (Molėtų r.), Liaudies buities muziejus (Kauno r.), Kauno IX forto muziejus, Lietuvos švietimo istorijos muziejus (Kaune), Žemaičių muziejus „Alka“ (Telšiai).
- 54 savivaldybių;
- 22 žinybiniai;
- 9 viešosios įstaigos / nevalstybiniai muziejai.

4 pav. Muziejų skaičius Lietuvos savivaldybėse, 2017 m.

Šaltinis: LR statistikos departamentas (2018).

Ministerijos valdymo sričiai priskirti 16 muziejų, iš jų 4 nacionaliniai ir 12 respublikinių. Daugiausiai muziejų koncentruota didžiuosiuose miestuose – Vilniuje ir Kaune. Vilniaus mieste – 23 muziejai, Kaune – 11 muziejų, likusiose savivaldybėse muziejų skaičius siekė iki 4–5 muziejų.

Daugelyje savivaldybių buvo po 1 muziejų. Nei vieno muziejaus neturėjo Šalčininkų r. Alytaus r., Kalvarijos, Kazlų rūdos, Pakruojo r. ir Visagino savivaldybės (4 pav.).

Archyvai. Lietuvoje veikia centriniai specializuoti *archyvai* (Lietuvos centrinis valstybės archyvas, Lietuvos ypatingasis archyvas, Lietuvos literatūros ir meno archyvas, Lietuvos valstybės istorijos archyvas, Lietuvos valstybės naujasis archyvas), taip pat regioniniai valstybiniai archyvai turintys filialus didžiuosiuose ir mažesniuose Lietuvos miestuose:

- Kauno regioninis valstybės archyvas (turi du filialus – Alytaus ir Marijampolės);
- Klaipėdos regioninis valstybės archyvas (turi du filialus – Tauragės ir Telšių);
- Šiaulių regioninis valstybės archyvas (turi Panevėžio filialą);
- Vilniaus regioninis valstybės archyvas (turi Utenos filialą).

Be valstybės archyvų kiekviena savivaldybė bei valstybės institucija ir įstaiga turi administracinius padalinius, kuriuose kaupiamas institucijos/įstaigos archyvas. Archyvinių dokumentų apimtis 2017 metų pradžioje:

- valstybės archyvuose sukaupta apie 111 tiesinių kilometrų archyvinių dokumentų,
- savivaldybių archyvuose – 71 tiesinis kilometras tokių dokumentų,
- valstybės institucijose ir įstaigose – apie 300 tiesinių kilometrų archyvinių dokumentų.

Dvarai ir pilys. Pagal kultūros paveldo žemėlapi kultūros paveldo vertybės gana tolygiai išsidėstę per visą Lietuvos teritoriją (18 priedas). Kultūros paveldo objektai gali sudaryti galimybes meno ir kultūros veikloms, pritraukti turistus, dalis dvarų sodybų ir pilių restauruojami ir pritaikomi įvairiems renginiams, meno ir kultūros veikloms. Tai praplečia galimybes įgyvendinti kultūros ir meno veiklas įvairiuose Lietuvos regionuose.

Kultūros vertybių registre pateiktos nuorodos į 299 *dvaro sodybas*. Dvaro sodybų buvo fiksuota kiekvienoje savivaldybėje, tačiau ne visos dvaro sodybos restauruotos ar prieinamos lankytojams. Bandant susisteminti aktyviai veikiančių dvarų ir pilių tinklą Lietuvoje ir jo išsidėstymą regionuose buvo remtasi trimis informacijos šaltiniais: Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos (toliau – LPDA) narių valdomų dvarų sąrašu (2018 m. įvardinti 62 dvarai ir pilys), projekto „Pažinkime Baltijos dvarus“⁷ dalyvių sąrašu (jame įvardinti 32 dvarai ir pilys, 16 priedas) ir Kultūros paveldo departamento prie LR Kultūros ministerijos (toliau – KPD) pateikiama informacija apie restauruotus ir lankytinus Lietuvos dvarus rubrikoje „Sugrižtantys dvarai“ (įvardinti 35 dvarai ir pilys, 15 priedas). Į vieną visumą apjungus visus šiuos sąrašus galima

---

⁷ Projektą įgyvendino LPDA 2018 m. Baltijos šalių nepriklausomybės atkūrimo šimtmečiui. Projekto metu buvo kviečiama aplankyti Lietuvos ir kitų Baltijos šalių dvarų sodybas ir pilis. Projekto dalyvių (dvarų) įsitraukimas į projektinę veiklą rodė jų aktyvumą bei tikėtinai potencialią infrastruktūrą veiklų vykdymui.

įvardinti 76 dvarus, kuriuose kviečiama apsilankyti, kurie prisidėjo prie projektų įgyvendinimo ir/ar yra LPDA nariai. Jų savininkai ir/ar valdytojai buvo privatūs asmenys arba įvairios organizacijos (biudžetinės įstaigos, nevyriausybinės organizacijos ar verslo įmonės, 17 priedas). Dvarų ir pilių išsidėstymas pagal Lietuvos regionus :

- *Alytaus regione* – 2 dvarai (Veisiejų, Aštriosios Kirsnos);
- *Kauno regione* – 10 dvarų (Aristavelės, Aukštosios Fredos, Babtyno-Žemaitkiemio, Barborlaukio, Biliūnų, Paberžės, Raudondvario, Skaraitiškių, Žeimių, Žemaitkiemio);
- *Klaipėdos regione* – 4 dvarai (Kretingos, Hugo Šojaus, Palangos, Švėkšnos);
- *Marijampolės* – 5 dvarai (Zyplių, Gelgaudiškis, Paežerių, Kidulių, Paragių);
- *Panevėžio* – 7 dvarai ir 1 pilis (Antašavos, Bistrampolio, Gulbinėnų, Ilzenbergo, Rokiškio, Gačionių, Mantagailiškių dvarai, Biržų pilis);
- *Šiaulių* – 6 dvarai (Baisogalos, Jakiškių, Burbiškio, Kelmės, Kurtuvėnų, Pakruojo);
- *Tauragės* – 2 dvarai ir 1 pilis (Belvederio, Jurgarbo dvarai ir Panemunės pilis)
- *Telšių* – 8 dvarai (Pavirvytės, Dautarų, Plungės, Renavo, Biržuvėnų, Bukantės, Platelių, Rietavo);
- *Utenos* – 9 dvarai (Akmenos, Alantos, Bikuškio, Paliesiaus, Pienionių, Raguvėlės, Saldutiškio, Vasaknų, Visiškių);
- *Vilniaus* – 12 dvarų ir 3 pilys (Abromiškių, Arvydų, Buivydiškių, Čiobiškio, Cirkliškių, Jašiūnų, Krikštėnų, Liubavo, Nemėžio, Šešuolėlių, Užutrakio, Šalčininkų Vagnerių dvarai ir Medininkų, Trakų pusiasavio ir Trakų salos pilys);
- *Vilniaus m.* – 5 dvarai ir 1 pilis (Kairėnų, Markučių, Trakų Vokės, Tuskulėnų, Verkių dvarai ir Gedimino pilis).

Šios 76 dvaro sodybos ar pilys gana tolygiai išsidėstę Lietuvoje, nors kai kurie regionai išsiskiria didesniu skaičiumi – aplink Vilnių, Kauną, Telšių ir Utenos regionuose. Mažiausiai – Tauragės ir Alytaus apskrityse. Siekiant įgyvendinti tolygią regionų kultūros ir meno veiklų politiką, ši infrastruktūra galėtų būti naudojama kultūrinei ir meno veiklai regionuose dėl jos gana tolygaus pasiskirstymo.

Galerijos. Lietuvoje veikia galerijų tinklas, apimantis valstybės, savivaldybių, visuomeninių organizacijų (kūrybinių sąjungų ir viešųjų įstaigų), aukštųjų mokyklų ir privačių iniciatyvų įkurtas galerijas. 2018 m. Lietuvoje veikė daugiau nei 50 galerijų (LRKM informacija, 2018). 1996 m. buvo įkurta Lietuvos meno galerininkų asociacija.

Pagrindinė šiuolaikinį meną pristatanti institucija Lietuvoje – Šiuolaikinio meno centras (Vilniuje), įsteigtas LRKM. Šiuolaikinio meno centro tikslas – atspindėti Lietuvoje

egzistuojančius dailės procesus, ugdyti žiūrovo sampratą apie šiuolaikinius meno ir kultūros reiškinius, atskleisti jų ištakas, savitumą, ryšius su pasaulio meno ir kultūros procesais. Nuo 1999 m. centre veikia šiuolaikinio meno leidinių biblioteka, 2012 m. buvo atidaryta kino salė.

Įvardinti tikslų galerijų, veikiančių Lietuvoje, skaičių gana sudėtinga. Pagal Lietuvos meno galerininkų asociacijos pateiktą informaciją (2018), asociacijos narių sąrašą sudarė 16 galerijų pagrindė iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos miestų bei po vieną galeriją iš Alytaus, Panevėžio ir Dusetų (3 priedas), tačiau asociacijos nariai neapima visų galerijų, veikiančių Lietuvoje. Asociacija rekomendavo informaciją apie Lietuvoje veikiančias galerijas žiūrėti pagal renginio „ArtVilnius“ dalyvių sąrašą.

Kasmetinį renginį „ArtVilnius“ organizuoja Lietuvos meno galerininkų asociacija. Tai mugė, kurioje kasmet dalyvauja apie 60 meno galerijų iš 15 šalių (Belgija, Vokietija, Estija, Latvija, Lenkija, Ukraina, Lietuva, Baltarusija, Olandija, Rusija, Italija, Prancūzija). Norinčių dalyvauti mugėje galerijų paraiškas peržiūri ir atranka iš meno kritikų ir meno rinkos ekspertų sudaryta vertinimo komisija, siekiant užtikrinti mugėje esančių galerijų profesionalumą. Pagal 2019 m. „ArtVilnius“ mugės dalyvių sąrašą galima matyti, kad viso planavo mugėje dalyvauti 51 galerija, iš jų 31 iš Lietuvos (detalesnė informacija 2 priede). Dominavo galerijos iš Vilniaus. *Galerijų iš Vilniaus skaičius sudarė 22, Kauno – 3, Klaipėdos – 2, Panevėžio – 3, Ukmergės – 1.*

„ArtVilnius“ mugėje dalyvauja ne visos Lietuvos galerijos. Vyksta dalyvių atranka bei ne visos galerijos išreiškia norą dalyvauti šioje mugėje. Bendrą galerijų skaičių ir jų pasiskirstymą tarp regionų tiksliai įvertinti gana sudėtinga. Universitetai ir akademijos kuruoja galerijas, įvardintas poskyrio pradžioje. Lietuvos dailininkų sąjunga (toliau – LDS) buvo įkūrusi 7 dailės galerijas. Iš jų 4 – Vilniuje („Arkos“ galerija, „Šv. Jono gatvės“ galerija, Dailininkų sąjungos galerija, turinti dvi parodines erdves (Vokiečių g. ir Pamėnkalnio g.), Vilniaus grafikos centro galerija „Kairė-dešinė“), 1 – Kaune (galerija „Meno parkas“), 1 – Panevėžyje (galerija „XX“), 1 – Klaipėdoje (Klaipėdos galerija) (LDS pateikiama informacija el. puslapyje). Pagal „ArtVilniaus“ mugės dalyvių sąrašą bei LDS galerijų pasiskirstymą bei aukštųjų mokyklų tinklą, didžiausia galerijų koncentracija buvo *Vilniuje*. Kituose didesniuose miestuose skaičiai mažesni, veikė po keletą galerijų *Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Ukmergėje, Telšiuose bei kituose miestuose ir miesteliuose.*

Tyrime buvo siekiama nustatyti apytikslų meno galerijų ir salonų skaičių, į kurį įeitų ir mažesnės ar regioninės meno galerijos, kurios nedalyvavo „ArtVilniuje“ ar nebuvo įkurtos LDS bei universitetų iniciatyva. Informacija buvo ieškoma per 188.lt įmonių registracijos bei registrų centro puslapius. Gauta apytikslė informacija. Šiame puslapyje pateikti įvairių tipų juridiniai asmenys: individualios įmonės, nevyriausybinės organizacijos, biudžetinės įstaigos, mažosios bendrijos ir kt., susiję su meno galerijų ir salonų veiklos sritimi. Pagal šiame puslapyje pateikiamą informaciją,

Vilniuje buvo registruotas 51 juridinis asmuo, susijęs su meno galerijų ir salonų veikla, Kaune – 20, Klaipėdoje – 10, Šiauliuose – 6, Panevėžyje – 5 įmonės, pajūrio zonoje – Palangoje – 5, Neringoje – 3. Kituose miestuose ir miesteliuose veikė pavieniai juridiniai asmenys, dažnai kultūros centruose, bibliotekose, muziejuose buvo skiriamos ekspozicinės erdvės ar veikė organizacijų padaliniai:

- Marijampolėje – Marijampolės kraštotyros muziejaus galerija „Saulėratis“;
- Plungėje – L. Černiausko sodyba „Meno galerija – kūrybinės dirbtuvės“;
- Prienuose – galerija „ART plus“, įsikūrusi Prienų kultūros centre menininkų R. ir E. Janušaičių ir A. Grigarienės iniciatyva;
- Visagine – Visagino viešosios bibliotekos Meno galerija – skaitykla;
- Druskininkuose - Nacionalinio M.K. Čiurlonio dailės muziejaus padalinys – V. K. Jonyno galerija;
- Zarasų sav. – Kultūros centras Dusetų dailės galerija;
- Telšiuose – meno galerija UAB „SamogitiArt“.

Tokios iniciatyvos rodo, kad mažesniuose miesteliuose kultūros centrų, bibliotekų, muziejų infrastruktūra gali būti pritaikoma parodoms, esant iniciatyvai iš meno ir kultūros atstovų. Privačių galerijų (pelno siekiančių) nebuvo fiksuota miestuose ar miesteliuose, kuriuose mažesnė vietinė rinka, nebuvo tos srities universitetų ar nebuvo pritraukiama pakankamai turistų. Mažesni miestai ar miesteliai tikėtinai nėra patrauklūs privačių galerijų veiklai iš komercinės pusės dėl mažos rinkos ir paklausos.

Menų inkubatoriai. Pagal ES struktūrinės paramos 2007 – 2013 m. laikotarpį buvo finansuojamas naujų menų inkubatorių įkūrimas ir plėtra Lietuvoje, tai paskatino aktyvesnį naujų vietų atsiradimą meno ir kultūros veikloms Lietuvoje. Projektais buvo siekiama sukurti palankias sąlygas steigti smulkiojo ir vidutinio verslo įmones, didinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir skatinti verslumą. Steigiant menų inkubatorius buvo siekiama paskatinti kūrybinių industrijų plėtrą bei spręsti menininkams kurti reikalingos infrastruktūros (dirbtuvių, įrangos ir parodų salių) prieinamumo ir pakankamumo didinimo klausimus. Šių iniciatyvų steigėjai ar dalininkai dažniausiai buvo savivaldybės, asociacijos ar mokymo institucijos (5 lentelė). Ne visos menų inkubatorių kūrimo iniciatyvos buvo sėkmingai įgyvendintos. Šiaulių savivaldybė nutraukė pradėtą įgyvendinti Šiaulių meno inkubatoriaus įkūrimo projektą (Šiaulių miesto savivaldybės tarybos nutarimas, 2015). Menų inkubatorių taip pat nebuvo nustatyta Panevėžio, Tauragės ir Marijampolės regionuose.

5 lentelė. Menų inkubatoriai Lietuvoje ir jų charakteristikos.

Regionas	Pavadinimas	Plotas, kv. m.	Atidarymo metai	Prioritetinės sritys	Steigėjai ir/ar dalininkai
Alytaus	Dzūkų krašto menų inkubatorius „Menų pirtis“	1600	2015	<i>Kūrybinės industrijos</i>	Asociacija Dzūkų krašto menų inkubatorius „Menų pirtis“
Kauno m.	ARS ET MUNDUS	2178,5	2016	<i>Vizualieji menai, dizainas, atlikėjų menai*</i>	VšĮ „Artkomas”, Kauno miesto savivaldybė
Kauno r.	VšĮ „Raudondvario dvaras“	1670	2015	<i>Muzikos, scenos, fotografijos ir kiti vaizduojamieji menai</i>	Kauno rajono savivaldybė
Utenos	VšĮ „Anykščių menų inkubatorius“	1504	2014	<i>Amatai, dizainas, atlikėjų menas</i>	Anykščių rajono savivaldybė
Utenos	VšĮ „Taurapolis“ kūrybinių industrijų centras	1563	2015	<i>Scenos, kino ir video menai bei kūrybiniai verslai</i>	VšĮ „Utenos verslo informacijos centro” padalinys
Klaipėdos m.	VšĮ „Kultūros fabrikas“	3734	2014	<i>Scenos, kino ir video-menai bei kūrybiniai verslai</i>	Klaipėdos ekonominės plėtros agentūra
Telšiai	VšĮ „Telšių meno inkubatorius“	1609,4	2013	<i>Taikomieji menai, dizainas, scenos menas ir kita</i>	UAB „Telšių praktika”, Telšių rajono savivaldybė, VDA Telšių fakultetas
Vilniaus r.	Asociacija „Audiovizualinių menų inkubatorius“	2891	2013	<i>Audiovizualiniai menai</i>	LMTA, VDA, UAB „Lietuvos kino studija“
Vilniaus m.	VšĮ „Menų spaustuvė“	2910	2002	<i>Šiuolaikiniai scenos menai</i>	Vilniaus miesto savivaldybė, „Atviros Lietuvos fondas“, „Lietuvos šokio informacijos centras“, „Teatro ir kino informacijos ir edukacijos centras“, „Skalvija”
Vilniaus m.	VšĮ „Pakrantė“	2097	2013	<i>Vizualieji menai, dizainas, kompiuterinė grafika, animacija.</i>	Šiuolaikinio meno asociacija
Vilniaus m.	VšĮ „Užupio meno inkubatorius“	1615	2002	<i>Vizualieji menai, dizainas, atlikėjų menai</i>	Vilniaus miesto savivaldybė, Alternatyvus meno centras „Užupis-2”
Vilniaus m.	Architektūros srities menų inkubatorius	2558	2013	<i>Architektūros sritis</i>	Lietuvos architektų sąjunga

*Inkubatoriuje rezidavo tapytojai, grafikos dizaineriai, knygų rišėjai, odininkė, erdvių ekonomikai, vaizdo projekcijų gamintojai, garso postprodukcijos gamintojai, architektūros/projektavimo specialistai, skaitmeninė rinkodaros kūrėjai.

Šaltinis: apibendrinta pagal Dilertas ir Kaminskis (2017).

Pagal G. Dilerto ir E. Kaminskio meno inkubatorių ekosistemos analizės ataskaitą (2017) Vilniaus apskrityje buvo įsikūrę 5 meno inkubatoriai, Kauno apskrityje – 2 (Kauno m. ir Raudonės pilyje), po vieną Klaipėdos, Anykščių, Utenos, Alytaus bei Telšių miestuose (5 pav.). Tokios iniciatyvos bei papildomos erdvės praplėtė kūrėjams galimybes realizuoti kultūros ir meno veiklas didžiuosiuose miestuose – *Vilniuje, Kaune bei Klaipėdoje*, bei mažiau urbanizuotuose regionuose: *Utenos, Telšių ir Alytaus* apskrityse.

2 Nacionalinė ir regioninė inkubatorių reikšmė.

5 pav. Meno inkubatorių išsidėstymas Lietuvoje.

Šaltinis: Dilertas ir Kaminskis (2017).

Menininkų rezidencijos. Menininkų rezidencija (toliau – rezidencija) – tai vieta, kurioje yra sudaroma galimybė menininkui laikinai apsigyventi ir kurti. Nėra vieningos statistikos, kiek yra veikiančių menininkų rezidencijų ar susijusių iniciatyvų Lietuvos regionuose. Menininkų rezidencijų veikla vykdoma *menų inkubatoriuose*, VDA turi padalinį – *Nidos meno koloniją*, *Lietuvos menininkų asociacija* skelbia informaciją apie jų narių kuruojamas rezidencijas, taip pat LKT finansuoja menininkų rezidencijų Lietuvoje programą, kurioje pagal 2015-2017 m. duomenis dalyvavo įvairios Lietuvoje veikiančios institucijos bei asociacijos. Iš 50 įgyvendintų menininkų rezidencijų programos projektų (finansuotų per LKT), 32 projektai vykdyti juridinių asmenų iš Vilniaus m., 5 – iš Kauno m., 4 – iš likusios Kauno apskrities (Raseiniuose ir Kaišiadoryse), 4 – iš Klaipėdos, 2 – iš Kintų (Klaipėdos apskrities). Vilniaus mieste registruotos menininkus vienijančios asociacijos ar kitos organizacijos vykdė menininkų rezidencijų veiklas ir kituose regionuose bei miestuose: Palangoje, Žagarėje, Anykščiuose, Neringoje, Druskininkuose, Telšiuose.

Detalus menininkų rezidencijų tyrimas buvo atliktas 2012 m. LR Kultūros ministerijos užsakymu. Tyrimą atliko R. Trimakas. Jame vertinta menininkų rezidencijų infrastruktūra regioniniame kontekste. Nustatyta, kad daugiausiai menininkų rezidencijos telkiasi didžiuosiuose miestuose bei kurortinėse zonose. R. Trimako tyrime išskirtos ir analizuotos šios menininkų rezidencijos Lietuvoje:

- Nidos meno kolonija, kaip vienas geriausių pavyzdžių (Nida);
- BĮ „Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras“ (Klaipėda);
- Kompozitorių sąjungos kūrybos ir poilsio namai (Druskininkai);

- VšĮ „Tekstilinių ir dailininkų gildija“ (Kaunas);
- VšĮ „Ramybės“ kultūros centras, vila „Ramybė“, VšĮ „Ramybės“ galerija (Palanga).
- VšĮ „Naujas miesto veidas“ (Vilnius);
- Kražių M. K. Sarbievijaus kultūros centras (Kelmė, Šiaulių apskritis);
- Žeimių dvaro sodyba, VšĮ „Ars Communis“ (Žeimiai, Jonavos r., Kauno apskritis);
- „Jurodis“ (Jurbarkas, Tauragės apskritis);
- VšĮ „Menų spaustuvė“ (Vilnius);
- Asociacija „Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno skyrius“ (Kaunas).

Lietuvos menininkų asociacija buvo pateikusi informaciją apie Lietuvoje veikiančias menininkų rezidencijas. Ši asociacija nurodė 10 menininkų rezidencijų, kurias kuravo asociacijos nariai. 4 rezidencijos buvo Vilniuje, 1 – Kaune, 1 – Birštone ir 4 pajūrio zonoje (Palangoje, Nidoje ir Šventojoje) (6 lentelė).

6 lentelė. Lietuvos menininkų asociacijos informacija apie rezidencijas Lietuvoje

Rezidencijos pavadinimas	Miestas	Apskritis	Kuruojanti organizacija
18 numerių viešbutis „Diemedis“	Palanga	Klaipėdos	Lietuvos rašytojų sąjunga
Lietuvos dailininkų sąjungos kūrybos namai – viešbutis „Dailininkų Namai“	Palanga		Lietuvos dailininkų sąjunga
Poilsiavietė Nidoje „Plunksna“	Nida		Lietuvos rašytojų sąjunga
Šventosios scenos menų rezidencija	Šventoji		Lietuvos teatro sąjunga
Birštono vasaros menų akademija	Birštonas	Kauno	Lietuvos muzikų sąjunga
Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno skyriaus projektas „Kauno fotografijos galerijos rezidencija“	Kaunas		Lietuvos fotomenininkų sąjunga
Rezidencija Vilniuje	Vilnius	Vilniaus	Lietuvos rašytojų sąjunga
Stiklių g. 16 Vilnius	Vilnius		Lietuvos tautodailininkų sąjunga
Žurnalistų namai	Vilnius		Nacionalinė žurnalistų kūrėjų asociacija
„Meno Uostas“ Dailininkų sąjungos skulptūros ir vitražo centras	Vilnius		Lietuvos dailininkų sąjunga

Šaltinis: apibendrinta autorės pagal Lietuvos menininkų asociacijos pateiktą informaciją (2018).

Lietuvoje muzikiniai teatrai ir koncertinės institucijos pagrindė išsidėstę didžiuosiuose miestuose. Lietuvoje yra trys valstybiniai muzikiniai teatrai: Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras, Kauno valstybinis muzikinis teatras, Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras. Profesionaliosios muzikinės kultūros sklaidos šalyje ir užsienyje funkciją vykdo ir septynios valstybinės koncertinės organizacijos: Lietuvos nacionalinė filharmonija (Vilnius), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (Vilnius), Valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“ (Vilnius), Valstybinis dainų ir šokių ansamblis „Lietuva“ (Vilnius), Valstybinis Šiaulių kamerinis choras „Polifonija“ (Šiauliai), valstybinis choras „Vilnius“ (Vilnius), Kauno valstybinė filharmonija (Kaunas).

Teatrai. Lietuvoje veikia 13 valstybės teatrų: 8 dramos, 2 lėlių, 3 muzikiniai Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio ir Šiaulių miestuose. Trims teatrams suteiktas nacionalinio teatro statusas (Lietuvos nacionaliniam operos ir baleto teatrui, Lietuvos nacionaliniam dramos teatrui ir Nacionaliniam Kauno dramos teatrui). Kiti valstybiniai teatrai: Juozo Miltinio dramos teatras (Panevėžys), Kauno valstybinis lėlių teatras, Kauno valstybinis muzikinis teatras, Klaipėdos dramos teatras, Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras, Lietuvos rusų dramos teatras, Valstybinis jaunimo teatras, Valstybinis Šiaulių dramos teatras, Valstybinis Vilniaus mažasis teatras, Vilniaus teatras „Lėlė“.

Kinas. Lietuvoje veikia Lietuvos kino centras. Lietuvos kino centras yra 2012 m. prie LR kultūros ministerijos įsteigta valstybinė institucija. Pagrindiniai centro veiklos tikslai – skatinti ilgalaikį Lietuvos kino srities vystymąsi ir konkurencingumą bei dalyvauti formuojant veiksmingą valstybės kino politiką. Lietuvos kino centras koordinuoja nacionalinio kino gamybą, administruoja valstybės lėšas kino sričiai plėtoti: rengia kino projektų konkursus valstybiniam finansavimui gauti, konsultuoja pareiškėjus, administruoja dalinį gamybos ir sklaidos finansavimą, prižiūri, kaip naudojamos valstybės lėšos ir kaip už jas atsiskaitoma; atstovauja Lietuvai užsienio ir tarptautinėse organizacijose, organizuoja Kino tarybos veiklą.

Lietuvos kino centras rūpinasi kino kultūros populiarinimu ir kryptinga kino sklaida šalyje bei užsienyje, lietuviško kino paveldo išsaugojimu, atsako už Lietuvos kino rinkodarą, investicijų skatinimą bei privataus kapitalo pritraukimą, naujų technologijų integravimą į filmų sklaidą ir rodymą, kino kūrėjų kvalifikacijos kėlimą, visuomenės lavinimą, lietuviško kino duomenų bazės kūrimą. Lietuvos kino centro finansavimas sudarė 3,5 mln. eurų 2016 m., 4,6 mln. eurų 2017 m. (Lietuvos kino centras, 2018, 5 priedas). Pagal 2018 m. I ketvirčio duomenis Lietuvoje filmus platino 21 kino platinimo kompanijos (5 priedas), filmai buvo rodomi kino teatruose Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, Šiauliuose, Alytuje, Marijampolėje, Ukmergėje, Varėnoje, Palangoje.

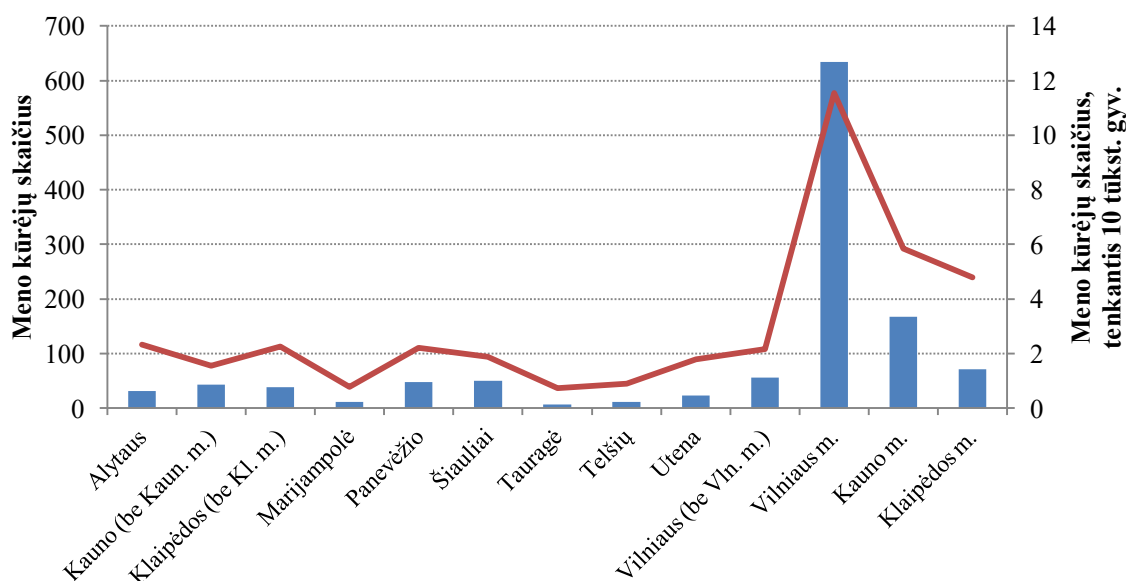
Per paskutinius dešimtmetį didėja *nepriklausomų privačių iniciatyvų*, kurios plečia kultūros veiklų infrastruktūrą Lietuvoje. Dalis galerijų, teatrų, muziejų, kino teatrai yra įrengiami privačiomis iniciatyvomis. Kai kurios privačios iniciatyvos dalinai finansuojamos ir iš Lietuvos kultūros tarybos, pavyzdžiui, Mo muziejus ar P. Koršunovo teatras, įvairaus juridinio statuso (NVO, UAB, MB, IĮ) organizacijos dalyvauja LKT skelbiamuose konkursuose. Privačios iniciatyvos pagrindu sukurta infrastruktūra daugiausiai koncentruojasi didžiuosiuose Lietuvos miestuose, kur didesnė rinka.

1.2.2. Kultūros veiklų pasiūla

Kultūros veiklų pasiūlos analizė pradedama nuo bendro meno kūrėjų skaičiaus įvertinimo regionuose. Tiriamas meno kūrėjų (paramos gavėjų) skaičius, mėgėjų meno kolektyvų skaičius, meno kūrėjų (fizinis asmuo), gavusių finansavimą, skaičius, analizuojama, kiek juridinių asmenų siekia gauti LKT finansavimą kultūros veikloms Lietuvos regionuose. Toliau pateikiamos išvalgos, kurių regionų kūrėjai daugiausiai linkę kurti ne savo, o kituose regionuose ar visoje Lietuvoje. Stipriai išsiskiria Vilniaus mieste registruotų kūrėjų (juridinių asmenų) polinkis realizuoti meno ir kultūros veiklas kituose Lietuvos regionuose, ne Vilniaus mieste. Galiausiai analizuoti kultūros veiklų pasiūlos rodikliai (naujų produktų, paslaugų siūlymas, atnaujintos ekspozicijos) per LKT finansuotų ir įgyvendintų projektų rezultatus bei savivaldybių teikiamą finansavimą kultūros sričiai bei meno ir kultūros projektams.

Meno kūrėjų (paramos gavėjų) skaičius Lietuvos regionuose. Meno kūrėjas – meno kūrinius kuriantis, juos savitai atliekantis fizinis asmuo, kuriam už tai yra suteikiamas meno kūrėjo statusas. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo Nr. I-172 pakeitimo įstatymo nuostatomis, fiziniai asmenys, kuriems *Meno kūrėjo ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymo* nustatyta tvarka yra suteiktas meno kūrėjo statusas, turi teisę tapti paramos gavėjais.

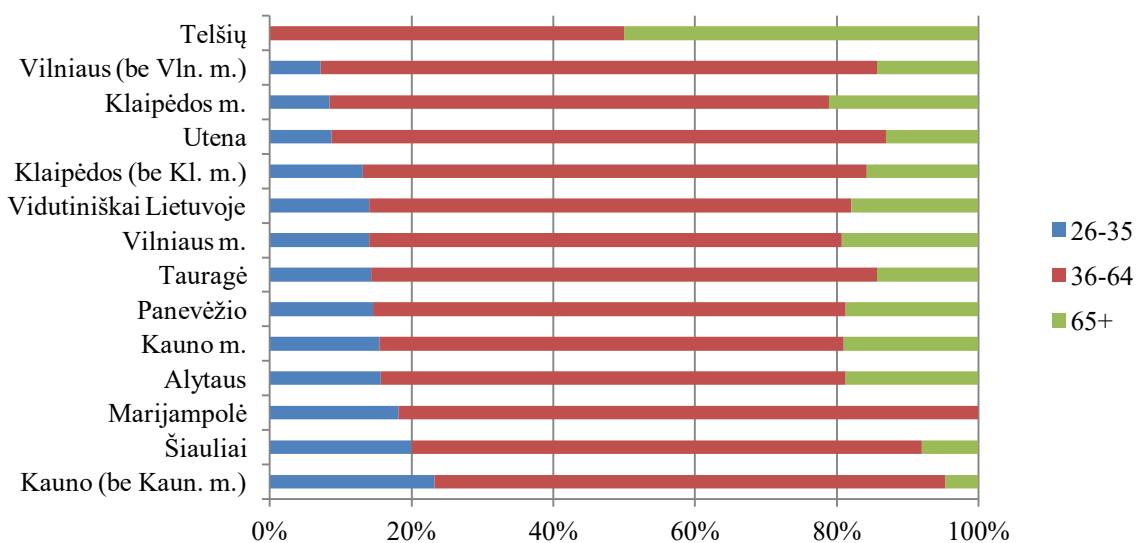
Pagal 2018 m. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, 1193 fiziniai asmenys buvo registruoti meno kūrėjais (paramos gavėjais) Lietuvoje. Daugiausiai kūrėjų buvo registruota didžiuosiuose miestuose – Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje (6 pav.). Vilniuje buvo registruota daugiau nei pusė visų meno kūrėjų (paramos gavėjų) Lietuvoje – viso 634 asmenys. Kauno ir Klaipėdos miestuose kūrėjų skaičius sudarė 168 ir 71 atitinkamai. Mažiausiais rodikliai išsiskyrė Telšių, Marijampolės ir Tauragės apskritys. Šiuose regionuose registruotų meno kūrėjų skaičius siekė 12, 11 ir 7 atitinkamai.

6 pav. Meno kūrėjų (paramos gavėjų) skaičius (mėlyna) ir meno kūrėjų (paramos gavėjų) skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų (raudona linija), 2018 m.

Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenis (2018).

Vertinant santykinį rodiklį (6 pav. raudona linija) – kiek meno kūrėjų tenka 10 tūkst. gyventojų, matoma tendencija, kad Vilniaus mieste kūrėjų koncentracija didžiausia, 10 tūkst. gyventojų teko beveik 12 kūrėjų – fizinių asmenų, Kauno ir Klaipėdos miestuose – 5–6 kūrėjai, likusiuose regionuose – 1–2 kūrėjai. Mažiausiai meno kūrėjų tenkančių 10 tūkst. gyventojų buvo Tauragės, Marijampolės ir Telšių apskrityse.

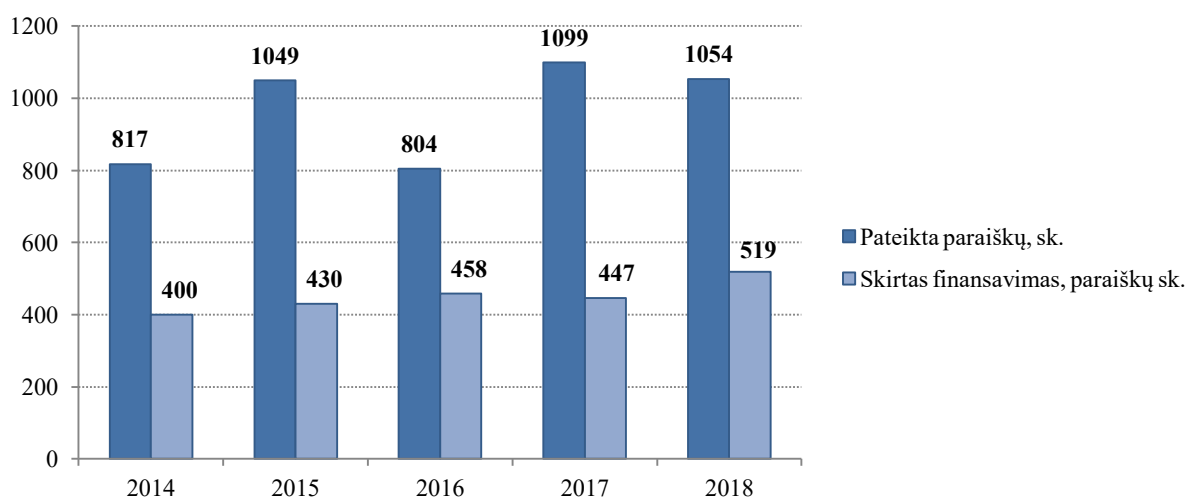

7 pav. Meno kūrėjų (paramos gavėjų) struktūra pagal amžiaus grupes.

Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenis (2018).

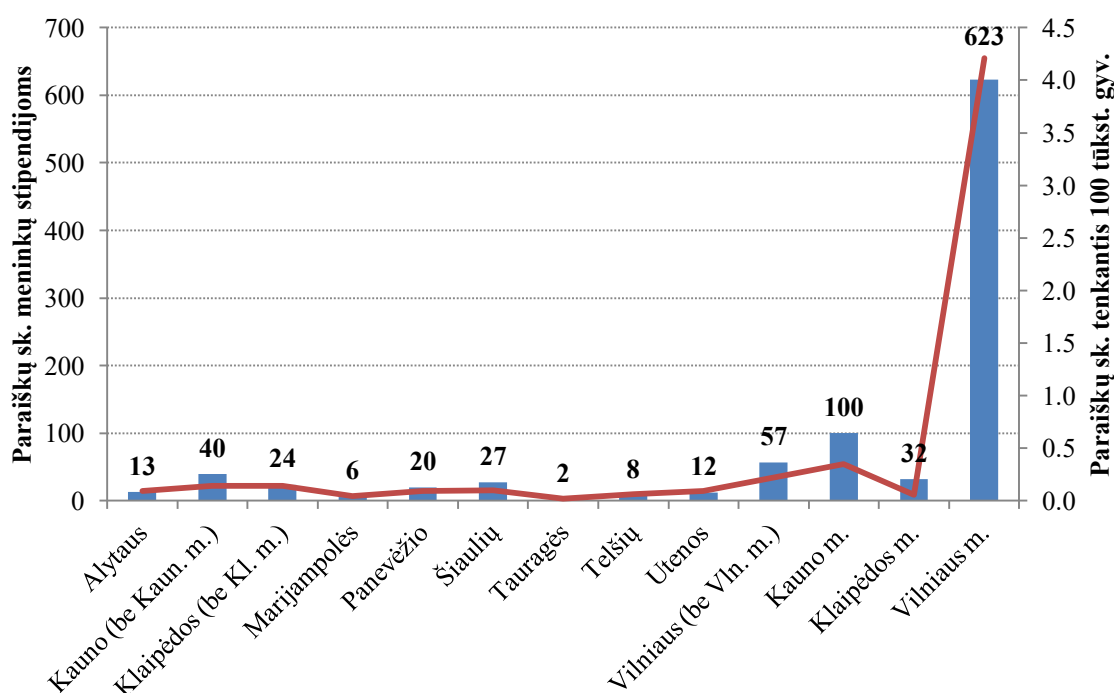
Analizuojant meno kūrėjų (paramos gavėjų) pasiskirstymą pagal amžiaus grupes (7 pav.), iš užsiregistravusių vidutiniškai Lietuvoje buvo 14% jaunų meno kūrėjų (iki 35 m. imtinai), 68% – vidurinio amžiaus asmenų (36-64 m.) bei 18% vyresnio amžiaus asmenų (nuo 65 m.). Visai nebuvo registruotų jaunų meno kūrėjų (paramos gavėjų) iki 35 metų Telšių apskrityje, taip pat čia pusę visų kūrėjų sudarė vyresni asmenys (nuo 65 m.). Telšių mieste veikia VDA padalinys, kuris turėtų būti jaunųjų menininkų traukos centru. Visgi tikėtina, kad studentai atvažiuavę iš kitų miestų studijuoti į Telšius nebūtinai persiregistruoja gyvenamą vietą į Telšių apskritį, o baigę studijas nebūtinai pasilieka gyventi Telšiuose. Šiaulių, Kauno (be Kauno m.) ir Marijampolės santykinai didesnę jaunųjų kūrėjų dalį tarp visų meno kūrėjų (paramos gavėjų), galėjo veikti ir tai, kad regione buvo mažesnė dalis vyresnio amžiaus kūrėjų (nuo 65 m.), todėl santykinai atrodė didesnė jaunesnio amžiaus kūrėjų dalis. Toliau analizuojamas menininkų, dalyvavusių konkurse LKT stipendijai gauti bei gavusių stipendijas, pasiskirstymas pagal regionus ir sudėtis pagal amžių, taip siekiant papildomai įvertinti jaunųjų meno kūrėjų skaičių ir situaciją regionuose.

Kultūros ir(ar) meno kūrėjų skatinimas per LKT stipendijas. Dalyvavimo aktyvumas konkurse LKT stipendijoms gauti (individualioms ir edukacinėms stipendijoms bendrai) padidėjo nuo 817 paraiškų 2014 m. iki 1054 paraiškų 2018 m. (8 pav.). Tai rodo didėjantį menininkų aktyvumą. LKT stipendijos skirtos maždaug kas antram menininkui dalyvavusiam konkurse. Bendrasis LKT menininkų stipendijų fondas išaugo, vidutinė skiriama suma menininkui 2012 m. siekė 2428 eurus, 2018 m. – 2750 eurų.

8 pav. Pateiktų ir finansuotų paraiškų skaičius kultūros ir(ar) meno kūrėjų stipendijoms gauti 2014–2018 m. Lietuvoje. Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT pateiktus duomenis (2018).

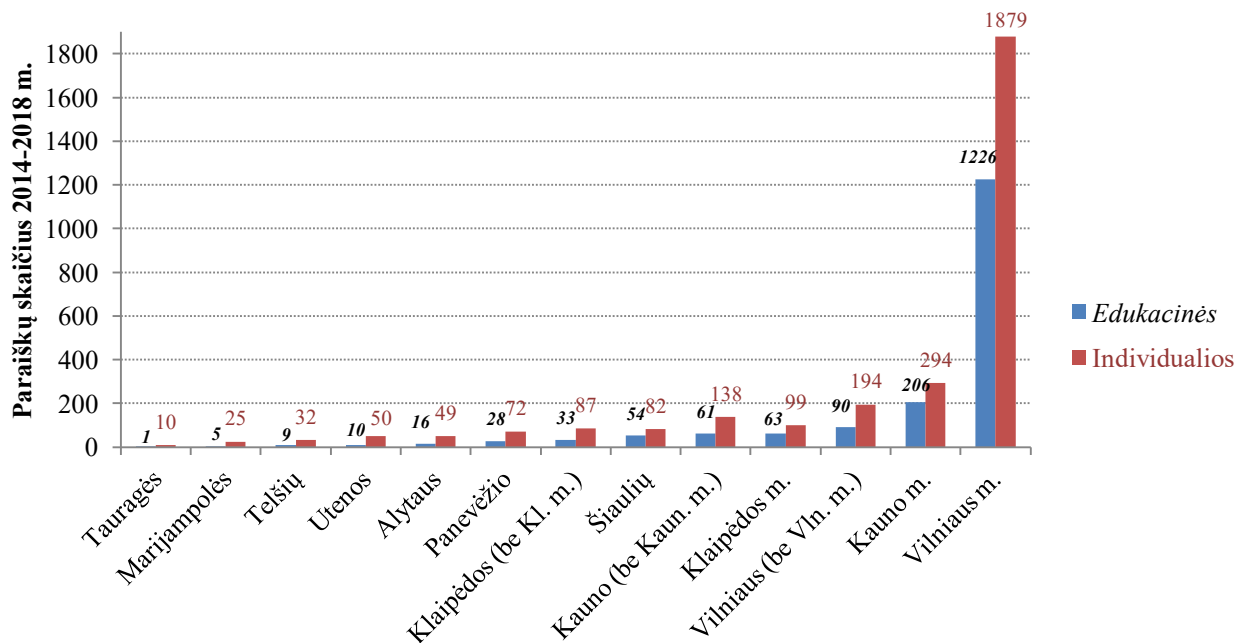
Vertinant regioninį aspektą, daugiausiai paraiškų teikė pareiškėjai iš Vilniaus miesto (9 pav.). Pareiškėjų iš Vilniaus miesto dalis sudarė 65% nuo visų pareiškėjų stipendijoms gauti Lietuvoje per 2014-2018 m. Tai rodo didesnę menininkų susitelkimą Vilniaus mieste. Likusiose savivaldybėse paraiškų skaičius stipendijoms gauti buvo ženkliai mažesnis. Jei Vilniaus mieste 100 tūkst. gyventojų teko 467 paraiškos meno ir(ar) kultūros kūrėjų stipendijoms 2018 m. gauti, tai Tauragės apskrityje apie 1,5 paraiškos. Mažiausiai paraiškų stipendijoms buvo menininkų iš *Tauragės, Marijampolės ir Telšių apskričių*. Tai atitinka meno kūrėjų (paramos gavėjų) pasiskirstymo pagal Lietuvos regionus statistiką.

9 pav. Pateikta paraiškų kultūros ir(ar) meno kūrėjų stipendijoms gauti, skaičius (mėlyna) ir pateiktų paraiškų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų (raudona linija), vidutiniškai per metus pagal 2014-2018 m. Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT duomenis (2018).

Vertinant pagal stipendijų tipą buvo aktyviau teikiamos paraiškos individualioms stipendijoms nei edukacinėms stipendijoms (10 pav.). Per 2014-2018 m. bendrai pateikta paraiškų edukacinėms stipendijoms buvo 1802, iš jų finansuota 57% (1036 paraiškų). Paraiškų individualioms stipendijoms gauti buvo pateikta 3011, iš jų finansuota 40% (1208 paraiškų). Visuose regionuose išsilaikė tendencija, kad paraiškų individualioms stipendijoms gauti buvo pateikta daugiau paraiškų nei edukacinėms stipendijoms. Per šį laikotarpį taip pat buvo skirta 10 vardinių stipendijų Vilniaus m. kūrėjams.

10 pav. Pateikta paraiškų kultūros ir(ar) meno kūrėjų stipendijoms gauti pagal stipendijos tipą per metus pagal 2014-2018 m. Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT duomenis (2018).

Paraiškų teikimas pasiskirstė pagrįdė per dvi grupes – kūrėjų iki 35 m. ir vidurinio amžiaus kūrėjų (36–64 m.). Pagal pateiktas ir finansuotas paraiškas, apie 45% paraiškų teikėjų buvo iki 35 m. imtinai, vidurinio amžiaus (36-64 m.) – 48%, vyresni nei 65 m. – 7% pareiškėjų (7 lentelė). Nemažai paraiškų finansuota vyresnio amžiaus pareiškėjams, nors vertinant paraiškas vienas iš finansavimo skyrimo prioritetų buvo mažesnis pareiškėjų amžius (nuo 18 iki 35 metų).

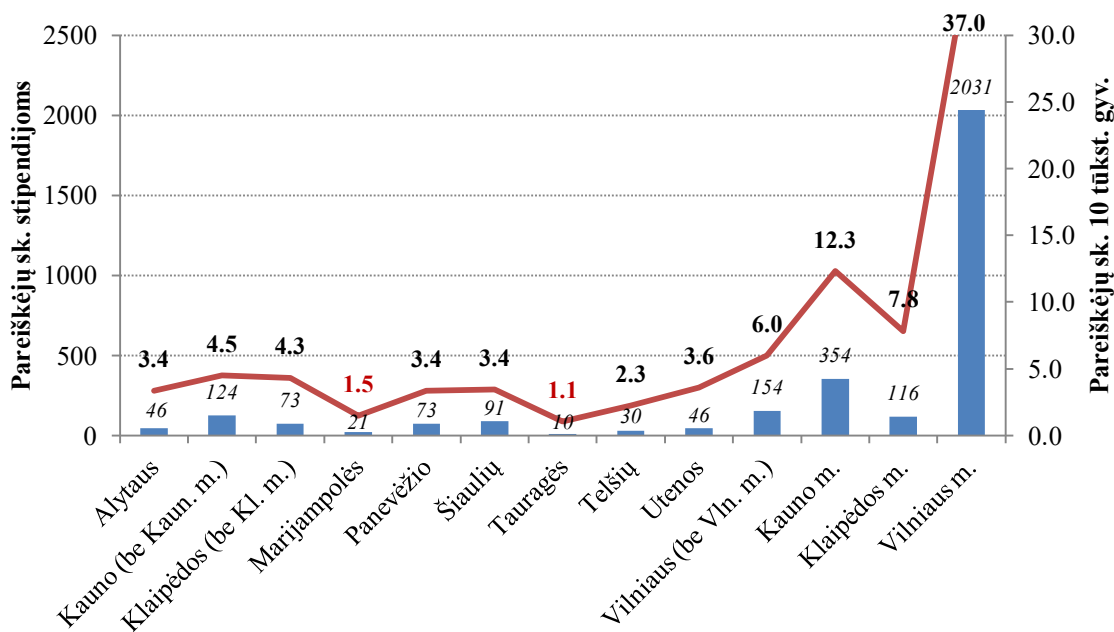
7 lentelė. Pateikta paraiškų kultūros ir(ar)meno kūrėjų stipendijoms gauti pagal amžiaus grupes, 2014-2018 m.

Amžiaus grupės*	Pateiktų paraiškų sk.	Finansuotų paraiškų sk.
65 m. ir daugiau	336	145
36-64 m.	2308	1077
Iki 35 m.	2171	1025

Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT duomenis (2018). *Asmens amžius vertintas pagal 2018 m.

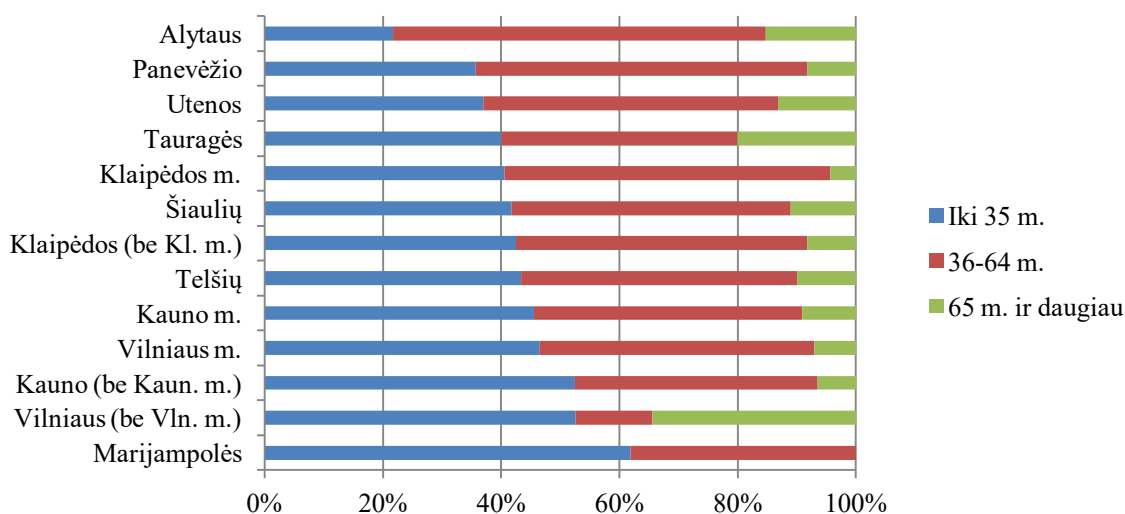
Unikalių kultūros ir(ar) meno kūrėjų skaičius (eliminavus pasikartojančius paraiškų teikėjus) buvo Vilniaus mieste. Kituose regionuose šis skaičius ir absoliutine ir santykinė reikšme (tenkantis 10 tūkst. gyv.) buvo kelis kartus mažesnis. Tai vėlgi patvirtina tendenciją dėl meno ir kultūros kūrėjų koncentravimosi ir telkimosi didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Mažiausi kūrėjų buvo Tauragės ir Marijampolės regionuose, atitinkamai 10 ir 21 kūrėjas teikė paraiškas stipendijoms per LKT gauti. Telšių apskrityje teikiančių skaičius buvo didesnis nei Marijampolės ir Tauragės

regionuose. Visgi skaičius buvo vienas iš mažesnių, lyginant su kitais regionais, čia paraiškas stipendijoms gauti 2014-2018 m. teikė 30 meno ir(ar) kultūros kūrėjų. Nors Telšiuose veikia VDA padalinys, ne visi atvykę studijuoti studentai persiregistruoja savo gyvenamą vietą. Tai gali veikti kūrėjų skaičių. Ši statistika atitinka ankščiau analizuotą statistiką dėl meno kūrėjų (paramos gavėjų) pasiskirstymo tarp regionų.

11 pav. Kultūros ir(ar) meno kūrėjų skaičius (pagal pateiktas paraiškas LKT stipendijoms gauti 2014-2018 m.), skaičius (mėlyna) ir skaičius tenkantis 10 tūkst. gyv. (raudona).

Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT duomenis (2018).

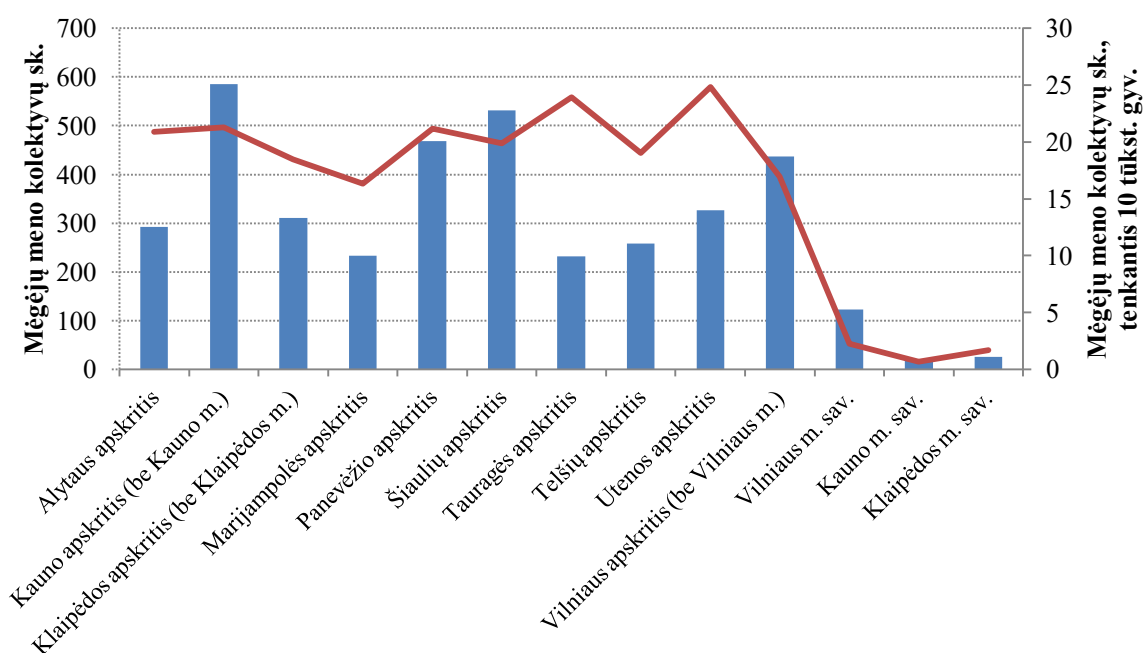

12 pav. Kultūros ir(ar) meno kūrėjų skaičiaus pasiskirstymas pagal amžiaus grupes (pagal pateiktas paraiškas LKT stipendijoms gauti 2014-2018 m.).

Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT duomenis (2018).

Kūrėjų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes svyravo regionuose (žr. detaliau 19 priede, 12 pav.). Marijampolės regione nebuvo vyresnio amžiaus kūrėjų, dėl to kūrėjų skaičius pasiskirstė tarp jaunųjų kūrėjų iki 35 metų amžiaus (viso 13 kūrėjų) ir 36-64 metų amžiaus (viso 8 kūrėjai). Vilniaus apskrityje (be Vilniaus m.) buvo santykinai mažesnis vidurinio amžiaus kūrėjų skaičius. Kituose regionuose kūrėjų, dalyvavusių stipendijų konkurse, skaičius pasiskirstė per visas amžiaus grupes. Daugiausiai kūrėjų buvo jauno ir vidutinio amžiaus (iki 64 m.).

Mėgėjų meno kolektyvų skaičius. Mėgėjų meno kolektyvų skaičius⁹ yra rodiklis, kuris labiau koncentravosi Lietuvos regionuose nei miestuose. Mėgėjų meno kolektyvus sudarė įvairaus tipo kolektyvai: dainų ir šokių ansambliai, chorai, liaudiškų šokių kolektyvai, liaudies instrumentų ansambliai ir orkestrai, liaudiškos kapelos, mėgėjų teatrai, pučiamųjų instrumentų orkestrai, sudaryti iš įvairių amžiaus grupių: vaikų, suaugusių ir mišrūs, kurie veikė kultūros centruose, jų filialuose ir kituose dariniuose, atitinkančiuose kultūros centro funkcijas (Lietuvos nacionalinis kultūros centras, 2018).

13 pav. Mėgėjų meno kolektyvų skaičius (mėlyna) ir mėgėjų meno kolektyvų skaičius⁸, tenkantis 10 tūkst. gyventojų (raudona linija), 2017 m. pagal Lietuvos apskritis. Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LR Statistikos departamento ir Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenis (2018).

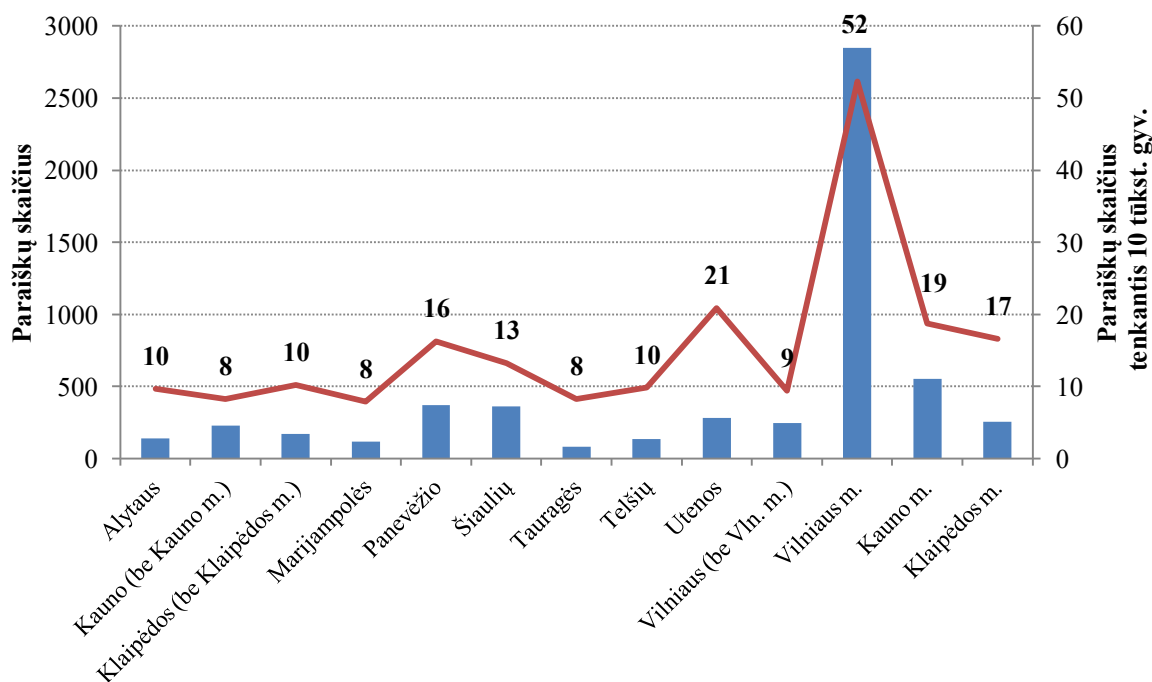
⁸ Mėgėjų meno kolektyvų skaičius, pateiktas pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenis, apima kolektyvus, veikiančius kultūros centruose, jų filialuose ar kituose dariniuose, atliekančiuose kultūros centro funkcijas. Kito tipo mėgėjų meno kolektyvai, veikiantys ne kultūros centruose ir susijusiuose padaliniuose nėra įskaičiuojami į šį skaičių.

Daugiausiai mėgėjų meno kolektyvų veikė Kauno, Šiaulių, Panevėžio ir Vilniaus apskrityse, mažiau – didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje (LR Statistikos departamento duomenys, 2018, 13 pav.). Daugiausiai meno kolektyvų, atsižvelgiant į gyventojų skaičių, buvo Utenos, Tauragės ir Panevėžio apskrityse. Čia 10 tūkst. gyventojų teko po 20–25 mėgėjų meno kolektyvų, kai Vilniaus m., Kauno m. ir Klaipėdos m. savivaldybėse teko po 1–2 mėgėjų meno kolektyvus. Dėl didžiųjų miestų tendencijos atitinka kultūros centrų, jų padalinių ir susijusių darinių infrastruktūros išsidėstymą Lietuvos regionuose.

Tikėtina, kad Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose buvo daugiau mėgėjų meno kolektyvų, kurie veikė ne įsteigtų kultūros centrų ribose ir į šį skaičių neįsiskaičiavo. Dėl to didžiųjų miestų bendrą mėgėjų meno kolektyvų skaičių vertinti gana sudėtinga. Didesnis mėgėjų meno kolektyvų, veikiančių kultūros centruose, regionuose skaičius rodo, kad *kultūros centrai vaidina svarbų vaidmenį palaikant šią kultūros ir meno sritį mažesniuose regionuose, suteikiant jiems reikiamą infrastruktūrą*. Lyginant mažesnius regionus tarpusavyje galima matyti, kad šiek tiek mažesnis mėgėjų meno kolektyvų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, buvo Marijampolės apskrityje ir Telšių apskrityje.

Projektų pareiškėjų (juridinių asmenų), teikusių paraiškas finansavimui iš KRF gauti, pasiskirstymas tarp Lietuvos regionų. Pagal paraiškų teikimo mastą tikėtina galima spręsti, kuriuose regionuose daugiausiai telkiasi kultūros ir meno atstovai bei aktyvūs kūrėjai. Daugiausiai paraiškų per 2012–2018 m. buvo pateikta Vilniaus mieste registruotų juridinių asmenų (14 pav.). Tai parodė, kad meno ir kultūros projektų vykdytojai telkėsi sostinės regione.

Pagal paraiškų teikimo mastus išsiskyrė Utenos regionas. Utenos regione registruotų juridinių asmenų pateikusių paraiškas meno ir kultūros projektams, skaičius, tenkantis vienam gyventojui, buvo panašus į Kauno m. ir Klaipėdos m. paraiškų teikėjų skaičių, tenkantį vienam gyventojui. Per analizuotą laikotarpį (2012–2018 m.) mažiausiai paraiškų buvo pateikta *Tauragės, Marijampolės ir Telšių* regionuose registruotų juridinių asmenų ir absoliutiniais, ir santykiniais dydžiais. Paraiškų teikimo mastai atspindi nepakankamą aktyvių kūrėjų, kurie imtųsi įgyvendinti kultūros ir (ar) meno projektus skaičių.

14 pav. Juridinių asmenų pateiktų paraiškų skaičius (mėlyna) ir paraiškų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyv. (raudona linija), projektams, finansuojamiems iš KRF, įgyvendinti, vidutiniškai per metus (pagal 2014–2018 m. duomenis). Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018).

Didžiąją dalį paraiškų 2014–2018 m. teikė pelno nesiekiančios nebiudžetinės įstaigos⁹ (toliau – NPO, ne pelno organizacijos) – apie 57% visų pateiktų paraiškų, apie trečdalį – biudžetinės įstaigos (toliau – BĮ, juos sudarė muziejai, kultūros centrai, bibliotekos, archyvai, teatrai, koncertinės įstaigos, nacionalinės institucijos ir kt. įstaigos, finansuojamos iš valstybės biudžeto). Nedidelė dalis (8,1%) paraiškų buvo pateikta verslo įmonių¹⁰ (8 lentelė). Tai rodo, kad didžiąją dalį kultūros lauko veikėjų, kurie siekė gauti finansavimą kultūros ir(ar) meno projektų įgyvendinimui per LKT, galima sieti su nekomercine ir pelno nesiekiančia veikla. Taip pat prie projektų paraiškų teikimo gana aktyviai prisidėjo biudžetinės įstaigos.

⁹ Prie *pelno nesiekiančių nebiudžetinių įstaigų* (toliau – NPO, ne pelno organizacijų) buvo priskirtos asociacijos, viešosios įstaigos, paramos ir labdaros fondai, religinės bendruomenės, profesinės sąjungos ar susivienijimai, taip pat valstybinių institucijų asociacijos bei valstybės valdomos viešosios įstaigos, kurios į nevyriausybių pelno nesiekiančių organizacijų sąrašą (toliau – NVO) neįeina.

LKT pateiktuose duomenyse apie projektų paraiškų teikėjus buvo nurodyta, ar pareiškėjas buvo asociacija ar viešoji įstaiga, jų neskirstant į valstybės valdomas viešąsias įstaigas ar valstybinių institucijų asociacijas. Dėl to šie pareiškėjai analizuoti kartu kaip pelno nesiekiantys juridiniai asmenys, į šį skaičių neįtraukiant biudžetinių įstaigų.

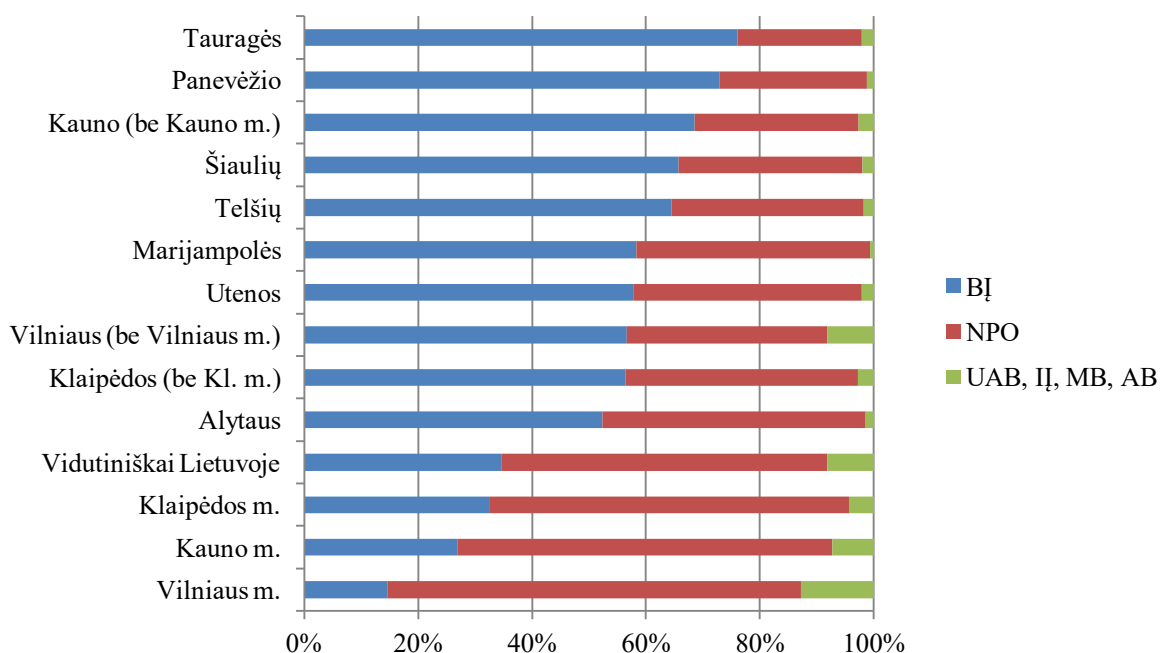
¹⁰ Prie verslo įmonių priskaičiuotos uždaros akcinės bendrovės (toliau – UAB), mažosios bendrijos (toliau – MB), individualios įmonės (toliau – IĮ), akcinės bendrovės (toliau – AB).

8 lentelė. Pateikta paraiškų projektų finansavimui per LKT pagal projekto pareiškėjo (juridinio asmens) tipą, 2014–2018 m.

Juridinio asmens tipas	Pateiktų paraiškų skaičius ir pasiskirstymas proc.
Biudžetinė įstaiga (BĮ)	10013 (34,6%)
Ne pelno organizacija (viešosios įstaigos, asociacijos, paramos labdaros fondai)	16580 (57,27%)
Verslo įmonė (UAB, IĮ, MB, AB)	2356 (8,1%)
Iš viso	28949

Šaltinis: LKT duomenys (2018).

Paraiškų teikimo aktyvumas pagal juridinio asmens tipą skyrėsi tarp regionų. Verslo įmonės aktyviau teikė paraiškas LKT projektams didžiuosiuose miestuose (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m.) ir Vilniaus apskrityje (be Vilniaus m.). Pelno siekiančių juridinių asmenų, teikusių projektų paraiškas LKT nuo visų paraiškų pateikėjų, buvo 13% Vilniuje, 7% – Kaune, 4% – Klaipėdoje, 8% – Vilniaus apskrityje (be Vilniaus m.) nuo visų pateiktų paraiškų 2014-2018 m. Taip pat didžiuosiuose miestuose buvo didelė dalis paraiškų pateikta iš NPO, pvz. Vilniaus m. – 73% visų pateiktų paraiškų, Kauno m. – 66%, Klaipėdos m. – 63%.

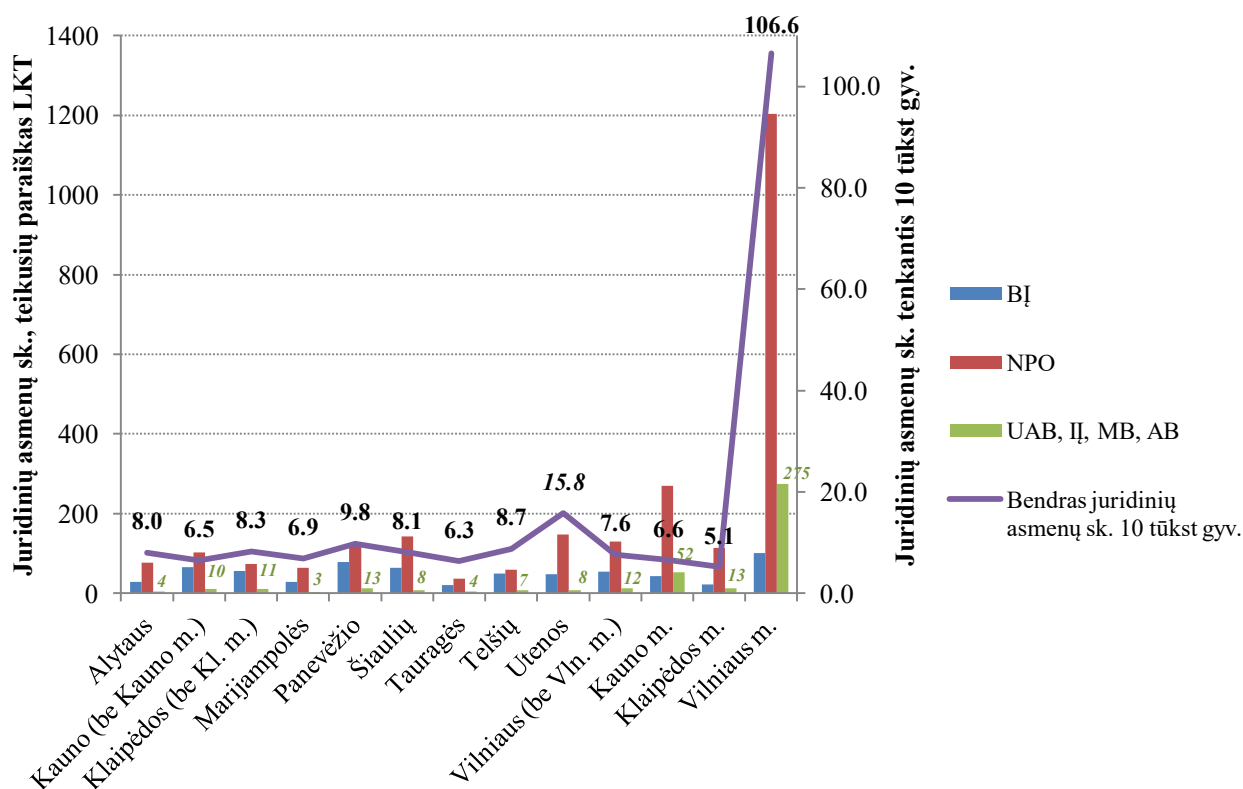

15 pav. Juridinių asmenų pateiktų paraiškų pasiskirstymas pagal teikėjo juridinį statusą.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018).

Mažesniuose regionuose pelno siekiančių juridinių asmenų paraiškų dalis siekė 1–2%, o NPO – apie 22–46% nuo visų teiktų paraiškų. Taigi visuose mažesniuose regionuose (Tauragės, Panevėžio, Šiaulių, Telšių, Marijampolė, Kauno (be Kauno m.), Utenos ir Alytaus) aktyviausiai –

daugiau nei pusę paraiškų LKT projektų įgyvendinimui teikė biudžetinės įstaigos. Tai viena vertus parodo biudžetinių įstaigų aktyvumą regionuose, kita vertus rodo, kad *regionuose trūksta privačių iniciatyvų, aktyvesnių verslo įmonių ir nepelno siekiančių nevyriausybinių asociacijų, kurios veiktų regionuose ir apsiimtų įgyvendinti kultūros ir(ar) meno projektus*. Tai taip pat atskleidžia tendencija, kad mažesni regionai nėra iki galo patrauklūs verslo įmonėms, joms tikėtinai sudėtinga išsilaikyti regionuose, kur vietinė rinka mažesnė bei mažesni turistų srautai. Lyginant mažesnius regionus tarpusavyje, aktyvesnė nepelno siekiančių organizacijų veikla teikiant projektų paraiškas buvo Alytaus, Utenos ir Klaipėdos (be Klaipėdos m.) regionuose.

16 pav. Juridinių asmenų, teikusių paraiškas LKT projektų finansavimui 2014–2018 m., skaičius pagal juridinį statusą (stulpeliai) ir bendras skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų (linija).

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018).

Paraiškų teikimo statistika parodė atskiruose regionuose registruotų juridinių asmenų aktyvumą teikti paraiškas LKT. Dalis juridinių asmenų teikė paraiškas ne vieną, o keletą kartų. Dėl to buvo aktualu nustatyti, kiek buvo unikalių juridinių asmenų, teikusių paraiškas LKT finansavimui gauti eliminuojant pasikartojančias paraiškas. Pagal juridinių asmenų skaičių, tenkantį vienam gyventojui, Vilniaus miestas ženkliai išsiskyrė iš visų likusių regionų pagrinde dėl didelio ne pelno siekiančių organizacijų, neįskaitant BĮ, skaičiaus bei verslo įmonių skaičiaus (16 pav.).

Vilniaus m. aktyvių projektų paraiškų teikėjų 2014–2018 m., tenkančių vienam gyventojui, buvo kelis ar net keliolika kartų daugiau nei kituose regionuose (9 lentelė). Tai rodo didelę atskirtį pagal aktyvių NPO ir verslo įmonių koncentraciją tarp sostinės ir kitų regionų, kurie dalyvautų LKT konkursuose finansavimui gauti. Šiuos skaičius dalinai nulėmė tai, kad Vilniaus mieste buvo daugiau asociacijų, kurios vienijo visų regionų kultūros laiko veikėjus, pavyzdžiui, Lietuvos savivaldybių bibliotekų asociacija, Apskričių viešųjų bibliotekų asociacija, Lietuvos muziejų asociacija ir kt. Taip pat Vilniaus mieste tarp viešųjų įstaigų buvo ir aukštojo mokymo institucijos, kaip VDA, LMTA, kurios aktyviai teikė paraiškas projektams. Kituose regionuose aukštojo mokymo institucijų nebuvo arba veikė mažiau. Nepaisant to nemažą Vilniaus miesto projektų pareiškėjų dalį sudarė pelno nesiekiančios ir nevyriausybinės organizacijos – NVO, kurių įvairovė buvo didelė.

9 lentelė. Juridinių asmenų (ne pelno organizacijų, nekaitant BĮ, ir verslo įmonių (UAB, IĮ, AB, MB)), teikusių paraiškas projektų finansavimui per LKT, skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų.

Regionas	Ne pelno organizacijų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų	Verslo įmonių skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyv.	Iš viso NVO ir verslo įmonių, tenkančių 10 tūkst. gyv.
Kauno (be Kauno m.)	3.8	0.4	4.1
Tauragės	3.8	0.4	4.2
Klaipėdos m.	3.9	0.5	4.4
Klaipėdos (be Kl. m.)	4.3	0.7	5.0
Telšių	4.4	0.5	5.0
Marijampolės	4.6	0.2	4.8
Kauno m.	4.9	0.9	5.9
Vilniaus (be Vln. m.)	5.0	0.5	5.5
Šiaulių	5.4	0.3	5.7
Panevėžio	5.6	0.6	6.2
Alytaus	5.6	0.3	5.9
Utenos	11.5	0.6	12.1
Vilniaus m.	81.2	18.6	99.8

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018).

Bendrai vertinant didžiausia atskirtis tarp sostinės regiono ir likusių regionų yra matoma pagal ne pelno organizacijas, neskaitant biudžetinių įstaigų, ir aktyvių verslo įmonių skaičių, kurie domėtusi kultūros ir(ar) meno projektų finansavimu. Vilniaus mieste registruotų aktyvių juridinių asmenų, tenkančių 10 tūkst. gyventojų, buvo 81 ne pelno organizacijos, neskaitant biudžetinių įstaigų, ir 18,6 verslo įmonės, kai kituose regionuose šie skaičiai svyravo apie 3,8-11,5 organizacijas ir 0,4-0,9 verslo įmones atitinkamai. Tai rodo, kad didžiausia įmonių įvairovė buvo

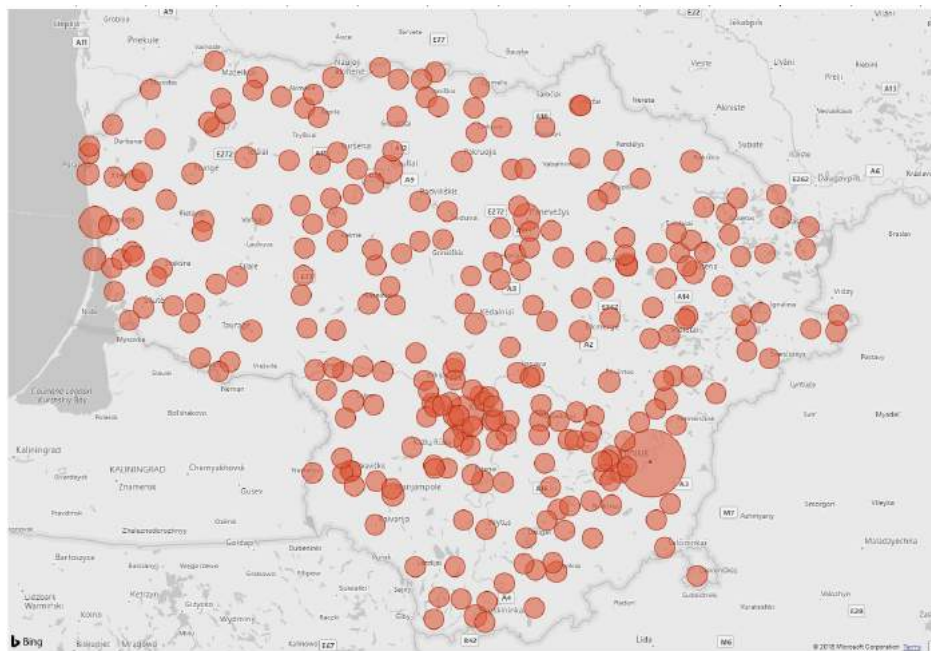

sostinėje, kituose miestuose ir regionuose buvo mažiau kultūros lauko veikėjų – įmonių ir pelno nesiekiančių organizacijų, kurios domėtusi LKT teikiamu finansavimu.

Didesniu viešųjų įstaigų, asociacijų bei kitų pelno nesiekiančių institucijų, išskyrus BĮ, skaičiumi, tenkančiam vienam gyventojui, išsiskyrė Utenos apskritis, kuriose apie du kartus buvo daugiau aktyvių NPO projektų paraiškų teikėjų nei likusiuose regionuose (9 lentelė). Žvelgiant į santykinius rodiklius, tenkančius 10 tūkst. gyventojų, Klaipėdos ir Kauno m. per daug neišsiskyrė iš kitų regionų pagal šiuos analizuotus rodiklius. Įvertinus tai, kad šie miestai yra didžiausi Lietuvoje, NVO sektorius galėtų būti labiau išplėtotas.

Įgyvendintų projektų, finansuotų iš KRF, bendra vertė. Lietuvos kultūros taryba kiekvienais metais finansuoja įvairių sričių kultūros veiklų projektus, kurie yra įgyvendinami Lietuvoje ir užsienyje. Skirstomas finansavimas iš Kultūros rėmimo fondo. 2016 m. finansavimas skirtas apie trečdaliui pateiktų iniciatyvų. Finansuotų projektų dalis nuo pateiktų paraiškų pasiskirstė panašiai pagal visas apskritis ir sudarė nuo 31–39% finansuotų projektų (19 priedas). Panašios tendencijos vyravo ir 2014–2017 m., kai buvo finansuota apie trečdalis pateiktų projektų paraiškų. Pagal LKT duomenis (2018) ir topografinę jų analizę, LKT finansuoti projektai buvo vykdyti įvairiuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose. Jų geografinis pasiskirstymas buvo gana tolygus tarp Lietuvos regionų – miestų ir miestelių, nors ir matoma didesnė veiklų koncentracija Vilniaus ir Kauno miestuose bei aplinkinėse vietovėse (20 priede 2016 m. ir 2017 m. žemėlapiai, 17 pav. – 2018 m. projektų planuotų veiklų pasiskirstymas).

Įgyvendintų projektų bendra vertė, kurie buvo dalinai finansuoti iš KRF, rodo, kuriuose Lietuvos regionuose įsikūrę juridiniai asmenys – projektų pareiškėjai įgyvendino projektus ir už kokią vertę (pagal 2015–2017 m. pateiktas paraiškas), t.y. kiek buvo paskatinta kultūros ir(ar) meno veiklų pasiūla. Projektų įgyvendinimas didino kultūros veiklų pasiūlą Lietuvoje, prisidėjo prie kultūros veiklų plėtojimo. Projektų įgyvendinimo rezultatai atitinka paraiškų teikimo mastus pagal regionus. Vilniuje registruoti juridiniai asmenys daugiausiai teikė paraiškų projektų įgyvendinimui. Šie skaičiai taip pat atsispindi įgyvendintų projektų statistikoje.

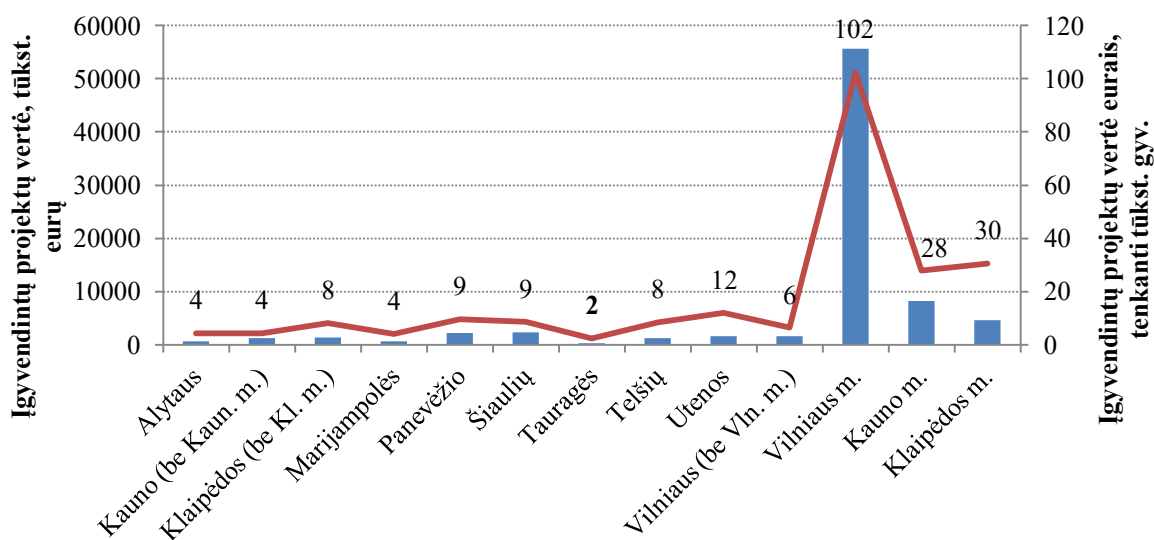
17 pav. Finansuotų projektų (iš KRF) paraiškose numatytos veiklų vykdymo vietos, 2018 m.¹¹ Šaltinis: LKT (2018).

Įgyvendintų projektų vertė, tenkanti vienam gyventojui, buvo didžiausia Vilniaus mieste. Kauno ir Klaipėdos miestų kūrėjų įgyvendintų projektų vertė, tenkanti vienam gyventojui, buvo apie 3 kartus mažesnė nei Vilniaus mieste (18 pav.). Lyginant mažesnes apskritis, santykinai nemažos vertės projektų buvo įgyvendinta Utenos apskrityje, taip pat Panevėžio, Šiaulių ir Telšių apskrityse, mažiausiai – Tauragės ir Marijampolės apskrityse. Pagal kitus rodiklius matoma, kad šiuose regionuose meno ir(ar) kultūros kūrėjų koncentracija mažesnė, nei kituose regionuose ir šie rezultatai atsispindi ir kultūros projektų, finansuojamų iš KRF, įgyvendinimo statistikoje.

Vilniaus mieste buvo įgyvendintas panašus skaičius projektų, finansuotų pagal pateiktas paraiškas LKT programų konkursams (52% projektų) ir kultūros ir meno sričių konkursams (48%). Kituose regionuose šie skaičiai svyravo gana įvairiai. Kai kuriuose regionuose buvo įgyvendinama daugiau projektų, finansuotų iš kultūros ir meno sričių konkursų (Klaipėdos m. ir likusioje apskrityje, Alytaus, Telšių, Utenos apskrityse), kituose – daugiau projektų, finansuotų iš programų konkursų (Vilniaus regione (be Vln. m.), Kauno m., Marijampolėje ir Tauragėje) (21 priedas). Daugumoje regionų daugiausiai projektų buvo įgyvendinta muzikos srityje.

¹¹ Žemėlapis reprezentuoja veiklų sklaidą. Informacija ant žemėlapiu buvo sužymėta pagal projektų vykdytojų nurodytą sklaidą projekto paraiškoje, pagal tai, kur buvo planuojama vykdyti veiklas. Dėl to galima paklaida duomenų paklaida, nes įgyvendinant projektą veiklos galėjo apimti ir daugiau arba mažiau regionų ar miestų. Taip pat skirtingo pobūdžio veiklos, pvz. pasiruošimas projektui, edukacinės dirbtuvės, festivalis ar kt. turėjo vienodą svorį, jas pažymint žemėlapyje.

Vilniaus miestas išsiskyrė projektų įvairove, įgyvendintų skirtingose srityse (det. žr. 22 priede, vertinti visi įgyvendinti projektai (finansuoti per LKT programas ir sričių konkursus)). Vilniaus m. projektai buvo įgyvendinti 21 srityje, kaip ir Kauno mieste. Kaipėdos mieste buvo įgyvendinta projektų 20 sričių, čia nebuvo įgyvendinta lėlių teatro veiklos. Mažiausiai sričių apėmė projektai įgyvendinti Tauragės ir Marijampolės regionuose, čia apimta 11 ir 12 kultūros ir meno sričių atitinkamai. Kituose regionuose projektai buvo įgyvendinami 14–19 kultūros ir meno srityse.

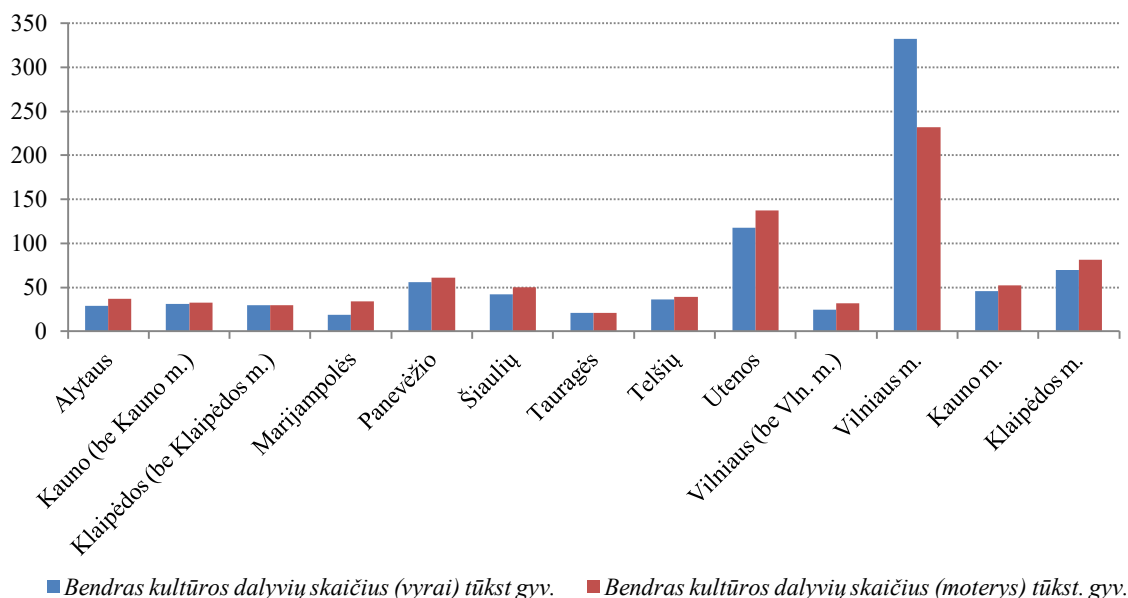
18 pav. Juridinių asmenų įgyvendintų projektų, finansuotų iš KRF, bendra vertė tūkst. eurų (mėlyna) ir vertė eurai, tenkanti tūkst. gyv. (raudona linija) 2015–2017 m.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018).

Vilniaus mieste daugiausiai įgyvendintų projektų (pagal projekto bendrą vertę – išlaidas) buvo teatro, dailės, kino sklaidos ir literatūros srityse, kurios kai kuriuose kituose regionuose buvo įgyvendintos mažesne apimtimi arba visai neįgyvendintos. *Kauno mieste* įgyvendintuose projektuose dominavo muzikos, dailės ir fotografijos sritis. Fotografijos srityje kiti regionai įgyvendino mažiau projektų, tai matomas vienas iš šio regiono išskirtinumų. *Klaipėdos mieste* išsiskyrė muzika, teatras ir muziejai, taip pat šiek tiek mažiau įgyvendinta, bet buvo įgyvendinta projektų šokio srityje. *Klaipėdos regione* (be Klaipėdos m.) taip pat išsiskyrė šokio sritis. Beveik visuose regionuose muzikos srityje buvo įgyvendinta projektų už didžiausią vertę (projekto biudžetą). *Marijampolės regione* buvo įgyvendinti keli architektūros projektai, kurie vertė buvo vieni tarp didesnių regione. *Alytaus regione* išsiskyrė teatro, etninės kultūros, literatūros ir muziejų sritys. *Tauragės regione* iš visų sričių dalinai išsiskyrė kultūros paveldas. Mažesniuose regionuose tarp dominuojančių sričių dažniausiai buvo *muzika, muziejai, etninė kultūra, tarpsritiniai projektai, kartais bibliotekos arba*

mėgėjų menas. Taigi dalyje regionų išryškėjo tam tikros sritys, kuriose buvo įgyvendinta daugiau projektų, nei kitur.

Projektų įgyvendinimo mastas pagal projektų dalyvių skaičių LKT finansuojamose projektuose, taip pat pagal jų pasiskirstymą pagal lytį. Finansuojamų projektų dalyvių skaičius taip pat gali dalinai atspindėti projektų įgyvendinimo mastą. Projekto dalyviai – prie projekto įgyvendinimo veiklų prisidėję asmenys. Projekto dalyvių skaičių ir jų pasiskirstymą pagal lytį pateikė projektų vykdytojai LKT. Duomenų teisingumas nebuvo papildomai tikrintas, dėl to galima tam tikra jų paklaida. Daugiausiai dalyvių į projektų įgyvendinimą įtraukė projektų vykdytojai iš Vilniaus m. (19 pav.). Tai pat santykinai didelis dalyvių skaičius buvo Utenos apskrityje. Projektų dalyvių skaičiumi, tenkančiam vienam gyventojui, Utenos apskrityje duomenys buvo didesni nei Kauno ir Klaipėdos miestuose bei kitose apskrityse.

19 pav. LKT 2015–2017 m. finansuotų projektų dalyvių skaičius, tenkantis tūkst. gyv. 2015–2017.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją LKT.

Vertinant moterų ir vyrų dalyvavimo projektuose santykį, beveik visuose projektuose vyrų ir moterų santykis buvo panašus arba daugiau buvo moterų – projekto dalyvių, išskyrus Vilniaus m. savivaldybę. Čia vyrų, dalyvaujančių projektuose, buvo apie ketvirtadaliu daugiau. Sostinėje vyrai, kaip projektų dalyviai, buvo santykinai aktyvesni nei kitų apskričių projektų dalyviai.

Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos regionų kūrėjų įtaka kitiems regionams (kultūros veiklų pasiūlai). Nors daugiausiai paraiškų projektams įgyvendinti teikė Vilniaus m. registruoti juridiniai asmenys, visgi pagal 2014–2018 m. KRF finansuotų projektų statistiką, didžiųjų miestų (Vilniaus ir

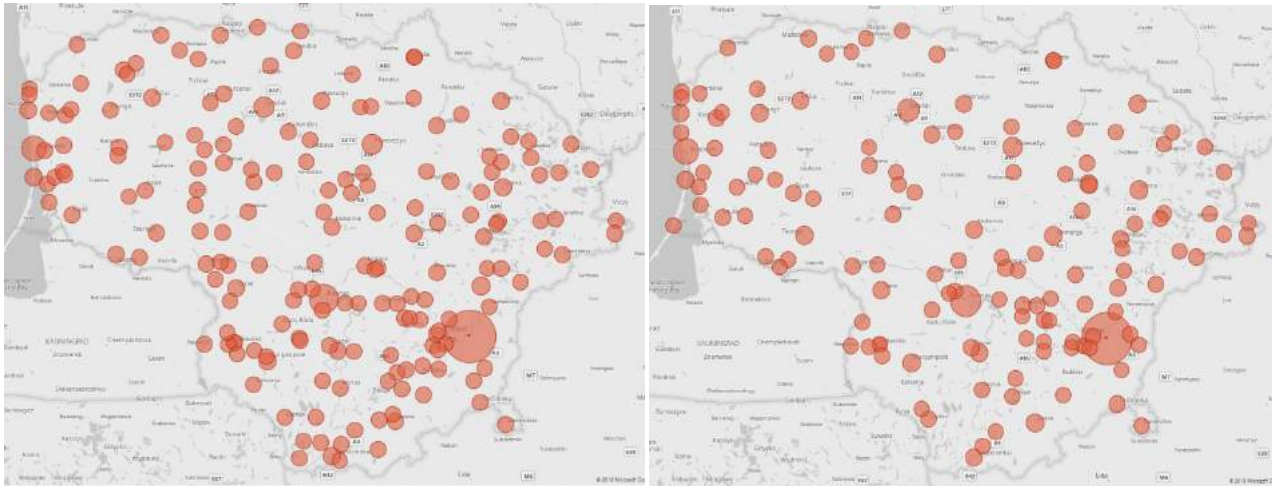
Kauno) apskrityse registruoti kūrėjai – juridiniai asmenys – darė reikšmingą įtaką ir kitų regionų kultūros laukui (10 lentelė). Apie penktadalis (20–21%) Vilniaus ir Kauno apskrityse registruotų projektų vykdytojų kultūros veiklas vykdė ne tik Vilniaus ir Kauno apskrityse, bet ir kitose Lietuvos regionuose – Utenos, Panevėžio, Marijampolės, Šiaulių, Tauragės, Telšių ir kt. Klaipėdoje ši dalis sudarė apie 17%. Likusiose apskrityse apie 6–13% apskrityse registruotų projekto vykdytojų (juridinių asmenų) veiklas vykdė ir kitose apskrityse.

10 lentelė. Finansuotų projektų skaičius ir jų įgyvendinimo (kultūros veiklų vykdymo) vieta pagal pareiškėjo (juridinio asmens) registracijos vietą (apskritį), 2015–2017 m.

Apskritis, kurioje registruotas projekto pareiškėjas	Projekto veiklų įgyvendinimo vieta, projektų skaičius								Iš viso finansuotų projektų skaičius
	Projekto veiklos vykdytos tik toje apskrityje, kurioje registruotas pareiškėjas		Ir apskrityje, kur registruotas projekto pareiškėjas ir bent vienoje kitoje apskrityje		Tik kitose apskrityse		Tik užsienyje		
	Sk.	%	Sk.	%	Sk.	%	Sk.	%	
Alytaus	103	92%	5	4%	2	2%	2	2%	112
Kauno	543	74%	88	12%	60	8%	40	5%	731
Klaipėdos	341	82%	37	9%	32	8%	7	2%	417
Marijampolės	77	91%	7	8%	1	1%	0	0%	85
Panevėžio	287	84%	31	9%	9	3%	15	4%	342
Šiaulių	296	91%	21	6%	2	1%	8	2%	327
Tauragės	52	93%	3	5%	1	2%	0	0%	56
Telšių	109	89%	6	5%	4	3%	4	3%	123
Utenos	226	86%	28	11%	7	3%	2	1%	263
Vilniaus	2170	67%	548	17%	287	9%	232	7%	3237
Iš viso	4204	85%	774	9%	405	4%	310	3%	5693

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018).

Vilniaus mieste veikiančių meno ir kultūros atstovų (juridinių asmenų) bendras įgyvendintas projektų skaičius buvo didžiausias. Dėl to ir projektų dalis, įgyvendinta *kitose regionuose*, buvo pakankamai didelė, lyginant su kitų regionų projektų mastais. Vilniaus m. bendras projektų skaičius įgyvendintas ir kitose apskrityse siekė 829 projektus, Kaune – 148 projektus. Taigi, tikėtina, kad Vilniaus regiono kūrėjų įtaka kitų regionų kultūros laukui buvo reikšminga. Daugiausiai projektų kituose regionuose įgyvendino viešosios įstaigos, virš pusės įgyvendintų projektų, bei asociacijos – apie penktadalis įgyvendintų projektų kituose regionuose pagal Vilniaus m. duomenis, panašus pasiskirstymas buvo Klaipėdos bei Kauno m. Taigi skatinant įregistruotus kūrėjus didžiuosiuose Lietuvos miestuose, ypač Vilniaus m., buvo didinama kultūros veiklų pasiūla ir paklausa visuose Lietuvos regionuose.

20 pav. Finansuotų projektų (iš KRF) paraiškose numatytos veiklų vykdymo vietos, 2017 m.(kairėje) ir 2018 m. (dešinė) Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m. registruotų pareiškėjų.

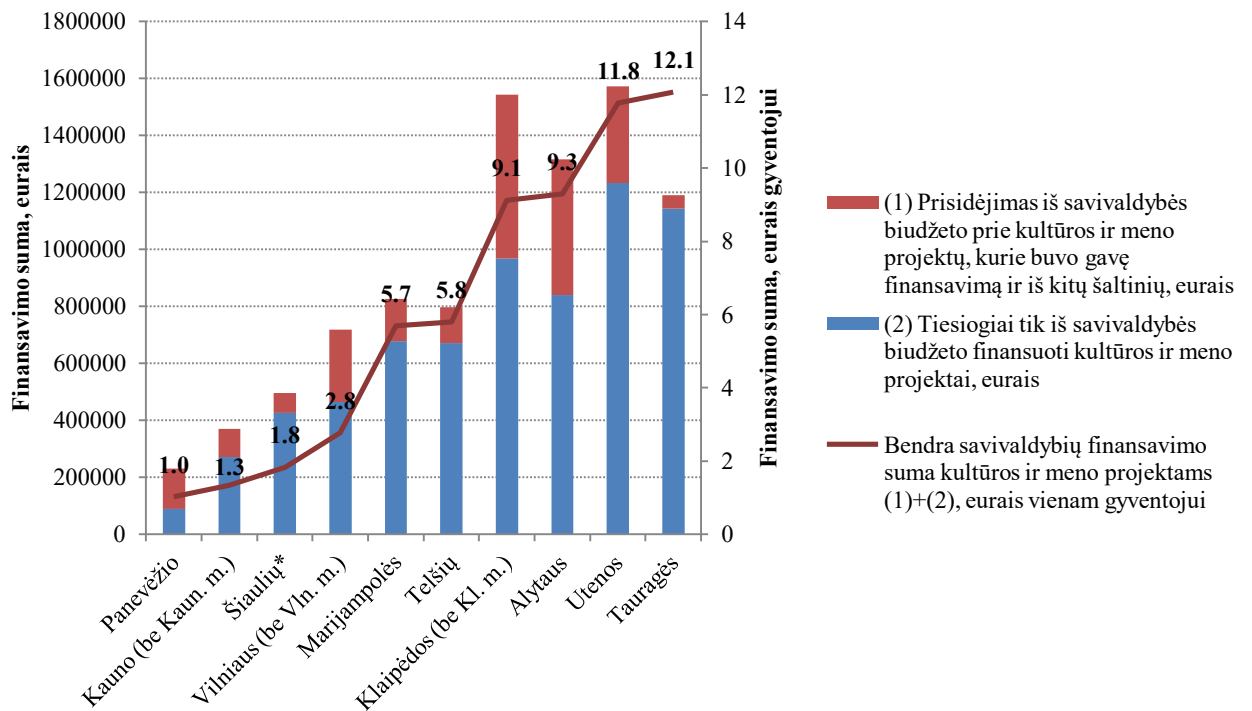
Šaltinis: LKT (2018).

Projektų planuotą įgyvendinimo sklaidą 2017 m. ir 2018 m. galima matyti 20 pav. Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose registruoti pareiškėjai (juridiniai asmenys) planavo veiklas vykdyti ne tik miestuose, bet ir regionuose. Matoma plati numatomų įgyvendinti veiklų sklaida beveik visuose Lietuvos regionuose. 2018 m. projektų sklaida buvo dalinai mažesnė nei 2017 m., nors irgi apėmė įvairius Lietuvos miestus ir miestelius. Šie duomenys gana preliminarūs, nes realios projektų veiklų įgyvendinimo vietos galėjo dalinai skirtis nuo planuotų vietų, ypač jei buvo skirtas mažesnis finansavimas, nei planuota paraiškoje. Visgi jie parodo didžiuosiuose miestuose veikiančių kultūros ir(ar) meno lauko veikėjų įtaką regionų kultūros laukui bei egzistuojančius glaudžius ryšius su regionais, kuriuose buvo įgyvendinta dalis kultūros ir(ar) meno veiklų.

Savivaldybių įtaka kultūros projektams ir kultūros veiklų pasiūlai. Savivaldybės skiria finansavimą kultūros ir meno veiklų projektams. Savivaldybių finansavimas kultūros ir meno projektams gali būti dvejopas. Savivaldybė gali dalinai finansuoti projektus, kurie buvo gavę finansavimą iš kitų šaltinių, pavyzdžiui Kultūros rėmimo fondo ar kitų šaltinių (toliau vadinama daliniu finansavimu), arba gali tiesiogiai tik iš savivaldybės biudžeto finansuoti kultūros ir meno projektus (toliau vadinama pilnu finansavimu). Lietuvos kultūros taryba surinko duomenis iš atskirų savivaldybių apie skiriamą dalinį ir pilną finansavimą kultūros ir(ar) meno projektams per 2016–2017 m.

Savivaldybių atstovams, atsakingiems už meno ir kultūros sritis, buvo siunčiamas klausimynas, pagal kurį jie pateikė duomenis LKT (klausimyno forma pateikta 10 priede). Kadangi savivaldybių yra daug ir kartais jų atstovai gali skirtingai interpretuoti, kokie projektai priskirtini

prie kultūros ir meno veiklų, renkant duomenis galėjo būti rizika, kad ne visos savivaldybės vienodai galėjo suprasti, kas būtų priskirtina prie kultūros ir(ar) meno veiklų ar padaryti techninių klaidų. Dėl to duomenys galėjo turėti tam tikrą paklaidą. Visgi duomenis nuspręsta įtraukti į ataskaitą, nes savivaldybių indėlis į kultūros veiklas yra svarbus veiksnys, taip pat Tolygios kultūrinės raidos modelyje įvardinta savivaldybių indėlio svarba.

21 pav. Savivaldybių kultūros ir meno projektų finansavimo statistika, 2016–2017 m.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal savivaldybių atstovų pateiktus duomenis LKT (2018). *Iš Šiaulių apskrities eliminuoti Kelmės sav. duomenys dėl galimos duomenų paklaidos.

2016–2017 m. daugiausiai lėšų kultūros ir meno projektams bendrai (pilno ir dalinio finansavimo kartu su papildomų žmogiškųjų išteklių finansavimu, eliminuojant LRKM finansuojamas institucijas) eurai ir eurai vienam gyventojui pagal pirminius duomenis atrodė, kad buvo skirta Šiaulių apskrityje. Pagal juos vienam gyventojui regione 2015-2016 m. teko apie 15 eurų finansavimo kultūros ir meno projektų įgyvendinimui. Pažiūrėjus detaliau, iš Šiaulių apskrities labiausiai išsiskyrė Kelmės savivaldybė, joje projektų finansavimas sudarė 89% viso Šiaulių apskrities finansavimo (11 priedas 1 lentelė). Šioje savivaldybėje gyveno apie 10% apskrities gyventojų, dėl to duomenys tikėtinai nebuvo visai tikslūs, galėjo būti duomenų pateikimo netikslumų. Eliminavus šią savivaldybę, likusiose Šiaulių savivaldybėse kultūros ir meno finansavimas, tenkantis vienam gyventojui siekė 1,8 eurų vienam gyventojui ir buvo vienas mažesnių iš Lietuvos regionų (21 pav.).

Didžiausia finansavimo suma absoliutiniais ir santykiniais dydžiais buvo skiriama *Utenos, Alytaus ir Klaipėdos (be Klaipėdos m.) apskrityse*. Pagal finansavimo skaičių, tenkantį vienam gyventojui, taip pat išsiskyrė Tauragės apskritis. Iš šios apskrities savivaldybių aktyviausios buvo Tauragės r. ir Šilalės r. savivaldybės, kurių finansavimas sudarė 52,5% ir 29,6% visos apskrities rezultatų atitinkamai.

Mažiausiai savivaldybių lėšų (pilno finansavimo) buvo skirta kultūros ir meno projektų finansavimui 2016–2017 m. Panevėžio, Kauno (be Kauno m.) ir Vilniaus (be Vilniaus m.) apskričių savivaldybėse. Šią sumą dalinai kompensavo dalinis projektų finansavimas. Didžiausio dalinio projektų finansavimo sumos buvo Klaipėdos (be Klaipėdos m.), Alytaus ir Utenos savivaldybėse, kurios rodo savivaldybių prisidėjimą prie projektų, kurie buvo finansuojami iš kitų šaltinių. Toliau šios sumos buvo palygintos su LR Statistikos departamente pateikiama informacija apie savivaldybių išlaidas kultūrai, poilsiui ir religijai.

Savivaldybių biudžetų išlaidos kultūrai, poilsiui ir religijai. LR Statistikos departamentas pateikė apibendrintus duomenis, kiek Lietuvos savivaldybės bendrai skyrė kultūros, poilsio ir religijos sritims. Ir nors nėra galimybės atskirti, kokia šių lėšų dalis buvo skiriama kultūros sričiai, šių duomenų analizė parodo bendrą savivaldybių išlaidų mastą, į kurias taip pat įsiskaičiuojamos išlaidos kultūrai.

Savivaldybių biudžetų išlaidų kultūrai, poilsiui ir religijai duomenys buvo palyginti su savivaldybių pateikta informacija LKT apie kultūros ir(ar) meno projektų finansavimą bei infrastruktūros išlaikymą. Pateikta savivaldybių informacija, kiek buvo lėšų skirta kultūros ir(ar) meno projektų įgyvendinimui dauguma atvejų atitinka LR Statistikos departamento pateikiamus duomenis apie savivaldybių išlaidas. Išsiskiria panašūs regionai pagal lėšų skyrimo mastus – Alytaus, Utenos ir Klaipėdos (be Klaipėdos m.) regionai. Pagal išlaidas infrastruktūrai, nurodytas savivaldybių LKT, ir tenkančias vienam gyventojui išsiskyrė Utenos, Panevėžio ir Klaipėdos (be Klaipėdos m.) regionai (11 priedas 2 lentelė), tai vėlgi dalinai atitinka LR Statistikos departamento pateikiamą informaciją.

Lyginant atskirus Lietuvos regionus galima matyti tendenciją, kad didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m.) savivaldybės skyrė mažiau finansavimo kultūros, poilsio ir religijos sritims nei mažesnių regionų savivaldybės, vertinant išlaidas, tenkančias vienam gyventojui (11 lentelė). Vilniaus m. savivaldybėje šių išlaidų dalis, tenkanti vienam gyventojui vidutiniškai per metus, sudarė 21 eurą, Kauno m. savivaldybėje – 46 eurus. Vilniaus mieste išlaidų kultūros, poilsio ir religijos sričiai buvo skirta apie 2-3% nuo viso savivaldybės biudžeto ir tai buvo mažiausias dydis iš visų Lietuvos regionų. Kituose regionuose šiai sričiai buvo skiriama nuo 6 iki 19 proc. viso savivaldybės biudžeto.

Vilniaus m. telkiasi daugiausiai kultūros ir(ar) meno kūrėjų, o savivaldybės finansavimas, tenkantis vienam gyventojui mažiausias Lietuvoje. Šį neatitikimą tikėtina galėjo kompensuoti didesnis finansavimas Vilniaus miesto kūrėjams iš LKT, nes jie buvo vieni aktyviausi projektų vykdytojai, taip pat Vilniaus m. veikė nacionalinės institucijos, kurios buvo finansuojamos per LRKM, bei Vilniaus mieste gyventojų perkamoji galia buvo didesnė, dėl to patys gyventojai tikėtina aktyviau lankėsi kultūros ir(ar) meno renginiuose bei pirkė susijusias prekes ir paslaugas.

11 lentelė. Savivaldybių biudžetų išlaidos poilsiui, kultūrai ir religijai, 2015-2017 m.

Regionai	Savivaldybių biudžetų išlaidos poilsiui, kultūrai ir religijai, tūkst. EUR			Savivaldybių biudžeto dalis, skiriama poilsiui, kultūrai ir religijai			Vienam gyventojui tenka vidutiniškai per metus eurų
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	
Utenos	11791	13080	14499	9.6%	10.6%	11.0%	291
Klaipėdos (be Kl. m.)	15091	15147	17705	5.5%	5.3%	5.7%	283
Alytaus	13609	11273	12535	10.5%	8.4%	9.1%	261
Panevėžio	15912	15634	18816	8.3%	8.1%	9.0%	221
Telšių	7614	8874	11651	6.3%	6.7%	8.6%	202
Tauragės	6775	6461	6871	7.7%	6.7%	7.2%	202
Kauno (be Kaun. m.)	15895	19192	19854	7.1%	7.9%	7.9%	198
Marijampolės	8346	9487	10486	6.7%	6.4%	7.5%	193
Šiaulių	14618	17740	19010	6.1%	7.0%	7.1%	188
Vilniaus (be Vln. m.)	12891	13953	15262	6.1%	6.2%	6.3%	162
Vilniaus m.	8771	10164	15248	2%	2%	3%	21
Kauno m.	11185	13367	16423	4%	5%	6%	46
Klaipėdos m.	10789	14141	31849	8%	10%	19%	124

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

Klaipėdos m. savivaldybėje finansavimas kultūros, poilsio ir religijos sričiai buvo padidintas du kartus 2017 m., lyginant su 2016 m. (nuo 10% visų savivaldybės išlaidų 2016 m. iki 19% 2017 m.). Toks išlaidų padidinimas sietinas su Klaipėdai suteiktu Lietuvos kultūros sostinės vardu bei šios savivaldybės tarybos sprendimu metus paskelbti kultūros metais. Tai skatino kultūros veiklų pasiūlą Klaipėdos mieste 2017 m.

Likusiose savivaldybėse vienam gyventojui vidutiniškai per metus teko 162-291 eurų savivaldybės biudžeto išlaidų kultūros, poilsio ir religijos sritims. Daugiausiai, vertinant pagal išlaidas vienam gyventojui, buvo skiriama Utenos, Klaipėdos (be Klaipėdos m.) ir Alytaus regionuose. Tai dalinai atitinka savivaldybių pateiktus duomenis LKT apie kultūros ir(ar) meno sričių finansavimą, kur šie regionai buvo įvardinti tarp daugiausiai skyrę lėšų pilnam arba daliniam projektų įgyvendinimui kultūros ir(ar) meno srityje.

Per LKT finansuojamus projektus sukurta naujų produktų ir paslaugų. Toliau buvo atlikta naujų produktų ir paslaugų analizė, kurie buvo sukurti per LKT finansuojamus projektus¹². Tokio tipo projektų įgyvendinimas skatino kultūros ir meno produktų ir paslaugų pasiūlą Lietuvos ir užsienio rinkose. Analizė atlikta pagal šiuos LKT finansuotų projektų rezultatus:

- sukurtų naujų meno produktų skaičius;
- skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurti el. produktai;
- skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtos paslaugos.

12 lentelė. Sukurta naujų meno produktų, el. produktų ir paslaugų per LKT finansuotus projektus 2015–2017 m..

<i>Apskritis, kuriose registruoti projektų vykdytojai (juridiniai asmenys)</i>	<i>Sukurta naujų meno produktų</i>		<i>Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurti el. produktai</i>		<i>Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtos paslaugos</i>	
	<i>Skaičius</i>	<i>Dalis*</i>	<i>Skaičius</i>	<i>Dalis</i>	<i>Skaičius</i>	<i>Dalis</i>
Tauragės	34	0.2%	4	0.02%	2	0.3%
Telšių	69	0.4%	153	0.88%	5	0.8%
Marijampolės	77	0.5%	2	0.01%	2	0.3%
Vilniaus (be Vln. m.)	86	0.6%	1	0.01%	1	0.2%
Alytaus	157	1.0%	2	0.01%	3	0.5%
Utenos	193	1.3%	21	0.12%	19	2.9%
Klaipėdos (be Klaipėdos m.)	265	1.7%	10	0.06%	1	0.2%
Panevėžio	369	2.4%	90	0.52%	33	5.1%
<i>Klaipėdos m.</i>	469	3.0%	44	0.25%	45	7.0%
Šiaulių	550	3.6%	554	3.20%	2	0.3%
Kauno (be Kauno m.)	559	3.6%	36	0.21%	30	4.6%
<i>Kauno m.</i>	1520	9.9%	113	0.65%	10	1.5%
<i>Vilniaus m.</i>	11047	71.8%	16285	94.05%	494	76.4%
Iš viso	15395	-	17315	-	647	-

*Dalis skaičiuojama nuo visų sukurtų produktų ir paslaugų.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT pateiktą informaciją (2018)

Sukurta naujų meno produktų bei skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurta el. produktų ir paslaugų per LKT finansuojamus projektus 2015–2017 buvo visuose Lietuvos regionuose¹³ (12 lentelė). Visgi Vilniaus m. kūrėjai dominavo visose srityse. Vilniaus m. sukuriamų naujų produktų, el. paslaugų ir paslaugų dalis siekė 72–94% nuo visų sukuriamų naujų produktų Lietuvoje. Ypatingai daug sukurta el. produktų skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu – 94% visų

¹² Analizuoti finansuoti projektai per LKT finansuojamas programas bei kultūros ir meno sričių projektai.

¹³ Regionai nustatyti pagal projektų pareiškėjų (juridinių asmenų) registracijos vietą.

sukurtų el. produktų Lietuvoje. Mažiausiai naujų meno produktų buvo sukurta Tauragės apskrityje. Mažiausiai skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurta produktų Marijampolės, Vilniaus (be Vilniaus m.), Tauragės apskrityse – po 1–4 produktus per 2015–2017 m. Šie rodikliai atspindi mažesnę kūrėjų bei jaunųjų menininkų skaičių Tauragės ir Marijampolės apskrityse.

Muziejų, bibliotekų ir archyvų ekspozicijų ir/ar turimų vertybių atnaujinimas per LKT finansuojamus projektus. Beveik visose Lietuvos apskrityse buvo vykdomas *muziejų* ekspozicijų atnaujinimas ar naujų ekspozicijų įrengimas, restauruotos ir prevenciškai konservuotos kilnojamos kultūros vertybės bei įsigytos kilnojamos kultūros vertybės pagal LKT finansuotus projektus 2015–2017 m. (13 lentelė). Šias veiklas itin aktyviai vykdė Šiaulių, Panevėžio, Kauno (be Kauno m.) apskritys. Didelė dalis įsigytų kilnojamų kultūros vertybių buvo Vilniaus mieste ir Šiaulių apskrityje. Mažiausi rodikliai fiksuoti *Marijampolės ir Tauragės* apskrityse.

13 lentelė. Muziejų, bibliotekų ir archyvų ekspozicijų ir/ar turimų vertybių atnaujinimas per 2015–2017.

Apskritys, kuriose registruoti projektų vykdytojai (juridiniai asmenys)	Muziejuose			Bibliotekose		Archyvuose
	Atnaujintų ir įrengtų muziejų ekspozicijų sk.	Restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių sk.	Įsigytų kilnojamųjų kultūros vertybių sk.	Restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių sk.	Įsigytų kilnojamųjų kultūros vertybių sk.	Restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių sk.
Alytaus	2	110	0	0	0	0
Kauno (be Kauno m.)	56	210	95	0	0	0
Klaipėdos (be Klaipėdos m.)	14	160	28	0	0	0
Marijampolės	1	13	0	0	0	0
Panevėžio	27	372	93	40	0	0
Šiaulių	20	429	1187	0	10	0
Tauragės	4	6	0	0	0	0
Telšių	10	90	237	0	0	0
Utenos	10	153	3	0	0	0
Vilniaus (be Vln. m.)	1	247	3	0	0	0
<i>Vilniaus m.</i>	128	51	3378	58	70	4188
<i>Kauno m.</i>	57	87	365	94	0	2186
<i>Klaipėdos m.</i>	1	399	0	0	0	0
Iš viso	331	2327	5389	192	80	6374

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT pateiktą informaciją (2018)

Pagal LKT 2015–2017 m. finansuotų projektų įgyvendinimo rezultatus, *bibliotekose* kilnojamos kultūros vertybės buvo restauruojamos ir prevenciškai konservuojamos Panevėžio apskrities, Vilniaus m. ir Kauno m. veikiančių juridinių asmenų. Naujų kilnojamų kultūros vertybių

į bibliotekas įsigijo Šiaulių apskrityje ir Vilniaus mieste registruoti juridiniai asmenys – projektų vykdytojai. Vilniaus m. ir Kauno m. *archyvuose* buvo restauruota ir prevenciškai konservuota 6374 kilnojamų kultūros vertybių per tris metus.

Apibendrinant, kultūros veiklų pasiūla atitiko kultūros veiklų infrastruktūros išsidėstymą regionuose. Vilniaus mieste veikė pagrindinės aukštosios mokyklos, sutelkta didelė dalis infrastruktūros, ypač profesionaliojo meno plėtojimui, archyvai, teatrai ir kt. Veikė nacionalinės kultūros ir meno institucijos. Tikėtinai tai sudarė sąlygas Vilniaus mieste telktis meno kūrėjams, turintiems paramos gavėjo statusą, juridiniams asmenims, aktyviai dalyvavusiems meno ir kultūros srities projektų įgyvendinime. Jų koncentracija (vertinant pagal kūrėjų skaičių, tenkantį vienam regiono gyventojui ir lyginant su kitais regionais) Vilniaus mieste buvo kelis kartus didesnė nei kitur. Mėgėjų meno kolektyvų, veikiančių per kultūros centrus, skaičiumi išsiskyrė mažesnės apskritys, kuriuose šių kolektyvų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, buvo didesnis nei Vilniaus, Kauno ar Klaipėdos miestuose, tai atitiko kultūros centrų padalinių išdėstymą regionuose. Pagal kultūros ir meno projektų įgyvendinimo mastus išsiryškino tendencija, kad mažiausiai aktyvūs buvo *Tauragės ir Marijampolės* apskričių kūrėjai. Iš visų regionų gerąja prasme išsiskyrė *Utenos apskritis* – palyginti su gyventojų skaičiumi šioje apskrityje koncentravosi nemažai aktyvių meno ir kultūros kūrėjų, kurie taip pat aktyviai teikė paraiškas LKT projektų įgyvendinimui.

1.2.3. Kultūros veiklų paklausa

Gyventojų dalyvavimo kultūrinėje veikloje tendencijos Lietuvoje. Kultūros veiklų paklausa Lietuvoje ir regionuose gali priklausyti nuo įvairių veiksnių: paslaugų kokybės, bilietų kainos, gyventojų finansinės būklės, kultūrinių pomėgių, laisvalaikio leidimo prioritetų, vykstančių renginių specifiškumo ir institucijų įvaizdžio. Pagal Lietuvos kultūros ministerijos užsakymą buvo atlikti tyrimai gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis Lietuvoje tematika (Verikienė ir kt., 2014, 2017).

Pagal atliktų tyrimų rezultatus gyventojų polinkis dalyvauti kultūrinėse veiklose turėjo tendenciją didėti. 2017 m. gyventojų (15 metų ir vyresnių), linkusių dalyvauti kultūrinėse veiklose, dalis nuo visų gyventojų sudarė 56,8%, kai 2014 m. šis skaičius siekė 54,5%. Taigi polinkis dalyvauti kultūrinėje veikloje Lietuvoje pamažu didėjo. Didėjimas sudarė 2.3 p.p. Polinkis dalyvauti didėjo beveik visose kultūros veiklose (scenos menų, vaizduojamųjų menų ar amatų, kultūros paveldo veiklose, kultūrinėse interneto veiklose, kt.), išskyrus bibliotekų veiklą. Linkusių savanoriauti ar socialiai dalyvauti bibliotekų veikloje skaičius sumažėjo nuo 10,1% iki 8,4%,

lankymasis bibliotekose sumažėjo nuo 36,7% iki 31,2% 2014 m. lyginant su 2017 m. Kaip vieną iš galimų lankymosi bibliotekose mažėjimo priežasčių būtų galima įvardinti išaugusį gyventojų (15 metų ir vyresnių) naudojimąsi internetu – nuo 62,9% iki 71,1%.

Vienokių ar kitokių nedalyvavimo kultūriniame gyvenimo priežasčių turėjo dauguma Lietuvos gyventojų (93% 2017 m. ir 95% 2014 m.). Nedalyvavimą kultūriniame gyvenime Lietuvoje labiausiai lėmė pačių gyventojų apsisprendimas (neįdomu, laiko trūkumas, sveikatos problemos). Tik *paslaugų kokybės ar prieinamumo trūkumai* (per brangu, sudėtinga atvykti, nepakanka informacijos, ribotas pasirinkimas, žema paslaugų kokybė, netinkamas darbo laikas) ribojo nedidelės dalies (15%) gyventojų kultūros veiklų pasirinkimą ir tokių gyventojų dalis 2014–2017 m. neženkliai mažėjo.

Atliktuose tyrimuose (Verikienė ir kt., 2014, 2017) pateikta nedalyvavimo kultūriniame gyvenime analizė pagal gyventojų socialines–demografines charakteristikas parodė, kad:

- kliūčių įsilieti į kultūrinį gyvenimą dažniau nemato vieniši žmonės, disponuojantys aukštesnėmis pajamomis;
- suinteresuotumo trūkumas labiau būdinga vyrams; žmonėms, turintiems žemesnį išsimokslinimą; dirbantiems žemesnės kvalifikacijos darbus, nesusijusiems su kultūros sritimi;
- asmeninės priežastys įsilieti į kultūrinį gyvenimą dažniau trukdo moterims, 20–29 m. jaunimui ir vyresnio darbingo amžiaus žmonėms, pagyvenusių žmonių galimybes dažnai riboja sveikata;
- tik kultūros paslaugų pasiūlos ir prieinamumo stoka dažniau skundžiasi moterys, išsiskyrę asmenys, disponuojantys žemomis pajamomis (iki 200 EUR vienam šeimos nariui).

Pagal šias charakteristikas tikėtinai didesnė kultūros veiklų paklausa turėtų būti ekonomiškai stipresniuose regionuose, didžiuosiuose miestuose ir sostinėje, kur aukštesnės gyventojų pajamos ir didesnė gyventojų dalis dirba aukštesnės kvalifikacijos reikalaujančius darbus, bei regionuose, kuriuose didesnė išsilavinusių gyventojų dalis bei dalinai jaunesnė visuomenė.

Verikienės ir kt. (2014, 2017) tyrimuose taip pat analizuotas polinkis dalyvauti kultūrinėje veikloje pagal gyvenamosios vietovės dydį, t.y. gyvenvietėse su mažiau nei 3000 gyventojų, gyvenvietėse su 3–1000 tūkst. gyventojų ir daugiau nei 100 tūkst. gyventojų turinčiose vietovėse. Mažų miestelių ir kaimų gyventojų (15 m. ir vyresni), per pastaruosius 12 mėnesių dalyvavusių kultūrinėse veiklose, dalis išaugo nuo 29,9% (2014 m.) iki 40% (2017 m.). Šis pokytis ženklus – siekė 10,1 p.p. Tokius duomenis nulėmė pasiūlos ir prieinamumo stokos mažėjimas bei didesnis suinteresuotumas kultūros ir meno veiklomis (14 lentelė).

14 lentelė. Kliūtys įsilieti į kultūrinį gyvenimą pagal gyvenamosios vietovės dydį, 2014 m. ir 2017.

Gyvenamosios vietovės dydis	Nėra kliūčių	Suinteresuotumo stoka (neįdomu, turi kitokių interesų)	Asmeninės priežastys (trūksta laiko, prasta sveikata)	Pasiūlos ir prieinamumo stoka*
2014 m. tyrimo rezultatai				
Daugiau nei 100 tūkst. gyv.	5,5	21,6	58,2	14,7
3–100 tūkst. gyv.	7,6	23,4	54,3	14,8
Mažiau negu 3000 gyv.	1,7	30,3	49,3	18,7
Vidutiniškai	4,6%	25,1%	54,2%	16,1%
2017 m. tyrimo rezultatai				
Daugiau nei 100 tūkst. gyv.	6,5	24,6	53,0	15,9
3–100 tūkst. gyv.	6,8	35,2	43,5	14,5
Mažiau negu 3000 gyv.	7,0	26,9	51,4	14,7
Vidutiniškai	6,7%	27,8%	50,3%	15,1%

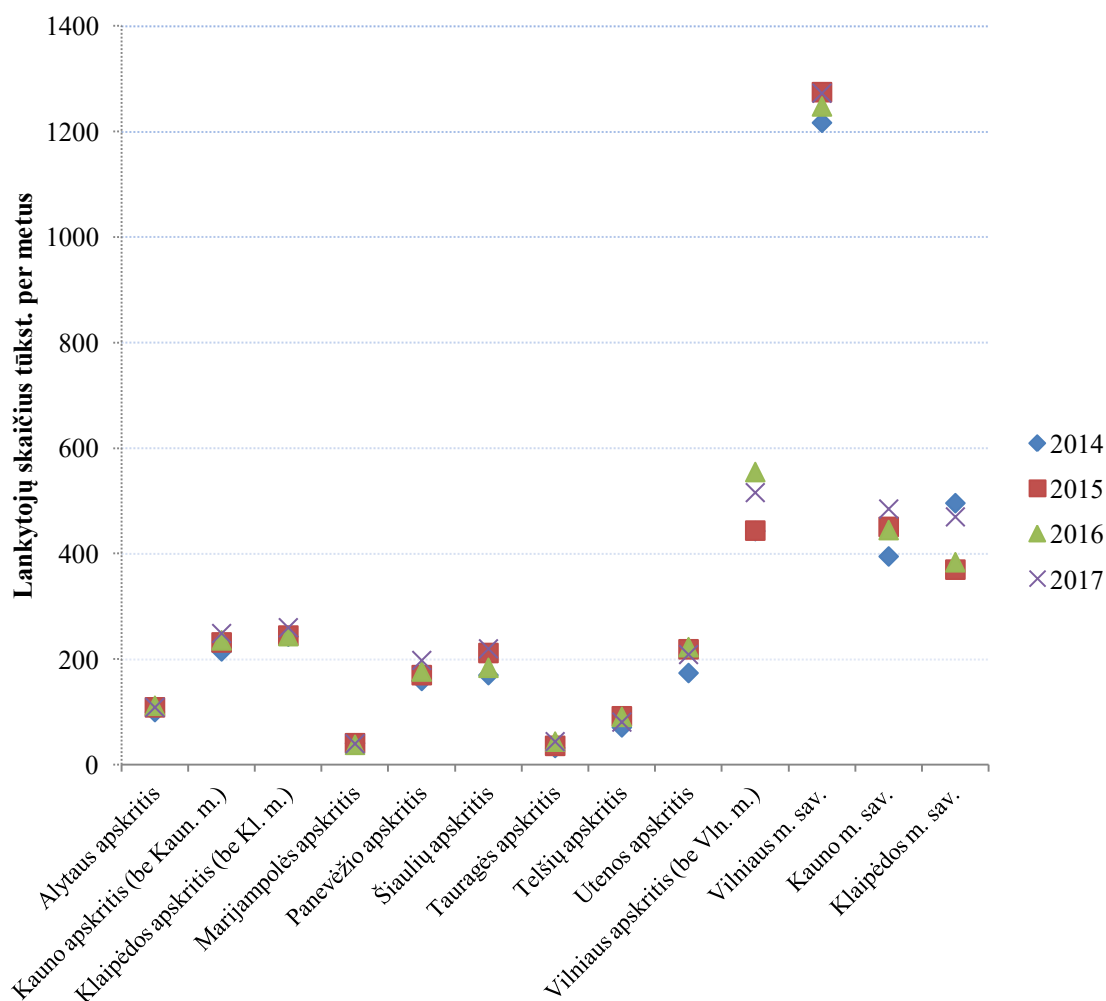
* per brangu, nepakanka informacijos, ribotas pasirinkimas, prasta kokybė, netinkamas darbo laikas, sudėtinga nuvykti.

Šaltinis: Verikienė ir kt. (2014, 2017).

Kliūtys įsilieti į kultūrinį gyvenimą dalinai skyrėsi priklausomai nuo gyvenamosios teritorijos dydžio. Iš kaimiškų vietovių vis daugiau gyventojų (7%) nematė kliūčių dalyvauti kultūrinėje veikloje. Jų suinteresuotumas dalyvavimu kultūrinėse veiklose padidėjo, 2017 m. lyginant su 2014 m. Vidutinio dydžio gyvenvietėse (3–1000 tūkst. gyv.) suinteresuotumas kultūrine veikla šiek tiek sumažėjo, 2017 m. lyginant su 2014 m.

Muziejų lankytojų skaičius. Pagal LR Statistikos departamento duomenis muziejų lankytojų skaičius turėjo tendenciją augti daugelyje apskričių per 2014–2017 m. Muziejų lankytojų skaičius per 2014–2017 m. laikotarpį augo Šiaulių, Panevėžio, Tauragės apskrityse, Kauno m. ir likusioje apskrityje (22 pav.).

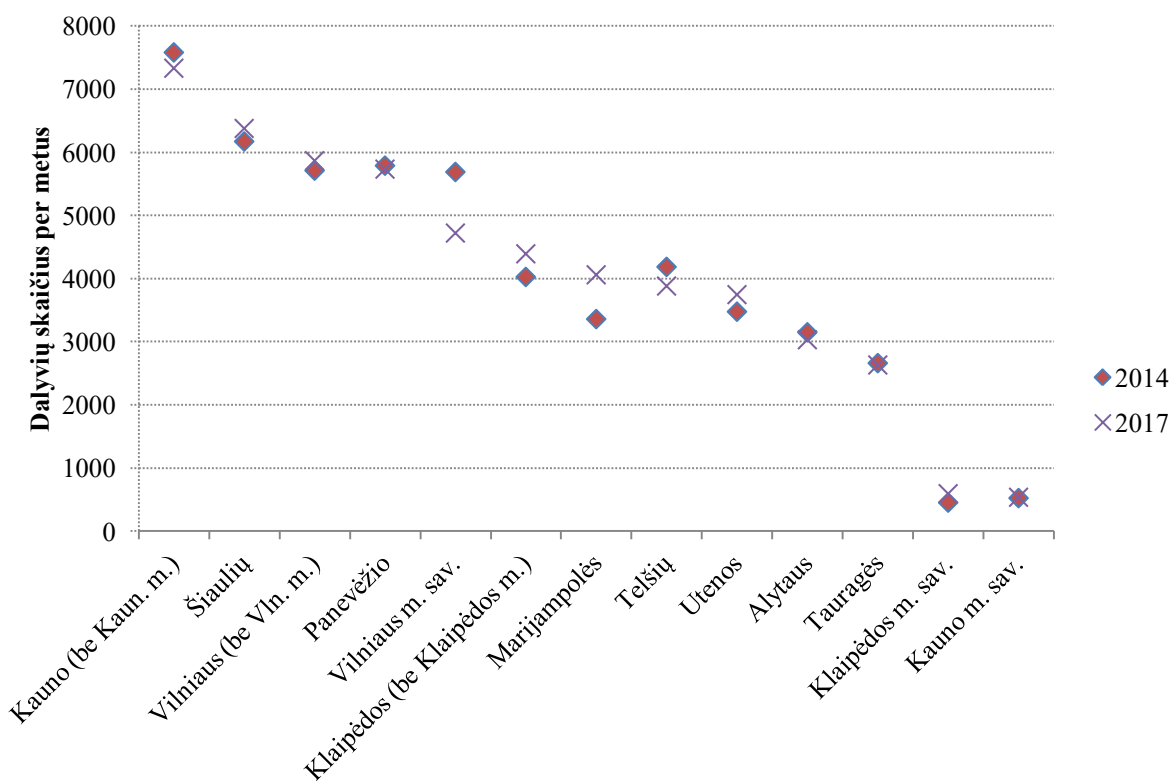
Iš visų apskričių išsiskyrė Klaipėdos ir Marijampolės apskritys. 2014 m. Klaipėdos m. muziejus aplankė ženkliai daugiau lankytojų nei vėlesniais metais. 2015–2016 m. muziejų lankytojų skaičius buvo sumažėjęs, kai 2017 m. muziejų lankytojų skaičius sugrįžo beveik į 2014 m. lygį. Marijampolės apskrityje per nagrinėjamą laikotarpį lankytojų skaičius sumažėjo apie 2%. Lyginant atskiras apskritis tarpusavyje, mažiausiai muziejų lankytojų buvo Marijampolės ir Tauragės apskrityse.

22 pav. Muziejų lankytojų skaičius tūkst. per metus, 2014–2017 m.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

Kultūros centrų dalyvių skaičius. 2017 m. kultūros centrų veikloje dalyvavusių dalyvių skaičius sudarė 52 956 (LR Statistikos departamento informacija, 2018, kultūros centrų dalyviai – tai kultūros centrų kolektyvų, būrelių ir klubų dalyviai). Bendras kultūros centrų dalyvių skaičius beveik nepasikeitė nuo 2014 m., paaugo neženkliai 0,3%. Kultūros centrų lankytojų kiekio pokyčiai tarp apskričių skyrėsi. Kai kuriose apskrityse kultūros centrų dalyvių skaičiaus sumažėjimo per nagrinėjamą laikotarpį. Daugiausiai kultūros centrų dalyvių skaičius sumažėjo Vilniaus m. savivaldybėje (17%), taip pat Kauno (be Kauno m.), Panevėžio, Telšių, Alytaus ir Tauragės apskrityse. Didžiausias kultūros centrų dalyvių skaičiaus augimas buvo Marijampolės bei Klaipėdos apskrityse. Didžiausias kultūros centrų dalyvių skaičius išlieka *Kauno (be Kauno miesto), Šiaulių, Vilniaus (be Vilniaus m.) ir Panevėžio apskrityse* (23 pav.).

23 pav. Kultūros centrų dalyvių skaičius per metus, 2014–2017 m.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018)¹⁴.

Kultūros centrai gana tolygiai išsidėstę visoje Lietuvoje. Siekiant išanalizuoti detaliau kultūros centrų veiklą, kiek juose vyksta ne tik mėgėjų meno kolektyvų veiklą, bet taip pat profesionaliojo meno veiklą, į tyrimą buvo įtraukti įvairesni kultūros centrų veiklos rodikliai, kurie parodytų mėgėjų meno ir profesionalaus meno sklaidą per kultūros centrus Lietuvos regionuose. Į tyrimą įtraukti rodikliai, kuriuos pateikė Lietuvos nacionalinis kultūros centras. Analizuoti rodikliai:

- kultūros centre suorganizuotų mėgėjo meno renginių ir jų lankytojų skaičius;
- kultūros centre vykę koncertai (klasikos, džiazo) ir spektakliai ir jų lankytojų skaičius (profesionaliojo meno sklaida).
- kultūros centre vykusios profesionaliojo meno parodos ir jų lankytojų skaičius;
- kultūros centre vykusios tautodailės ir kt. parodos ir jų lankytojų skaičius.

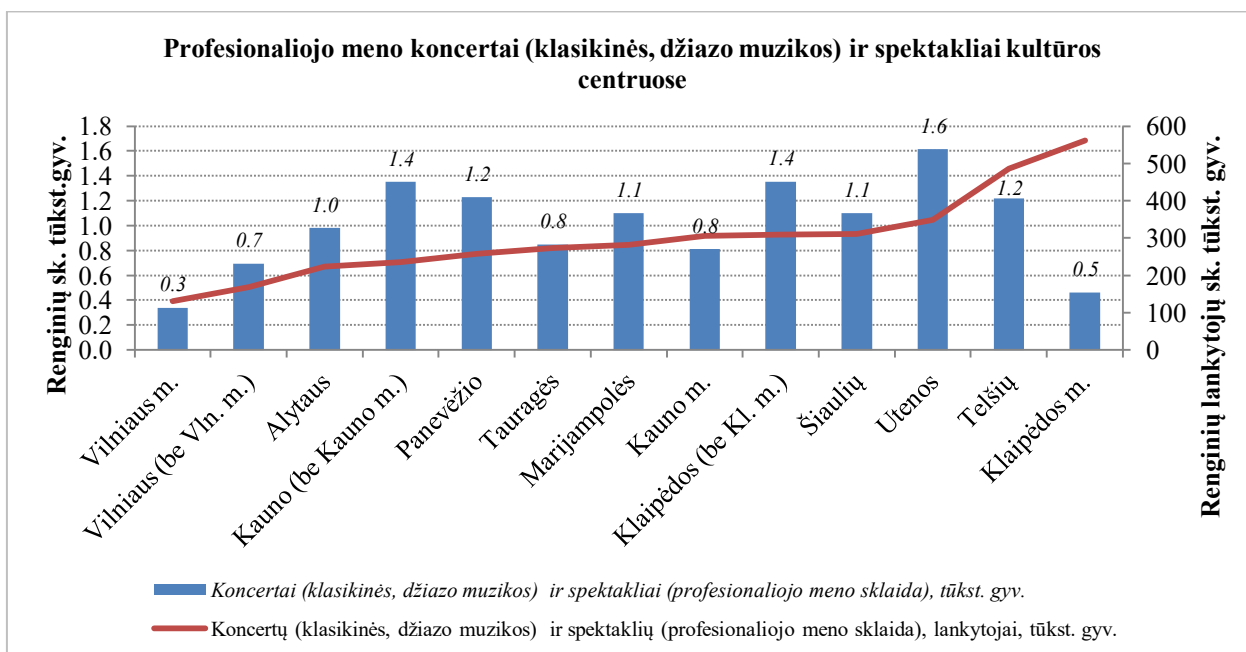
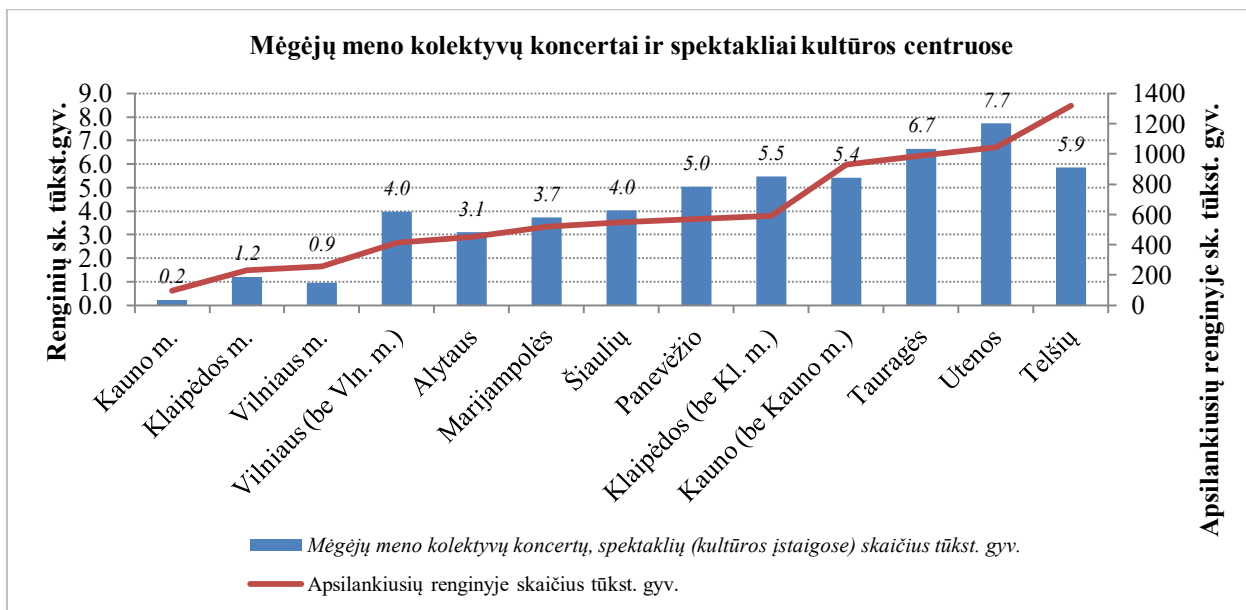
Lyginant mėgėjų meno kolektyvų koncertus ir spektaklius su profesionaliojo meno koncertais ir spektakliais, organizuotais kultūros centruose, galima matyti tendenciją, kad mėgėjų meno renginių skaičius daugelyje regionų buvo didesnis nei profesionaliojo meno. Dėl to tokio tipo

¹⁴ LR Statistikos departamentas informaciją pateikia pagal Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenis. Į kultūros centrų dalyvių skaičių įeina kultūros centruose veikiančių kolektyvų dalyvių skaičius.

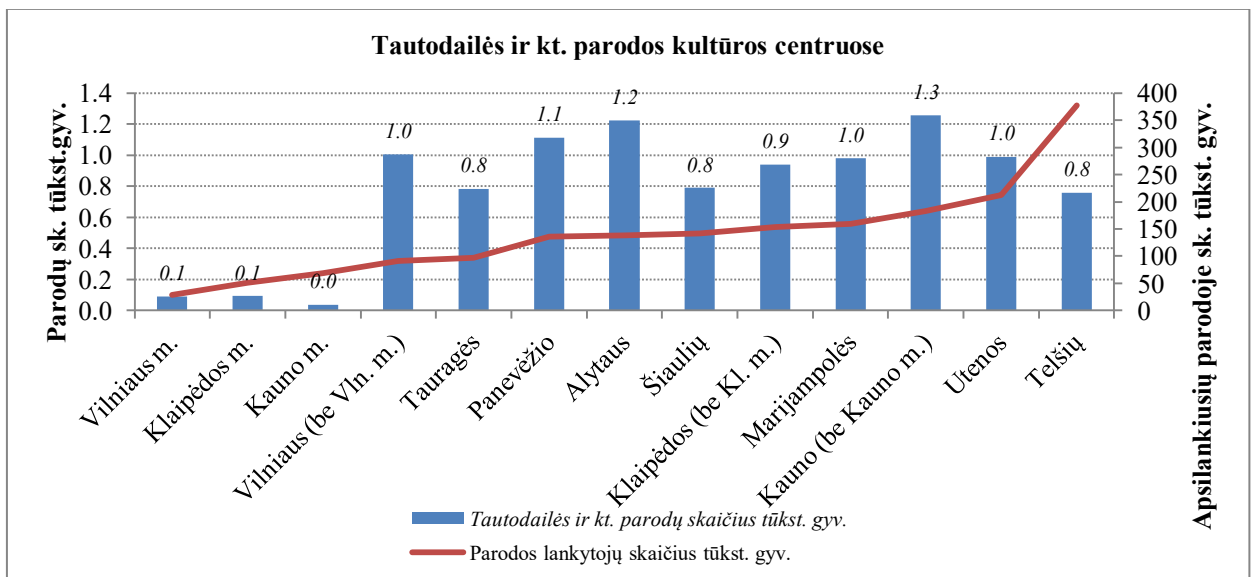
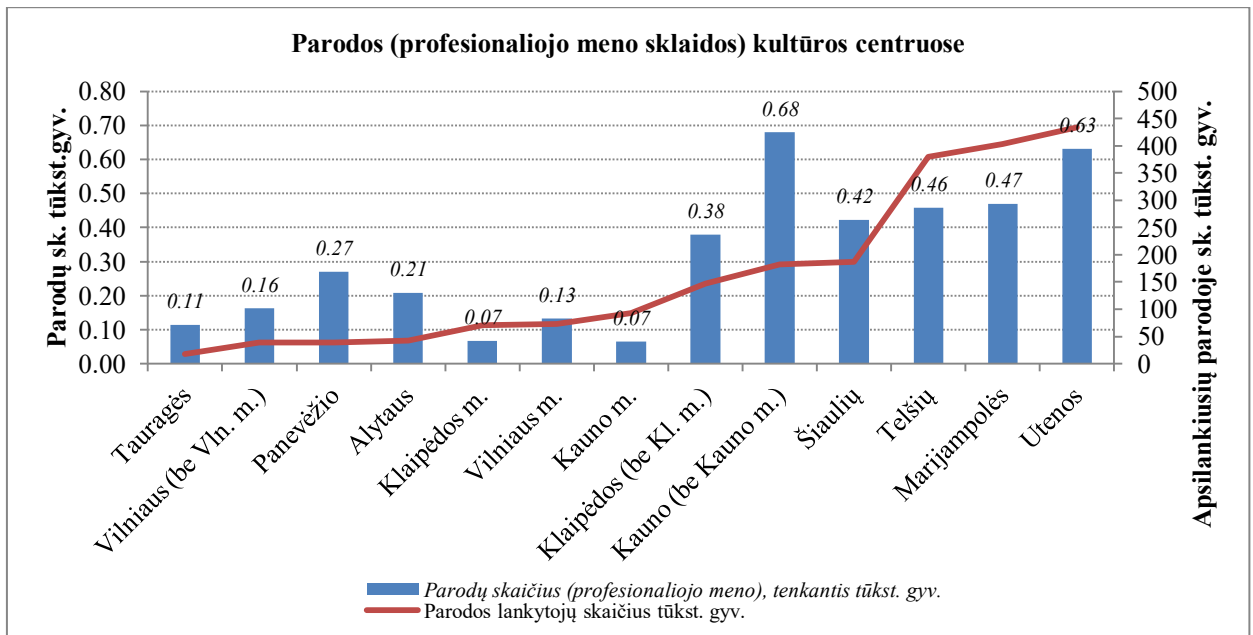
renginiuose apsilankė daugiau lankytojų. Kultūros centruose veikė mėgėjų meno kolektyvai, kurie organizavo pasirodymus.

Lyginant atskirus regionus, tendencijos dalinai skiriasi. Didesnis renginių ir lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyventojų, mėgėjų meno ir profesionaliojo meno renginiuose buvo *Utenos ir Telšių regionuose* (24 pav.). Tauragės regiono kultūros centrai išsiskyrė santykinai didesniu mėgėjų meno renginių skaičiumi, nei profesionalaus meno.

24 pav. Mėgėjų meno kolektyvų koncertų ir spektaklių skaičius ir lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyv. (paveikslėlis viršuje); profesionaliojo meno koncertų (klasikinės, džiazo muzikos) ir spektaklių skaičius ir lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyv. (paveikslėlis apačioje) 2017 m. Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LNKC duomenis (2018).

Mėgėjų meno renginių ir lankytojų skaičiai, tenkantys vienam gyventojui, visuose didžiuosiuose miestuose buvo tarp mažiausių. Didžiuosiuose miestuose mėgėjų meno renginiai aktyviai vyksta ir kitose vietose, ne tik kultūros centruose. Klaipėdos m. išsiskyrė tuo, kad jame santykinai nebuvo daug suorganizuota profesionaliojo meno renginių, tačiau juose apsilankė didelis klausytojų skaičius. Pagal profesionalaus meno lankytojų skaičių, tenkantį tūkst. gyv., Klaipėdos m. pirmavo tarp kitų regionų. Šią tendenciją galima sieti su džiazos muzikos tradicijomis Klaipėdos m.

25 pav. Parodų (profesionaliojo meno sklaidos) skaičius ir lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyv. (paveikslėlis viršuje); tautodailės ir kt. parodų skaičius ir lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyv. (paveikslėlis apačioje) 2017 m. Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LNKC duomenis (2018).

Toliau buvo analizuotos organizuotos parodos kultūros centruose ir jų lankomumas. Kultūros centrai organizavo profesionaliojo meno parodas bei tautodailės ir kt. parodas. Parodų ir lankytojų skaičiumi, tenkančiam vienam gyventojui išsiskyrė *Utenos ir Telšių* regionai, kaip ir pagal koncertų ir spektaklių skaičių. Utenos ir Telšių regionuose profesionaliojo meno parodose apsilankė didesnis lankytojų skaičius nei tautodailės ir kt. parodose. Kauno ir Klaipėdos regionuose (be didžiųjų miestų) buvo nemažai organizuojama profesionalaus meno parodų, visgi jas aplankė santykinai nedidelis lankytojų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, lyginant su kitais regionais.

Parodų organizavimo skaičiai dalinai skyrėsi tarp regionų. Pavyzdžiui, Tauragės regione profesionaliojo meno sklaidos parodų suorganizuota minimaliai, o tautodailės ir kt. parodo buvo organizuotos dažniau. Daugelyje regionų buvo daugiau organizuota tautodailės ir kt. parodų nei profesionaliojo meno sklaidos parodų, išskyrus didžiuosius miestus, kur parodų skaičius tenkantis vienam gyventojui buvo gana panašus abiejuose srityje. Bendrai didžiuosiuose miestuose buvo suorganizuota mažiausiai parodų, tenkančių vienam gyventojui. Tam įtakos turėjo mažesnis kultūros centrų, jų padalinių ir kitų darinių tinklas, lyginant su kitais regionais.

Kultūros veiklų paklausos pokytis dėl įgyvendintų kultūros ir(ar) meno projektų (remiantis įgyvendintų projektu, finansuotų iš KRF, statistika). Toliau kultūros veiklų paklausos pokyčiai 2015–2017 m. dėl įgyvendintų ir finansuotų kultūros ir meno veiklų projektų analizuoti pagal lankytojų ir dalyvių grupes tokiu nuoseklumu:

- Profesionalaus meno, etninio meno ir mėgėjų meno renginių lankytojų skaičius.
- Neįgaliųjų apsilankusių renginyje skaičius.
- Vaikų ir jaunimo apsilankusių renginyje skaičius.
- Vaikų ir jaunimo, dalyvavusių kultūros edukacijos veiklose, skaičius.
- Socialinės rizikos vaikų ir jaunimo, dalyvavusių kultūros edukacijos veiklose, skaičius.

Profesionalaus meno lankytojų bei etninio meno ir mėgėjų meno renginių, finansuotų iš LKT, lankytojų skaičius.

Profesionalaus meno lankytojų skaičius vienareikšmiškai buvo didžiausias Vilniaus mieste per 2015–2017 m. Pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją profesionalų meną Vilniaus mieste aplankė 5,5 mln. lankytojų. Dideliam lankytojų skaičiui poveikį turėjo projektai, kurie naudojo interaktyvias priemones bei demonstravo profesionalaus meno darbus viešosiose miesto vietose, pavyzdžiui, vienas iš įgyvendintų projektų buvo susijęs su troleibusų iliustravimu tapybos darbais. Šio projekto vykdytojai įvertino, kad profesionalaus meno darbus pamatė apie 1 mln. miesto gyventojų. Buvo keli didesni projektai su pakankamai dideliu profesionalaus meno lankytojų

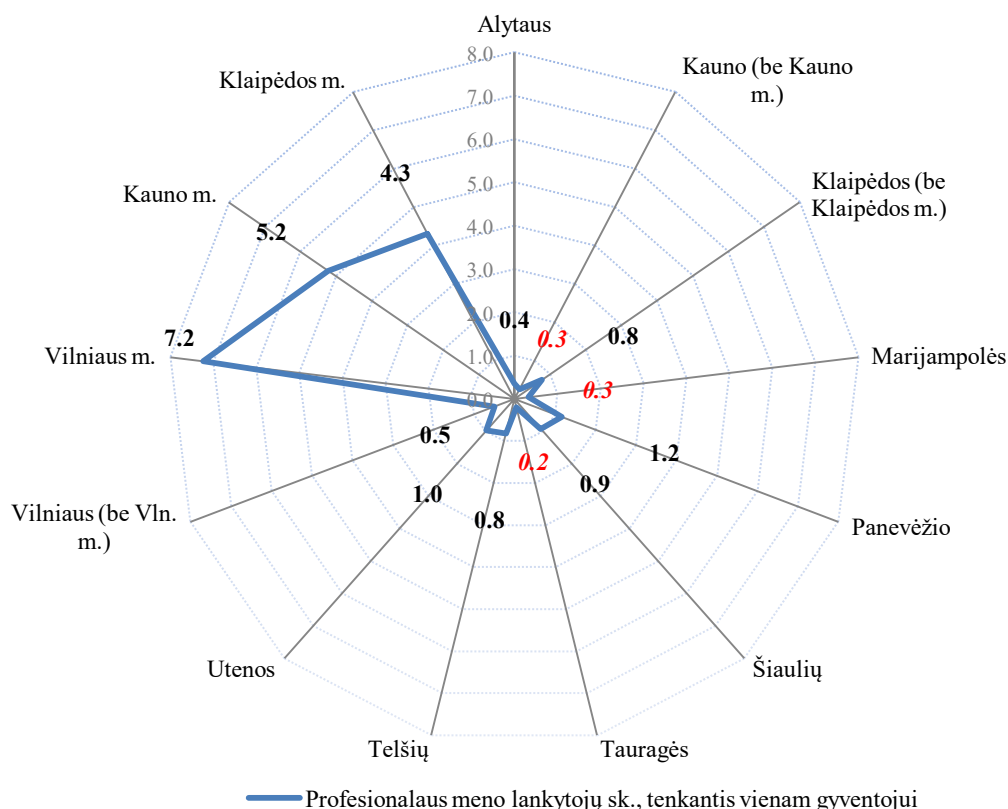
skaičiumi, pavyzdžiui, Vilniaus gatvės meno festivalis, pagal projekto vykdytojų pateiktą informaciją pritraukęs apie 300 tūkst. lankytojų. Panašių projektų pasitaikė ir kituose regionuose, ypatinga didesniuose miestuose. Didesniais lankytojų skaičiais pasižymėjo projektai, įgyvendinti viešosiose miesto erdvėse Kaune, kur, pavyzdžiui, buvo įgyvendinti Mažųjų sienų projektai, kurių metu Kauno mieste ant sienų buvo nupiešti gatvės meno kūriniai. Projektų vykdytojai įvertino, kad šiuos kūrinius pamatė apie 100-200 tūkst. lankytojų. Panašus gatvės meno projektas buvo įgyvendintas ir Klaipėdoje, kur projekto vykdytojai įvertino, kad sukurtus kūrinius pamatė apie 100 tūkst. lankytojų. Eliminavus keletą išskirčių iš duomenų (Vilniaus atveju maršrutizatorių projektą ir kelias kitas išskirtis), profesionalaus meno lankytojų skaičiai buvo lyginti tarp Lietuvos regionų.

Kituose regionuose taip pat dalis projektų vykdytojų išsiskyrė didesniais profesionalaus meno lankytojų skaičiais, lygint su kitų projektų vykdytojais. *Panevėžio apskrityje* išsiskyrė VŠĮ „A galerijos“ įgyvendinamas projektas, skirtas Juozo Miltinio 110 metinėms paminėti, jo įgyvendinimo metu, pagal projekto vykdytojų pateiktą informaciją, buvo pritraukta 70 tūkst. profesionalaus meno lankytojų. *Šiaulių apskrityje* – Žagarės vyšnių festivalis su 43 tūkst. profesionalaus meno lankytojų. *Telsių apskrityje* aktyvumu išsiskyrė Žemaičių dailės muziejus, per keletą skirtingų projektų viso pritraukęs 49 tūkst. profesionalaus meno lankytojų. *Utenos regione* išsiskyrė Anykščių meno centras, įgyvendinęs projektą, pritraukusį 17 tūkst. profesionalaus meno lankytojų. *Kauno (be Kauno m.)* įgyvendintas vienas projektas, pritraukęs daugiau lankytojų (XV dainuojamosios poezijos festivalis) – 10 tūkst. *Vilniaus (be Vilniaus m.) regione* išsiskyrė Trakų istorijos muziejaus įgyvendintas projektas, pritraukęs apie 21 tūkst. profesionalaus meno lankytojų. *Marijampolės regione* irgi išsiskyrė vienas įgyvendintas projektas Vilkaviškio rajono Suvalkijos kultūros centras–muziejus įgyvendino šviesos instaliacijų projektą, pritraukusį per 12 tūkst. lankytojų. Taigi dažnai keli aktyvesni projektų vykdytojai, veikiantys regione, sugeba pritraukti didelius profesionalaus meno lankytojų srautus.

Iš visų regionų dalinai išsiskyrė *Tauragės ir Alytaus*. Juose vyko projektai, kurie pritraukė profesionalaus meno lankytojų, tačiau nebuvo bent vieno projekto, kaip kituose regionuose, kuris pritrauktų išskirtinai didelius profesionalaus meno lankytojų srautus. Šiuose regionuose profesionalaus meno lankytojų skaičius įgyvendintame projekte neviršijo 6 tūkst. lankytojų. Tai atsispindi ir suvestiniuose rodikliuose, rodančiuose bendrą pritrauktą profesionalaus meno lankytojų skaičių.

Vertinant suvestinius rodiklius kituose regionuose, nei Vilniaus mieste, profesionalaus meno lankytojų skaičius sudarė nuo 20 tūkst. profesionalaus meno renginių lankytojų Tauragės regione iki 1,5 mln. lankytojų Kauno mieste per 2015–2017 m. (detaliau žr. 6 priede). Mažiausi profesionalaus meno lankytojų buvo Tauragės ir Marijampolės regionuose ir pagal absoliutinius, ir

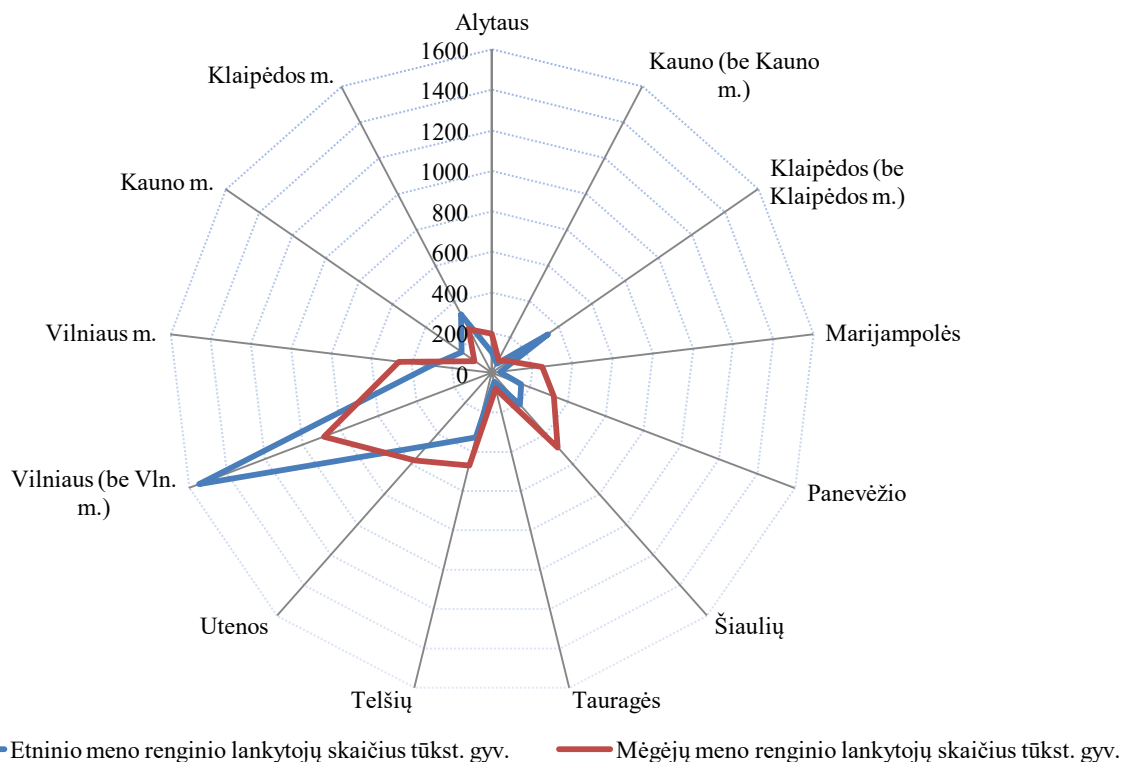
santykinius dydžius (26 pav.). Čia apsilankė 20 tūkst. ir 29 tūkst. lankytojų, vienam gyventojui vidutiniškai teko po 0,2–0,3 profesionalaus meno lankytojus per 2015–2017 m. Kauno (be Kauno m.) regione apsilankiusių skaičius buvo didesnis (viso apie 70 tūkst. lankytojų), tačiau įvertinus, kiek lankytojų tenka vienam gyventojui, skaičius buvo panašus į Tauragės ir Marijampolės regionus.

26 pav. Profesionalaus meno renginių lankytojų skaičius, kurie buvo gavę finansavimą iš LKT, tenkantis vienam gyventojui 2015–2017. Vilniaus m. eliminuoti keli stambiausi projektai.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją LKT.

Toliau analizuojama *etninio meno ir mėgėjų meno lankytojų skaičius* per 2015–2017 m. *renginių*, kurie buvo įgyvendinti per LKT finansuotus projektus (27 pav.). Šioje srityje dominavo Vilniaus apskritis (be Vilniaus m.). Šios apskrities juridinių asmenų organizuotus renginius aplankė apie 1546 etninio meno lankytojų ir 886 mėgėjų meno renginių lankytojai, tenkantys tūkst. gyv. Taip pat didesni mėgėjų meno renginių lankytojų skaičiai registruoti Telšių, Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės apskrityse. Minimaliai renginių lankytojų buvo Kauno m. ir likusioje apskrityje bei Tauragės apskrityje.

27 pav. Etninio meno ir mėgėjų meno renginių lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyv. 2015–2017.

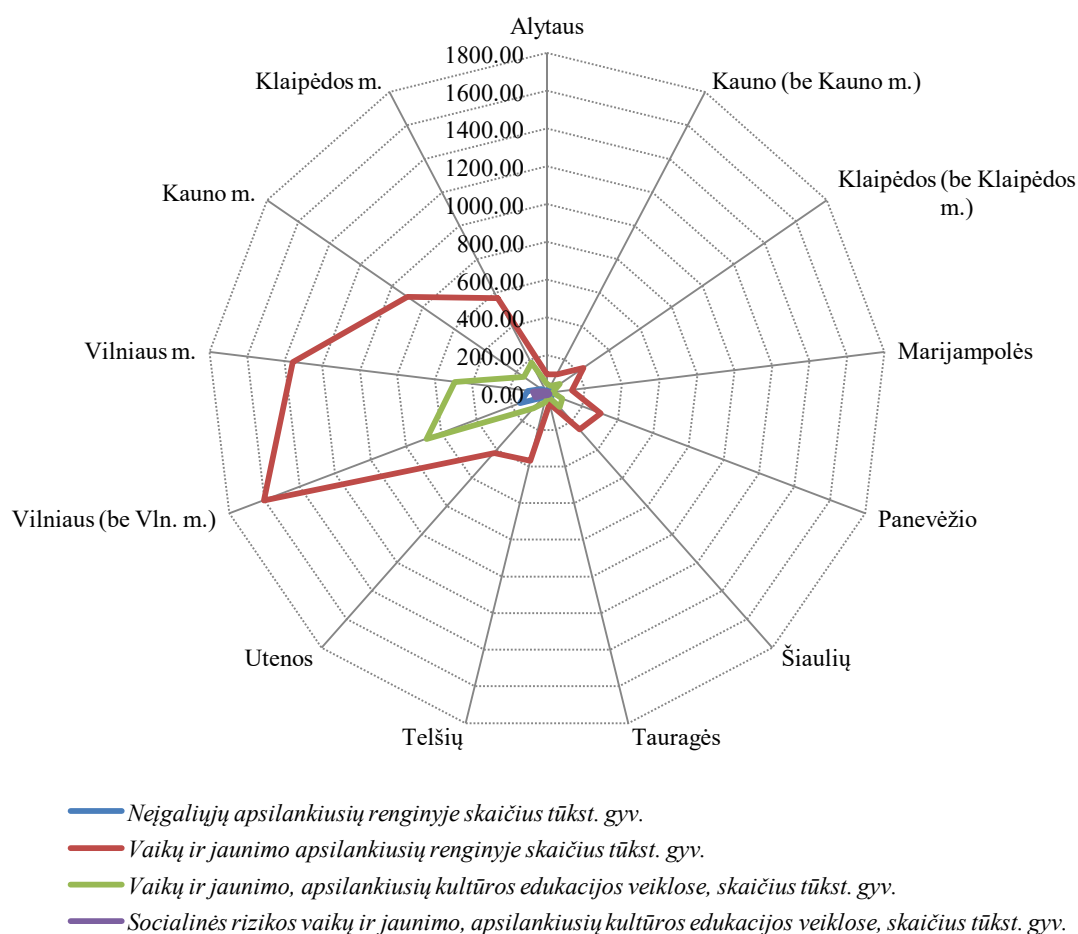
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją LKT.

Kiekviename regione buvo keletas įgyvendintų projektų, kurie pritraukė didesnius etninio meno lankytojų skaičius, nei kiti projektai. Pavyzdžiui, Vilniaus m. daugiausiai etninio meno lankytojų buvo pritraukta per festivalį „Skamba skamba kankliai“, kurie, pagal projektų vykdytojo pateiktą informaciją, pritraukė po maždaug 20 tūkst. lankytojų. Kauno m. buvo įgyvendinamas projektas, kurio metu buvo siekiama taikyti šiuolaikines medijų ir kompiuterinės animacijos technologijas, siekiant skatinti Lietuvių pasakojamosios tautosakos pažinimą. Projekto vykdytojai nurodė, kad jie pritraukė 35 tūkst. etninio meno lankytojų. Klaipėdos m. įgyvendinta vakarų Lietuvos dainų šventė, kuri pritraukė 30 tūkst. etninio meno lankytojų.

Kituose mažesniuose regionuose irgi buvo vykdomi įvairūs festivaliai, kurie pritraukė daugiau arba mažiau etninio arba mėgėjų meno renginių lankytojų, pavyzdžiui, Vilniaus regione (be Vilniaus m.), kuris išsiskyrė etninio meno lankytojų skaičiumi iš kitų regionų, buvo įgyvendinti renginiai Kernavėje (Rasos šventė ir Gyvos archeologijos dienos), kurie pritraukė po 10–11 tūkst. etninio meno lankytojų. Tauragės ir Kauno (be Kauno m.) apskrityse buvo įgyvendinta projektų mažiau ir mažesnės apimties, vertinant pagal lankytojų skaičių. Tauragėje įgyvendinti 7 projektai, kurie pritraukė nuo 52 iki 1100 etninio meno lankytojų, Kauno regione 24 projektai, pritraukę nuo 20 iki 3000 etninio meno lankytojų. Tai atsispindi ir bendruose suvestiniuose rodikliuose (27 pav.).

Kultūros ir(ar) meno lankytojų skaičius pagal tikslines grupes. Analizuoti šie rodikliai, atskleidžiantys neįgaliųjų, vaikų ir jaunimo bei socialinės rizikos vaikų ir jaunimo lankymąsi kultūros veiklose bei renginiuose: neįgaliųjų, apsilankiusių renginiuose, skaičius tūkst. gyventojų, vaikų ir jaunimo, apsilankiusių renginiuose, skaičius tūkst. gyventojų, vaikų ir jaunimo, apsilankiusių kultūros edukacijos veiklose, skaičius tūkst. gyventojų, socialinės rizikos vaikų ir jaunimo, apsilankiusių kultūros edukacijos veiklose, skaičius tūkst. gyventojų.

Pagal visas socialines grupes daugiausiai neįgaliųjų, vaikų ir jaunimo apsilankymų renginiuose ir dalyvavimo kultūrinėse veiklose skaičius, tenkantis tūkst. gyventojų, dominavo Vilniaus apskrityje (be Vilniaus m.), Vilniaus m., Kauno m. (28 pav.) Iš mažesnių savivaldybių teigiamais vaikų ir jaunimo apsilankymų renginiuose rodikliais išsiskyrė Telšių, Šiaulių ir Panevėžio apskritys. Mažesni dalyvavimo mastai nuo gyventojų skaičiaus buvo Tauragės, Marijampolės ir Alytaus apskrityse (detaliau žr. 6 priede).

28 pav. Įvairių tikslinių grupių apsilankymų renginiuose skaičius, tenkantis tūkst. gyv. 2015–2017.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal projektų vykdytojų pateiktus duomenis LKT.

Apibendrinant, Vilniaus m. išlieka profesionalaus meno kūrėjų bei lankytojų centru. Pagal LRKM užsakyto tyrimo rezultatus, tokius skaičius tikėtinai paaiškina sostinėje esančios aukštesnės gyventojų pajamos, didesnis domėjimasis kultūra bei koncentruoti profesionalaus meno kūrėjai, jaunieji menininkai bei nacionalinės reikšmės institucijos. Kiti regionai aktyviau pritraukia lankytojus ir dalyvius į kultūros centrus, muziejus, mėgėjų meno kolektyvus, taip pat etninio meno renginius. Kiekvienas regionas įgyvendino kultūros ir meno projektus, finansuotus per LKT ir didino kultūros ir meno veiklą pasiūlą regionuose. Visgi esant didesniai didžiųjų miestų aktyvumui teikiant paraiškas ir įgyvendinant kultūros ir meno projektus, buvo santykinai didesnė šių projektų įtaka tikslinės auditorijoms.

Gana aktyviai regionuose įgyvendinti projektai muzikos srityje, taip pat kiekviename regione įgyvendintų projektų pobūdis dalinai skyrėsi, kai kur daugiau įgyvendinta projektų etninio meno, teatro, šokio, fotografijos ar kitose srityse, dažnai buvo vykdomi ir kelias sritis apimantys projektai. Mažiausiai kultūros ir meno sričių buvo paliesta per kultūros ir meno projektus, finansuotus per LKT, Tauragės ir Marijampolės regionuose. Čia projektai įgyvendinti 11–12 meno ir kultūros sričių, kai kituose regionuose buvo apimtos 14–21 meno sritis. Tauragės apskritis bene pagal visus kintamuosius turėjo mažiausius rodiklius, susijusius su kultūros ir(ar) meno kūrėjų fizinių ir juridinių asmenų skaičiumi bei kultūros veiklą pasiūlą bei paklausą.

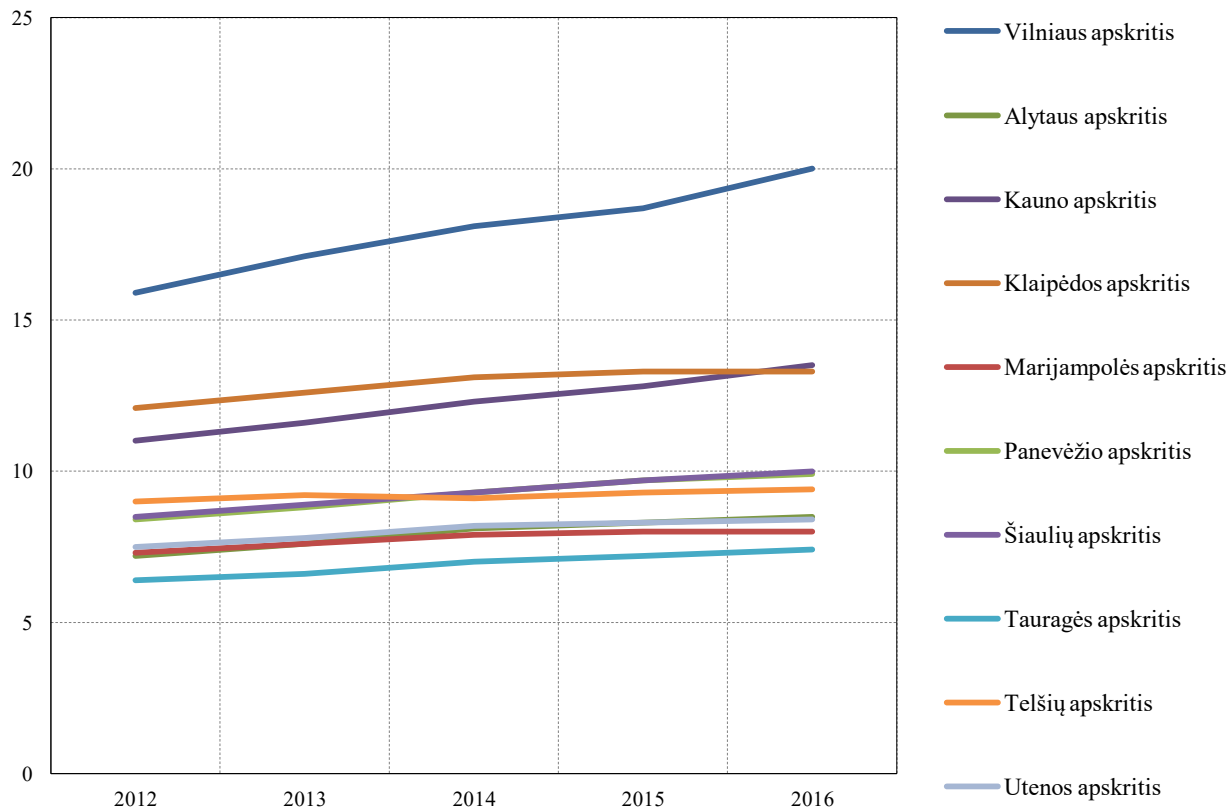
1.3. Regionų ekonominės ir socialinės situacijos analizė

Bendrasis vidaus produktas. Regionų ekonominio išsivystymo netolygumai ir jų raida dažniausiai tiriama pagal bendro vidaus produkto (BVP) rodiklį, tenkantį vienam gyventojui. Jis parodo regiono gyventojų vidutinį pragyvenimo lygį ir regiono konkurencingumą – gebėjimą kurti ekonominę vertę, verslo galimybes realizuoti produktus ir paslaugas vietinėje bei užsienio rinkose. LR statistikos departamentas pateikia šį rodiklį Lietuvos apskričių pagrindų. BVP rodiklis dažnai nebūna sisteminamas ir skelbiamas smulkesniu teritoriniu lygmeniu, siekiant neatskleisti informacijos apie smulkesniuose teritoriniuose lygiuose dominuojančių įmonių pajamas ir pan.

Analizuojant Lietuvos rodiklius, Vilniaus apskrities BVP, tenkantis vienam gyventojui, buvo didžiausias (29 pav.). Per 2012–2016 m. laikotarpį BVP vienam gyventojui (nominalus) augo sparčiausiai iš visų apskričių. Vidutinis metinis BVP augimo tempas siekė 6,2%. Panašiai sparčiai augo BVP vienam gyventojui Kauno apskrityje – 5,7%, Alytaus, Panevėžio ir Šiaulių apskrityse po 4,4–4,5%, kitose apskrityse BVP augimas buvo mažesnis. Pagal 2016 m. rezultatus Kauno apskrities BVP paaugo sparčiau nei Klaipėdos apskrities ir šiuo metu Kauno apskritis pagal

pragyvenimo lygį tapo antrąja apskritimi po Vilniaus miesto. Visgi Klaipėdos ir Kauno apskričių ekonomikos išsivystymo lygis gana panašus.

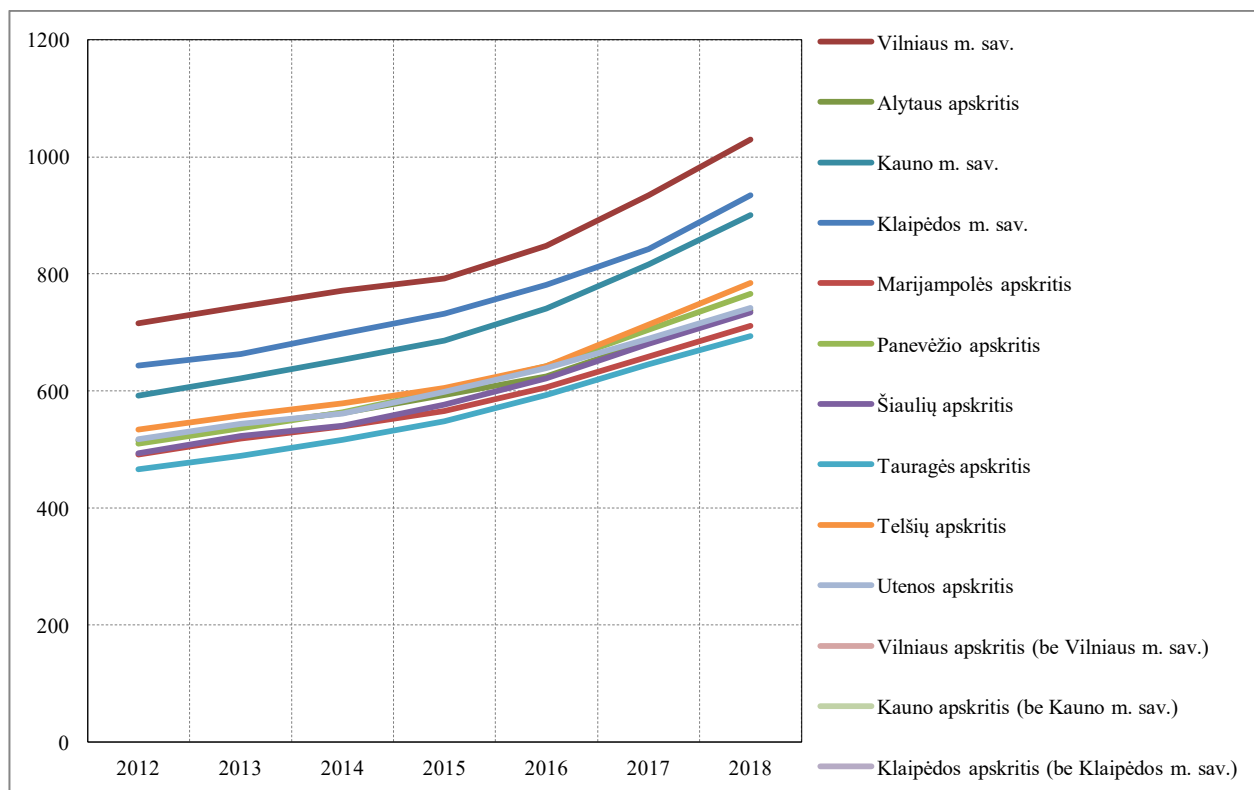
29 pav. Bendras vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui Lietuvos apskrityse 2012–2016 m.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

Mažiausias BVP vienam gyventojui lygis buvo Tauragės ir Marijampolės apskrityse. Tikėtina, mažesnis ekonomikos išsivystymo lygis šiuose regionuose gali turėti įtakos mažesnei kultūros veiklų pasiūlai ir paklausai. Pagal daugelį 1.2 poskyryje analizuotų kultūros lauko rodiklių Tauragės ir Marijampolės apskrityse buvo mažiausi. Taigi tikėtina, kad mažiau ekonomiškai išsivysčiusiuose regionuose mažiau vykdoma kultūros ir menų veiklų.

Gyventojų darbo užmokestis. Šalies ūkio su individualiomis įmonėmis mėnesinis darbo užmokestis, eurais (bruto), tiksliau nei BVP rodiklis vienam gyventojui parodo regionų gyventojų pajamas, perkamąją galią ir vietinės rinkos patrauklumą gyventojams dirbti bei paslaugų tiekėjams ir prekių pardavėjams vykdyti veiklą ir teikti savo produkciją vietinei rinkai. Darbo užmokesčiai turėjo tendenciją augti visose Lietuvos apskrityse panašiais tempais (30 pav.).

Didžiausias mėnesinis bruto darbo užmokestis buvo Vilniaus m., Klaipėdos m. ir Kauno m. savivaldybėse atitinkamai. Mažiausi vidutiniai darbo užmokesčiai buvo Tauragės ir Marijampolės apskrityse. Kaip ir pagal BVP 1 gyventojui rodiklį, Tauragės ir Marijampolės darbo užmokesčio rodikliai mažiausi. Šiuose regionuose buvo mažiausias darbo našumas, taip pat pritraukiama palyginus nedaug tiesioginių užsienio investicijų (8 priede L pav.) dėl to susiję ekonominiai rodikliai irgi vieni mažiausių.

30 pav. Šalies ūkio su individualiomis įmonėmis mėnesinis darbo užmokestis, eurai (bruto).

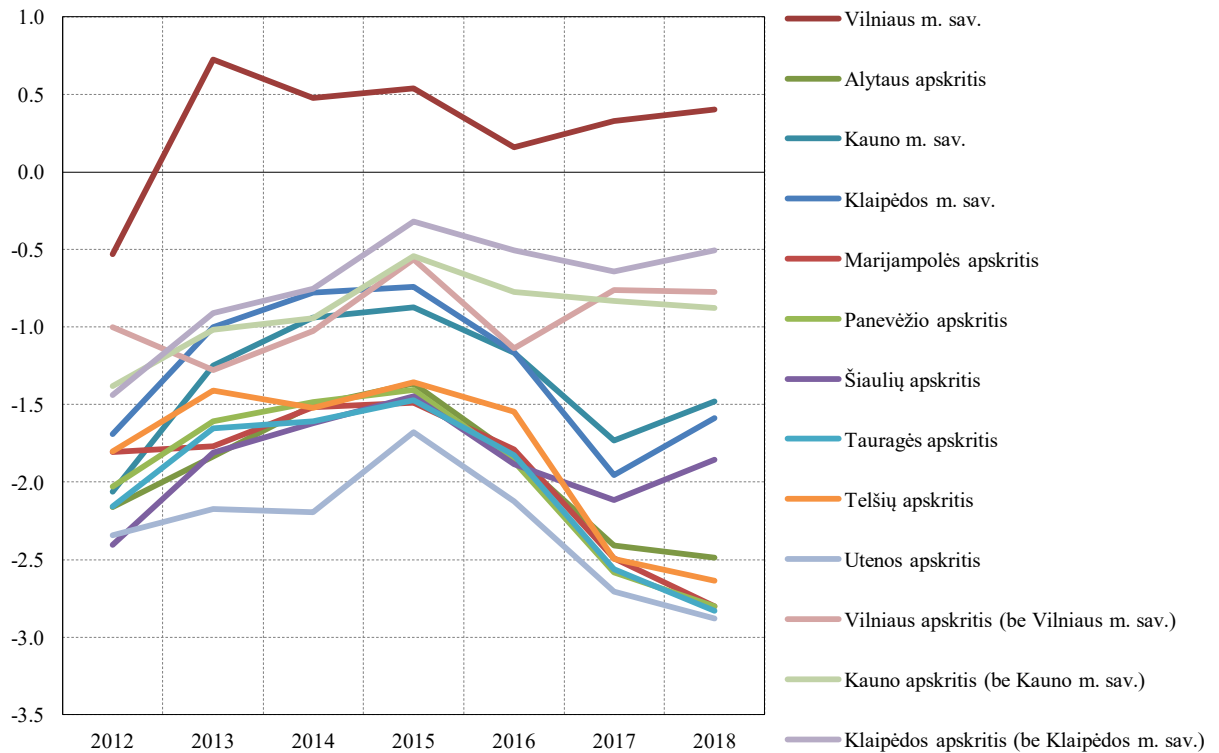
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

Gyventojų pokyčiai Lietuvos regionuose. Vienas iš regionų patrauklumą ir konkurencingumą rodančių rodiklių yra gyventojų skaičius ir jo pokytis, kurį gali veikti gyventojų migracija bei natūrali kaita, taip pat gyventojų sudėtis (pagal amžių, socialiai išlaikomus asmenis ir pan.).

Teigiamas gyventojų skaičiaus pokytis buvo matomas tik Vilniaus apskrityje ir tik 2013–2018 m. laikotarpiu (31 pav.). Keletą metų prieš tai Vilniaus apskrityje buvo neigiamas gyventojų pokytis ir vėl gyventojų pradėjo didėti nuo 2013 m. Tai tikėtinai lėmė migracijos poveikis, kuris pasireiškė po 2009 m. pasaulinės finansų krizės.

Kitose Lietuvos apskrityse metinis gyventojų pokytis išlieka neigiamu. Ypač spartus gyventojų skaičiaus mažėjimas matomas Utenos, Tauragės, Marijampolės ir Telšių apskrityse. Čia gyventojų kiekvienais metais sumažėja vis didesniu procentu. Gyventojai išvyksta gyventi į kitus

Lietuvos miestus arba emigruoja. Pagal paskutinių metų duomenis (2017–2018 m.), gyventojų skaičius Utenos, Tauragės, Marijampolės ir Telšių apskrityse sumažėjo daugiau nei 2,5%. Šiek tiek mažesnis ir dalinai lėtėjantis metinis gyventojų mažėjimo tempas buvo Klaipėdos, Vilniaus ir Panevėžio apskrityse.

31 pav. Gyventojų skaičiaus pokytis Lietuvos apskrityse 2012–2016 m.

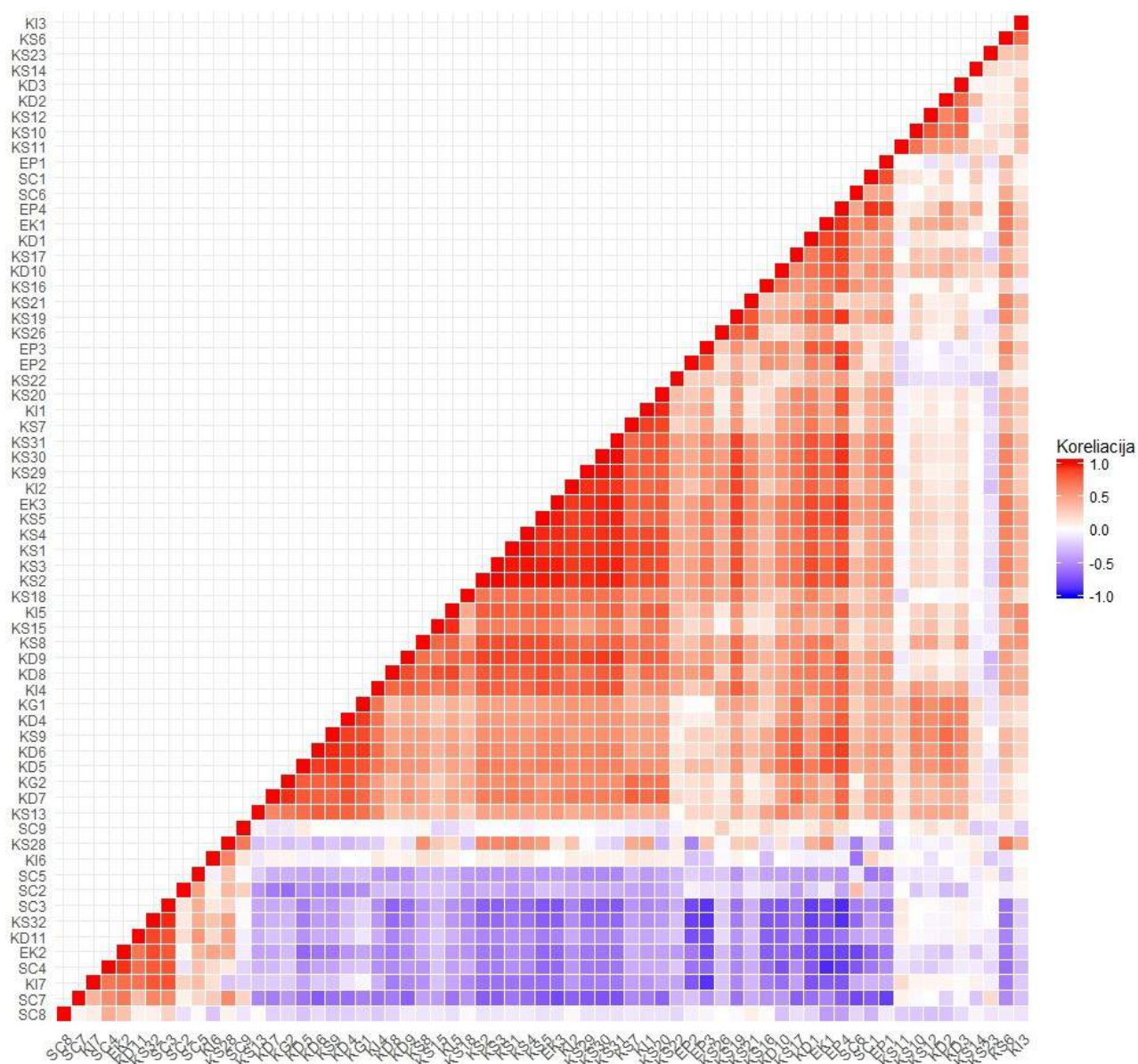
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

Kitų socialinių – ekonominių rodiklių tendencijos buvo gana panašios (8 priedo pav.). Pagal daugelį analizuotų rodiklių geriausia situacija buvo Vilniaus mieste, taip pat Klaipėdos ir Kauno miestuose, prasčiausi socialiniai ir ekonominiai rodikliai daugeliu atveju išsiskyrė Tauragės ir Marijampolės regionuose. Tai dalinai gali pagrindžia idėją Tolygios kultūrinės raidos modelį įgyvendinti regionuose, eliminuojant Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybes.

1.4. Regionų kultūros kintamųjų ryšys su socialiniais ir ekonominiais kintamaisiais

Šiame tyrime buvo tirti 65 rodikliai iš kultūros lauko, ekonomikos ir socialinių sričių. Visas rodiklių sąrašas pateiktas 7 priede. Į tyrimą buvo įtraukti įvairūs kultūros, ekonominiai ir socialiniai kintamieji, analizuojami visų rodiklių ryšiai su likusiais rodikliais remiantis koreliacine analize. Į tyrimą įtraukti 2015–2017 m. regioniniai duomenys.

Kultūros ir ekonominių bei socialinių rodiklių koreliacija vizualizuota 32 pav. Daugelio kultūrinių kintamųjų kitimas panašus, visgi yra keletas išsiskiriančių rodiklių. Paveiksle tarp rodiklių pažymėta raudona spalva rodo stiprų teigiamą ryšį tarp rodiklių, kuris rodo, kad jei vienas rodiklis didėja, didėja ir kitas rodiklis, mėlyna – stiprų neigiamą ryšį, kuris rodo, kad jei vienas rodiklis auga tuomet kitas rodiklis turėtų mažėti. Jei spalvos neryškios, tai rodo silpnus ryšius arba jų nebuvimą tarp tirtų rodiklių.

32 pav. Kultūros ir ekonominių bei socialinių rodiklių vizualizuotas tarpusavio ryšys (koreliacija).

Šaltinis: autorės skaičiavimai, LR Statistikos departamento ir LKT duomenys (2018).

Stipriai neigiamai su kitais kultūros rodikliais ir stipriai tarpusavyje koreliavę kultūros kintamieji: *KS32 – mėgėjų meno kolektyvų skaičius, KD11 – kultūros centrų dalyvių skaičius, KI7 – Kultūros centrų skaičius.* Mėgėjų meno kolektyvų skaičius, veikiančių kultūros centruose, ir kultūros centrų dalyvių skaičius tiriamuoju laikotarpiu buvo didesnis tuose regionuose, kuriuose mažesni kiti kultūros veiklų ir ekonominiai bei socialiniai rodikliai. Tai patvirtina anksčiau poskyriuose analizuotas tendencijas, kad ekonomiškai mažesniuose regionuose aktyviai vykdoma kultūros centrų ir prie jų veikiančių mėgėjų meno kolektyvų veikla, kuri palaiko kultūrinę veiklą regionuose, o didžiuosiuose miestuose veikia mažiau kultūros centrų padalinių ar darinių, čia susijusios veiklos, pavyzdžiui, meno mėgėjų veikla aktyviau realizuojama ne per kultūros centrus, bet kitas institucijas, vietas. Kadangi socialiniai rodikliai stipriai priklausomi nuo ekonominių rodiklių, tai regionuose, kuriuose ekonominiai rodikliai mažesni atitinkamai yra daugiau socialinių problemų. Kultūros centrų veiklos tolygiai apima mažesnius miestus ir miestelius, kur žemesnis pragyvenimo lygis, ir ten vykdo kultūros veiklų sklaidą, juose veikia mėgėjų meno kolektyvai ir kt. dėl to išsiskiria tokia koreliacija. Bei tai rodo, kad mažesniuose regionuose su žemesniu pragyvenimo lygiu nėra aktyvių veikėjų, kurie vykdytų įvairesnes kultūros ir meno veiklas, kaip didesniuose regionuose.

Socialiniai kintamieji, neigiamai koreliavę su daugeliu kultūros lauko kintamųjų:

- *EK2 – registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis;*
- *SC3 – vaikų socialinės rizikos šeimose skaičius vienam gyventojui;*
- *SC4 – socialinės pašalpos gavėjų skaičius, tenkantis vienam gyventojui;*
- *SC5 – iš savivaldybių biudžetų mokamų vienkartinį pašalpų socialiai remtiniams asmenims gavėjų skaičius, tenkantis vienam gyventojui;*
- *SC 7 – nuo 65 m. išlaikomų žmonių koeficientas;*
- *SC 8 – nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų, tenkančių vienam gyventojui;*
- *SC2 – mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje skaičius, tenkantis vienam gyventojui.*

Ši koreliacija dalinai pagrindžia Tolygios kultūrinės raidos modelio idėją skirstyti lėšas atsižvelgiant į socialinio klimato indeksą. Tuose regionuose, kuriuose pasireiškė prastesni socialiniai rodikliai, kultūros ir(ar) meno veiklų buvo įgyvendinta mažiau ar mažesniais mastais, veikė mažiau kultūros lauko kūrėjų, įgyvendinta santykinai mažiau projektų. Kultūrinės ir(ar) meno veiklas palaikė tolygiau išsidėsčiusi infrastruktūra, kuri apėmė kultūros centrus, bibliotekas, dalinai muziejus, kurie buvo valstybės finansuojamos biudžetinės įstaigos. Sudėtinga vertinti, kokia socialinė aplinka būtų regionuose, jei juose neveiktų iš valstybės biudžeto finansuojamos kultūros institucijos.

Ekonominiai kintamieji, stipriai teigiamai koreliavę su daugeliu kultūros lauko kintamųjų: *EK1 – šalies ūkio su individualiomis įmonėmis darbo užmokestis (bruto); EK3 – tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių vienam gyventojui; EK4 – BVP 1 gyventojui.* Regionuose, kuriuose buvo aktyvesnė kultūrinė veikla buvo mažiau vaikų socialinės rizikos šeimose, buvo mažiau registruotų bedarbių, taip pat buvo geresni ekonominiai rodikliai. Iš ekonominių kintamųjų ypatingai stiprus ryšys su kultūros lauko kintamaisiais buvo darbo užmokesčio rodiklio. Kuo didesnis darbo užmokestis regionuose, tuo didesni kultūrinės veiklos mastai. Visgi sudėtinga vienareikšmiškai pasakyti, ar kultūros veiklos daro poveikį socialiniams ir ekonominiams kintamiesiems, ar visgi regionuose, kuriuose yra geresnė socialinė aplinka ir ekonomiškai stipresnė ir didesnė vietinė rinka, aktyviau vyksta kultūros ir meno veiklos, telkiasi daugiau kūrėjų. Tikėtina gali egzistuoti abipusis šių rodiklių ryšys.

Kai kurių kitų rodiklių ryšys su kultūros rodikliais buvo silpnesnis. Gyventojų skaičiaus pokytis, gyventojų tankis ir miesto gyventojų dalis regione silpnai teigiamai koreliavo su kultūros kintamaisiais. Taigi kultūrinės veiklos buvo įgyvendinamos ir mažiau urbanizuotuose regionuose. Santykinai silpnas rodiklių ryšys su kitais kintamaisiais buvo SC1 – neto vidaus migracijos rodiklio ir SC6 – iki 14 m. išlaikomų žmonių koeficiento. Nebuvo reikšmingos koreliacijos su SC9 rodikliu – užregistruotų nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų skaičiaus, tenkančio tūkst. gyventojų, metiniu pokyčiu. Nusikalstamumo mastai buvo skirtingi tarp regionų, aktyviau pasireiškėdavo ir kai kuriuose miestuose, kur kultūros kintamieji didesni, ir mažesnėse vietovėse. Nusikalstamumą tikėtina stipriau lemia kiti veiksniai, kurie nebuvo analizuoti.

Kultūros rodikliai, kurių sąryšio nebuvo arba buvo minimalus sąryšis su daugeliu kitų tirtų rodiklių per nagrinėtą laikotarpį: *KI6 – muziejų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, KS23 – restauruotų ir prevenciškai konservuotų kultūros vertybių skaičius muziejuose, KS14 – skaitymo skatinimo iniciatyvų dalyvių skaičius.* Analizuojant nebuvo nustatyta, kad pavyzdžiui, ekonomiškai stipresniuose regionuose buvo daugiau muziejų ar konservuotų kultūros vertybių, ar skaitymo skatinimo iniciatyvų. Panašu, kad šios veiklos vyko ir ekonomiškai stipresniuose regionuose, ir ekonomiškai mažiausi stipriuose regionuose, taigi nebuvo vieningos tendencijos, kaip išsiskyrė pagal kitus analizuotus rodiklius, kad mažesniuose regionuose ar didesniuose jie tendencingai būtų įgyvendinami aktyviau arba mažai aktyviai.

Silpnas neigiamas ryšys su ekonominiiais rodikliais buvo šių kultūros kintamųjų: *KS10 – etninės kultūros dalyvių skaičius, tenkantis vienam gyventojui, KS11 – tradicinių matininkų, dalyvaujančių etninės kultūros projektuose, skaičius, tenkantis vienam gyventojui, KS12 – mėgėjų meno projekto dalyvių skaičius, tenkantis vienam gyventojui, KD2 – etninio meno renginio lankytojų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, KD3 – mėgėjų meno renginio lankytojų skaičius, tenkantis vienam gyventojui.* Tokio tipo

renginiai tikėtinau aktyviau organizuoti mažesniuose regionuose, kur mažesnis pragyvenimo lygis, tikėtinau gali būti daugiau kultūros paveldo objektų ar erdvių tokio tipo renginiams, pavyzdžiui, Kernavėje ir kt. Mažas koreliacijos koeficientas rodo, kad neigiamas ryšys labai silpnas, tai tokių iniciatyvų buvo daugiau mažesniuose regionuose su žemesniu pragyvenimo lygiu, visgi silpnas ryšys rodo, kad tokių iniciatyvų vyko ir didžiuosiuose miestuose.

Pagal 33 paveikslėlį galima matyti, kurie kultūros, ekonominiai ir socialiniai rodikliai panašiai veikia bendrą lauką. Rodikliai skirstomi pagal kitimo panašumą į grupes (klasterius). Keli rodikliai turi mažai panašumų su kitų kintamųjų grupėmis, pavyzdžiui, tiesioginės užsienio investicijos, LKT stipendijų skaičius, kiekvienas iš jų išskirtas, kaip atskiras klasteris. Dėl LKT stipendijų skaičiaus pasiskirstymo pagal regionus tikėtina, kad kūrėjai nebūtinai vykdo veiklas tame regione, kur yra registruoti, tai aktualu ir jauniems kūrėjams, kurie išvykę studijuoti į kitą miestą nebūtinai persiregistruoja savo gyvenamą vietą. Dėl to tai daugiau gali parodyti asmens gyvenamos vietos registracijos vietą, nei veiklos vykdymo vietą. Mažesnis sąryšis su kitais rodikliais taip pat rodo, kad Lietuvoje veikiantys menininkai gyvena ir(ar) yra kilę iš įvairių regionų Lietuvoje ir tikėtinau galima jų veikla ir tame regione, kur jie registruoti.

Kiti rodikliai susigrupuoja į 8 didesnes arba mažesnes grupes. Pasitaiko atvejų, kai vienoje grupėje yra ir ekonominiai, ir kultūriniai rodikliai. Bendrojo vidaus produkto, tenkančio vienam gyventojui, rodiklis stipriai koreliavo su vidutiniu darbo užmokesčiu ir ši rodiklių grupė stipriai koreliavo su profesionalaus meno lankytojų skaičiumi bei jaunųjų menininkų, tobulinusių profesinius įgydžius užsienyje, skaičiumi. Tai rodo, kad daugiau profesionalaus meno lankytojų buvo regionuose, kuriuose aukštesnis pragyvenimo lygis. Regionuose, kurie aktyviau teikė projektų paraiškas LKT ar paraiškas stipendijoms gauti, buvo santykinai daugiau finansuota projektų, suteikta stipendijų ir pan. Regionuose, kuriuose buvo daugiau mėgėjų meno kolektyvų skaičius, taip pat daugiau buvo ir etninio meno renginių lankytojų bei tradicinių amatininkų, dalyvaujančių etninės kultūros renginiuose. Kultūros centrų, jų dalyvių ir meno kolektyvų kintamieji siejosi su įvairiais socialiniais rodikliais (vaikų socialinės rizikos šeimose skaičius, registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičius, nuo 65 m. išlaikomų žmonių dalis, nepilnamečių padarytų nusikaltimų skaičius). Kultūros centrų veikla vykdoma tokiuose regionuose, kuriuose socialinis klimatas yra prastesnis. Rodiklių grupavimo analizės būdas parodė, kokie rodikliai panašiausiai kito regionuose, visgi ekonominių ir socialinių rodiklių sąryšiui su kultūros kintamaisiais nagrinėti patogesnė koreliacijos analizė, vizualizuota 32 pav.

1.5. Regionų esamos situacijos analizės išvados ir įžvalgos dėl regionų pasirinkimo Tolygios kultūrinės raidos modelyje

Kultūros ir meno veiklų klasterizacijos apraiškos

Pagal atliktą regionų kultūros kintamųjų situacijos analizę galima matyti tendenciją, kad didžiuosiuose miestuose – Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje – kultūrinė veikla vyko ne tik didesniais mastais dėl šių miestų dydžio ir didesnio gyventojų skaičiaus, bet ir kultūrinių veiklų koncentracija buvo didesnė, t.y. daugiau kūrėjų ir kitų kultūros veiklų rodiklių teko vienam gyventojui. Be to, per LKT finansuoti projektai Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos regionuose buvo įgyvendinti įvairesnėse kultūros ir meno srityse.

Vilniaus mieste aktyvių projektų paraiškų teikėjų (juridinių asmenų), tenkančių vienam gyventojui, buvo kelis ar net keliolika kartų daugiau nei kituose regionuose. Taip pat dideli netolygumai buvo pagal ne pelno organizacijų ir verslo įmonių, teikusių projektų paraiškas LKT, skaičių ir koncentraciją. Mažesniuose regionuose paraiškas projektams aktyviau teikė biudžetinės įstaigos. Tauragės, Panevėžio, Šiaulių, Telsių, Marijampolė, Kauno (be Kauno m.), Utenos ir Alytaus regionuose daugiau nei pusę projektų paraiškų LKT teikė biudžetinės įstaigos, kai didžiuosiuose miestuose biudžetinių įstaigų dalis sudarė apie 14-29% visų projektų paraiškų teikėjų. Mažesni regionai, kur vietinė rinka mažesnė, tikėtinai nėra iki galo patrauklūs verslo įmonėms, dėl to šiuose regionuose svarbi biudžetinių įstaigų įtaka.

Remiantis tuo, Lietuvoje matomos kultūrinės veiklos klasterizacijos (telkimosi, koncentravimosi) tendencijos – stipriausia įvairių kultūros veikėjų koncentracija Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Čia buvo aktyvios visos kultūros veiklų vertės grandinės dalys – telkėsi kūrėjai, kurie formavo kultūros veiklų pasiūlą, kultūros veiklos realizuotos vietinėje ir/ar užsienio rinkose, veikė daugiau platintojų (galerijų). Beveik visų kultūros kintamųjų (infrastruktūros, paklausos ir pasiūlos) koncentracija buvo didžiausia, vertinant kultūrinius kintamuosius santykiniais dydžiais, kiek jų tenka vienam gyventojui. Pagal turimą infrastruktūrą, aktyvius meno kūrėjus ir jų koncentraciją galima matyti, kad Vilniuje ypatingai stiprus susitelkimas, mažesnis, bet matomas telkimas buvo Kauno ir Klaipėdos miestuose.

Veiklų klasterizavimas (koncentravimasis) nėra naujas dalykas ir plačiai sutinkamas ir užsienio praktikoje. Pagal užsienio tyrimus (Montgomery, 2007), taip pat ir Lietuvoje, kultūrinė veikla yra linkusi telktis tam tikrose teritorijose, nes kūrybinė veikla vertinama, kaip rizikinga veikla tiek iš kūrybinės, tiek ir komercinės pusės. Tokiu būdu formuojasi kūrybiniai klasteriai. Kūrybinis klasteris – tai vieta ar regionas, kuriame telkiasi kūrėjai, jame stipriai išplėtotą arba

plėtojasi ir kultūros veiklų pasiūla (kultūrinių paslaugų teikimas, produktų gamyba, resursų tiekėjai), ir kultūros veiklų paklausa (klientai), taip pat šalia kuriasi susijusios įmonės, teikiančios paslaugas kultūros lauko veikėjams. Kūrybinių resursų telkimuisi didelę įtaką daro ir aukštojo mokslo institucijos, kurios telkia ir ugdo jaunuosius kūrėjus, kurių gebėjimai vėliau realizuojami rinkoje. Kuo rinkoje yra daugiau privačių iniciatyvų, nepelno organizacijų ar verslo įmonių, tuo ji yra pajėgesnė vystytis pati.

Jei regione vyksta klasterizacijos procesai, jie teigiamai veikia regiono ekonomiką, padeda pritraukti daugiau kultūros veikėjų į regioną ir yra save skatinantys. Tai rodo, kad vieta yra patraukli kultūros ir(ar) meno kūrėjams. Koncentracija dažniausiai formuoja regiono konkurencinius pranašumus, lyginant su mažiau centruotais regionais. Kultūros veiklų koncentracija padeda kūrėjams pasiekti geresnius veiklos rezultatus, čia lengviau prieinami resursai ar reikiamos kūrybai paslaugos bei daugiau kultūros veiklų realizacijos galimybių, didesnė lankytojų auditorija, kurie aplankydami vieną kultūros objektą taip pat gali užsukti ir į kitą šalia esantį. Kai kūrėjai koncentruojasi vienoje vietoje, jie gali lengviau keistis žiniomis ir informacija per formalius ir neformalius ryšius, kurie gali padėti sumažinti veiklos riziką. Jei yra kūrėjų koncentracija, aplinkui kuriasi kūrėjus palaikanti infrastruktūra – meno realizacijos vietos, tiekėjai. Jeigu prasideda kūrėjų telkimosi procesai, jie tampa save skatinantys, t.y. kuo daugiau koncentruojasi kultūros lauko veikėjų, tuo tikėtinau daugiau pritraukia aptarnaujančias įmones, kuriasi jų tinklas, ir vėlgi tai didina regiono patrauklumą kūrėjams dėl vis gerėjančios aplinkos ir sąlygų kūrybos realizavimui.

Save skatinančias tendencijas rodo atlikta koreliacinė analizė ir stiprus ryšys tarp daugelio kultūros lauko ir ekonominių bei socialinių kintamųjų. Didžiuosiuose miestuose dėl didesnio aktyvių kūrėjų skaičiaus įgyvendinta daugiau kultūros ir meno projektų, finansuotų per LKT, kurie pritraukė santykinai daugiau tikslinių grupių lankytojų ir stipriau veikė įvairias socialines grupes. Atitinkamai, mažiausiai aktyvių kūrėjų buvo nustatyta Tauragės ir Marijampolės regionuose, čia įgyvendintų projektų vertė buvo viena mažiausių ir tuo pačiu buvo santykinai mažiau įtraukta tikslinių grupių. Tai dalinai paaškina Tolygios kultūrinės raidos modelio poreikį, siekiant per tolygesnį kultūros ir meno projektų įgyvendinimą veikti socialinius rodiklius regionuose, kuriuose yra mažesnis kultūrinių veiklų įgyvendinimo aktyvumas bei žemesnis pragyvenimo lygis.

Ne kiekvienas miestelis turi galimybes išlaikyti ir finansuoti plačią kultūros veiklų infrastruktūrą, kuri reikiama kūrybiniams klasteriams – centrams formotis. Mažesniuose regionuose svarbu ieškoti savitų būdų kultūrinės veiklos plėtojimui. Iš atliktos analizės galima matyti, kad kiekviename regione atsiranda keletas aktyvesnių kultūros lauko veikėjų, kurie dalyvauja paraiškų teikime, sugeba pritraukti didesnius lankytojų srautus. Pagal mokslinius tyrimus

rekomenduojama valdžios finansavimo pagalba palaikyti tam tikrą infrastruktūrą kultūros veikloms mažesniuose regionuose, kad ir nedidelės erdves kūrėjams, kurios gali sukurti bent pradines sąlygas, norintiems įgyvendinti kultūros veiklas, ant kurių galėtų „užsikabinti“ kūrėjai. Matoma, kad tai įgyvendinama per biudžetinių įstaigų tinklą, kai kuriuose regionuose atsiranda daugiau ir įvairesnių veikėjų, pavyzdžiui, Utenos regione.

Vietos ir centrinės valdžios institucijos Lietuvoje palaiko tam tikrą *kultūros veiklų infrastruktūrą mažesniuose regionuose*, per kurią yra galimybė realizuoti meno veiklas. Nors infrastruktūra regionuose yra mažesnė ir apima mažiau meno sričių, lyginant su didesniais miestais, ir mažiau orientuota į profesionalaus meno plėtojimą, kuriam dažnai taip pat svarbus prestižas, didesnės rinkos ir pan. Visgi kiekviename regione gana tolygiai yra išsidėstę *kultūros centrai*, kuriuose yra parodų salės, salės, tam tikros erdvės, kurias galima pritaikyti kūrybai, *bibliotekos*, veikia *muziejai*, taip pat veikia *kūrėjų rezidencijos*, *renovuotos dvaro sodybos*, kai kuriuose regionuose *atidaryti meno inkubatoriai*, per kuriuos tikėtina galima pritraukti kultūros ir(ar) meno kūrėjus. Šie kultūrinės veiklos infrastruktūros elementai formuoja kultūros veiklų infrastruktūrą, per kurią galima aktyviau skatinti kultūros veiklas ir jų įvairovę mažesniuose regionuose.

Regionų kultūros veiklų infrastruktūros situacijos apibendrinimas

Skirtingų sričių kultūros veiklų infrastruktūra yra išsidėsčiusi nevienodu tolygumu Lietuvos regionuose. Didžioji dalis infrastruktūros koncentruota didžiuosiuose miestuose, ypač su profesionalaus meno sklaida susijusi infrastruktūra bei labiau specializuota infrastruktūra – teatrai, kino teatrai, nacionalinės institucijos (muziejai, archyvai), menininkų vienijančios asociacijos, galerijos telkiasi Vilniuje, taip pat Kaune ir Klaipėdoje. Pastebima, kad daugiau kultūros ir meno infrastruktūros yra tuose miestuose, kur veikia aukštojo mokslo institucijos ar jų padaliniai, telkiasi jaunieji menininkai ir kūrėjai, pagrinde Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir Telšiuose. Prie universitetų ar meno akademijų dažniausiai veikia galerijos ar kitos erdvės, kur menininkai bei studentai gali realizuoti savo veiklas. Tai sudaro sąlygas menininkams ir kultūros atstovams telktis šiose teritorijose ir realizuoti menines ir kultūrinės veiklas bei pasiekti potencialius vartotojus.

Menininkų rezidencijos daugiausiai išsidėstę didesniuose miestuose bei kurortinėse zonose: Palangoje, Nidoje, Šventojoje, Druskininkuose, Birštone. Galerijos veikė daugiausiai didžiuosiuose miestuose, pajūrio zonose, Telšiuose, Šiauliuose, Panevėžyje. Mažesniuose miesteliuose galerijos dažnai veikė prie jau esančių muziejų, bibliotekų ar kultūros centrų, buvo įsikūrę jų patalpose, patys kultūros centrai turi parodų salių, kur vyksta tautodailės ir profesionaliojo meno darbų ekspozicijos.

Regioniniu mastu tolygiausiai Lietuvoje išsidėstę kultūros centrai, jų filialai ir kiti dariniai, atliekantys kultūros centrų funkcijas. Kiekviename regione bei savivaldybėje veikia bibliotekos bei beveik visose savivaldybėse veikia muziejai (išskyrus Šalčininkų r. Alytaus r., Kalvarijos, Kazlų rūdos, Pakruojo r. ir Visagino savivaldybes). Kadangi mažesniuose miestuose ir miesteliuose vietinė rinka yra santykinai maža bei ne visur yra pakankamas turistų srautas, kuris galėtų užtikrinti kultūros ir(ar) meno paslaugų paklausą, dėl to kultūros centrų infrastruktūra suteikia galimybes įvairių meno sričių (mėgėjų meno, etninio bei profesionalaus meno) sklaidai regionuose, kino filmų peržiūroms, parodų organizavimui, edukaciniams ar kt. renginiams, kuriems nėra pritaikytos ir palaikomos kitos labiau specializuotos infrastruktūros. Didžioji dauguma kultūros centrų bei jų padalinių ar kitų darinių turi parodoms pritaikytas patalpas, sales, veikiančią kino filmų demonstravimo įrangą, instrumentų bei tautinių kostiumų meninių kolektyvų veiklai.

Regioniniu mastu taip pat gana tolygiai išsidėsčiusi kultūros paveldo objektų – dvarų infrastruktūra, kurią valdo privatūs asmenys, verslo įmonės arba viešosios įstaigos, universitetai bei biudžetinės įstaigos. Nemažai restauruotų dvaro sodybų yra prieinami lankytojams, juose vyksta renginiai. Daugiausiai aktyvių dvarų valdytojų, kurie įsitraukė į projektus ar buvo Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos nariais, buvo Vilniaus, Kauno, Telšių ir Utenos apskrityse, mažiausiai – Tauragės ir Alytaus regionuose. Visgi dvarų sodybų, į kurias kviečiama apsilankyti, yra visuose regionuose, dėl to yra galimybė išnaudoti šią infrastruktūrą kultūros ir(ar) meno veikloms visuose Lietuvos regionuose.

Atskirų regionų kultūros lauko situacijos apibendrinimas

Vilniuje, Kaune sutelkta daugiausiai infrastruktūros pagal visas meno ir kultūros sritis – veikia aukštojo mokymo institucijos, nacionalinės institucijos, archyvai, bibliotekos, muziejai, teatrai, galerijos, taip pat kino teatrai, meno inkubatoriai, menininkus vienijančios asociacijos ir kt. Vilniaus mieste ir aplink Vilnių išsidėstę didelis skaičius restauruotų ir lankytojams prieinamų dvarų, kuriuose gali būti vykdomos meno ir(ar) kultūrinės veiklos. Didieji miestai išsiskiria mažesniu kultūros centrų padalinių bei kitų darinių, atliekančių kultūros centro funkcijas, skaičiumi, nes kultūros centrų tinklas gana tolygiai geografiškai išdėstytas Lietuvoje, o miestų teritorija geografiniu požiūriu mažesnė nei kitų regionų.

Didžiuosiuose miestuose telkėsi kultūros ir meno kūrėjai. Jų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, buvo vienas didžiausių, taip pat aktyviausiai teiktos paraiškos projektų finansavimui per LKT. Paraiškas aktyviau teikė ne pelno organizacijos, neskaitant biudžetinių įstaigų, bei verslo įmonės, lyginant su kitais regionais. Taip pat veiklos įgyvendintos visose meno srityse.

Kitas svarbus aspektas – buvo matoma didelė didžiųjų miestų, ypač Vilniaus, įtaka kitų regionų kultūros laukui, nes dalis didžiųjų miestų projektų veiklas vykdė kituose regionuose. Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose 17–26% projektų, finansuotų per LKT, buvo įgyvendinta ir kituose regionuose, tai buvo pakankamai reikšmingas projektų skaičius. Tikėtina, kad dalis kultūros ir meno lauko veikėjų, veikiančių didžiuosiuose miestuose ir turinčių ryšių su mažesniais regionais gali būti linkę ten registruoti naujus juridinius asmenis ir per juos teikti paraiškas projektų įgyvendinimui pagal Tolygios kultūrinės raidos modelį.

Lyginant atskirus Lietuvos regionus galima matyti tendenciją, kad didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m.) savivaldybės skyrė mažiau finansavimo kultūros, poilsio ir religijos sritims nei mažesnių regionų savivaldybės, vertinant išlaidas, tenkančias vienam gyventojui. Didžiuosiuose miestuose telkiasi daugiausiai kultūros ir(ar) meno kūrėjų, o savivaldybės finansavimas, tenkantis vienam gyventojui mažiausias Lietuvoje. Ši neatitikimą tikėtina kompensuoja didesnis finansavimas Vilniaus miesto kūrėjams iš LKT, taip pat Vilniaus bei Kauno miestuose veikė nacionalinės institucijos, kurios buvo finansuojamos per LRKM, bei Vilniaus bei Kauno mieste gyventojų perkamoji galia buvo didesnė, dėl to patys gyventojai tikėtina aktyviau lankėsi kultūros ir(ar) meno renginiuose bei pirko susijusias prekes ir paslaugas.

Klaipėdos mieste veikia meno akademijų padaliniai (VDA, LMTA) bei Klaipėdos universitetas, kuriame vykdomos su kultūra susijusios studijos. Taip pat kultūros ir meno veiklų infrastruktūros išskirtinumą kuria menininkų rezidencijos pajūrio zonoje (Palangoje, Šventojoje), Nidos meno kolonija, veikiančios galerijos bei Klaipėdos meno inkubatorius. Klaipėdos regione nustatytos 4 dvaro sodybos, kurios rekonstruotos ir gali pritraukti lankytojų.

Klaipėdos mieste ne pelno sektorius, išskyrus BĮ, teikė nemažai paraiškų projektų finansavimui per LKT. Visgi jų skaičius tenkantis vienam gyventojui nebuvo didelis. Lyginant su Vilniaus m. aktyvių ne pelno organizacijų tinklas pagal institucijų skaičių, tenkantį vienam gyventojui, galėtų būti didesnis. Ši tendencija panaši ir Kauno mieste.

Klaipėdos mieste daugiausiai projektų pagal jų apimtį buvo įgyvendinta muzikos, teatro ir muziejų srityje, taip pat nemažai projektų įgyvendinta šokio srityje. Klaipėdos regione (be Klaipėdos m.) taip pat išsiskyrė šokio sritis. Tai vienas iš šio regiono išskirtinumų. Bendrai projektai įgyvendinti beveik visose kultūros ir meno srityse, išskyrus lėlių teatro sritį.

Klaipėdos m. savivaldybėje finansavimas kultūros, poilsio ir religijos sričiai buvo padidintas du kartus 2017 m., lyginant su 2016 m. Toks išlaidų padidėjimas sietinas su Klaipėdai suteiktu Lietuvos kultūros sostinės vardu bei šios savivaldybės tarybos sprendimu metus paskelbti kultūros metais. Tai skatino kultūros veiklų pasiūlą Klaipėdos mieste 2017 m. Klaipėdos kultūros centruose

vyko santykinai nedaug profesionaliojo meno renginių, tačiau juos apėmė didelis klausytojų skaičius. Šią tendenciją tikėtina galima sieti su džiaz muzikos tradicijomis Klaipėdos mieste.

Telšių regiono pagrindinė profesionalaus meno infrastruktūra sutelkta Telšių mieste, kur veikia VDA Telšių fakultetas, kelios galerijos ir Telšių meno inkubatoriaus. Telšių regione taip pat aktyvūs 8 dvarų valdytojai, per kuriuos gali būti plėtojamos kultūros paveldo ar kitos veiklos. Telšių regione veikė kultūros centrai, bibliotekos, muziejai, kelios galerijos. Aktyvumu išsiskyrė Žemaičių dailės muziejus, per keletą skirtingų projektų viso pritraukęs 49 tūkst. profesionalaus meno lankytojų į regioną.

Nors Telšių regione veikė aukštojo mokslo institucija, jame kultūros ir meno kūrėjų fizinių ir juridinių asmenų koncentracija nebuvo didelė. Pagal valstybinės mokesčių inspekcijos duomenis visai nebuvo registruotų jaunų meno kūrėjų (paramos gavėjų) iki 35 metų, taip pat čia pusę visų kūrėjų sudarė vyresni asmenys (nuo 65 m.). Paraiškas stipendijoms per LKT gauti 2014-2018 m. teikė 30 meno ir(ar) kultūros kūrėjų. Šie skaičiai viršijo tik Tauragės ir Marijampolės regionus. Tikėtina, kad studentai, atvykę iš kitų miestų studijuoti į Telšius, nebūtinai persiregistruoja gyvenamą vietą, o baigę studijas nebūtinai pasilieka gyventi Telšių regione.

Šiaulių regione vykdomos muzikos ir dailės studijos Šiaulių universitete, veikė kelios galerijos. Visgi studentų pritraukiama santykinai nedaug, po vieną bakalaurų ir magistrų grupę. Šiaulių miesto savivaldybei nepavyko įgyvendinti meno inkubatoriaus projekto, kuris galėjo paskatinti didesnę kūrėjų trauką į regioną.

Šiaulių regiono kultūros ir meno infrastruktūrą papildė šios valstybinės institucijos: valstybinis Šiaulių dramos teatras, Šiaulių kamerinis choras „Polifonija“, Šiaulių regioninis valstybės archyvas, veikia aklųjų biblioteka, Šiaulių apskrities biblioteka, 142 savivaldybių viešosios bibliotekos, 68 kultūros centrai, jų filialai ir kiti dariniai, kino teatras, vienas respublikinis muziejus ir kiti muziejai bei 6 restauruoti ir pritaikyti lankytojams dvarai. Iš projektų paraiškų teikėjų aktyviausios buvo biudžetinės įstaigos, pateikusios daugiau nei pusę projektų paraiškų. Per LKT finansuojamus projektus aktyviai atnaujintos bibliotekų ekspozicijos, augo muziejų lankytojų skaičius. Šiaulių apskrityje vyko Žagarės vyšnių festivalis, kuris pagal projektų vykdytojų pateiktą informaciją pritraukė 43 tūkst. profesionalaus meno lankytojų.

Panevėžio regione iš valstybės ar savivaldybės biudžetų palaikomų institucijų tinklas gana platus: veikė valstybinis Juozo Miltinio dramos teatras, Panevėžio apskrities viešoji biblioteka, 159 savivaldybių viešųjų bibliotekų bei Lietuvos aklųjų bibliotekos filialas, 77 kultūros centrai, jų filialai ir kiti dariniai. Panevėžio regione veikė 5 juridiniai asmenys, užsiimantys meno galerijų ir salonų veikla, iš jų 3 galerijos – renginio „ArtVilnius“ dalyvės. Panevėžio regione matomas biudžetinių įstaigų aktyvumas teikiant projektų paraiškas LKT. Pagal LKT finansuotus projektus

bibliotekose buvo restauruojamos ir prevenciškai konservuojamos kilnojamos kultūros vertybės, išaugo muziejų lankytojų skaičius, kultūros centrai iš kitų regionų išsiskyrė dideliu kolektyvų ir kitų būrelių dalyvių skaičiumi. Panevėžio apskrityje taip pat išsiskyrė VšĮ „A galerijos“ įgyvendinamas projektas, skirtas Juozo Miltinio 110 metinėms paminėti, jo įgyvendinimo metu, pagal projekto vykdytojų pateiktą informaciją, buvo pritraukta 70 tūkst. profesionalaus meno lankytojų. Panevėžio regione nustatyti restauruoti ir veikiančios 7 dvarai ir 1 pilis.

Utenos regione nebuvo aukštojo mokslo institucijų meno ir kultūros srityje, tačiau įsteigti net du meno inkubatoriai (Zarasuose ir Utenoje), kurie praplėtė kultūros lauką, veikė aklųjų biblioteka ir 115 savivaldybių viešųjų bibliotekų, 50 kultūros centrų, jų filialų ir kitų darinių, veikė Vilniaus regioninio valstybės archyvo Utenos filialas, Dusetų meno galerija, respublikinis Lietuvos etnokosmologijos muziejus. Tai vienas iš regionų, turinčių gana platų restauruotų ir pritaikytų lankytojams dvarų tinklą. Taip pat šiame regione buvo pakankamai aktyvus ne pelno organizacijų skaičius. Vertinant kultūros lauko rodiklius ir jų mastą, tenkantį vienam gyventojui, Utenos regionas turi pakankamai didelį potencialą kultūros ir(ar) meno veiklų plėtojimui.

Alytaus regione veikė 90 savivaldybių viešųjų bibliotekų, 51 kultūros centras (įskaičiuojant filialus ir kitus darinius), muziejai. Kultūros infrastruktūrą praplėtė atidarytas dzūkų krašto menų inkubatorius „Menų pirtis“, kuris sudarė prielaidas meno veiklų plėtojimui regione. Taip pat Druskininkuose veikė Nacionalinio M. K. Čiurliono dailės muziejaus padalinys, Kompozitorių sąjungos kūrybos ir poilsio namai. Alytaus regione nustatyti restauruoti ir lankytojams prieinami 2 dvarai (Veisiejų ir Aštriosios Kirsnos). Alytaus regione buvo įgyvendinami projektai, finansuoti iš LKT, kurie pritraukė profesionaliojo meno lankytojus, visgi nebuvo bent vieno projekto, kaip kituose regionuose, kuris pritrauktų išskirtinai didesnius profesionalaus meno lankytojų srautus. Alytaus regione pagal įgyvendintų projektų mastą labiau išsiskyrė teatro, etninės kultūros, literatūros ir muziejų sritys. Alytaus regione, kaip ir Utenos regione, buvo matoma daugiau aktyvesnių ne pelno organizacijų, neskaitant biudžetinių įstaigų, teikiančių projektų paraiškas LKT, lyginant su kitais regionais.

Mažiausiais projektų įgyvendinimo mastais bei pagal mažesnius kultūros lauko veikėjų rodiklius išsiskyrė Marijampolės ir Tauragės regionai. Marijampolės regione veikė 102 savivaldybių viešosios bibliotekos, 47 kultūros centrai, muziejai. Fiksuotos aktyvūs 5 dvarų valdytojai (Zyplių, Gelgaudiškis, Paežerių, Kidulių, Paragių).

Tauragės regione veikė kultūros centrų ir jų padalinių, muziejų, bibliotekų infrastruktūra. Aktyvesni dviejų dvarų valdytojai. Taip pat Jurbarko r. veikia Panemunės pilis, kuri priklauso Vilniaus dailės akademijai, joje yra galerija, rengiamos parodos, taip pat įvairūs renginiai ar meno dirbtuvės. Visgi šios pilies valdytojas – VDA, kaip juridinis asmuo, registruotas Vilniuje, pagal

Tolygios kultūrinės raidos modelį tikėtinai negalėtų teikti paraiškų finansavimui, jei nebūtų įregistruotas naujas juridinis asmuo Tauragės regione.

Tauragės ir Marijampolės regionuose buvo mažiausiai aktyvių kūrėjų, teikusių projektų paraiškas LKT. Šiuose regionuose atitinkamai buvo 10 ir 21 fizinis asmuo, teikęs paraiškas stipendijoms gauti. Lyginant mažesnius regionus galima matyti, kad šiek tiek mažesnis mėgėjų meno kolektyvų skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyventojų, buvo Marijampolės ir Telšių apskrityse.

Per analizuotą laikotarpį (2012–2018 m.) mažiausiai paraiškų buvo pateikta Tauragės ir Marijampolės regionuose registruotų juridinių asmenų ir absoliutiniais, ir santykiniais dydžiais. Įgyvendinti projektai apėmė mažiausiai kultūros ir meno sričių, čia apimta 11 ir 12 kultūros ir meno sričių atitinkamai. Kituose regionuose projektai buvo įgyvendinami 14–19 kultūros ir meno srityse.

Šiuose regionuose stebimas užburtas ratas. Regionai ekonomiškai silpnesni, vertinant pagal BVP vienam gyventojui ir kitus rodiklius. Mažesnė rinka nulemia tikėtinai mažesnę kultūros veikėjų skaičių. Mažesnis kultūros lauko veikėjų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, tikėtinai nulemia, kad regionai pateikia mažiau paraiškų projektams, ir dėl to kultūros ir meno veiklų pasiūla santykinai maža, lyginant su kitais regionais. Pagal socialinio klimato bei kitus rodiklius šiuose regionuose būtų poreikis kultūros ir meno veikloms.

Pagal mokslinius tyrimus yra pastebima, kad kultūros veiklų skatinimas turi didesnę poveikį regiono ekonomikai, jei jame gyventojų ir įmonių verslumas yra didesnis. Jei regiono įmonės ar gyventojai verslūs, tai atsiradus tam tikrai kultūrinei veiklai jie gali pasiūlyti papildomų paslaugų atvykstantiems lankytojams ar pan. ir iš to papildomai gauti ekonominės naudos. Visgi jei regione nebuvo ankščiau pakankamai išplėtotą verslumo kultūra, vyrauja žemas pragyvenimo lygis, tai skatinant kultūrinės veiklas poveikis ekonomikai tikėtinai bus mažesnis ar labiau trumpalaikis, nei ekonomiškai stipresniuose regionuose, nes regione gali neatsirasti papildomų paslaugų ar veiklų, kurios uždirbtų papildomas pajamas.

Investuojant į žemesnių pajamų regionus, kuriuose vyrauja žemesnis verslumo lygis, teigiamo kultūros veiklų poveikio regionuose galima būtų tikėtis daugiau per socialinius rodiklius nei ekonominius rodiklius. Jei tokiuose regionuose nebūtų finansuojama ar palaikoma kultūros veiklų infrastruktūra bei įvairios kultūrinės veiklos, rinkos sąlygomis tikėtinai jos nevyktų arba vyktų minimaliai. Ar įmanoma pakeisti užburtą ratą yra diskusinis klausimas, tam gali reikėti daugiau investicijų bei laiko bei diferencijuoto požiūrio į atskirų regionų vystymąsi. Taip pat tai priklausys ir nuo bendros ekonominės padėties regionuose pokyčių, nes ekonominiai kintamieji stipriai veikia socialius kintamuosius. Kultūrinės bei meno veiklos gali sušvelninti situaciją, į projektus įtraukiant įvairias socialines grupes. Regionų kultūrinių veiklų vystymas priklausys nuo aktyvesnių regionų veikėjų – lyderių veiklos regionuose ir jų iniciatyvų regionuose. Iniciatyvūs kūrėjai telkdami

resursus ir įgyvendindami įvairius kūrybinius projektus galėtų didinti kultūrinių ir meno veiklų įvairovę regionuose, daryti poveikį regiono kultūros laukui.

Kitas didelis iššūkis siekiant kultūros veiklų ir jų finansavimo poveikio ekonomikai – užtikrinti ne tik trumpalaikį poveikį, bet ir bandyti siekti, kad kultūros veiklų lankytojų skaičius išliktų ir po projektų vykdymo pabaigos. Ne visais atvejais kultūros projektų finansavimo poveikis regionų ekonomikos rodikliams būna ilgalaikis, tai vėlgi priklauso nuo regionų veikėjų aktyvumo, kaip regiono įmonės bei kūrėjai toliau sugeba pasinaudoti gautais rezultatais bei išvelgti papildomas galimybes pritraukti lankytojus ateityje.

Regionų pasirinkimas Tolygios kultūrinės raidos modelyje

Pagal ekonominius bei kultūros lauko kintamuosius iš visų regionų vienareikšmiškai išsiskiria Vilniaus miestas. Įgyvendintų projektų vertė Vilniaus mieste, tenkanti vienam gyventojui, buvo apie 3 kartus didesnė nei Kauno ir Klaipėdos miestuose. Kūrėjų, paramos gavėjų skaičius, tenkantis vienam gyventojui, buvo apie 2 kartus didesnis nei Kauno ir Klaipėdos miestuose, kultūros ir(ar) meno kūrėjų, tenkančiam vienam gyventojui, teikusių paraiškas LKT, apie 3 kartus daugiau nei kituose didžiuosiuose Lietuvos miestuose (žr. 15.1 ir 15.2 lenteles).

Taip pat Vilniaus miestas išsiskyrė ne pelno organizacijų ir verslo įmonių, teikusių projektų paraiškas LKT, skaičiumi. Vilniaus mieste veikė daugiau asociacijų, nei kituose regionuose, kurios vienijo visų regionų kultūros laiko veikėjus, pavyzdžiui, Lietuvos savivaldybių bibliotekų asociacija, Apskričių viešųjų bibliotekų asociacija, Lietuvos muziejų asociacija ir kt. Taip pat Vilniaus mieste tarp viešųjų įstaigų buvo ir aukštojo mokymo institucijos, kaip VDA, LMTA, kurios aktyviai teikė paraiškas projektams. Kituose regionuose aukštojo mokymo institucijų nebuvo arba veikė mažiau. Nepaisant to nemažą Vilniaus miesto projektų pareiškėjų dalį sudarė pelno nesiekiančios nevyriausybinės organizacijos – NVO, kurių įvairovė buvo didelė.

Nors Kauno ir Klaipėdos miestų rodikliai mažesni nei Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestai reikšmingai išsiskiria iš kitų Lietuvos regionų pagal kūrėjų koncentraciją, projektų paraiškų teikimo ir įgyvendinimo aktyvumą. Kauno ir Klaipėdos miestuose veikė platus tinklas aukštojo mokslo institucijų, teikusių studijas kultūros ir meno srityse, per paskutinius metus buvo įkurta meno inkubatorių, kurie stiprina kultūros lauką. Juridinių asmenų įgyvendintų projektų vertė, tenkanti vienam gyventojui apie 3 kartus viršijo Panevėžio ir Šiaulių rodiklius. Kultūros ir(ar) meno kūrėjų, kurie teikė paraiškas LKT stipendijoms gauti skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyv., viršijo Panevėžio ir Šiaulių regionų rodiklius apie 2-3 kartus.

Vertinant iš ekonominės pusės pagal svarbiausius rodiklius – pragyvenimo lygį, kurį geriausiai atspindi BVP vienam gyventojui rodiklis, vidutinis darbo užmokestis bei emigracijos mastus, matoma ryški tendencija, kad pirmauja Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos apskritys. Panevėžio ir Šiaulių apskrityje didesni emigracijos mastai nei didesniuose regionuose, dėl to juose svarbu aktyvinti įvairaus pobūdžio veiklas, kurios stiprintų regionų socialinę ir ekonominę aplinką, sudarytų patrauklesnę aplinką gyventi ir kurti.

Žiūrint iš kultūros lauko pusės, Šiaulių ir Panevėžio apskritys dalinai išsiskiria iš mažesnių regionų. Čia veikė daugiau kultūros ir meno institucijų, finansuojamų iš LRKM, Juozo Miltinio dramos teatras Panevėžyje, Valstybinis Šiaulių dramos teatras, archyvai, apskričių bibliotekos, aklių bibliotekos. Biudžetinės įstaigos buvo aktyvios projektų paraiškų teikėjos, lyginant su kitokio tipo organizacijomis. Projektai įgyvendinti įvairesnėse kultūros ir meno srityse nei mažesniuose regionuose, nors veiklų įvairovė šiek tiek mažesnė, lyginant su didesniais miestais. Projektai įgyvendinti 17-19 kultūros ir meno srityse, kai didžiuosiuose miestuose 20-21.

Lyginant šiuos regionus su Klaipėdos ir Kauno m., rodikliai, tenkantys vienam gyventojui, daugeliu atveju mažesni. Čia nebuvo tiek aukštojo mokslo institucijų, kurios galėtų katalizuoti kultūrinės veiklas. Taip pat nebuvo įkurta meno inkubatorių, kaip Kauno ir Klaipėdos miestuose ar mažesniuose Utenos ir Alytaus regionuose. Taip pat projektų paramos teikėjų LKT didesnė dalis buvo biudžetinės institucijos. Tai viena vertus rodo šių institucijų aktyvumą regione, kita vertus rodo, kad galėtų būti aktyvesnės ne pelno organizacijos, neskaitant biudžetinių įstaigų, bei verslo įmonės, t.y. būtų daugiau privačių iniciatyvų, kurios imtųsi įgyvendinti projektus regione.

Taigi tikėtinai būtų vertinga skatinti viso regiono raidą, neišskiriant atskirai Šiaulių ir Panevėžio miestų, siekiant stiprinti šių regionų kultūros ir meno lauko veikėjus, didinti jų įvairovę, skatinti daugiau atsirasti privačių iniciatyvų. Dideli emigracijos mastai iš šių regionų rodo, kad juose nėra gera situacija, dalis gyventojų palieka regioną, todėl kultūros veiklų įgyvendinimas, jų įvairovės ir masto skatinimas, turėtų padėti stiprinti esamą regionų potencialą.

Kultūros veiklų koncentracijos Šiaulių ir Panevėžio regionuose didėjimas turėtų skatinti viso regiono kultūros veiklų augimą. Skatinant visas Šiaulių ar Panevėžio apskrities kultūros veiklas bendrai, integruojant ir regionų centrus, tikėtinai galima skatinti kūrėjų telkimosi regione procesus, kurie, jei būtų sėkmingi, toliau galėtų plėtotis savo eiga.

Toks požiūris atitinka vieną iš Lietuvos regioninės plėtros politikos principų - išteklių telkimo, kuris teigia, kad telkiant resursus regionų centruose galima paskatinti ir šalia esančių teritorijų augimą. Kaip rodo Vilniaus miesto ir likusios Vilniaus apskrities pavyzdys, Vilniaus apskrityje dalis kultūrinių veiklų vyksta intensyviau nei likusiose Lietuvos apskrityse, ypač arčiau miesto esančiose teritorijose, pvz. Trakuose ar Kernavėje. Tai rodo, kad Vilniaus miestas augdamas

taip pat dalinai skatina šalia esančių teritorijų augimą. Taigi kol mažesniuose regionuose nėra pasiektas aukštesnis kultūros veiklų koncentracijos lygis, tikslinga skatinti visą apskritį, neišskiriant iš tikslinės auditorijos regiono centro, kuris ateityje galėtų būti stipriu kultūros ir meno centru bei augimo šaltiniu. Vilniaus apskrities atveju būtų tikslinga taikyti diferencijuotą politiką Vilniaus miestui ir likusiai apskričiai, nes Vilniaus miestas jau yra tapęs kultūriniu centru Lietuvoje pagal įvairius meno ir kultūrinius rodiklius. Vilniaus apskritis yra didelė ir diferencijuota, nes kai kurios savivaldybės nutolę nuo Vilniaus ir geografiniu, ir kultūriniu požiūriu – pagal vykdomų kultūrinių veiklų intensyvumą bei pobūdį. Dėl to diferencijuotos politikos taikymas ir didesnis dėmesys Vilniaus apskrities (be Vilniaus m.) savivaldybėms turėtų paskatinti tolygesnę vystymąsi ir į Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimą įtraukti teritorijas, kuriose yra didesnis poreikis kultūrinių veiklų įvairovės plėtojimui.

15.1 lentelė. Kultūros veiklų infrastruktūra pagal regionus (apibendrinanti lentelė). Šaltinis: apibendrinta autorės pagal tyrime naudotus šaltinius.

	Alytaus	Kauno (be Kaun. m.)	Klaipėdos (be Kl. m.)	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus (be Vln. m.)	Kauno m.	Klaipėdos m.	Vilniaus m.
Pagrindinės aukštojo mokymo institucijos	-	-	-	-	-	Šiaulių universitetas	-	VDA padalinys	-	-	VDU Menų fakultetas	VDA ir LMTA padaliniai, Klaipėdos universiteto fakultetas	VDA, LMTA
Aukštojo mokymo institucijų parodų ir kt. erdvės	-	-	Nidos meno kolonija (VDA)	-	-	Šiaulių universiteto dailės galerija	VDA padalinys (Panemunės pilis)	Telšių dailės galerija	-	-	2 galerijos, universiteto teatras	-	4 galerijos, 2 parodų erdvės, 1 alternatyvus ekspozicinis plotas
Menų inkubatoriai	1	1	-	-	-	-	-	1	2	1	1	1	4
Menininkų rezidencijos (pagal R. Trimako tyrimą)	1	1	2	-	-	1	1	-	-	-	2	1	2
Rezidencijas Lietuvoje (pagal Lietuvos menininkų asociaciją)	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4
Galerijos (Art Vilnius dalyvės 2019 m.)	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	2	3	22
Lietuvos dailininkų sąjungos galerijos	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	4
Apytikslis meno galerijų ir(ar) salonų skaičius	1	1	8	1	5	6	N/A	2	1	1	20	10	51, veikia Šiuolaikinis meno centras
Dvarai ir pilys (renovuoti, dalyvaujantys asociacijos veikloje ir/ar projektuose)	2	9	4	5	8	6	3	8	9	15	1	-	6
Kultūros centrai, jų filialai ir kiti dariniai	51	83	60	47	77	68	55	35	50	107	2	3	7
Bibliotekos (savivaldybių)	90	165	93	102	159	142	86	81	113	183	21	12	18
Bibliotekos (valdomos LRKM)					2	2			1		2	2	3
Muziejai	6	10	10	4	5	8	5	5	7	9	14	2	21
Archyvai ir jų padaliniai	-	-	-	1	1	1	1	1	1	-	1	1	6
Valstybinės koncertinės įstaigos	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	5
Valstybiniai teatrai	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	2	6
Valstybiniai muzikiniai teatrai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1

15.2 lentelė. Kultūros veiklų pasiūlos ir paklausos pagrindiniai kintamieji pagal regionus. Šaltinis: apibendrinta autorės pagal tyrime naudotus šaltinius.

	Alytaus	Kauno (be Kaun. m.)	Klaipėdos (be Kl. m.)	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus (be Vln. m.)	Kauno m.	Klaipėdos m.	Vilniaus m.
Meno kūrėjų (paramos gavėjų) skaičius	32	43	38	11	48	50	7	12	23	56	168	71	634
Meno kūrėjų (paramos gavėjų) skaičius 10 tūkst. gyv.	2,3	1,6	2,2	0,8	2,2	1,9	0,7	0,9	1,8	2,2	5,8	4,8	11,5
Kultūros ir(ar) meno kūrėjų, kurie teikė paraiškas LKT stipendijoms, skaičius	46	124	73	21	73	91	10	30	46	154	354	116	2031
• Iš jų jaunų kūrėjų skaičius (iki 35 m.)	10	65	31	13	26	38	4	13	17	81	161	47	945
• Vidutinio amžiaus kūrėjų skaičius (36-64 m.)	29	51	36	8	41	43	4	14	23	20	161	64	943
• Vyresnio amžiaus kūrėjų dalis (65 m. ir daugiau)	7	8	6	-	6	10	2	3	6	53	32	5	143
Kultūros ir(ar) meno kūrėjų, kurie teikė paraiškas LKT stipendijoms gauti skaičius 10 tūkst. gyv.	3,4	4,5	4,3	1,5	3,4	3,4	1,1	2,3	3,6	6,0	12,3	7,8	37,0
Projektų pareiškėjų (juridinių asmenų), teikusių paraiškas finansavimui iš KRF, skaičius	110	179	140	96	212	214	60	116	202	195	365	148	1578
• Iš jų BĮ	29	66	56	29	78	63	20	50	47	54	43	22	100
• Iš jų ne pelno organizacijos, išskyrus BĮ	77	103	73	64	121	143	36	59	147	129	270	113	1203
• Iš jų verslo įmonės (UAB, MB, IĮ, AB)	4	10	11	3	13	8	4	7	8	12	52	13	275
Projektų pareiškėjų (juridinių asmenų), teikusių paraiškas finansavimui iš KRF, skaičius tenkantis tūkst. gyv.	8,0	6,5	8,3	6,9	9,8	8,1	6,3	8,7	15,8	7,6	6,6	5,1	106,6
• Iš jų ne pelno organizacijos, išskyrus BĮ, tūkst. gyv.	5,6	3,8	4,3	4,6	5,6	5,4	3,8	4,4	11,5	5,0	4,9	3,9	81,2
• Iš jų verslo įmonės (UAB, MB, IĮ, AB), tūkst. gyv.	0,3	0,4	0,7	0,2	0,6	0,3	0,4	0,5	0,6	0,5	0,9	0,5	18,6
Mėgėjų meno kolektyvų, veikusių KC, skaičius	292	586	311	233	469	531	232	258	326	437	19	25	122
Mėgėjų meno kolektyvų, veikusių KC, skaičius, tenkantis 10 tūkst. gyv.	21	21	18	16	21	20	24	19	25	17	0,7	1,7	2,2
Vidutinis metinis juridinių asmenų paraiškų skaičius LKT, tenkantis 10 tūkst. gyventojų	9,6	8,3	10,2	7,9	16,3	13,2	8,3	9,9	20,9	9,4	52,3	18,7	16,6
Juridinių asmenų įgyvendintų projektų, finansuotų iš KRF, vertė tūkst. eurų	620	1195	1361	598	2153	2351	243	1180	1610	1649	8200	4645	55660
Juridinių asmenų įgyvendintų projektų, finansuotų iš KRF, vertė eurais vienam gyv.	4	4	8	4	9	9	2	8	12	6	28	30	102
Savivaldybių biudžetų išlaidos poilsui, kultūrai ir religijai, dalis nuo savivaldybės biudžeto	9%	8%	6%	8%	9%	7%	7%	9%	11%	6%	6%	19%	3%
Savivaldybių biudžetų išlaidos poilsui, kultūrai, tūkst. gyv.	261	198	283	193	221	188	202	202	291	162	46	124	21
Muziejų lankytojų skaičius, tenkantis tūkst. gyv.	0,8	0,9	1,5	0,3	0,9	0,8	0,5	0,6	1,6	2,0	1,7	3,1	2,3
Profesionalaus meno lankytojų skaičius, vienam gyv.	0,4	0,3	0,8	0,3	1,2	0,9	0,2	0,8	1,0	0,5	5,2	4,3	7,2
Etninio meno renginio lankytojų skaičius tūkst. gyv.	103	51	338	40	154	208	44	329	479	1546	180	325	303
Mėgėjų meno renginio lankytojų skaičius tūkst. gyv.	195	70	105	252	327	491	79	472	576	886	104	244	464

2. REGIONŲ KULTŪROS PLĖTROS 2012–2020 METŲ PROGRAMOS II ETAPO (2015–2017 M.) VERTINIMAS

Regionų kultūros plėtros programos parengimo paskirtis – nustatyti regionų kultūros plėtros prioritetines kryptis, sudaryti sąlygas kultūros prieinamumui ir sklaidai, didinant regionų patrauklumą vietos bendruomenėms, investuotojams ir turizmui (LR kultūros ministro įsakymas, 2011). Sudarant programą remtasi 2010 m. gegužės 10 d. Europos Tarybos išvadomis dėl kultūros reikšmės regionų ir vietos vystymuisi (2010/C 135/05), kuriose teigiama, kad būtina stiprinti kultūros vaidmenį integruotoje vietos ir regionų vystymosi politikoje, įskaitant infrastruktūrą, miestų atgaivinimą, veiklos įvairinimą kaimo vietovėse, paslaugas, verslumą, turizmą, mokslinius tyrimus ir inovacijas, žmogiškojo kapitalo vystymą, socialinę aprėptį ir tarpregioninį bendradarbiavimą. Pabrėžiama kultūros integracijos į vietos ir regionų vystymosi politiką svarba.

Programos įgyvendinimas planuotas trimis etapais – 2012–2014 m. (toliau – I etapas), 2015–2017 m. (toliau – II etapas) ir 2018–2020 m. (toliau – III etapas). Programą sudarė programos strateginis tikslas, tikslai ir uždaviniai, įgyvendinimo priemonės, vertinimo kriterijai ir siekiamos jų reikšmės. Šiame skyriuje apžvelgiami I etapo tikslai, uždaviniai ir atliktas vertinimas ir toliau analizuojamas programos II etapo įgyvendinimas. Pateikiamos išvados ir įžvalgos, apibendrinančios plano įgyvendinimo intensyvumą, atitiktį numatytiems vertinimo kriterijams, priemonių poveikį regionų kultūros laukui.

2.1. I etapo (2012–2014 m.) tikslų, uždavinių ir atlikto vertinimo apžvalga

Programos tikslų ir uždavinių apžvalga

Analizuojamas 2012–2014 m. laikotarpis buvo pirmasis programos įgyvendinimo etapas. Pirmojo etapo metu vykdytos priemonės, siekusios nustatyto strateginio tikslo bei programos tikslų ir uždavinių. Didžioji dalis priemonių buvo susiję su pasiruošimu kitiems etapams ar tam tikrų kriterijų nustatymu, paruošimu – atliekant žvalgybinius tyrimus, vykdant darbuotojų apmokymus, nustatant kriterijus, planuojant kurti tarybas ar kt. Už programą atsakinga Kultūros ministerija. Programos įgyvendinimo 2012–2014 m. priemonių plano pagrindinis vykdytojas buvo Kultūros ministerija. Taip pat buvo numatytos ir kitos valstybinės institucijos, kurios turėjo prisidėti prie programos priemonių įgyvendinimo. Jos nurodytos priemonių plane: Ūkio ministerija, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, apskričių viešosios bibliotekos, Kultūros paveldo departamentas, Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Sveikatos

apsaugos ministerija. I etape atsakingų vykdytojų dar nebuvo nurodytos Lietuvos kultūros taryba. Ši institucija buvo nurodyta prie daugelių priemonių, kaip viena iš atsakingų vykdytojų kartu su Kultūros ministerija, jau II programos etape.

Regionų kultūros plėtros programos strateginis tikslas turėjo ambicingumo. Buvo įvardinta kultūros veiklų reikšmė regionų raidai. Strateginiame tikslė išryškinta kultūros veiklų svarba regionų socialinei ir ekonominei pažangai, pilietinės savimonės ugdymui bei regionų konkurencingumo bei patrauklumo didinimui. Pagal strateginį tikslą siekta sudaryti sąlygas regionuose žmogaus kūrybinei raiškai ir visapusiškai asmenybės raidai, kultūros įvairovei, sklaidai ir prieinamumui, kaip regiono socialinės ir ekonominės pažangos pagrindui, ugdyti pilietinę savimonę, puoselėjant regionų išskirtinumą ir patrauklumą. Tokia strateginio tikslo kryptis rėmėsi Europos Sąjungos sanglaudos politikos požiūriu į kultūros reikšmę regionų ir vietos vystymuisi (Europos Taryba, 2010). Šiam strateginiam tikslui įgyvendinti programoje numatyti trys tikslai, kurių įgyvendinimas vyko I ir II etapais. Kiekvieno etapo įgyvendinimui planuoti trys metai.

Analogiškas strateginis tikslas ir programos tikslai bei uždaviniai iškilo programos įgyvendinimo II etape, tik keitėsi jų įgyvendinimui skirtos priemonės. Pirmajame programos etape planuotos priemonės, iš kurių dalis buvo susiję su pasiruošimu įgyvendinti tolimesnius darbus, buvo planuoti atlikti bandomieji tyrimai, pradėtos įgyvendinti susiję programos, pagal kurias skirstytas finansavimas projektams, ir kt.

Atlikto I etapo vertinimo apžvalga (planuoti ir įgyvendinti tikslai, priemonės ir vertinimo kriterijai)

LRKM atlikto I etapo įgyvendinimo vertinimą, pateikė informaciją apie planuotų priemonių vykdymą iki 2014 m., kokie veiksmai buvo atliekami pagal programos uždavinius, kokie tyrimai atlikti, kokios pradėtos finansuoti programos, parengti teisės aktai ir pan. Kadangi buvo pateikta gana bendra informacija apie įgyvendintus veiksmus, susijusius su programa, šiame tyrime buvo siekiama įvertinti, kiek realiai pavyko pasiekti planuotus tikslus ir priemones iki 2014 m. LRKM pateikta informacija apie Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programos įgyvendinimo priemonių plano 2012–2014 m. įgyvendinimą buvo lyginama su priemonėmis, numatytomis 2012–2014 m. plane, taip pat su uždavinių vertinimo kriterijais – jų planuotomis ir faktinėmis reikšmėmis. Toliau pateikta detali analizė pagal kiekvieną programos tikslą ir jo įgyvendinimo rezultatus iki 2014 m. Priemonių ir vertinimo kriterijų plano palyginimas su faktinėmis reikšmėmis detalizuotas 16, 17 ir 18 lentelėse.

Pirmuoju tikslu buvo siekiama gerinti kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybę, prieinamumą regionuose, didinti jų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams. Pirmojo tikslo įgyvendinimui buvo numatyti 4 uždaviniai, kuriais siekta:

- gerinti kultūros tinklų (išteklių) išsidėstymą pagal aiškiai apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius kriterijus regionuose, jų valdymo kokybę ir prieinamumą regionuose;
- išsaugoti ir aktualizuoti regionų kultūros paveldą stiprinant vietos kultūrinę savastį ir skatinant kultūrinį turizmą;
- užtikrinti efektyvų kultūros įstaigų valdymą, tobulinant kultūros srities teisinį reguliavimą ir finansavimo viešojo ir privataus sektorių lėšomis sąlygas;
- sukurti veiksmingą kultūros specialistų tęstinio mokymo ir atestavimo sistemą.

Šių uždavinių įgyvendinimui 2012–2014 m. laikotarpiu buvo suplanuota 15 priemonių. Peržiūrėjus planuotas ir įgyvendintas priemones, nebuvo pateikta informacijos arba ji buvo nepakankamai pilna spręsti apie 8 priemonių įgyvendinimą (16 lentelės 2 stulpelyje prie šių priemonių pažymėta „N/A“ ir 3.5 punktas, N/A sutrumpinimas toliau naudojamas pažymėti vietas, kur trūko informacijos), dėl to sudėtinga įvertinti, ar jos buvo įgyvendintos. Galima daryti prielaidą, kad jei informacija apie priemonių įgyvendinimą ataskaitoje nebuvo pateikta, jos nebuvo atliktos arba atliktos nepilnai. Apie kai kurių priemonių įgyvendinimą pateikta informacija ne iki galo atsakė į klausimą, ar vykdomos veiklos atitiko planuotas įgyvendinti priemones (16 lentelė 3.3., 3.5, 4.1., 4.2., 4.5. punktai).

Uždavinių pasiekimo vertinimui buvo suplanuoti 9 vertinimo kriterijai. Iš 9 planuotų kriterijų pilnai pasiekti arba viršyti 4 vertinimo kriterijai, dalinai įgyvendinti 4 vertinimo kriterijai, 1 vertinimo kriterijus tikėtinau nebuvo įgyvendintas pagal pateiktą lentelę (16 lentelė).

16 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *pirmojo tikslo* uždaviniams pasiekti 2012–2014 m. Šaltinis: LKT pateikta informacija apie LRKM atlikto I etapo vertinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	Rezultatai, įvardinti LRKM atliktame I etapo vertinime
1 uždavinys: Gerinti kultūros tinklų (išteklių) išsidėstymą pagal aiškiai apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius kriterijus regionuose, jų valdymo kokybę ir prieinamumą regionuose.	
1.1. Atlikti bandomuosius kultūros ir kūrybinių paslaugų savivaldybėse tyrimus , įvertinant viešojo ir verslo sektorių kultūros paslaugų teikėjus, ir parengti rekomendacijas .	2012–2014 m. atlikti 3 tyrimai. Remiantis tyrimų rezultatais: <ul style="list-style-type: none"> • parengtos rekomendacijos savivaldybėms dėl kultūros centrų veiklos pokyčių bei tinklo formavimo; • numatyti kultūros įstaigų veiklos vertinimo kriterijai (viename iš tyrimų); • parengtas Kultūros centrų tinklo ir veiklos pokyčių rekomendacijų projektas; • Kultūros ministro įsakymu sudaryta darbo grupė parengti Kultūros centrų įstatymo naują redakciją.
1.2. Parengti ir įgyvendinti viešojo sektoriaus kultūros įstaigų modernizavimo ir renovavimo	Vertinime <i>nebuvo informacijos apie kultūros įstaigų modernizavimo ir renovavimo programos parengimą</i> . Buvo nurodyta, kad kultūros įstaigos buvo renovuotos iš Valstybės investicijų programos. Valstybės investicijų programos

programą.	lėšomis 2012–2014 m. pabaigtos 19 savivaldybių objektų renovacijos.
1.3. Parengti rekomendacijas naujoviškos kultūros įstaigos pastato ir vidaus erdvių modernizavimui ir organizuoti jų pristatymus regionuose.	N/A: informacijos apie parengtas rekomendacijas naujoviškam pastato ir vidaus erdvių modernizavimui ir apie jų pristatymus regionuose nebuvo pateikta.
1 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> Savivaldybių, kuriose veikia pertvarkyta kultūros infrastruktūra, skaičius. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 15. Faktas: 17 Įgyvendintų infrastruktūros plėtros projektų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 38. Faktas: 19 (pagal pateiktą informaciją apie pabaigtas savivaldybių objektų renovacijas, 23 priedas). <p><i>Išvada:</i> iš 2 vertinimo kriterijų, vienas pasiektas pilnai, kitas įvykdytas dalinai.</p>
2 uždavinys: Išsaugoti ir aktualizuoti regionų kultūros paveldą stiprinant vietos kultūrinę savastį ir skatinant kultūrinį turizmą.	
2.1. Plėtoti ir kurti viešai prieinamus regionų skaitmeninius kultūros ir vietos informacijos telkinius (vartus, portalus ir pan.) skatinant viešojo ir verslo sektorių bendradarbiavimą.	<p>LRKM ataskaitoje nurodyta, kad buvo finansuoti skaitmeninto kultūros paveldo sklaidos projektai:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2012 m. prioritetą buvo skirtas nekomercinių kino teatrų skaitmenizavimui. 2013 m. įgyvendintos 6 iniciatyvos, iš kurių 3 buvo skirtos regioninio kultūros paveldo aktualizavimui ir sklaidai. <p>Su šios priemonės įgyvendinimu tiesiogiai galima sieti 3 įgyvendintas iniciatyvas <i>2012 m. vykdytas nekomercinių kino teatrų skaitmenizavimas tikėtina nebuvo tiesiogiai siejamas su regionų kultūros paveldo aktualizavimu, dėl to sudėtinga įvertinti, kiek jo įgyvendinimas padėjo pasiekti apibrėžtą programos tikslą dėl regionų kultūros paveldo.</i></p> <p>Iš vertinimo taip pat kyla klausimų, ar pavyko paskatinti viešojo ir verslo sektorių bendradarbiavimą, kuris buvo įvardintas priemonėje:</p> <ul style="list-style-type: none"> Pagal pateiktą informaciją 2013 m. iniciatyvas įgyvendino 2 valstybinės institucijos (Šiaulių apskrities P. Višinskio viešoji biblioteka, Šiaulių miesto savivaldybės viešoji biblioteka) ir viena asociacija (Lietuvos žmonių su negalia asociacija). Apie viešojo sektoriaus bendradarbiavimą su verslu ataskaitoje nėra minima. <p>Nuo 2014 m. programa perduota LKT, daugiau informacijos apie rezultatus ataskaitoje nepateikiama.</p>
2.2. Rengti ir dalyvauti įgyvendinant nacionalines ir tarptautines Kultūros kelių programas.	Kultūros kelių programa pradėta įgyvendinti 2013 m. 2013 m. finansuoti 9 projektai, 2014 m. – 8 projektai. Nuo 2014 m. programa perduota LKT.
2 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> Regionų skaitmeninių kultūros ir vietos informacijos telkinių skaičius. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 3. Faktas: 3. Įgyvendintų projektų ir programų skaičius*: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 3*. Faktas: 2 programos (Kultūros kelių; skaitmenizavimo srityje) ir 20 projektų (3 skaitmenizavimo projektai, 17 kultūros kelių projektų). <p>* Iš vertinimo kriterijaus lieka neaišku, ar siekiama 3 įgyvendintų projektų ar įgyvendintų programų.</p> <p><i>Išvada:</i> iš 2 vertinimo kriterijų abu pasiekti.</p>
3 uždavinys: Užtikrinti efektyvų kultūros įstaigų valdymą , tobulinant kultūros srities teisinį reguliavimą ir finansavimo viešojo ir privataus sektorių lėšomis sąlygas.	
3.1. Sudaryti tarpinstitucinę tarybą regionų kultūros plėtrai koordinuoti.	N/A

3.2. Parengti regionų kultūros ir meno tarybų nuostatus ir įsteigti tarybas.	N/A
3.3. Organizuoti mokymus kultūros įstaigų ir organizacijų vadovams bei specialistams apie privataus sektoriaus lėšų pritraukimo galimybes.	<p>Nuo 2012 m. kvalifikacijos tobulinimo funkciją įgyvendino Kultūros ministerija. 2014 m. šios programos finansavimas perduotas Lietuvos kultūros tarybai. 2012 m. įgyvendinti 24 projektai, 2013 m. – 22 projektai, 2014 m. – 30 projektų.</p> <p>Programos įgyvendinimo mastas 2014 m. padidėjęs: 2013 m. kvalifikaciją tobulino 4 354 kultūros ir meno darbuotojai, 2014 m. – 5 887 kultūros ir meno darbuotojai.</p> <p>2013 m. parengta ir kultūros ministro įsakymu patvirtinta Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija.</p> <p>Visgi, nors vertinimo ataskaitoje informacijos pateikiama nemažai apie organizuotus mokymus ir sudarytą kvalifikacijos tobulinimo koncepciją, <i>lieka neaišku, kiek iš vykusių mokymų buvo organizuota įstaigų vadovams ir specialistams apie privataus sektoriaus lėšų pritraukimo galimybes, kurios įvardintos, kaip siektinos priemonių plane. Šios detalesnės informacijos nebuvo pateikta.</i></p>
3.4. Valstybės ir savivaldybių sutarčių pagrindu įgyvendinti regionų kultūros plėtros programas.	N/A
3.5. Nustatyti viešojo sektoriaus kultūros įstaigų veiklos vertinimo kokybinius kriterijus.	<p>Viename iš atliktų tyrimų (pagal 1.1. priemonių plano priemonę) buvo pasiūlyti kultūros įstaigų veiklos vertinimo kriterijai. <i>Ar numatyti kriterijai buvo kokybiniai (kaip planuota priemonėje), ataskaitoje nebuvo įvardinta. Taip pat nebuvo įvardinta, ar jie patvirtinti teisės aktais.</i></p> <p>Peržiūrėjus atlikto tyrimo išvadas buvo siūloma ir kokybinių kriterijų, kuriuos būtų galima gauti iš apklausų, pvz. siūlomi vertinti paslaugų kokybės pagerinimus, kuriuos identifikuoti padėtų lankytojų ir potencialių lankytojų apklausa.</p>
3 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pakeistų teisės aktų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 7. • Faktas: 1 (patvirtinta Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija, informacijos apie kitus teisės aktus nepateikta). 2. Įgyvendintų bendrų regionų kultūros, švietimo ir socialinių paslaugų bei verslo projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 5. • Faktas: N/A. <p><i>Išvada:</i> iš 2 vertinimo kriterijų vienas įgyvendintas dalinai, o apie kitą informacijos nėra, dėl to tikėtina jis nebuvo pasiektas.</p>
4 uždavinys: sukurti veiksmingą kultūros specialistų tęstinio mokymo ir atestavimo sistemą.	
4.1. Parengti ir patvirtinti viešųjų bibliotekų specialistų pagrindinių kompetencijų ir tęstinio mokymo programų rengimo tvarkos aprašą.	N/A: ataskaitos vertinime pateikta bendra informacija apie kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programą ir koncepciją (det. žr. 3.3. ir 4.3 punktus). <i>Ataskaitoje nepateikta informacija, ar ji apėmė priemonės įgyvendinimą susijusi su bibliotekų specialistais.</i>
4.2. Rengti ir vykdyti viešųjų bibliotekų specialistų mokymus pagal sukurtas ir (ar) pritaikytas tęstinio mokymo programas.	N/A: ataskaitos vertinime pateikta bendra informacija apie kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programą ir koncepciją (det. žr. 3.3. ir 4.3. punktus). <i>Ataskaitoje nepateikta informacija, ar ji apėmė priemonės įgyvendinimą susijusi su viešųjų bibliotekų specialistų mokymais.</i>
4.3. Sukurti kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo modelį ir parengti naujas kvalifikacijos tobulinimo programas ir jas vykdyti.	<p>2013 m. parengta ir kultūros ministro įsakymu patvirtinta Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija.</p> <p>Nuo 2012 m. įgyvendinta kultūros darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programa (det. žr. prie 3.3. punkto).</p>
4.4. Išanalizuoti kultūros specialistų atestacijos būklę ir, reikalui esant, pakeisti teisės aktus, reglamentuojančius atestaciją.	LRKM su Kultūros centrų taryba, Lietuvos kultūros centrų asociacija bei asociacija Kultūros savivaldos kolegija svarstė Kultūros centrų specialistų atestacijos nuostatų pakeitimus. Ataskaitoje trūko informacijos apie šios priemonės įgyvendinimą:

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>liko neaišku, kokie sprendimai priimti ir kokie teisės aktai keisti (jei taip buvo nuspręsta) vertinimo ataskaitoje nebuvo pateikta;</i> • <i>atestacijos nuostatai svarstyti Kultūros centrų darbuotojams, bet nebuvo pateiktos informacijos apie kitų kultūros specialistų atestacijos būklę.</i>
4.5. Parengti ir įgyvendinti naujų lyderių ugdymo kultūros sektoriuje programą.	N/A: ataskaitoje pateikta bendra informacija (det. žr. 3.3. ir 4.3 punktus). Informacijos apie naujų lyderių ugdymo programą nebuvo pateikta.
4 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parengtų kvalifikacijos tobulinimo ir tęstinio mokymo programų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 5. • Faktas: 1 (Kultūros darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programa). 2. Kvalifikaciją įgijusių ar patobulinusių specialistų procentas: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 20 proc. • Faktas: 75,7¹⁵ proc. 3. Parengtų teisės aktų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 4. • Faktas: 1 (Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepcija). <p><i>Išvada: iš 3 vertinimo kriterijų 1 įgyvendintas pilnai, 2 – dalinai.</i></p>

Sulyginus planuotas priemones bei vertinimo kriterijus ir jų įgyvendinimo rezultatus galima teigti, kad *pirmojo tikslo priemonių planas iki 2014 m. buvo įgyvendintas dalinai*. Pagal pirmąjį uždavinį atlikti darbai susiję su kultūros centrų tinklo pokyčių iniciavimu: parengtos rekomendacijos savivaldybėms dėl kultūros centrų veiklos pokyčių ir tinklo formavimo bei rekomendacijų projekto, nustatyti galimi kultūros įstaigų veiklos vertinimo kriterijai. 17 savivaldybių buvo pertvarkyta kultūros infrastruktūra, tai daugiau nei buvo planuota, tačiau įgyvendintų infrastruktūros plėtros projektų įgyvendinta perpus mažiau nei planuota. Įgyvendintos 3 iniciatyvos, skirtos regioninio kultūros paveldo aktualizavimui ir sklaidai, kiek buvo planuota, pradėta įgyvendinti Kultūros kelių programa, parengta Kultūros darbuotojų tobulinimo koncepcija. Buvo planuota sudaryti tarpinstitucinę tarybą regionų kultūros plėtrai koordinuoti, parengti regionų kultūros ir meno tarybų nuostatus ir įsteigti tarybas. Apie tai informacijos nebuvo pateikta dėl to galima daryti prielaidą, kad tai nebuvo įgyvendinti arba įgyvendinta dalinai.

Antruoju tikslu buvo siekiama skatinti regionines kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant socialinį ir kultūrinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą bei socialinę sanglaudą. Antrojo tikslo įgyvendinimui buvo numatyti 2 uždaviniai:

¹⁵ Programoje buvo nurodyta, kad savivaldybių kultūros įstaigose dirbo 6760 kultūros specialistų. Buvo planuota, kad iki 2014 m. kvalifikaciją įgis arba patobulins 20 proc. specialistų, t. y. 1352 specialistai.

LRKM ataskaitoje nurodyta, kad 2013 m. kvalifikacijos tobulinimo programoje dalyvavo 4354 specialistai (22 įgyvendintuose projektuose), 2014 m. – 5887 specialistai (30 projektu).

Kadangi nėra galimybės eliminuoti pasikartojimų, kai vienas specialistas dalyvavo keliuose mokymuose, dėl to sudėtinga tiksliai įvertinti kvalifikaciją įgijusių ir patobulinusių specialistų procentą nuo visų specialistų. Darant prielaidą, kad vienas specialistas galėjo dalyvauti mokymuose 2 kartus, tokiu atveju, specialistų, tobulinusių kvalifikaciją dalis galėtų sudaryti apie 75,7% visų specialistų iki 2014 m.

- sudaryti regionuose vienodas sąlygas žmogui ir įvairioms visuomenės grupėms dalyvauti kultūrinėje veikloje, ugdyti kultūrinį ir socialinį kapitalą, plėtojant kultūrinės savasties gyvybingumą, kultūros formų naujumą ir įvairovę;
- plėtoti kultūros renginių ir programų mobilumą į regionus ir tarp regionų, atsižvelgiant į regionų ypatumus ir skatinant naudoti tradicines ir netradicines erdves.

Šių uždavinių įgyvendinimui 2012–2014 m. laikotarpiu buvo suplanuota 11 priemonių. Peržiūrėjus planuotas ir įgyvendintas priemones, iš 11 priemonių nebuvo pateikta informacijos apie 4 priemonių įgyvendinimą (17 lentelės 2 stulpelyje prie šių priemonių pažymėta „N/A“), dėl to tikėtina, kad jos nebuvo įgyvendintos ar įgyvendintos nepilnai. Uždavinių pasiekimo vertinimui buvo suplanuoti 7 vertinimo kriterijai. Iš jų tikėtina pilnai pasiekti arba viršyti 4 vertinimo kriterijai, dalinai įgyvendinti arba neįgyvendinti (apie jų įgyvendinimą ataskaitoje nebuvo pateikta informacijos) 3 vertinimo kriterijai (det. žr. 17 lentelėje).

17 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *antrojo tikslo* uždaviniams pasiekti 2012–2014 m. Šaltinis: LKT pateikta informacija apie LRKM atlikto I etapo vertinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	Rezultatai, įvardinti LRKM atliktame I etapo vertinime
1 uždavinys: Sudaryti regionuose vienodas sąlygas žmogui ir įvairioms visuomenės grupėms dalyvauti kultūrinėje veikloje, ugdyti kultūrinį ir socialinį kapitalą, plėtojant kultūrinės savasties gyvybingumą, kultūros formų naujumą ir įvairovę.	
1.1 Parengti jaunų kultūros specialistų rezidencijos finansavimo tvarką.	N/A
1.2. Kaupti informaciją apie inovacijas (technologines, metodikos, valdymo ir kt.) kultūros įstaigose ir rekomenduoti jas pritaikyti kitose viešojo sektoriaus kultūros įstaigose.	N/A
1.3. Parengti tarpbibliotekinio skolinimo paslaugų kompensavimo viešosioms bibliotekoms tvarką.	2012 m. atliktas tyrimas „Tarpbibliotekinio skolinimo paslaugos naudojimas Lietuvos savivaldybių viešosiose bibliotekose“, identifiкуotos tarpbibliotekinio skolinimo paslaugų problemines sritis. Kompensavimo viešosioms bibliotekoms tvarka <i>neparengta dėl riboto finansavimo</i> . LRKM nurodė tikslingumą priemonę tęsti, ieškant finansavimo galimybių.
1.4. Parengti rekomendacijas ir finansuoti viešojo sektoriaus kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymą neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams ir mobiliems įrenginiams.	2013 m. atnaujintos visos 65 viešųjų bibliotekų svetainės (pagal projektą „Bibliotekos pažangai“), jos pritaikytos specialiųjų visuomenės grupių poreikiams.
1.5. Finansuoti kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančius projektus.	Mažinant kultūrinę ir socialinę atskirtį įgyvendintų projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • 2012 m. įgyvendinta 39 projektai, • 2013 m. įgyvendinti 43 projektai. Dalyvavo įvairaus amžiaus asmenys, patiriantys socialinę atskirtį: neįgalieji, vaikų globos įstaigų auklėtiniai, bedarbiai, mažas pajamas gaunantys asmenys. Įgyvendinta 13 projektų, skatinančių profesionalaus meno sklaidą regionuose. Įvairiuose Lietuvos regionuose, ypač probleminėse, didžiausią kultūrinę atskirtį patiriančiose pasienio teritorijose vyko profesionalių

	<p><i>menininkų koncertai, parodos, teatrų spektakliai.</i></p> <p>Įgyvendinti 28 kultūros įstaigų parengti projektai ir 22 mobilūs projektai, į kurių veiklas buvo įtraukti kelių savivaldybių gyventojai. Kultūrinėje veikloje dalyvavo 11 534 socialinės atskirties asmenys, iš jų – 1200 vaikų globos įstaigų auklėtiniai, 1300 negalią turinčių įvairaus amžiaus asmenų. Projektų įgyvendinimo metu surengta 479 renginiai, kuriuos aplankė 87 000 žiūrovų. 2014 m. programos finansavimas perduotas LKT. 2014 m. iš dalies finansuoti 322 projektai.</p>
1.6. Organizuoti mokymus, kaip vystyti savanorystę kultūros srityje, įtraukiant jaunimą, bedarbius, vyresnio amžiaus asmenis ir kitas socialines grupes į kultūrinę veiklą.	N/A
1.7. Finansuoti bendrus tautinių bendrijų nevyriausybinį organizacijų ir regionų kultūros įstaigų projektus, skatinančius kultūrinę integraciją ir abipusį pažinimą.	<p>2013 m. buvo finansuoti 94 kultūros projektai, skatinantys tautinių mažumų kultūrų plėtotę. Įgyvendintų projektų veiklose ir renginiuose dalyvavo virš 9 000 asmenų, surengta 656 renginiai, kuriuose apsilankė 97 000 žiūrovų.</p> <p>Projektinės veiklos daugiausiai buvo vykdomos <i>Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Utenos, Alytaus regionuose.</i></p>
1.8. Išanalizuoti e. knygų ir kitų kūrinių prieigos elektroninėmis priemonėmis galimybes regionų gyventojams.	<p><i>Galimybės išanalizuotos:</i> 2013 m. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos užsakymu atlikta su el. bibliotekų paslaugomis susijusios teisinės aplinkos analizė, siekiant tobulinti tokias bibliotekų elektronines paslaugas kaip elektroninių knygų skolinimasis bibliotekose.</p>
1.9. Sukurti ir įgyvendinti kultūros įstaigose gyventojų mokymosi visą gyvenimą programas, susijusias su informacinio, technologinio ir medijų raštingumo ugdymu, skaitmenine ir socialine bedarbių, neįgalųjų ar kitaip atskirtųjų integracija, skatinančias partnerystę su kitomis suinteresuotomis institucijomis.	<p>Nuo 2013 metų LRKM finansavo bibliotekų plėtros projektus, skirtus skatinti viešąsias bibliotekas organizuoti skaitmeninio raštingumo mokymus, orientuotus į skirtingų gyventojų grupių (vaikų ir jaunimo, socialinės atskirties grupių) poreikius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2013 m. įgyvendinta <i>17 projektų</i>, skirtų gyventojų kompiuterinio raštingumui, skaitmeninės informacijos šaltinių ir elektroninių bibliotekų paslaugų plėtrai, naujų bendradarbiavimo tinklų kūrimuisi, bibliotekų darbuotojų kompetencijų informacinių technologijų srityje tobulinimui; • 2014 metais – <i>8 projektų.</i>
1 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parengtų teisės aktų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 1. • Faktas: 0. 2. Interneto svetainių, pritaikytų neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams bei mobiliems įrenginiams įstaigose procentas: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 15. • Faktas: atnaujintos 65 viešųjų bibliotekų svetainės. Jei vertinant tik savivaldybių kultūrinių įstaigų tinklą (juridinius asmenis – kultūros centrus, muziejus, bibliotekas, kurių programoje skaičius siekia 311 juridinius asmenis), tuomet procentas siektų apie 21%, jei būtų vertinamos visos viešojo sektoriaus kultūros įstaigos, procentas būtų mažesnis. 3. Kultūrinėje veikloje dalyvaujančių kitakalbių Lietuvos gyventojų dalis. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 30 proc. • Faktas: pagal pateiktą informaciją tautinių mažumų kultūrų plėtotės projektų veiklose dalyvavo 9 000 asmenų, surengta 656 renginių, kuriuose apsilankė 97 000 žiūrovų. <i>Procento, kiek dalyvavo kitakalbių nuo visų dalyvių nebuvo galimybės įvertinti pagal pateiktus duomenis.</i> 4. Finansuotų kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančių ir kultūrinį pažinimą skatinančių projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 250. • Faktas: 587. <p><i>Išvada:</i> iš 4 vertinimo kriterijų, 3 pasiekti pilnai.</p>

2 uždavinys: plėtoti kultūros renginių ir programų mobilumą į regionus ir tarp regionų, atsižvelgiant į regionų ypatumus ir skatinant naudoti tradicines ir netradicines erdves.	
2.1. Valstybės ir savivaldybių sutarčių pagrindu finansuoti kultūrinės veiklos, skatinančios profesionalaus meno sklaidą regionuose, projektus.	<p>Rezultatai kartojasi su 1.3. priemonės rezultatais:</p> <p>Įgyvendinta 13 projektų, skatinančių profesionalaus meno sklaidą regionuose. Įvairiuose Lietuvos regionuose, ypač probleminėse, didžiausią kultūrinę atskirtį patiriančiose pasienio teritorijose vyko <i>profesionalių menininkų koncertai, parodos, teatrų spektakliai</i>.</p> <p>Įgyvendinta <i>Kultūros edukacijos programa</i>, per kurią finansuoti projektai bei meno renginiai, kuriuose dalyvavo vaikai ir jaunimas. Pagal LRKM pateiktą informaciją, tokių projektų 2012 m. buvo įgyvendinta 36, 2013 m. – 37, 2014 m. Lietuvos kultūros taryba finansavo 240 projektų¹⁶.</p> <p>Taigi profesionalaus meno sklaida tiesiogiai buvo įgyvendinama per 13 projektų. Edukaciniai projektai vaikams ir jaunimui tikėtinai taip pat dalinai prisidėjo prie profesionaliojo meno sklaidos. Viso įgyvendinta 313 tokio tipo projektų. Bendras profesionalaus meno sklaidos ir edukacinių projektų vaikams ir jaunimui skaičius siekė <i>326 projektus</i>.</p>
2.2. Išanalizuoti nuolat vykstančių tęstinių kultūros renginių sklaidos ir finansavimo iš valstybės biudžeto rezultatus ir parengti renginių – švyturių – išsidėstymo regionuose žemėlapi.	N/A
2 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> Profesionalaus meno vystymo ir sklaidos regionuose projektų ir edukacinių programų. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 100. Faktas: 13 profesionalaus meno sklaidos ir 313 edukacinių projektų . Sudarytų valstybės ir savivaldybių kultūrinio bendradarbiavimo sutarčių skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 15. Faktas: N/A. Nustatytų regionuose kultūros renginių – švyturių skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 25. Faktas: N/A . <p><i>Išvada:</i> iš 3 vertinimo kriterijų, vienas pasiektas pilnai. 2 vertinimo kriterijai tikėtinai nebuvo pasiekti.</p>

Taigi sulyginus planuotas priemones ir jų įgyvendinimo rezultatus (pagal pateiktą informaciją) galima teigti, kad *antrojo tikslo priemonių planas iki 2014 m. buvo įgyvendintas dalinai*. Dalies priemonių įgyvendinimas ir planuotos reikšmės viršijo siekiamus rezultatus. Per šį laikotarpį buvo dvigubai daugiau įgyvendinta kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančių ir kultūrinę pažinimą skatinančių projektų, nei buvo planuota. Pagal pateiktą informaciją, įgyvendinti 587 projektai, planuota buvo 250. Šis laikotarpis taip pat pasižymėjo bibliotekose įgyvendintais projektais: 65 bibliotekų elektroninės svetainės buvo pritaikytos specialiesiems poreikiams, juose

¹⁶ Pastebima, kad 2013 m. įsteigus LKT, nuo 2014 m. per KRF finansuoti projektai, susiję su Programos tikslais - per „Kultūros edukacijos“ srities „Vaikams ir jaunimui skirti kultūros bei kultūrinės edukacijos projektai, meno renginiai, kuriuose dalyvauja vaikai ir jaunimas“ priemonę ir per „Kultūros regionuose“ sklaidos „Profesionalaus meno sklaidos“ priemonę (LR Kultūros ministro įsakymas, 2013 m. lapkričio 18 d. Nr. ĮV-771).

buvo įgyvendinami įvairūs edukaciniai renginiai, skatinantys mokymąsi visą gyvenimą. Iki galo nepavyko įgyvendinti tarpbibliotekinio skolinimosi galimybės dėl nurodyto finansavimo trūkumo. Per šį laikotarpį įgyvendinti projektai, kurie įtraukė tautinių mažumų grupes. Taip pat įgyvendinta 13 profesionalaus meno sklaidos ir 313 edukacinių projektų.

Apie dalį planuotų priemonių nebuvo pateikta informacijos vertinimo ataskaitoje, dėl to sudėtinga spręsti, ar jos buvo įgyvendintos. Nebuvo pateikta informacijos apie jaunųjų kultūros specialistų rezidencijos finansavimo tvarkos parengimą, mokymų organizavimą, kaip vystyti savanorystę kultūros srityje. Taip pat nebuvo informacijos, ar buvo sudarytos valstybės ir savivaldybių kultūrinio bendradarbiavimo sutartys, taip pat, ar buvo nustatyta, kurie renginiai regionuose yra švyturiai.

Trečiuoju tikslu buvo siekiama skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai. Trečiojo tikslo įgyvendinimui buvo numatyti 3 uždaviniai:

- sudaryti sąlygas kultūros srityje veikiančių asmenų tarptautiniam ir tarpregioniniam mobilumui, stiprinti Lietuvos regionuose veikiančių kultūros operatorių ir lietuvių bendruomenių užsienyje sąveiką;
- skatinti regionų vietos kultūros plėtros, kultūrinio turizmo, švietimo, socialinių paslaugų integruotą teikimą, efektyviai išnaudojant vietos infrastruktūrą;
- skatinti regionų vietos kultūros išteklius išnaudojančias ekonomines veiklas, jų klasterizaciją ir sąveiką su kultūrine veikla.

Šių uždavinių įgyvendinimui 2012–2014 m. laikotarpiu buvo suplanuota 8 priemonės. Uždavinių pasiekimo vertinimui suplanuoti 6 vertinimo kriterijai. Iš 6 planuotų kriterijų pilnai pasiekti arba viršyti 3 vertinimo kriterijai, apie 3 vertinimo kriterijų įgyvendinimą nebuvo informacijos vertinime, dėl to nėra galimybės įvertinti, ar jie buvo pasiekti. Peržiūrėjus planuotas ir įgyvendintas priemones, iš 8 priemonių nebuvo pateikta informacijos spręsti apie 4 priemonių įgyvendinimą (18 lentelėje pažymėta „N/A“).

18 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *trečiojo tikslo* uždaviniams pasiekti 2012–2014 m. Šaltinis: LKT pateikta informacija apie LRKM atlikto I etapo vertinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	Rezultatai, įvardinti LRKM atliktame vertinime
1 uždavinys: sudaryti sąlygas kultūros srityje veikiančių asmenų tarptautiniam ir tarpregioniniam mobilumui, stiprinti Lietuvos regionuose veikiančių kultūros operatorių ir lietuvių bendruomenių užsienyje sąveiką.	
1.1. Atlikti menininkų mainų rezidencijų infrastruktūros galimybių studiją.	Atlikta: Menininkų mainų rezidencijų galimybių studija parengta 2012 m.
1.2. Sukurti ir įgyvendinti bandomąjį projektą „Menas – žmogaus gerovei“, jo pagrindu	Atlikta: viešoji įstaiga Dailininkų sąjungos galerija įgyvendino bandomąjį projektą „Menas žmogaus gerovei“ ir parengė bei išleido rekomendacinį leidinį.

apibendrinti patirtį ir parengti metodines rekomendacijas.	
1.3. Finansuoti regionų kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir lietuvių bendruomenių užsienyje bendrus projektus.	N/A
1.4. Remti inovatyvius tarpdisciplininius, interaktyvius, eksperimentinius meno projektus, skatinančius vietinį turizmą ir motyvuojančius įvairaus amžiaus žmones, vietos ir regionų kultūrą.	<p>2012 m. inicijuota nauja programa „Teigiamas meno poveikis žmogaus sveikatai ir socialinei gerovei“.</p> <p>2013 m. pagal programą įgyvendinta 14 projektų, kurių veiklos apėmė visus Lietuvos regionus. Šie projektai buvo vertinami, kaip iš esmės naujo pobūdžio projektai, skatinantys integralią kultūros, sveikatos apsaugos, socialinės srities veiklą. Projektų veiklose dalyvavo 1892 dalyviai, įvyko 114 kultūrinių veiklų.</p> <p>2014 m. ši programa vykdyta per Lietuvos kultūros tarybą. Iš dalies finansuoti 44 projektai (pagal LRKM pateiktą informaciją).</p> <p>Panašiai formuluojamos priemonės buvo numatytos 2014–2020 nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Sveikata visiems“ Tarpinstituciniame veiklos plane (LR Vyriausybės nutarimas, 2014 m. kovo 26 d. Nr. 293), kurio bendras tikslas buvo siekti geros žmonių sveikatos. Numatyta iniciatyva „Menas žmogaus gerovei“, pagal kurią buvo siekiama sudaryti palankias sąlygas stiprinti meno poveikį sveikatos apsaugos ir socialinės apsaugos sritims, siekiant gerinti žmonių gyvenimo kokybę. Dalinai atsakinga LRKM. 2014–2016 m. laikotarpiu LRKM iniciatyvoms planuota skirta po 500 tūkst. Lt per metus.</p> <p>2015–2017 m. per LKT įgyvendinta programa „Menas žmogaus gerovei“, atitinkusi Tarpinstituciniame veiklos plane numatytą iniciatyvą. Per šią programą buvo finansuoti 94 projektai, iš jų 21 projektas įgyvendintas regionuose registruotų pareiškėjų. Taigi 2015–2017 m. programos rezultatai buvo mastu panašūs į 2012–2014 m. laikotarpio rezultatus.</p>
1 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> Atliktų galimybių studijų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 1. Faktas: 1. Tarptautinių kultūros projektų, įgyvendinamų bendradarbiaujant su lietuvių bendruomenėmis užsienyje, skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 10. Faktas: N/A. Įgyvendintų tarpdisciplininių eksperimentinių meno projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 20. Faktas: 59. <p><i>Išvada:</i> iš 3 vertinimo kriterijų, 2 įgyvendinti pilnai arba viršyti.</p>
2 uždavinys: skatinti regionų vietos kultūros plėtros, kultūrinio turizmo, švietimo, socialinių paslaugų integruotą teikimą, efektyviai išnaudojant vietos infrastruktūrą.	
2.1. Finansuoti tarptautinio ir tarpregioninio mobilumo projektus.	N/A
2 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijus:</p> <p>Įgyvendintų tarptautinio ir tarpregioninio mobilumo projektų skaičius:</p> <ul style="list-style-type: none"> Planas: 10. Faktas: N/A.
3 uždavinys: skatinti regionų vietos kultūros išteklius išnaudojančias ekonomines veiklas, jų klasterizaciją ir sąveiką su kultūrine veikla.	
3.1. Finansuoti projektą „Lietuvos kultūros sostinė“ stiprinant kultūrinės ir ekonominės veiklos sąsajas.	Priemonė įgyvendinta. „Lietuvos kultūros sostinės“ programa įgyvendinta: 2012 m. – Anykščių rajono savivaldybėje; 2013 m. – Palangos savivaldybėje; 2014 m. – Panevėžio mieste.
3.2. Atlikti tyrimą apie ekonominės ir kultūrinės veiklos regionuose sąveiką ir plėtros galimybes.	N/A

3.3. Finansuoti mokslinius tyrimus, padedančius įgyvendinti regionų kultūros plėtros tikslus ir spręsti regionų kultūros bei socialines problemas.	N/A
3 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (iki 2014 m.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mokslinių tyrimų, padedančių spręsti regionų kultūros plėtros problemas, skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 2. • Faktas: N/A. 2. Finansuotų „Kultūros sostinės“ projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 3. • Faktas: 3. <p><i>Išvada: iš 2 vertinimo kriterijų, 1 įgyvendintas.</i></p>

Sulyginus planuotas priemones ir jų įgyvendinimo rezultatus, vertinant turimą informaciją, galima teigti, kad *trečiojo tikslo priemonių planas iki 2014 m. buvo įgyvendintas dalinai*. Per šį laikotarpį atlikta menininkų mainų rezidencijų galimybių studija. Buvo įgyvendintas bandomasis projektas – Menas žmogaus gerovei, inicijuota nauja programa „Teigiamas meno poveikis žmogaus sveikatai ir socialinei gerovei“.

Per šį laikotarpį panašu, kad nebuvo įgyvendinta tyrimų apie ekonominės ir kultūrinės veiklos sąveiką regionuose ir plėtros galimybes. Taip pat nebuvo pateikta informacijos apie finansuotus tarptautinio ir tarpregioninio mobilumo projektus bei tarptautinius kultūros projektus, kurie būtų įgyvendinami bendradarbiaujant su lietuvių bendruomenėse užsienyje.

Apibendrinant, galima teigti, kad pagal turimą informaciją dalies priemonių įgyvendinimas viršijo numatytus planus ir buvo pasiekti ir kartais viršyti programos priemonėse planuoti rezultatai, tačiau apie dalies priemonių įgyvendinimą nebuvo pateikta informacijos. Dėl to tikėtina, kad šios priemonės nebuvo įgyvendintos arba buvo įgyvendintos dalinai.

Keletas išvalgų ir rekomendacijų programos rezultatų stebėsenai ir vertinimui (pagal atliktą vertinimą):

Pagal LRKM atliktame vertinime pateiktą informaciją buvo galima spręsti, kokiose srityse buvo įgyvendinamos veiklos. Visgi pasirinkta informacijos pateikimo forma nesudarė galimybių lengvai nustatyti, ar pasiekti faktiniai rezultatai pilnai atitiko planuotas priemones bei rezultatus. Ataskaitoje vienoje vietoje nebuvo sulyginama planuotų priemonių ir jų rezultatų. Taip pat ataskaitoje nebuvo paminėta, kas nebuvo įgyvendinta ir kokios to priežastys, ar tai nebuvo aktualu, ar bus įgyvendinama vėliau, ar ne iki galo tiksliai suplanuota ar kt.

Pagal pateiktą informaciją apie I etapo vertinimą, *taip pat nebuvo atlikta analizės pagal programos vertinimo kriterijus*, kaip per laikotarpį sekėsi pasiekti rezultatų vertinimo kriterijus (pagal kiekvieną programos tikslą bei uždavinius), nebuvo pateikta faktinių vertinimo kriterijų

reikšmių palyginimo su planuotomis reikšmėmis. Dėl to iš pateiktos įgyvendinimo analizės nebuvo aiškūs programos priemonių įgyvendinimo poveikis ir nauda tikslinėms grupėms, kuri galėjo parodyti programoje patvirtinti rezultatų vertinimo:

- visuomenės kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės vertinimo pokyčių (pagal 1 uždavinį);
- žmonių, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje bei teigiamai vertinančių kultūros ir laisvalaikio paslaugas mieste ir kaime, dalies pokyčiai (pagal 2 uždavinį);
- kultūros projektų poveikis regionų ekonominei ir socialinei pažangai (kiek pritraukta lėšų, sukurta darbo vietų, suaktyvėjęs kultūrinis turizmas) (pagal 3 uždavinį).

Norint efektyviai stebėti programos rezultatus rekomenduojama vienoje vietoje pateikti planuotus tikslus, uždavinius, priemones ir vertinimo kriterijų planuotas ir faktines reikšmes, taip pat planuotus ir faktiškai panaudotus asignavimus. Tikslinga prie kiekvieno kriterijaus pateikti nukrypimų nuo plano priežastis, priemonių aktualumo įvertinimą, jei priemonė tapo neaktuali, ir numatomus tolimesnius veiksmus. Vienas iš tokios analizės lentelių pavyzdžių (galimų formų) pateiktas 28 priede (pagal Vilniaus miesto savivaldybės praktiką). Rekomenduojama svarstyti galimybę analogišką programos rezultatų stebėsenos lentelę taikyti regionų kultūros plėtros programai.

2.2. Programos II etapo priemonių uždaviniams pasiekti vertinimas

Programos II etapo priemonių uždaviniams pasiekti vertinimas atliktas remiantis Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos ir LKT pateiktais duomenimis. II etape išliko tie patys programos tikslai ir uždaviniai, kaip I etape, tačiau keitėsi dalis jų įgyvendinimui skirtų priemonių. Informacija apie II etapo įgyvendinimą buvo aiškiau pateikta, nei apie I etapo įgyvendinimą, prie kiekvienos priemonės nurodant, ar ji buvo įgyvendinama ar ne. Toliau pateikiama analizė pagal kiekvieną programos tikslą.

Pirmojo tikslo uždavinių ir priemonių vertinimas

Pirmojo tikslo įgyvendinimui – „gerinti kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybę, prieinamumą regionuose, didinti jų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams“, – skirti 4 uždaviniai. Toliau pateikiama analizė pagal kiekvieną pirmojo tikslo uždavinį, jam skirtas įgyvendinimo priemonės bei pasiektus rezultatus per 2015–2017 m.

Pagal 1–ąjį uždavinį „*Gerinti kultūros tinklų (išteklių) išsidėstymą pagal aiškiai apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius kriterijus regionuose, jų valdymo kokybę ir prieinamumą regionuose*“ II etape buvo suplanuotos 2 priemonės. Viena priemonė buvo susijusi su paslaugų prieinamumo stebėseną – tyrimo atlikimu, kita – kultūros paslaugas teikiančių kultūros įstaigų regionuose žemėlapiu parengimu. I programos etape 1 tikslo 1 uždavinio įgyvendinimui buvo skirta daugiau priemonių. I etape buvo planuota atnaujinti kultūros įstaigų infrastruktūrą 15 savivaldybių, įgyvendinti 38 projektus. Pagal LRKM pateiktą informaciją I etapo metu buvo įgyvendinta 19 projektų 17 savivaldybių.

Pagal tai, kokios priemonės buvo numatytos 2015–2017 m. priemonių plane, galima teigti, kad buvo planuojama vykdyti rezultatų stebėseną (atlikti tyrimą paslaugų prieinamumui ir kokybei vertinti, sudaryti įstaigų žemėlapi), tačiau *konkrečių priemonių ar veiksmų, kurie prisidėtų prie kultūros tinklų (išteklių) išdėstymo ir valdymo kokybės bei prieinamumo pokyčių* nebuvo suplanuota 2015–2017 m. priemonių plane (19 lentelė).

Peržiūrėjus priemonių įgyvendinimą, per 2015–2017 m. įgyvendinta 1 iš 2 planuotų priemonių (19 lentelė). Planuoti vertinimo kriterijai (savivaldybių, kuriose veikė pertvarkyta kultūros infrastruktūra ir įgyvendintų kultūros infrastruktūros plėtros projektų skaičius) neatitiko programoje numatytų priemonių, dėl to iš priemonių įgyvendinimo rezultatų nebuvo galima spręsti, ar įvyko pokyčiai pagal numatytus pirmojo uždavinio vertinimo kriterijus. Taigi šiuo atveju nebuvo iki galo suderintos priemonės su uždavinio įgyvendinimu ir planuotos priemonės su vertinimo kriterijais 2015–2017 m.

19 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *pirmojo tikslo* pirmajam uždaviniui pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	LRKM informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
I uždavinys: Gerinti kultūros tinklų (išteklių) išsidėstymą pagal aiškiai apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius kriterijus regionuose, jų valdymo kokybę ir prieinamumą regionuose.	
1.1. Atlikti kultūros paslaugų prieinamumo pagal kultūros paslaugų teikėjus regionuose tyrimą.	Atlikta.
1.2. Parengti kultūros paslaugas teikiančių kultūros įstaigų regionuose žemėlapi.	Neatlikta: neskirta lėšų.
I uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ųjų)	Uždavinio vertinimo kriterijai: <ol style="list-style-type: none"> Savivaldybių, kuriose veikia pertvarkyta kultūros infrastruktūra, skaičius. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 30 Faktas: N/A (I etapo metu – 17, II etapo metu – N/A) Įgyvendintų infrastruktūros plėtros projektų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 70 Faktas: N/A (I etapo metu – 19, II etapo metu – N/A).

Pagal 2–ąją uždavinį „*Išsaugoti ir aktualizuoti regionų kultūros paveldą stiprinant vietos kultūrinę savastį ir skatinant kultūrinį turizmą*“ II etape buvo suplanuotos 2 priemonės. Pagal pirmąją priemonę buvo planuojama plėtoti ir kurti viešai prieinamus regionų skaitmeninius kultūros ir vietos informacijos telkinius, skatinant viešojo ir verslo sektorių bendradarbiavimą, kuri turėjo padėti skleisti informaciją internete. Antrąją priemone buvo siekiama įgyvendinti kultūros vertybių restauravimo ir prevencinio konservavimo projektus. Priemonės atitiko keliamą uždavinį. Abi priemonės buvo įgyvendintos. Toliau pateikti pagrindiniai rezultatai.

Pagal LRKM pateiktą informaciją pagal pirmąją priemonę buvo sukurtas skaitmeninis informacijos telkinys viename regione – Vilniaus apskrityje, plėtotas „Vilnijos vartų“ svetainė. Apie skaitmeninius informacijos telkinius kituose regionuose informacijos LRKM vertinime nebuvo pateikta. Pagal programos vertinimo kriterijus per 2015–2017 m. buvo planuota sukurti 4 informacijos telkinius, vertinime pateikta informacija apie vieną. Dėl to lieka neaišku, ar pagal LRKM skirtą finansavimą programai priemonė buvo įgyvendinta pilnai.

Detaliau išanalizavus LKT finansuojamas programas, kurios sietųsi su šios priemonės įgyvendinimu, matoma LKT Skaitmeninių kultūros objektų sklaidos programa. Pagal jos įgyvendinimo rezultatus 2015–2017 m. matoma, kad poreikis skaitmeninimo priemonėms buvo ne tik miestuose, bet ir regionuose. Pagal šią programą finansuota 16 projektų, kuriuos įgyvendino projektų vykdytojai iš Panevėžio, Šiaulių, Utenos, Telšių ir Tauragės regionų. Paraiškas projektų finansavimui teikė pareiškėjai iš 9 Lietuvos apskričių (išskyrus Marijampolės apskritį, det. žr. 26 priede).

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Skaitmeninių kultūros objektų sklaidos programa:

2015–2017 m. buvo pateiktos 167 projektų paraiškos:

- *111 paraiškų pateikta pareiškėjų, registruotų Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose. Tai sudarė 66,5% visų pateiktų paraiškų.*

- *Regionuose registruoti pareiškėjai pateikė 55 paraiškas. Tai sudarė 33% visų pateiktų paraiškų.*

Ši statistika rodė tokio pobūdžio priemonių paklausą ir miestuose, ir regionuose.

Pagal šią programą 2015–2017 m. finansuotos 45 projektų paraiškos, 16 iš jų buvo pareiškėjų, registruotų regionuose (Panevėžio, Šiaulių, Utenos, Telšių ir Tauragės apskrityse, det. žr. 26 priede). Projektus pagrįdė įgyvendino muziejai ir bibliotekos.

Pagal pasaulines tendencijas populiarėjant skaitmeninių technologijų naudojimui ir ateinant ketvirtajai pramonės revoliucijai gyventojai bei turistai tikėtina vis daugiau naudos skaitmeninius įrenginius bei mobiliąsias programėles. Dėl to tokio tipo priemonių įgyvendinimas turėtų teigiamai

veikti kultūros paveldo aktualizavimą bei sklaidą tikslinėms grupėms, pritraukti ir sudominti daugiau turistų bei vietos gyventojų dėmesį kultūra ir atvykti aplankyti kultūrinius objektus.

Antroji uždavinio įgyvendinimo priemonė skirta atminties institucijose saugomų kilnojamojo kultūros vertybių restauravimo ir prevencinio konservavimo projektams. Pagal LRKM pateiktą informaciją, LKT šiai priemonei skyrė po 200 tūkst. eurų 2016 m. ir 2017 m. Išanalizavus LKT projektų finansavimo statistiką pagal Atminties institucijas: kultūros vertybių restauravimo programą pareiškėjai iš regionų pakankamai aktyviai dalyvavo konkursuose, bendrai pateikė daugiau paraiškų nei pareiškėjai iš didžiųjų miestų. Tai rodo šios programos aktualumą regionuose.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Atminties institucijos: kultūros vertybių restauravimo programa:

2015–2017 m. buvo pateiktos 134 projektų paraiškos:

- 57 paraiškos pateiktos pareiškėjų, registruotų Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose. Tai sudarė 42,5% visų pateiktų paraiškų.

- Regionuose registruoti pareiškėjai pateikė 77 paraiškas. Tai sudarė daugiau nei pusę pateiktų paraiškų 57,5%.

Projektų pasiskirstymo statistika rodo kultūros vertybių restauravimo poreikius regionuose.

Pagal šią programą 2015–2017 m. finansuotos 104 projektų paraiškos, 66 iš jų buvo pareiškėjų, registruotų regionuose (det. žr. 27 priede). Projektus įgyvendino visi regionai.

Toliau pateikta apibendrinta 20 lentelė, kurioje pateikiama susisteminta informacija, kiek pavyko įgyvendinti priemonių ir vertinimo kriterijų, planuotų programos pirmojo tikslo antrame uždavinyje. Įvertinus LRKM pateiktą informaciją bei LKT finansavimo statistiką pagal Skaitmeninių kultūros objektų bei Atminties institucijų: kultūros vertybių restauravimo programas, galima teigti, kad pilnai įgyvendintos abi uždavinio priemonės. Vertinime atsižvelgiant ir į LRKM pateiktą informaciją, ir į LKT finansuotų projektų rezultatus, iki 2017 m. numatyti vertinimo kriterijai (skaitmeninių kultūros ir vietos informacijos telkinių skaičius ir įgyvendintų projektų ir programų skaičius) pasiekti ir viršyti. Rezultatai viršija ir pagal programos pabaigos (iki 2020 m.) planuotus uždavinio vertinimo kriterijus.

20 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos pirmojo tikslo antrajam uždaviniui pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	LRKM informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
2 uždavinys: Išsaugoti ir aktualizuoti regionų kultūros paveldą stiprinant vietos kultūrinę savastį ir skatinant kultūrinį turizmą.	
2.1. Plėtoti ir kurti viešai prieinamus regionų skaitmeninius kultūros ir vietos informacijos telkinius (vartus, portalus ir pan.) skatinant viešojo ir verslo sektorių bendradarbiavimą.	Sukurta, palaikoma ir plėtotą svetainė „ <i>Vilnijos vartai</i> “, skirta Vilniaus apskrities bibliotekų kraštotyros informacijos sklaidai internete. Veiklą koordinavo Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. LKT per Skaitmeninių kultūros objektų sklaidos programą 2015–2017 m. laikotarpiu finansavo 17 projektų paraiškas, kurias pateikė pareiškėjai iš regionų.

2.2. Įgyvendinti atminties institucijose saugomų kilnojamųjų kultūros vertybių restauravimo ir prievenčinio konservavimo projektus.	2016 m. ir 2017 m. LKT priemonei skyrė po 200 tūkst. eurų. Pagal LKT finansavimo statistiką per 2015–2017 m. finansuoti 66 kultūros vertybių restauravimo projektai (pareiškėjų iš regionų).
2 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ųjų):	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regionų skaitmeninių kultūros ir vietos informacijos telkinių skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 7. • Faktas: 1 (<i>I etapo metu – 3, II etapo metu – 1</i>). Papildomai priskaičiavus susijusius projektus, finansuotus iš LKT regionuose (viso 16 projektų), bendras skaičius siekia 17. 2. Įgyvendintų projektų ir programų skaičius*: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 12. • Faktas: 17 skaitmenizacijos projektų ir 66 kultūros vertybių restauravimo projektai <p><i>(I etape buvo: 2 programos (Kultūros kelių; Skaitmenizavimo srityje) ir 20 projektų (3 skaitmenizavimo projektai, 17 kultūros kelių projektų))</i></p> <p><i>Išvada: iš 2 vertinimo kriterijų, abu pasiekti.</i></p>

Pagal 3–iąją uždavinį „*Užtikrinti efektyvų kultūros įstaigų valdymą, tobulinant kultūros srities teisinį reguliavimą ir finansavimo viešojo ir privataus sektorių lėšomis sąlygas*“ II etape buvo suplanuotos 3 priemonės.

2 iš 3 priemonių II programos etape buvo susiję su kultūros centrų veiklos efektyvumo didinimu (21 lentelė). Kadangi kultūros centrai tolygiai išsidėstę visuose Lietuvoje regionuose, jų veiklos efektyvumo didinimas, skaidrinimas tikėtinai turėtų gerinti paslaugų prieinamumą bei kokybę regionuose, taip pat efektyvinti išteklių valdymą.

Pagal pirmąją priemonę buvo planuota parengti Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymo pakeitimus. LRKM vertinime buvo nurodyta, kad įstatymas derinimo stadijoje. Taip pat LR Seimui buvo teikiami atskiri Kultūros centrų įstatymo straipsnių pakeitimai (dėl vadovų kadencijų įvedimo, atestacijos diferencijavimo), tačiau dėl daugelio diskusijų šie pakeitimai nebuvo priimti, jų derinimas užtruko.

Atroji priemonė buvo skirta nustatyti savivaldybių kultūros centrų veiklos vertinimo kokybinius kriterijus. Pagal LRKM pateiktą informaciją šie kriterijai buvo rengimo stadijoje. Lietuvos kultūros centras rengė vertinimo kriterijų projektą, kurį buvo planuota vėliau derinti su Kultūros centrų taryba ir kultūros ministre. Taigi šio uždavinio įgyvendinimas užsitęsė ir nebuvo pabaigtas per II programos įgyvendinimo etapą.

Trečiasis uždavinys buvo labiau bendro pobūdžio – buvo planuojama vykdyti regionų kultūros procesų stebėseną ir, reikalui esant, parengti teisės aktų, reglamentuojančių regionuose veikiančių kultūros operatorių veiklą, pakeitimus. Apie šio uždavinio įgyvendinimą informacijos nebuvo pateikta, dėl to tikėtina, kad daugiau teisės aktų pakeitimų, reglamentuojančių regionuose veikiančių kultūros operatorių veiklą, nebuvo inicijuota.

21 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *pirmojo tikslo* trečiajam uždaviniui pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	LRKM informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
3 uždavinys: Užtikrinti efektyvų kultūros įstaigų valdymą , tobulinant kultūros srities teisinį reguliavimą ir finansavimo viešojo ir privataus sektorių lėšomis sąlygas.	
3.1. Parengti Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymo pakeitimus	<i>Derinimo procese:</i> pradėtas, tačiau nepabaigtas įstatymo naujos redakcijos derinimas. Seimui teikiami atskirų Kultūros centrų įstatymo straipsnių pakeitimai (dėl vadovų kadencijų įvedimo, atestacijos diferencijavimo biudžetinėms ir viešosioms įstaigoms). Iki šiol pakeitimai nėra priimti. Parengta teisėkūros iniciatyva dėl nacionalinio kultūros centro steigimo. Nuo 2016 m. spalio 1 d. Lietuvos liaudies kultūros centrui pavesta įgyvendinti papildomas funkcijas ir pavadinimas pakeistas „Lietuvos nacionalinis kultūros centras“.
3.2. Nustatyti savivaldybių kultūros centrų veiklos vertinimo kokybinius kriterijus	<i>Rengimo procese:</i> Lietuvos nacionalinis kultūros centras rengė vertinimo kriterijų projektą, kurį vėliau planuota svarstyti Kultūros centrų taryboje ir teikti kultūros ministrei.
3.3. Vykdyti regionų kultūros procesų stebėseną ir, reikalui esant, parengti teisės aktų, reglamentuojančių regionuose veikiančių kultūros operatorių veiklą, pakeitimus	N/A
3 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ujų)	Uždavinio vertinimo kriterijai: 1. Pakeistų teisės aktų skaičius. • Planas: 2. • Faktas: <i>vyko derinimas.</i> 2. Įgyvendintų bendrų regionų kultūros, švietimo ir socialinių paslaugų bei verslo projektų skaičius: • Planas: 7. • Faktas: N/A.

Apibendrinant uždavinio dėl kultūros įstaigų efektyvaus valdymo įgyvendinimo priemones, II etape daugiausiai veiksmų buvo inicijuota dėl kultūros centrų veiklos efektyvumo. Teisės aktų ir vertinimo kriterijų rengimas ir(ar) derinimas užsitęsė, dėl to šių priemonių poveikis galėtų pasireikšti tik vėliau, jei priemonės bus iki galo įgyvendintos.

Dar vienas svarbus aspektas dėl priemonių suderinamumo su uždaviniu: uždavinyje buvo numatyta gerinti finansavimo viešojo ir privataus sektorių lėšomis sąlygas. Konkrečių priemonių šiai uždavinio daliai II etape nubuvo numatyta.

Uždavinyje buvo įvardinta užtikrinti efektyvų kultūros įstaigų valdymą. Priemonės numatytos pagrindė kultūros centrų valdymo tobulinimui. Nors kultūros centrai yra išsidėstę visuose Lietuvos regionuose ir jų veiklos efektyvinimas turėtų poveikį kultūros laukui visuose Lietuvos regionuose, visgi būtų tikslinga numatyti ir įgyvendinti priemones ir dėl kitų regionuose veikiančių kultūros įstaigų valdymo tobulinimo (bibliotekų, muziejų).

Vienas iš dviejų uždavinio vertinimo kriterijų nesuderintas su II etape planuotomis įgyvendinti priemonėmis: numatytas vertinimo kriterijus „įgyvendintų bendrų regionų kultūros,

švietimo ir socialinių paslaugų bei verslo projektų skaičius“. II etape nebuvo planuota priemonių, kurios galėtų padėti pasiekti šį vertinimo kriterijų.

Pagal 4-ąjį uždavinį „*Sukurti veiksmingą kultūros specialistų tęstinio mokymo ir atestavimo sistemą*“ II etape buvo suplanuotos 5 priemonės (22 lentelė). Pagal šį uždavinį planuotos priemonės apėmė sisteminius visos Lietuvos kultūros įstaigoms ir bibliotekoms svarbius klausimus, atskirai nebuvo išskirta priemonių, kurios būtų įgyvendintos tik regionuose. Tikėtina, kad toks uždavinys, susijęs su kultūros specialistų mokymo ir atestavimo sistema, buvo svarbiu klausimu visos Lietuvos mastu, ne tik regionams. *Taigi planuotas uždavinys ir jo priemonės tikėtinai peržengė šios programos ribas.*

2 iš 5 planuotų priemonių buvo susiję su šalies bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimu: bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelio sukūrimu, bibliotekų specialistų mokymų vykdymu pagal sukurtas ir(ar) pritaikytas tęstinio mokymo programas. Šios priemonės apėmė ne tik regionuose, bet ir visoje Lietuvoje veikiančias bibliotekas. Kadangi bibliotekų tinklas išsidėstęs gana tolygiai visoje Lietuvoje, tikėtina, šios priemonės turės poveikį ir regionuose dirbančių kultūros darbuotojų kvalifikacijos kėlimui, ir didžiųjų miestų bibliotekų darbuotojams.

Pagal numatytas priemones buvo planuoti ir įgyvendinti sisteminiai darbai visų Lietuvos viešųjų bibliotekų mastu – sukurtas Lietuvos bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelis, finansuoti kvalifikacijos kėlimo projektai, kurie aktualūs Lietuvos viešosioms bibliotekoms. Ateityje būtų tikslinga analizuoti ir svarstyti, su kokiomis problemomis susiduria būtent regionuose veikiančios bibliotekos ir esant tam tikrai problematikai ar kompetencijos poreikiui pagal tai finansuoti kvalifikacijos kėlimo projektus. Tolygios kultūrinės raidos modelis tikėtina, galėtų sudaryti galimybes tokių projektų, kuriuose būtų labiau atsižvelgta į regioninę tematiką, įgyvendinimui.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Kvalifikacijos kėlimo programa. Kultūros sritis: bibliotekos.

Per LKT Kvalifikacijos kėlimo programą 2015–2017 m. buvo **finansuota 12 projektų**, kuriuose buvo keliami bibliotekininkų kompetencija. Nors didžiąją daugumą projektų įgyvendino pareiškėjai, registruoti Vilniaus mieste (viso 8 projektai) ir Kaune (1 projektas), projektai tikėtina, įtraukė dalyvius iš visų Lietuvos regionų. Projektus įgyvendino bibliotekas vienijančios asociacijos, Edukologijos universitetas, Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, pagal projektų pavadinimą ir pobūdį, tikėtina, kad į projektus buvo įtraukti bibliotekininkai iš visų Lietuvos miestų.

Šiuose projektuose kvalifikaciją **bendrai kėlė 2674 bibliotekų darbuotojų** (šiam skaičiui neeliminuoti atvejai, kai vienas bibliotekos darbuotojas kvalifikaciją kėlė keliuose LKT finansuojamuose projektuose). Pagal šį mastą galima spręsti, kad kvalifikacijos kėlime dalyvavo pakankamai didelis skaičius bibliotekų specialistų iš visos Lietuvos.

Vertinant projektų pareiškėjus tik iš Lietuvos regionų, pagal LKT Kvalifikacijos kėlimo programą **3 projektai buvo įgyvendinti regionuose registruotų bibliotekų** – 2 projektai įgyvendinti Utenos A. ir M. Miškinių viešosios bibliotekos, 1 projektas Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos.

Bendrai iš regionuose registruotų pareiškėjų LKT gavo **9 projektų paraiškas** bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimui iš 27. Tai sudarė trečdalį visų pateiktų paraiškų. Teiktos projektų paraiškos iš 6 regionų (neskaitant trijų didžiųjų miestų): Marijampolės (1 paraiška), Panevėžio (3 paraiškos), Šiaulių (1 paraiška), Telšių (1 paraiška), Utenos (2 paraiškos) ir Vilniaus (1 paraiška) apskričių.

Toliau planuota priemonė, susijusi su kultūros specialistų atestacijos būklės analizę ir reikiamų priemonių iniciavimu, jei būtų poreikis. Ši priemonė buvo suformuluota ne iki galo aiškiai. Priemonėje nurodyta „Išanalizuoti kultūros specialistų atestacijos būklę ir, reikalui esant, pakeisti teisės aktus, reglamentuojančius atestaciją.“ Liko ne iki galo aišku, kokia planuotos analizės apimtis ir tikslas, ar buvo planuojama nagrinėti ir įvardinti problemas, pateikti rekomendacijas ar labiau atlikti analizę apie atestacijos atlikimo faktą. Pagal LRKM pateiktą informaciją galima spręsti, kiek buvo atlikta atestacijų, kiek ir kokių kategorijų buvo suteikta darbuotojams, tai rodė, kad atestacijų proceso mastas buvo stebėtas ir apibendrinta susijusi informacija. Tačiau, ar buvo atlikta atestacijų analizė, galinti atskleisti sistemos tobulinimo galimybes, ar būtų buvęs toks poreikis, iš programos priemonės ir pateiktos informacijos nebuvo galima atsakyti šio klausimo.

Iš 5 planuotų priemonių 2 priemonės nebuvo įgyvendintos. Nebuvo parengti planuoti dokumentai: kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programų bendrųjų reikalavimų aprašas, kultūros darbuotojų kvalifikacijų aprašai (pateikiant kompetencijų sąrašus). Taip pat nebuvo atlikta naujų kultūros specialistų kompetencijų poreikio analizė (22 lentelė).

22 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *pirmojo tikslo* ketvirtajam uždaviniui pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	LRKM informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
4 uždavinys: sukurti veiksmingą kultūros specialistų tęstinio mokymo ir atestavimo sistemą.	
4.1. Išanalizuoti šalies bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikius ir analizės pagrindu sukurti Lietuvos bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelį	<i>Igyvendinta.</i> Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka įgyvendino projektą (2016–2017 m.), kurio metu atliktų tyrimų pagrindu sukurtas Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo modelis. <i>Projektą finansavo LKT, bendra projekto vertė – 40 tūkst. EUR.</i>
4.2. Rengti ir vykdyti ir finansuoti viešųjų bibliotekų specialistų mokymus pagal sukurtas ir (ar) pritaikytas tęstinio mokymo programas	Nurodyta, kad buvo vykdyti 5 projektai, kurių metu finansuotas viešųjų bibliotekų darbuotojų mokymai. Dalyje projektų tikėtinai apmokyti ir regionuose veikiančių bibliotekų darbuotojai (projektų partneriai – <i>apskričių viešosios bibliotekos</i>): <ul style="list-style-type: none"> • 2015 m. ir 2016 m. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo biblioteka įgyvendino projektus, skirtus bibliotekų specialistų mokymams. Projekto partneriai – <i>apskričių viešosios bibliotekos.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • 2016 m. balandžio 1 d. – lapkričio 30 d. „Bibliotekų specialistų tarpinstitucinių projektų valdymo mokymai“ – kvalifikacijos kėlimo projektas, kurio tikslas tobulinti Kauno regiono bibliotekų specialistų kompetencijas. • 2012–2015 vykdytas projektas <i>Efektyvių mokymo priemonių taikymas tobulinant kvalifikaciją bibliotekų sektoriuje</i>. Projekto partneris – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Projektą finansavo Mokymosi visą gyvenimą programos Leonardo da Vinči programa. • 2017 m. vykdytas Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos projektas, skirtas <i>Tobulinti vidurinės ir aukščiausiosios grandies bibliotekos darbuotojų vadovų vadybos kompetencijas</i>, siekiant gerinti bibliotekų veiklą, tenkinti vartotojų lūkesčius ir didinti jų pasitenkinimą gaunamomis paslaugomis. Projekto partneriai – apskričių viešosios bibliotekos.
4.3. Įgyvendinant Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepciją, parengti: 4.3.1. Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programų bendrųjų reikalavimų aprašą; 4.3.2. Kultūros darbuotojų kvalifikacijų aprašus (pateikiant kompetencijų sąrašus)	<i>Dokumentai neparengti.</i> Po Kultūros ministerijos struktūros pertvarkos ši funkcija nebuvo niekam priskirta.
4.4. Išanalizuoti kultūros specialistų atestacijos būklę ir, reikalui esant, pakeisti teisės aktus, reglamentuojančius atestaciją.	LRKM pateiktoje informacijoje buvo nurodyta, kad savivaldybės vykdė kultūros centrų kultūros ir meno specialistų atestaciją. Per 2017 m. atestuoti 622 kultūros centrų kultūros ir meno darbuotojai. <i>Informacijos, kaip buvo atlikta atestacijos būklės analizė, ar buvo apibendrintos kylančios problemos ar pan., nebuvo pateikta.</i> <i>Teisės aktai nebuvo keičiami.</i>
4.5. Atlikti naujų kultūros specialistų kompetencijų poreikio analizę ir parengti rekomendacijas.	<i>Priemonė neįgyvendinta, jai lėšų neskirta.</i>
4 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ųjų)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parengtų kvalifikacijos tobulinimo ir tęstinio mokymo programų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 3. • Faktas: šioje srityje įgyvendinta 12 kvalifikacijos kėlimo projektų, kuriose buvo parengtos ir(ar) pritaikytos mokymo programos. 2. Kvalifikaciją įgijusių ar patobulinusių specialistų procentas: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 35 proc. • Faktas: pagal LKT finansuojamą Kvalifikacijos kėlimo programą Bibliotekos srityje kvalifikaciją kėlė 2674 bibliotekų darbuotojai (nėra eliminuoti atvejai, kai tas pats asmuo dalyvavo kvalifikacijos kėlime kelis kartus). Pagal šį mastą tikėtina, kad vertinimo kriterijus buvo pasiektas. 3. Parengtų teisės aktų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 2. • Faktas: N/A. <p><i>Išvada: iš 3 vertinimo kriterijų 1 įgyvendintas pilnai, 2 – dalinai.</i></p>

Apibendrinant pirmojo tikslo numatytus uždavinius ir priemones, jų suderinamumą ir pasiektus rezultatus, galima teigti, kad itin gerai sekėsi įgyvendinti antrojo uždavinio (regionuose, kuriuo buvo siekiama išsaugoti ir aktualizuoti regionų kultūros paveldą stiprinant vietos kultūrinę savastį ir skatinant kultūrinį turizmą) priemones. Jos įgyvendintos viršijant pradžioje apsibrėžtus

siektinus tikslus ir jų vertinimo kriterijus (pagal finansuotų ir įgyvendintų projektų skaičių). Konkursuose dėl skaitmenizacijos ir kultūrinių vertybių restauravimo projektų finansavimo pakankamai aktyviai dalyvavo pareiškėjai beveik iš visų regionų, pareiškėjų iš regionų dalis siekė 33–57,5% visų teikiamų paraiškų. Tai parodė, kad šios priemonės regioniniu mastu buvo pakankamai aktualios ir paklausios. Skaitmeninės sklaidos projektus galima laikyti vienais iš perspektyviausių žvelgiant iš šiandieninės perspektyvos, skaitmenizacijos ir robotizacijos amžiaus. Siekiant paskatinti gyventojus ir turistus domėtis regionų kultūra, skatinti juos apsilankyti regione, svarbu naudoti naujus ir modernius būdus, kuriais galima pasiekti ir sudominti šiandieninį kultūros paslaugų vartotoją. Tikslinga būtų skatinti projektus, kurių pagalba būtų vykdoma skaitmeninių kultūros objektų sklaida ne tik Lietuvos piliečiams, tačiau ir užsienio gyventojams. Ši rinka dar pakankamai mažai išplėtota, ypač Lietuvoje, dėl to yra galimybės jos plėtojimui ir regionų įtraukimui.

Daugiausiai abejonių kilo dėl priemonių, kurios buvo skirtos pirmojo uždavinio įgyvendinimui – gerinti kultūros tinklų (išteklių) išsidėstymą pagal apibrėžtus kiekybinius ir kokybinius kriterijus regionuose, jų valdymo kokybę ir prieinamumą regionuose. Šis uždavinys ambicingai suformuluotas, numatė gerinti kultūros tinklų (išteklių) išdėstymą regionuose, gerinti jų valdymo kokybę ir prieinamumą. Visgi 2015–2017 m. laikotarpiu buvo suplanuotos priemonės, skirtos paslaugų prieinamumo ir kokybės *stebėsenai* (reprezentatyvios gyventojų apklausos atlikimas bei kultūros įstaigų žemėlapis, kuris nebuvo sudarytas dėl finansavimo trūkumo). Atliktas paslaugų kokybės ir prieinamumo tyrimas sudarė galimybes vertinti daugelį kultūros lauko aspektų Lietuvoje iš gyventojų pusės, stebėti gyventojų įsitraukimo į kultūrą pokyčius, tam pritaikyta tarptautiniu mastu pripažinta metodika. Pagal pirmąjį uždavinį trūko priemonių, kuriomis būtų įgyvendinami kultūros tinklų pokyčiai. Nebuvo numatyta priemonių, kurios tiesiogiai darytų poveikį kultūros institucijų tinklui, būtų susiję su jo pertvarkymu ar modernizavimu. Numatytos priemonės taip pat neatitiko ir suplanuotų vertinimo kriterijų, pagal kuriuos buvo siekiama, kad daugiau savivaldybių persitvarkytų kultūros infrastruktūrą bei būtų įgyvendinta daugiau infrastruktūros plėtros projektų. Kadangi programos I etape buvo įvardinta, kad dalis kultūros įstaigų savivaldybėse buvo modernizuotos per Valstybės investicijų programą, tikėtina, kad su šiais vertinimo kriterijais susiję priemonės galėjo būti įgyvendintos per kitas programas.

Ketvirtuoju uždaviniu ir priemonėmis galima sakyti, kad buvo „išlipta“ iš programos ribų, nes planuoti derinti teisės aktai, modeliai ar susiję reglamentai, kurie buvo aktualūs ne tik regionuose įsikūrusioms kultūros įstaigoms, tačiau visos Lietuvos mastu. Nebuvo specifikuota priemonių pagal tam tikrų regionų poreikius, buvo sprendžiami labiau sisteminiai klausimai. III etapo įgyvendinimui skirtas Tolygios kultūrinės raidos modelis tikėtina labiau atspindės atskirų regionų specifiką bei

problematiką. Bendrai I ir II etape numatyta ir(ar) įgyvendinta nemažai sisteminių priemonių, teisės aktų pakeitimų, kurie buvo aktualūs ir regionams, ir didiesiems miestams.

Antrojo tikslo uždavinių ir priemonių vertinimas

Antrojo tikslo įgyvendinimui – „*skatinti regionines kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant socialinį ir kultūrinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą bei socialinę sanglaudą*“, – skirti 2 uždaviniai. Toliau pateikiama analizė pagal kiekvieną antrojo tikslo uždavinį, jam skirtas įgyvendinimo priemones bei pasiektus rezultatus per 2015–2017 m.

Pagal 1–ąjį uždavinį „*sudaryti regionuose vienodas sąlygas žmogui ir įvairioms visuomenės grupėms dalyvauti kultūrinėje veikloje, ugdyti kultūrinį ir socialinį kapitalą, plėtojant kultūrinės savasties gyvybingumą, kultūros formų naujumą ir įvairovę*.“ II etape buvo suplanuotos 9 priemonės. Iš 9 planuotų priemonių 5 nebuvo skirta finansavimo. Šios priemonės susiję su tyrimu atlikimu.

Pagal šį uždavinį planuota nemažai tyrimų, kuriems galiausiai lėšų nebuvo skirta ir jie nebuvo įgyvendinti: galimybių studija, kaip jaunuosius specialistus pritraukti dirbti regionuose veikiančiose kultūros įstaigose; kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams bei mobiliesiems įrenginiams tyrimas; tarpbibliotekinio skolinimo paslaugų teikimo viešosioms bibliotekoms būklei ir galimybėms įvertinti (tyrimas atliktas I etape, II etape pakartotinis tyrimas nebuvo atliktas); tyrimas, skirtas vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos būklei regionuose įvertinti; Pietryčių Lietuvos regiono savivaldybių kultūros infrastruktūros ir kultūros įstaigų veiklos analizė. Atlikti tyrimai tikėtinai galėjo suteikti papildomos informacijos dėl priemonių įgyvendinimo ateityje. Peržiūrėjus kultūros lauko tyrimus, finansuotus per kitas programas ir atliktus per 2015-2017 m., dalis tyrimų tematika ir pagal tikslinę auditoriją siejosi su II etape įvardintais tyrimais. Visgi įgyvendinti tyrimai buvo siauresnės apimties nei buvo numatyta II etape (det. žr. 23 lentelėje).

Pagal LRKM vertinime pateiktą informaciją, priemonės, mažinusios kultūrinę ir socialinę atskirtį buvo įgyvendinamos ir per kitas Kultūros ministerijos finansuotas programas (det. žr. 23 lentelėje). Taip pat dalis *LKT finansuotų projektų mažino kultūrinę ir socialinę atskirtį. LRKM įvardinta Kultūros edukacijos programa ir finansuoti projektai per meno mėgėjų sritį.*

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Kultūros edukacijos programa:

Pagal Kultūros edukacijos programą pateikta 1881 paraiškų, iš jų 903 paraiškas pateikė pareiškėjai iš regionų. Tai sudarė beveik pusę visų pateiktų paraiškų (48%).

Finansuota 415 pateiktų paraiškų, iš jų 163 finansuoti projektai pareiškėjų iš regionų (39%).

Iš 163 regionuose įgyvendintų Kultūros edukacijos projektų **99 projektuose** buvo įtrauktos tikslinės grupės: neįgalieji, socialinės rizikos vaikai ir jaunimas.

*Per visas kitas LKT finansuotas 2015–2017 m. programas ir kultūros ir(ar) meno sritis, buvo finansuoti ir įgyvendinti **623 projektai**, kurie įtraukė neįgaliuosius bei socialinės rizikos vaikus ir jaunimą projektuose, įgyvendintuose pareiškėjų iš regionų. Tai sudarė apie trečdalį visų regionuose registruotų pareiškėjų įgyvendintų projektų (34% nuo 1825 įgyvendintų projektų.*

Pagal 1.4 uždavinio įgyvendinimo priemonę buvo planuota „finansuoti bendrus tautinių bendrijų įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, ir regionų kultūros įstaigų projektus, skatinančius kultūrinę integraciją, tautinių kultūrų pažinimą, profesionalaus meno sklaidą“. Pagal LRKM pateiktą informaciją daugiausiai projektų buvo įgyvendinta skatinant kultūrinę integraciją ir tautinių kultūrų pažinimą. Projektai finansuoti per Tautinių mažumų departamentą prie LR Vyriausybės (det. žr. 23 lentelės 1.6. priemonė). Apie profesionalaus meno sklaidos projektus atskirai informacijos nebuvo pateikta.

Pagal 1.9 uždavinio įgyvendinimo priemonę buvo planuota finansuoti socialinės integracijos, pilietiškumo ir bendruomenių aktyvumo didinimo iniciatyvas. Pagal LRKM pateiktą informaciją LKT, pilietinio, tautinio, lituanistinio ugdymo ir atminties įprasminimo projektams LKT skyrė 119,6 tūkst. eurų. Per 2015–2017 m. LKT finansavo 126 projektus (pareiškėjų iš regionų), kurie skatino pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą, vykdė pilietinį, tautinį, lituanistinį ugdymą ir atminties įprastinimą valstybinės reikšmės renginiuose, buvo skirti bendruomenėms.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Projektai, skatinantys Lietuvos gyventojų pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą:

Pagal šią programą pateiktos 296 paraiškos, iš jų 153 paraiškos pateiktos pareiškėjų iš regionų. Tai sudarė daugiau nei pusę visų pateiktų paraiškų (51,7%).

Finansuotos 85 paraiškos, iš jų **51 projektas pareiškėjų iš regionų**. Projektus vykdė pareiškėjai iš visų Lietuvos regionų. Daugiausiai projektų finansuota Vilniaus apskrityje (be Vln. m.) – 39 paraiškos ir Panevėžio apskrityje (14 paraiškų). Kitur po 1–7 projektus.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m.: Pilietinis, tautinis, lituanistinis ugdymas ir atminties įprasminimas: valstybinės reikšmės renginiai:

Pagal šią programą pateiktos 93 paraiškos, iš jų 53 paraiškos pateiktos pareiškėjų iš regionų. Tai sudarė daugiau nei pusę visų pateiktų paraiškų (56,9%). Vienas iš aktyviausių regionų buvo Šiaulių regionas, jame registruoti juridiniai asmenys pateikė 13 paraiškų. Kituose regionuose pateikta po 1–8 paraiškas.

Finansuota 50 paraiškų, iš jų **28 projektai pareiškėjų iš regionų**. Projektus vykdė pareiškėjai iš įvairių Lietuvos regionų.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m.: Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): bendruomenėms skirti projektai:

Pagal šią programą pateiktos 168 paraiškos, iš jų 120 paraiškų pateikta pareiškėjų iš regionų (71%).

Finansuotos 69 paraiškos, iš jų **47 projektai pareiškėjų iš regionų.**

23 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *antrojo tikslo* pirmajam uždaviniui pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	LRKM informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
1 uždavinys: Sudaryti regionuose vienodas sąlygas žmogui ir įvairioms visuomenės grupėms dalyvauti kultūrinėje veikloje, ugdyti kultūrinį ir socialinį kapitalą, plėtojant kultūrinės savasties gyvybingumą, kultūros formų naujumą ir įvairovę.	
1.1. Parengti galimybių studiją, kaip jaunuosius specialistus pritraukti dirbti regionuose veikiančiose kultūros įstaigose.	Tyrimas nebuvo atliekamas, lėšų neskirta. 2013 m. buvo atliktas Jaunųjų menininkų socialinės ir kūrybinės padėties Lietuvoje tyrimas (2013 m.), tačiau jis savo apimtimi neatsakė į keliamą klausimą, kaip jaunuosius specialistus pritraukti į regionuose veikiančias kultūros įstaigas.
1.2. Atlikti tyrimą tarpbibliotekinio skolinimo paslaugų teikimo viešosioms bibliotekoms būklei ir galimybėms įvertinti.	Tyrimas buvo atliktas I programos etape (2012 m.). <i>Pakartotinis tyrimas nebuvo atliktas.</i>
1.3. Atlikti kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams bei mobiliesiems įrenginiams tyrimą.	Tyrimas nebuvo atliekamas.
1.4. Finansuoti kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančius projektus.	<i>Pagal LRKM pateiktą informaciją panašios priemonės buvo įgyvendinamos per kitas Kultūros ministerijos strateginio plano programas ir priemones, skirtas neįgaliųjų socialinės ir kultūros atskirties mažinimui (priemonė „Aprūpinti bibliotekas socialinės ir informacinės atskirties gyventojų grupėms skirta įranga“, 2017 m. numatyta 96 tūkst. eurų; LRKM 2016–2018 m. strateginio veiklos plano programos „Visuomenės informacinis aprūpinimas ir viešosios informacijos sklaida“ priemonėje „Ugdyti gyventojų gebėjimus naudotis elektroninėmis paslaugomis ir didinti jų informuotumą apie naujas technologijas ir elektronines paslaugas, vykdant edukacinius ir naujų technologijų, elektroninių paslaugų sklaidos projektus viešosiose bibliotekose“ suplanuotas finansavimas.)</i> Įgyvendintos susijusios edukacinės programos, finansuotos per LKT: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2016 m. „Kultūros paveldo atvėrimas akliesiems ir silpnaregiams (tęstinės programos II dalis)“. ▪ 2015 m. „Kultūros paveldo atvėrimas akliesiems ir silpnaregiams“ . <i>Abiejų projektų vykdytojai – Lietuvos aklųjų biblioteka, partneris – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka.</i> Viso galima priskaičiuoti 722 per LKT programas finansuotus ir įgyvendintus projektus , kuriuose buvo įtraukti neįgalieji, socialinės rizikos šeimose gyvenantys vaikai ir jaunimas bei mažina socialinę atskirtis regionuose. Tai sudarė apie trečdalį visų regionuose registruotų pareiškėjų įgyvendintų projektų.
1.5. Atlikti tyrimą vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos būklei regionuose įvertinti.	Tyrimui lėšų neskirta. Iš kitų šaltinių buvo finansuotas panašus tyrimas: Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos muziejuose būklės vertinimas ir rekomendacijos dėl jos gerinimo pateikimas (2017 m.). Nors tyrimas apėmė tik muziejus, jis savo turiniu buvo orientuotas į tikslinės auditorijos – vaikų ir jaunimo tyrimą.
1.6. Finansuoti bendrus tautinių	Įgyvendinti projektai:

<p>bendrijų įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, ir regionų kultūros įstaigų projektus, skatinančius kultūrinę integraciją, tautinių kultūrų pažinimą, profesionalaus meno sklaidą.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ nuo 2015 m. Nacionalinė biblioteka ir Lietuvos centrinis valstybės archyvas įgyvendino tarptautinį YIVO Vilniaus projektą, kuriuo siekta atkurti prieškarinio YIVO instituto ir kitų Vilniaus žydų institucijų kolekcijų turinį, užtikrinant jų išlikimą ir prieinamumą visuomenei. Nuo 2016 m. skirtos lėšos YIVO archyvo skaitmeninimo veikloms vykdyti. 2017 m. skirta 20 tūkst eurų. ▪ 2016 m. ir 2017 m. tautinių mažumų bendrijų projektus finansavo <i>Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės</i>. Finansuoti projektai šiomis kryptimis: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Tautinių mažumų kultūros sklaida</i>. Tautinių mažumų kultūros sklaidos kryptčiai įvairios kultūros įstaigos ir nevyriausybines organizacijos pateikė 2016 m. 156 paraiškas, dalinis finansavimas skirtas 114 projektų. 2017 m. pateiktos 196 paraiškos, dalinis finansavimas skirtas 150 projektų. ▪ <i>Tautinių mažumų kultūros sklaidos ir kultūrinio bendradarbiavimo Pietryčių Lietuvoje kategorijai</i> kultūros įstaigos ir nevyriausybines organizacijos 2016 m. pateikė 26 paraiškas, dalinis finansavimas skirtas 21 projektui. 2017 m. gautos 47 paraiškos, finansuoti 32 projektai.
<p>1.7. Išanalizuoti Pietryčių Lietuvos regiono savivaldybių kultūros infrastruktūrą ir kultūros įstaigų veiklą ir aptarti rezultatus konferencijoje.</p>	<p>Lėšų neskirta.</p> <p>Buvo gyvendintas Pietryčių Lietuvos tyrimas „Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių analizė ir įvertinimas“ (2016 m.), kuris atskleidė vaikų ir jaunimo dalyvavimo kultūrinėse veiklose problematiką. Visgi galima teigti, kad tyrimas neapėmė visų kultūros įstaigų regione, nes tyrimai buvo atliekami per mokyklų ir moksleivių prizmę.</p>
<p>1.8. Išanalizuoti e. knygų ir kitų kūrinių prieigos elektroninėmis priemonėmis galimybes regionų gyventojams.</p>	<p><i>Projektas įgyvendintas I etapo metu (2014 m.):</i> jį įgyvendino Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka. Projekto partneris – asociacija „Langas į ateitį“. Projektą finansavo Kultūros ministerija, projekto vertė – 32 437 Eur.</p>
<p>1.9. Finansuoti socialinės integracijos, pilietiškumo ir bendruomenių aktyvumo didinimo iniciatyvas.</p>	<p>Pilietinio, tautinio, lituanistinio ugdymo ir atminties įprasminimo projektams LKT skyrė 119 600 eurų.</p> <p>Pagal LKT finansavimo statistiką finansuoti 126 susiję projektai: <i>Projektai, skatinantys Lietuvos gyventojų pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą; Pilietinis, tautinis, lituanistinis ugdymas ir atminties įprasminimas: valstybinės reikšmės renginiai; Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): bendruomenėms skirti projektai.</i></p>
<p>1 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ųjų)</p>	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Parengtų teisės aktų skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 1. • Faktas: 0. 2. Interneto svetainių, pritaikytų neįgaliesiems, kitakalbiams vartotojams bei mobiliems įrenginiams įstaigose procentas: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 50. • Faktas: N/A. 3. Kultūrinėje veikloje dalyvaujančių kitakalbių Lietuvos gyventojų dalis proc. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 40. • Faktas: <i>procento, kiek dalyvavo kitakalbių nuo visų dalyvių nebuvo galimybės įvertinti pagal pateiktus duomenis. Daugiausiai su kitakalbiai Lietuvos gyventojais įgyvendintų projektų buvo per Tautinių mažumų departamentą, per 2016–2017 m. įgyvendinti 164 projektai.</i> 4. Finansuotų kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančių ir kultūrinį pažinimą skatinančių projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 270. • Faktas: 1165. <p><i>Išvada:</i> iš 4 vertinimo kriterijų, 2 įgyvendinti pilnai arba įgyvendinimas viršytas.</p>

Apibendrinant, pagal antrojo tikslo pirmąjį uždavinį finansuoti ir įgyvendinti projektai prisidėjo prie sąlygų įvairioms visuomenės grupėms dalyvauti kultūrinėje veikloje sudarymo: finansuoti projektai, mažinę kultūrinę ir socialinę atskirtį, skatinantys kultūrinę integraciją, tautinių kultūrų pažinimą. Taip pat finansuoti projektai pilietiškumo ir bendruomenių aktyvumo didinimo srityse. *Programos priemonių plane nebuvo numatyta priemonių, kurios tiesiogiai sietųsi su kultūros formų naujumo ir įvairovės didinimu. Dalyje projektų galėjo būti įgyvendintos kultūros formos, turinčios naujumo, tačiau įvertinti jų mastą gana sudėtinga pagal esamus duomenis. Iš finansuotų programų per LKT artimiausia kultūros formų naujumui galėtų būti: „Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): inovatyvių paslaugų kūrimas“ finansuota programa.*

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m.: Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): inovatyvių paslaugų kūrimas:

Pagal šią programą pateiktos 342 paraiškos, iš jų 218 paraiškos pateiktos pareiškėjų iš regionų. Tai sudarė 63,7% visų pateiktų paraiškų.

Finansuotos 141 paraiška, iš jų **78 projektai pareiškėjų iš regionų**. Pagal projektus buvo kuriamos įvairios inovatyvios paslaugos daugiausiai bibliotekose, muziejuose, taip pat archyvuose. Įgyvendinti projektai, susiję su 3D vizualizacijomis, ekspozicijos atnaujinimui naudojant vizualizacijos priemones ir pan.

Pagal šiuos duomenis galima manyti, kad ne tik priemonių plane įvardintos programos, tačiau ir kitos per LKT finansuotos programos prisidėjo prie kultūros lauko regionuose pokyčių, per įvairių projektų juose įgyvendinimą.

Pagal 2–ąjį uždavinį „**plėtoti kultūros renginių ir programų mobilumą į regionus ir tarp regionų, atsižvelgiant į regionų ypatumus ir skatinant naudoti tradicines ir netradicines erdves**“ II etape buvo suplanuotos 2 priemonės (24 lentelė).

Pagal pirmąją priemonę turėjo būti parengtas renginių – švyturių žemėlapis neparengtas. Jo parengimas buvo planuotas ir I programos įgyvendinimo etape ir taip pat neparengtas. Per LKT finansuoti mėgėjų meno renginių projektai visuose Lietuvos regionuose.

Pagal antrąją uždavinio priemonę buvo planuojama išanalizuoti profesionalaus meno sklaidos būklę regionuose ir parengti rekomendacijas. Per II etapo įgyvendinimo laikotarpį priemonė tikėtina nebuvo įgyvendinta, apie ją informacijos nepateiktą.

Abi priemonės buvo susiję su stebėsenai ir vertinimu: vykstančių renginių sklaidos ir finansavimo iš valstybės biudžeto rezultatų analize ir jos susisteminiu, parengiant renginių – švyturių žemėlapi; profesionalaus meno sklaidos regionuose būklės analize ir rekomendacijų parengimu. Šios priemonės galėtų būti labiau pasirengiamojo požiūrio kitoms priemonėms, kurios tiesiogiai veiktų kultūros renginių ir programų mobilumą į regionus ir tarp regionų, skatintų naudoti

tradicines ir netradicines erdves. Pagal numatytas priemones nebuvo nurodyta įgyvendinti programų ar projektų, tačiau pagal LRKM pateiktą vertinimą apie priemonių vykdymą nurodytos susiję programos, viena jų finansuota per LKT – *mėgėjų meno tęstinių renginių projektams finansuojanti*.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Mėgėjų menas: tęstiniai mėgėjų meno renginiai:

Pagal šią programą pateiktos 53 paraiškos, iš jų 25 paraiškos pateiktos pareiškėjų iš regionų. Paraiškas pateikė pareiškėjai iš 8 regionų (išskyrus Alytaus ir Tauragės apskritis).

Finansuotos 34 paraiškos, iš jų **16 projektų pareiškėjų iš regionų**.

2 iš 3 vertinimo kriterijų tiesiogiai nebuvo susiję su II etapo priemonėmis. Profesionalaus meno vystymo ir sklaidos regionuose projektų ir edukacinių programų priemonių II etapo plane nebuvo įvardinta, nors susiję vertinimo kriterijai nustatyti (24 lentelė). Peržiūrėjus LKT įgyvendintas programas, per LKT įgyvendinta *Kultūros edukacijos programa* ir *Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): kultūros ir meno sklaidos programa*.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m. Kultūros edukacijos programa:

Pagal Kultūros edukacijos programą pateikta 1881 paraišku, iš jų 903 paraiškas pateikė pareiškėjai iš regionų.

Finansuota 415 pateiktų paraiškų, iš jų **163 projektai** pareiškėjų iš regionų.

LKT finansavimo statistika 2015–2017 m.: Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): kultūros ir meno sklaida:

Pagal šią programą pateiktos 161 paraiškos, iš jų 65 paraiškos pateiktos pareiškėjų iš regionų.

Finansuotos 102 paraiškos, iš jų **38 projektai** pareiškėjų iš regionų.

Kultūros ir meno sklaida regionuose per muziejus ir bibliotekas yra svarbi tuo požiūriu, kad šių institucijų infrastruktūra yra gana tolygiai išsidėsčiusi visoje Lietuvoje ir visuose regionuose, dėl to gali būti įgyvendintos įvairesnės priemonės, susiję su profesionalaus meno sklaida, tuo pačiu įgyvendinamas programos uždavinys, skatinti naudoti tradicines ir netradicines erdves renginiams, plėtoti kultūros renginių ir programų mobilumą. Ši veikianti struktūra ir jos įgalinimas sudaro galimybes kultūros lauko regionuose plėtojimui. Kultūros ir meno sklaidos programos mastai santykinai nebuvo dideli, lyginant su kitų programų įgyvendinimo mastais regionuose (įgyvendinti 38 projektai), tačiau tikėtina turi nemažai potencialo plėtojimui per jau veikiančią infrastruktūrą.

24 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *antrojo tikslo* antrajam uždaviniui pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	LRKM informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
2 uždavinys: plėtoti kultūros renginių ir programų mobilumą į regionus ir tarp regionų, atsižvelgiant į regionų ypatumus ir skatinant naudoti tradicines ir netradicines erdves.	
2.1. Išanalizuoti nuolat vykstančių tęstinių kultūros renginių sklaidos ir finansavimo iš valstybės	2016 m. Lietuvos kultūros taryba iš dalies finansavo Lietuvoje vykstančių tęstinių prioritetinių mėgėjų meno renginių projektus, kuriems skirta 202 734 eurai. Lietuvoje rengiamiems tęstiniais tarptautiniams meno renginiams skirta

biudžeto rezultatus ir parengti renginių – švyturių – išsidėstymo regionuose žemėlapi	1 050 000 eurų. Renginių – švyturių žemėlapis neparengtas.
2.2. Išanalizuoti profesionalaus meno sklaidos regionuose būklę ir parengti rekomendacijas	N/A
2 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ujų.)	<p>Uždavinio vertinimo kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> Profesionalaus meno vystymo ir sklaidos regionuose projektų ir edukacinių programų. <ul style="list-style-type: none"> Planas: 150. Faktas: 201 (38 kultūros ir meno sklaidos ir 163 edukaciniai projektai regionuose). Sudarytų valstybės ir savivaldybių kultūrinio bendradarbiavimo sutarčių skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 25. Faktas: N/A. Nustatytų regionuose kultūros renginių – švyturių skaičius: <ul style="list-style-type: none"> Planas: 45. Faktas: 0. <p><i>Išvada:</i> iš 3 vertinimo kriterijų.</p>

Apibendrinant antrojo tikslo įgyvendinimą ir planuotas priemones, buvo planuotos ir įgyvendintos įvairios projektų finansavimo regionuose programos. Apie trečdalis visų regionuose per LKT finansuotų ir įgyvendintų projektų regionuose prisidėjo prie socialinės atskirties mažinimo, įtraukė tokias tikslines grupes, kaip neįgaliosios, socialinės rizikos vaikus ir jaunimą. Taip pat aktyviai įgyvendinti projektai tautinių mažumų kultūros sklaidos srityje, projektai, skatinantys pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą bei tautinį, lituanistinį ugdymą ir atminties įprastinimą, bendruomenėms skirti projektai (finansuoti per susijusias LKT programas). Šių projektų skaičius viršijo pagal vertinimo kriterijus planuotas reikšmes. Per kultūros ir meno sklaidos bei edukacijų programas finansuoti pareiškėjai iš įvairių Lietuvos regionų. Taigi su programos uždaviniais susijusios projektų finansavimo programos, finansuotos per LKT, prisidėjo prie antrojo tikslo uždavinių įgyvendinimo (bendradarbiavimo, pilietiškumo ir socialinės sanglaudos skatinimo) ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir regioniniu mastu, kuriuose pagal atskiras priemones buvo numatyta įgyventi nuo ~30–60% pagal programas finansuotų projektų. Likusi dalis projektų buvo įgyvendinta Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose įregistruotų juridinių asmenų.

Antrajame tikslė buvo įvardinta, kad bus didinama kultūros raiškų regionuose įvairovė. Kiek tai pavyko įgyvendinti sudėtinga spręsti, nes dalyje regionuose įgyvendintų projektų galėjo būti skatinama ir kultūros raiškų įvairovė. Artimiausiai su šio tikslo įgyvendinimu tikėtina galima sieti kultūros ir meno sklaidos programą. Regioniniu mastu nors buvo įgyvendinta santykinai ne tiek daug projektų (38), per juos buvo skatinamos įvairios parodos ir renginiai daugiausiai per bibliotekas ir muziejus. Su kultūros raiškų įvairove ir inovatyvumu būtų galima sieti per LKT

finansuojamą programą „Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): inovatyvių paslaugų kūrimas“, per kurią apie pusė finansuotų ir įgyvendintų iniciatyvų buvo regionuose registruotų institucijų.

II etape dalis vertinimo kriterijų neatitiko planuotų priemonių, pvz. pagal antrąjį uždavinį buvo planuota sudaryti 25 valstybės ir savivaldybių kultūrinio bendradarbiavimo sutartis, tačiau to įgyvendinimui priemonių nenumatyta. Per šį laikotarpį buvo planuota atlikti įvairių tyrimų ir analizių, kurios galiausiai nebuvo finansuotos ir įgyvendintos.

Trečiojo tikslo uždavinių ir priemonių vertinimas

Trečiojo tikslo įgyvendinimui – „*skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei sanglaudai*“, – skirti 3 uždaviniai. Toliau pateikiama analizė pagal kiekvieną trečiojo tikslo uždavinį, jam skirtas įgyvendinimo priemonės bei pasiektus rezultatus per 2015–2017 m.

Pagal 1–ąjį uždavinį „*sudaryti sąlygas kultūros srityje veikiančių asmenų tarptautiniam ir tarpregioniniam mobilumui, stiprinti Lietuvos regionuose veikiančių kultūros operatorių ir lietuvių bendruomenių užsienyje sąveiką*.“ II etape buvo suplanuotos 2 priemonės (25 lentelė).

Pagal pirmajame uždavinyje numatytas priemones buvo planuojama finansuoti inovatyvius tarpdisciplininius, interaktyvius, eksperimentinius meno projektus; finansuoti regionų kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir lietuvių bendruomenių užsienyje bendrus projektus. Pagal LKT finansavimo statistiką, atskirų programų, skirtų tik regionams, nebuvo vykdyta. Su šiomis priemonėmis galima sieti kelias LKT įgyvendintas programas, kurios sietųsi jų turiniu ir idėja („Globalios Lietuvos“ idėjos kultūros srityje sklaidos programa, per kurią skatintos su užsieniu susiję iniciatyvos; Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas).

Pagal „Globalios Lietuvos“ idėjos kultūros srityje sklaidos programą per LKT finansuota 28 projektai, kurie įgyvendinti užsienyje, Vilniuje, Kaune registruotų pareiškėjų. 2 projektai įgyvendinti Šiauliuose registruotų pareiškėjų. Taigi pagal šią programą finansuoti projektai pagrinde didžiųjų Lietuvos miestų pareiškėjų.

Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas programa: iš 41 finansuoto projekto, 9 projektai buvo finansuoti pareiškėjų iš regionų (Kauno (be Kaun. m.), Klaipėdos (be Kl. m.), Panevėžio, Šiaulių ir Utenos apskričių).

Pagal šias programas daugiausiai pareiškėjų buvo iš didžiųjų miestų – ypač Vilniaus ir Kauno. Regionuose registruoti pareiškėjai įgyvendino pavienius projektus. Taigi galima teigti, kad regionuose buvo minimaliai įgyvendinta projektų atminties institucijų tarptautinio ir tarpinstitucinio

bendradarbiavimo srityje bei pagal „Globalios Lietuvos“ idėjos sklaidos programą. Peržiūrėjus visas per LKT finansuotas programas, regionuose registruoti pareiškėjai per įvairias LKT finansuotas programas įgyvendino 81 projektą, kurio bent dalis veiklų buvo įgyvendinta užsienyje (25 priedas). Daugiausia jų buvo finansuota per kultūros ir(ar) meno sričių konkursus.

1 uždavinio 1.1. priemonė „Finansuoti inovatyvius tarpdisciplininius, interaktyvius, eksperimentinius meno projektus, skatinančius vietinį turizmą ir vietos ir regionų kultūrą, motyvuojančius įvairaus amžiaus žmones dalyvauti kultūroje“ formuluojama gana plačiai. Dėl to projektų priskyrimas prie šios priemonės rezultatų gali būti interpretuojamas įvairiai. Disciplina pagal Lietuvių k. žodyną yra aiškinama, kaip atskira mokslo šaka. Pagal anglų k. aiškinimą (angl. interdisciplinary) – tai yra tai, kas susiję su keliomis mokslo šakomis. Kadangi priemonės formuluotėje nėra įvardinta, kad planuojama finansuoti tik tarpdisciplininį meną, dėl to galima teigti, kad priemonė apima ir tokius projektus, kuriuose vyksta bendradarbiavimas tarp meno ir sveikatos, švietimo ar kitų sričių. Dėl to prie šios priemonės įgyvendinimo rezultatų tikėtinai būtų galima priskirti tarpdisciplininio meno, tarpsritinius projektus, susijusius su kultūros organizacijų bendradarbiavimu su švietimo, socialinės apsaugos ir kt. organizacijomis, bei pagal „Meno žmogaus gerovei“ programą finansuotus projektus.

Pagal kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gaires (2017) tarpsritiniai projektai – tai tarptautinį bendradarbiavimą plėtojantys projektai, vizitai ir mainai, bendradarbiavimas bei projektai su kitų sričių: švietimo, socialinės apsaugos ir kt. organizacijomis. Taigi tokio pobūdžio projektai gali turėti dvejopus tikslus – susiję su tarptautinio bendradarbiavimo plėtojimu arba kultūros institucijų bendradarbiavimu su švietimo, socialinės apsaugos ir kt. organizacijomis. Pagal programos „Menas žmogaus gerovei“ projektus buvo skatinamas kultūros ir meno organizacijų bendradarbiavimas su kitais visuomenės sektoriais. Per „Tarpdisciplininio meno“ sritį finansuoti kelių meno sričių projektai.

Per įvairias LKT programas 2015–2017 m. finansuoti **199 tarpdisciplininio meno projektai**. Iš jų **38 projektus** įgyvendinti regionuose registruoti pareiškėjai. Iš jų tik per „Tarpdisciplininio meno“ programą finansuota 15 projektų.

Per įvairias LKT programas buvo finansuoti **495 tarpsritiniai projektai**. Iš jų **177 projektai** įgyvendinti regionuose registruotų pareiškėjų. Iš jų tik per „Tarpsritinių projektų“ programą įgyvendinti 105 projektai regionuose registruotų pareiškėjų.

Per 2015–2017 m. LKT įgyvendintą **programą „Menas žmogaus gerovei“** buvo finansuoti 94 projektai, iš jų **21 projektas** įgyvendintas regionuose registruotų pareiškėjų. Per šiuos projektus buvo skatinamas kultūros ir meno organizacijų bendradarbiavimas su kitais visuomenės sektoriais.

Taigi šio uždavinio priemonių įgyvendinimas tikėtinai vyko per įvairias LKT programas, dėl to tiksliai įvardinti įgyvendinimo kriterijų reikšmes gana sudėtinga. Jei vertintume užsienyje įgyvendintus projektus, pagal tai galėtume teigti, kad per 2015–2017 m. laikotarpį regionuose veikiančios institucijos įgyvendino 81 projektą. Jei „tarpdiscipliškumą“ vertintume plačiąja prasme – ir tarp meno sričių, ir tarp meno bei kitų socialinių sričių, tuomet galima priskaičiuoti 36 tarpdisciplininio meno ir “Meno žmogaus gerovei“ projektus bei dalį¹⁷ tarpsritinių projektų, finansuotų per LKT.

25 lentelė. Planuotos ir įgyvendintos priemonės programos *trečiojo tikslo* uždaviniams pasiekti 2015–2017 m. Šaltinis: LRKM pateikta informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Planuotos priemonės	Informacija apie II etapo priemonių įgyvendinimo rezultatus
1 uždavinys: sudaryti sąlygas kultūros srityje veikiančių asmenų tarptautiniam ir tarpregioniniam mobilumui, stiprinti Lietuvos regionuose veikiančių kultūros operatorių ir lietuvių bendruomenių užsienyje sąveiką.	
1.1 Finansuoti inovatyvius tarpdisciplininius, interaktyvius, eksperimentinius meno projektus, skatinančius vietinį turizmą ir vietos ir regionų kultūrą, motyvuojančius įvairaus amžiaus žmones dalyvauti kultūroje.	<i>Tokio tipo projektai įgyvendinti per įvairias LKT programas. Regionuose registruoti pareiškėjai įgyvendino 38 tarpdisciplininio meno projektus per įvairias LKT programas.</i> <i>Pagal programą „Menas žmogaus gerovei“ buvo finansuotas 21 projektas regionuose registruotų pareiškėjų, per kurį skatintas kultūros ir meno organizacijų bendradarbiavimas.</i>
1.2. Finansuoti regionų kultūros įstaigų, meno kūrėjų ir lietuvių bendruomenių užsienyje bendrus projektus.	„Globalios Lietuvos“ idėjos kultūros srityje sklaidos programa dalinai siejasi su numatyta priemone. Visgi didžioji dauguma projektų įgyvendinti pareiškėjų iš Vilniaus ir Kauno miestų. <i>Viso įgyvendinta 30 projektų.</i> Regioniniu mastu galima būtų priskaičiuoti 2 projektus , įgyvendintus Šiauliuose registruotų pareiškėjų. Projektai, kurių dalis veiklų buvo įgyvendinta užsienyje įgyvendinti per skirtingas LKT programas (det. 25 priede). Bendras skaičius siekė 81 projektų.
1 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ųjų.)	Uždavinio vertinimo kriterijai: 1. Tarptautinių kultūros projektų, įgyvendinamų bendradarbiaujant su lietuvių bendruomenėmis užsienyje, skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 20. • Faktas: pagal „Globalios Lietuvos“ idėjos kultūros srityje sklaidos programą įgyvendinta 30 projektų, 2 iš jų įgyvendinti regionuose. Projektų, kurių dalis veiklų įgyvendinta užsienyje, buvo 81. 2. Įgyvendintų tarpdisciplininio eksperimentinio meno projektų skaičius <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 25. • Faktas: per LKT finansuotų tarpdisciplininio meno projektų regionuose įgyvendinta 38, pagal programą „Menas žmogaus gerovei“ – 21 projektas.
2 uždavinys: skatinti regionų vietos kultūros plėtos, kultūrinio turizmo, švietimo, socialinių paslaugų integruotą teikimą, efektyviai išnaudojant vietos infrastruktūrą.	
2.1. Finansuoti tarptautinio ir tarpregioninio mobilumo projektus.	Projektai, kurių dalis veiklų buvo įgyvendinta užsienyje buvo įgyvendinti per skirtingas LKT programas (det. 25 priede). Bendras skaičius siekė 81 projektų.
2.2. Rengti ir/ar dalyvauti įgyvendinant nacionalines ir tarptautines Kultūros kelių	Pagal LRKM informaciją, 2016 m. Lietuvos kultūros taryba skyrė 60 000 eurų.

¹⁷ Pagal LKT projektų rezultatų statistiką nėra galimybės atskirti, ar tarpsritis projektas buvo susijęs su tarptautiškumo plėtra, ar su kultūros ar meno bei kitų socialinių sričių bendradarbiavimo skatinimu.

programas, apibendrinti įgyvendintų programų rezultatus, skleisti gerą patirtį.	
2.3. Parengti Kultūros kelių vertinimo aprašą	<i>Rengimo stadijoje:</i> Aprašą rengė Kultūros paveldo departamentas.
2 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ujų.)	Uždavinio vertinimo kriterijus: Įgyvendintų tarptautinio ir tarpregioninio mobilumo projektų skaičius <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 15. • Faktas: <i>per LKT finansuotas programos įgyvendintas 81 projektas, kurių dalis veiklų vykdyta užsienyje.</i>
3 uždavinys: skatinti regionų vietos su kultūrine veikla.	kultūros išteklius išnaudojančias ekonomines veiklas, jų klasterizaciją ir sąveiką
3.1. Stiprinant kultūrinės ir ekonominės veiklos sąsajas regionuose, finansuoti projektą „Lietuvos kultūros sostinė“	Įgyvendinta.
3.2. Atlikti tyrimą apie ekonominės ir kultūrinės veiklos regionuose sąveiką ir plėtros galimybes	Tyrimui lėšų neskirta.
3.3. Finansuoti mokslinius tyrimus, padedančius įgyvendinti regionų kultūros plėtros tikslus ir spręsti regionų kultūros bei socialines problemas	N/A
3 uždavinio įgyvendinimo vertinimo kriterijų planuotos ir faktinės reikšmės (2017–ujų.)	Uždavinio vertinimo kriterijai: <ol style="list-style-type: none"> 1. Mokslinių tyrimų, padedančių spręsti regionų kultūros plėtros problemas, skaičius. <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 5. • Faktas: N/A. 2. Finansuotų „Kultūros sostinės“ projektų skaičius: <ul style="list-style-type: none"> • Planas: 3. • Faktas: 3.

Pagal atliktą II etapo uždavinių, priemonių ir vertinimo kriterijų analizę galima teigti, kad daugelis uždavinių vertinimo kriterijų buvo orientuoti į skirtingo tipo projektų įgyvendinimo mastą, parengtų teisės aktų skaičių ir kt. Įgyvendintų projektų mastas regionuose rodė, kaip aktyviai regionuose registruoti juridiniai asmenys dalyvavo programose finansavimui gauti per LKT, didesni projektų įgyvendinimo regionuose mastai rodė iniciatyvų įvairovę, kadangi kiekvienas projektas įgyvendino skirtingus tikslus ir priemones. Daugeliu atvejų per įvairias LKT programas buvo finansuotas didesnis regionuose registruotų pareiškėjų projektų skaičius, nei buvo planuota pagal programos vertinimo kriterijus. Taip pat tikėtina, kad prie programos tikslų įgyvendinimo prisidėjo ne tik tiesiogiai su programa sieti projektai, bet ir projektai, įgyvendini per kitas LKT ar Kultūros ministerijos finansuojamas programas, pvz. socialinės integracijos srityje ar tarptautiškumo ir inovatyvumo skatinimo srityse. Taip pat nors daugelis programų, per kuriuos finansuoti projektai, buvo įgyvendinta visos Lietuvos mastu, iš regionuose registruoti pareiškėjai pateikė apie 30–60% paraiškų. Pakankamai aktyviai dalyvauta kultūrinių vertybių restauravimo, edukacijos, skaitmeninio iniciatyvose, apie trečdalis projektų įtraukė socialinės rizikos šeimose gyvenančius

vaikus, jaunimą, neįgaliuosius, įgyvendintos iniciatyvos tautinio pažinimo ir susijusiose srityse. Taigi galima teigti, kad kultūros paslaugų prieinamumas buvo padidintas per įgyvendintas priemones. Paslaugų prieinamumą ir jo pokyčius pakankamai teigiamai vertino kaimų ir miestelių gyventojai atliktoje apklausoje (2017 m.).

Santykinai nedidelis projektų mastas regionuose buvo susijęs su *bendradarbiavimo iniciatyvoms su užsienio bendruomenėmis* (pvz. pagal „Globalios Lietuvos“ idėjų sklaidos programą), *tarptautiniu bendradarbiavimu* (įgyvendinti pavieniai projektai per skirtingas programas), *tarpregioniniu bendradarbiavimu* (pagal atliktą regionų situacijos analizę buvo matoma, kad regionuose registruoti pareiškėjai dažniausiai vykdė veiklas savo regionuose, buvo santykinai nedidelis projektų mastas, kurie įgyvendintų iniciatyvas ir kituose regionuose per LKT finansuotus projektus). Taip pat tikėtina galėtų būti didesnis mastas kultūros ir(ar) meno, ypač profesionalaus meno, sklaidos iniciatyvų regionuose, nes bibliotekų, muziejų infrastruktūra gana tolygiai išsidėsčiusi visoje Lietuvoje.

Pagal LKT finansuotas programas *atminties institucijos* (muziejai, bibliotekos, archyvai) vykdė projektus, susijusius su kultūros ir meno sklaida, inovatyvių pasaugų kūrimu, tarptautiniu ir tarpinstituciniu bendradarbiavimu. Kadangi šių įstaigų infrastruktūra gana tolygiai paskirsčiusi Lietuvoje, buvo nemažai projektų vykdytojų iš regionų, įgyvendinti inovatyvių pasaugų kūrimo bei tarptautiniai projektai. Kadangi kultūros centrai gana tolygiai išsidėstę visuose Lietuvos regionuose, tikėtina juose irgi galėtų aktyviau vykti panašios iniciatyvos, modernizuojančios paslaugas bei skatinančios raiškų įvairovę: vykdoma meno ir kultūros sklaida, tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo iniciatyvos, inovatyvių pasaugų kūrimas ir kt. Kultūros centrai tarp atminties institucijų finansavimo programų nebuvo įtraukti.

Kaip vieną iš perspektyviausių sričių, atitinkančių šiandieninius visuomenės poreikius, galima laikyti įgyvendintas skaitmeninio iniciatyvas per Skaitmeninių kultūros objektų sklaidos programą bei inovatyvių pasaugų kūrimo programą, per kurias informacija apie regionuose esančias vertybes perkelta į elektroninę erdvę, sukurta naujų pasaugų, tikėtina patrauklių šiuolaikiniam vartotojui, kaip interaktyvios parodos, portalai, siekiantys sudominti regioniniu paveldu ir kultūra ir pan. Atsižvelgiant į besikeičiančią visuomenę, didesnis dėmesys informacijos perkėlimui į elektroninę erdvę turėtų skatinti tikslinius vartotojus pastebėti iniciatyvas, galėtų būti tiltu su kitais regionais, šalimis ar institucijomis. Vykdam šias programas taip pat svarbu siekti, kad jos būtų lengvai prieinamos ir naudojamos ne tik Lietuvos, bet ir užsienio piliečiams. Taip pat tarp programos uždavinių buvo minimas tikslas skatinti bendradarbiavimą su verslu bei kitais sektoriais, pritraukti daugiau lėšų kultūros lauko iniciatyvoms. Programoje galėjo būti numatyta daugiau veiksmų ar priemonių, kurios sietųsi su šiomis iniciatyvomis.

2.3. Šalies regionų plėtros politikos strateginių dokumentų (Savivaldos įstatymo, Baltosios knygos) sąryšis su Tolygios kultūrinės raidos modeliu

Pagal Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo regionuose tvarkos aprašą (LR kultūros ministras, 2018) siekiant užtikrinti tolygią kultūrinę raidą visoje Lietuvoje sąrašas sudaromas iš dešimtyje Lietuvos apskričių vykstančių kultūros ir meno projektų (išskyrus Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestus), įgyvendinančių bent vieną iš šių tikslų: 2.1. skatinančių kūrybinių raiškų įvairovę; 2.2. stiprinančių vietos kultūrinį identitetą; 2.3. skatinančių bendradarbiavimą. Ne mažiau nei 30 % nuo bendro į vienos apskrities sąrašą įtrauktų projektų biudžeto lėšų turi sudaryti savivaldybių skiriamos lėšos, tai skatina savivaldybes įsitraukti ir prisidėti prie kultūros projektų finansavimo.

Savivaldybių atstovai turėtų būti įtraukti į regioninę kultūros tarybą (toliau – taryba), kiekvienai apskritį sudarančiai savivaldybės tarybai deleguojant po vieną atstovą. Taip pat numatyta, kad taryboje turėtų dalyvauti LKT deleguotas vienas LKT narių susirinkimo narys (išskyrus LKT pirmininką) bei LKT deleguotas vienas ekspertas vienas ekspertas iš kiekvienos apskritį sudarančios savivaldybės. Taigi tarybose savivaldybių atstovavimas yra užtikrinimas, tačiau tarybą sudaro ne tik savivaldybių, bet ir kiti atstovai, dėl to taip išvengiama atskiros savivaldybės įtakos sprendimams. Taigi savivaldybės turėtų finansiškai prisidėti prie tų projektų įgyvendinimo, kuriuos atrenka ne pati savivaldybė ar jos paskirti atsakingi asmenys ir tvirtina savivaldybės taryba, tačiau iš įvairių atrinktų asmenų sudaryta komisija, kuri sprendžia apie finansuotinus projektus visos apskrities lygiu. Dėl to gali kilti rizika, kad savivaldybės nenorės finansiškai prisidėti prie finansuotų projektų.

Pagal LR Vietos savivaldos įstatymą (1994) savivaldybės turėtų įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir savivaldybės tarybų sprendimus. Nurodoma, kad „savivaldybė – įstatymo nustatytas valstybės teritorijos administracinis vienetas, kurio bendruomenė turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, įgyvendinamą per to valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų išrinktą savivaldybės tarybą, kuri sudaro jai atskaitingas vykdomąją ir kitas savivaldybės institucijas ir įstaigas įstatymams, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir savivaldybės tarybos sprendimams tiesiogiai įgyvendinti.“ Pagal kitą įstatymo punktą nurodoma, kad vietos savivalda – įstatymo nustatyto valstybės teritorijos administracinio vieneto nuolatinių gyventojų bendruomenės, kuri turi Konstitucijos laiduotą savivaldos teisę, *savitvarka ir savaveiksmiškumas* pagal Konstitucijos ir įstatymų apibrėžtą kompetenciją. Savivaldybių funkcijos – Konstitucijos nustatytos, įstatymų savivaldybėms priskirtos vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijos. Visgi, savivaldybių tarybos turėtų patvirtinti

dalyvavimą Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimą, nes čia turėtų būti skiriamos savivaldybės lėšos, o savivaldybės tarybos nariai už savo veiklą yra atsakingi ir atskaitingi rinkėjams ir visai savivaldybės bendruomenei.

Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimas turi sąsają ir su Lietuvos regioninės politikos Baltąja knyga (toliau – Baltoji knyga). Šiam dokumentui buvo pritarta Nacionalinėje regionų plėtros taryboje 2017 m. pabaigoje, jo įgyvendinimo galimybės derintos ir aptartos su Vidaus reikalų ministerija bei kitomis valstybinėmis institucijomis, buvo tikslas apjungti atskirų institucijų įgyvendinamas iniciatyvas regioninėje srityje.

Baltoji knyga – tai rekomendacinio pobūdžio dokumentas, paskatinęs valstybinių institucijų diskusijas, kaip sutelkti jėgas skirtingose veiklos srityse, siekiant gerinti padėtį Lietuvos regionuose. Pagal LR Vidaus reikalų ministerijos informaciją (2018). Baltoji knyga numato ilgalaikę regioninės plėtros perspektyvą, dėl kurios vyko derybos tarp ministerijų, savivaldybių, verslo ir nevyriausybių organizacijų atstovų.

Pagal Baltąją knygą ir joje numatytus prioritetus parengtas Nacionalinės regioninės politikos prioritetų įgyvendinimo 2018–2020 m. plano projektas (2018). Jame buvo numatytos priemonės pagal keturis prioritetus, kurias turėtų įgyvendinti įvairios ministerijos ir valstybinės institucijos. Pagal visus prioritetus buvo priemonių, už kurių dalies įgyvendinimą buvo atsakinta LRKM (26 lentelė). Didžioji dalis priemonių plane numatytų veiksmų siejosi su sisteminių veiksmų įgyvendinimu, kurių vykdymas turėtų poveikį ne tik regionų kultūros laukui, bet ir visos Lietuvos mastu. Taip pat nemažai suplanuota iniciatyvų ugdymo ir švietimo srityse, kurias planuota įgyvendinti kartu su Švietimo ir mokslo ministerija.

Plano 3 prioriteto 3.1. tikslas dėl paslaugų kokybės užtikrinimo regionuose tiesiogiai siejosi su Regionų kultūros plėtros programos 2012–2020 m. pirmuoju uždaviniu, kuriame planuota didinti kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą regionuose. Taip pat peržiūrėjus visą planą, 3.2.6. priemonė „Regioninio kultūros projektų finansavimo modelio sukūrimas ir įgyvendinimas“ tiesiogiai siejosi su Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimu. Pagal šį planą regioninio kultūros projektų finansavimo modelio sukūrimas turėtų pirmiausia susisiekti su 3 prioritetu „Kokybiškų gyvenimo sąlygų visoje Lietuvoje“ užtikinimu bei jo 3.2. tikslu – paslaugų pasiekiamumui užtikrinti. Bendrai daugiausiai su kultūros sritimi susijusių priemonių buvo planuota pagal 3 prioritetą.

26 lentelė. Nacionalinės regioninės politikos prioritetai įgyvendinimo 2018–2020 m. plane (projekte) numatytos priemonės ir prioritetai, prie kurių įgyvendinimo įvardinta LRKM.

Numatyti prioritetai	Numatytos priemonės, už kurių vykdymą atsakinga ar dalinai atsakinga LRKM
1 prioritetas: Veiksminga regioninės politikos sistema	
1.2. Įgalinti regionų plėtros tarybas ir stiprinti vietos savivaldą	1.2.2. Švietimo ir kultūros įstaigų vadovų veiklos ekspertų tinklo, kuris užtikrintų nuolatinį ir koordinuotą savivaldybių bei švietimo ir kultūros įstaigų konsultavimą dėl ugdymo proceso tobulinimo ir vykdytų bendras Lietuvos švietimo ir kultūros sistemų tobulinimo iniciatyvas, sukūrimas. (Švietimo ir mokslo ministerija, LRKM)
	1.2.11. Bandomosios regioninės specializacijos iniciatyvos įgyvendinimas (VRM, FM, ŪM, LRVK, AM, ŠMM, LRKM)
1.3. Sudaryti sąlygas nuolatiniam, objektyviais duomenimis pagrįstam ir ateities tendencijas įvertinančiam savivaldos, regionų ir valstybės veiksmų planavimui ir poveikio vertinimui	1.3.3. Kultūros darbuotojų bendrųjų ir specialiųjų kompetencijų (gebėjimų) tobulinimo modelio inicijavimas ir įgyvendinimas. (LRKM, ŠMM)
	1.3.4. Statistinės informacijos apie kultūrą, meną ir kūrybingumą rinkimo sistemos sukūrimas, siekiant tvarios plėtros rezultatų. (LRKM)
	1.3.5. Kultūros įstaigų paslaugų ir aptarnavimo kokybės modelio sukūrimas ir kokybės vadybos principų įdiegimas, siekiant užtikrinti kultūros paslaugų vartotojų grįžtamąjį ryšį ir pasitenkinimą. (LRKM)
2 prioritetas: Geografiškai subalansuotas darnus ir tvarus ekonomikos augimas	
2.1. Nuolat gerinti ekonominę aplinką	2.1.12. Savivaldybių demografinės ir socialinės bei ekonominės raidos stebėsenos ir vertinimo modelio, paremto žmogiškųjų išteklių stebėseną ir padėsiančio savivaldybėms pagrįsti pedagogų poreikį, sukūrimas ir įdiegimas. (ŠMM, VRM, SADM, FM, LRKM, LRVK)
2.2. Siekti geografiškai subalansuoto ekonomikos augimo	2.2.2. Ugdymo kultūra ir menu priemonių formaliojo ir neformaliojo švietimo institucijose, įtraukiant kultūros įstaigas, nevyriausybinės organizacijos ir aukštąsias mokyklas, sukūrimas ir įgyvendinimas. (LRKM, ŠMM, SAM, SADM)
	2.3.3. Tvaraus nevyriausybinių kultūros ir kūrybinių organizacijų finansavimo modelio, skirto inovatyvioms kultūros paslaugoms, sukūrimas ir įgyvendinimas. (LRKM, FM, VRM, ŠMM).
3 prioritetas: Kokybiškos gyvenimo sąlygos visoje Lietuvoje.	
3.1. Užtikrinti pakankamą paslaugų kokybę visiems Lietuvos gyventojams, nepaisant to, kur jie gyvena	3.1.12. Bandomojo neformaliojo vaikų švietimo kokybės užtikrinimo mechanizmo įgyvendinimas bent 5 savivaldybėse. (ŠMM, LRKM)
	3.1.16. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi teikėjų veiklos kokybės vertinimo modelio parengimas ir išbandymas bent 5 savivaldybėse. (ŠMM, LRKM)
	3.1.17. Regioninių suaugusiųjų švietimo koordinatorių kvalifikacijos tobulinimas ir veikimo užtikrinimas. (ŠMM, LRKM)
	3.1.18. Lietuvos nacionalinių ir regioninių kultūros, meno ir paveldo įstaigų, menininkų, kūrėjų ir nevyriausybinių organizacijų kultūrinių ir kūrybinių partnerystės modelių atnaujinimas ir įgyvendinimas. (LRKM, ŠMM)
	3.1.19. Nacionalinės muziejų koncepcijos pagal darnios plėtros principus sukūrimas ir išbandymas. (LRKM, ŠMM)
	3.1.22. Viešųjų erdvių, muziejų, bibliotekų, teatrų ir kitų kultūros įstaigų infrastruktūros atvėrimas, sukūrimas, meninių gebėjimų ugdymo programos, į mokymosi visą gyvenimą naujų projektų įtraukiant kultūros įstaigas ir jų darbuotojus. (LRKM, ŠMM)
	3.1.23. Tikslinių dotacijų, skirtų pedagogams pritraukti, skyrimo savivaldybėms tvarkos, apimančios pedagogų ir jų šeimos narių įsikūrimo ir integravimo savivaldybėse priemonės, patvirtinimas ir taikymas. (ŠMM, VRM, SADM, FM, LRKM)

	3.1.24. Kultūros ir švietimo, mokslo ir studijų, savivaldybių bibliotekų, archyvų infrastruktūros paslaugų integravimo modelio sukūrimas. (LRKM, ŠMM)
	3.1.25. Lietuvos kultūros paslaugų infrastruktūros modernizavimas regionuose, taikant kompleksinį finansavimą (KM)
3.2. Užtikrinti paslaugų pasiekiamumą	3.2.4. Tradicinių tautinių bendruomenių kultūrinės ir kūrybinės veiklos, jos sklaidos per regioninius centrus savivaldybėse ir šalies kultūros įstaigų paslaugų infrastruktūrą įgyvendinimas. (KM, ŠMM)
	3.2.6. Regioninio kultūros projektų finansavimo modelio sukūrimas ir įgyvendinimas. (LRKM, FM, VRM, ŠMM)
	3.2.7. Kultūros paveldo infrastruktūros įveiklinimas ir paslaugų sukūrimas bei įgyvendinimas, pritaikant visuomenės ir regionų reikmėms pagal tvarios plėtros principus. (LRKM, VRM, ŠMM, SADM)
	3.2.8. Kultūros paveldo, bibliotekų, muziejų, archyvų informacinių išteklių (įskaitant skaitmenines paslaugas) plėtra. (LRKM, VRM, ŠMM, SM)
	3.2.9. Regioninių socialinio, pilietinio, kultūros paveldo pažinimo, nematerialiojo kultūros paveldo (etninės kultūros) puoselėjimo, bendruomenių įtraukties projektų inicijavimas ir įgyvendinimas. (LRKM, ŠMM, VRM, ŽŪM, KAM, AM)
	3.2.11. Profesionalių meno kolektyvų judumo (mobilumo) šalies regionuose modelio sukūrimas ir išbandymas. (LRKM)
	Lietuvos kultūros paslaugų ir infrastruktūros veiksmų įveiklinimo europiniams, nacionaliniams, regioniniams kultūros keliams sukurti parengimas ir įgyvendinimas. (LRKM)
	3.2.14. Bendro intereso paslaugų ir projektų, kuriuose būtų ekonomiškai naudinga dalyvauti kuo daugiau savivaldybių, nustatymas. (VRM, FM, LRVK, ŪM, AM, ŠMM, LRKM)
4 prioritetas: Pagerintas Lietuvos įvaizdis	
4.1. Teikti išsamią informaciją apie gyvenimo sąlygas ir galimybes įsikurti visoje Lietuvoje.	4.1.1. Informacijos apie Lietuvą sklaida pasaulio žiniasklaidoje, prisidedant prie teigiamo Lietuvos įvaizdžio formavimo užsienyje. (LRVK, LRKM, URM, ŪM)
4.2. Skatinti dalintis gerąja patirtimi, palaikyti glaudžius ryšius su užsienyje gyvenančiais lietuviais	4.2.7. Efektyvesnio užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą modelio sukūrimas. (URM, ŠMM, KM, SADM, ŪM, SAM, VRM, TM)

Šaltinis: apibendrinta pagal LR Vyriausybę (2018).

Jei būtų patvirtintas Nacionalinės regioninės politikos prioritetų įgyvendinimo 2018–2020 m. plane, tokiu atveju pagal vieną planą regioninės politikos prioritetus kartu įgyvendintų daugelis ministerijų ir valstybinių institucijų, būtų galima stebėti iniciatyvas bendrame kontekste.

2.3. II etape parengtų ir (ar) patvirtintų teisės aktų sąryšis su planuojama regionų kultūros raida

Per II etapą parengta Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymo nauja redakcija. Pagal LRKM pateiktą informaciją Seimui teikti atskirų Kultūros centrų įstatymo straipsnių pakeitimai (dėl vadovų kadencijų įvedimo, atestacijos diferencijavimo biudžetinėms ir viešosioms įstaigoms), vyko

daug diskusijų, iki šiol šie pakeitimai nėra priimti. Kultūros centrų įstatymo pakeitimai tikėtinai turėtų daryti poveikį kultūros centrų veiklos skaidrumo ir efektyvumo didinimui. Kadangi kultūros centrų tinklas išsidėstęs gana tolygiai visuose Lietuvos regionuose, tai turėtų veiktų kultūros lauką regionuose. Kultūros institucijų veiklos efektyvinimas tikėtinai turėtų sudaryti prielaidas vienai iš prioritetų – bendradarbiavimo skatinimui, taip pat galėtų sudaryti prielaidas kūrybinių raiškų įvairovei, jei keistųsi institucijų vadovai, inicijuotų daugiau ar kitokio pobūdžio iniciatyvų. Visgi skaidrinant institucijas gali būti sudaromos prielaidos, bet jos nebūtinai pasireikš per tam tikrus reikšmingus pokyčius regionuose.

II etape taip pat buvo planuota parengti: Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programų bendrųjų reikalavimų aprašą bei Kultūros darbuotojų kvalifikacijų aprašus (pateikiant kompetencijų sąrašus), tačiau šių dokumentai nebuvo parengti.

2.4. Su programos II etapo įgyvendinimu susijusių tyrimų išvados ir rekomendacijos, skirtos programos III etapo (2018–2020 m.) uždaviniams programos

II etapo metu buvo planuota įgyvendinti įvairių tyrimų. Pagal LRKM pateiktą informaciją, buvo finansuotas ir įgyvendintas tik vienas tyrimas iš visų planuotų II etape – tęstinis „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ tyrimas (2017 m.). Prie kitų programos II etape planuotų tyrimų buvo nurodyta, kad finansavimo nebuvo skirta. Visgi peržiūrėjus kultūros tyrimus, kurie buvo atlikti per analizuotą laikotarpį, dalis tyrimų siejosi su programos tematika. Dėl to į juos taip pat buvo atsižvelgta šioje ataskaitoje.

Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimas (2017 m.)

Šio tyrimo metu susisteminti įvairūs rodikliai gyvenviečių iki 100 tūkst. gyventojų naudingi situacijos regionuose stebėsenai. Tokiu gyvenviečių lygiu analizuojant duomenis galima matyti paslaugų kokybės, prieinamumo ar dalyvavimo kultūroje kitimo tendencijas regionuose, eliminuojant didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos) įtaką. Toliau pateikiamos esminės išvalgos, kurios galėtų būti aktualios III etapo uždaviniams:

Ataskaitos vienoje iš esminių išvadų buvo įvardinta, kad muziejų, galerijų ir parodų vartojimas mažėja. Tai aiškinant keliamos prielaidos, kad: pirma, kad tam įtaką daro plačios ir visapusiškai augančios virtualios informacinės erdvės galimybės; antra, esami muziejai, galerijos ar parodos nebetenkina augančių vartotojų kokybės ir pateikimo poreikių. *Dėl to III etapo uždaviniuose didesnę dėmesį reikėtų skirti projektų finansavimui, kurie didintų muziejų, galerijų ir*

parodų patrauklumą šiuolaikiniam vartotojui skaitmenizacijos ir robotizacijos amžiuje: skatintų kurti naujas inovatyvias paslaugas, kurtų ar pritaikytų interaktyvius būdus, įgyvendintų skaitmeninio iniciatyvas ir skaitmeninių kultūros objektų sklaidą, siekiant pasiekti ir sudominti modernių technologijų vartotojus.

Skaitmeninio poreikį taip pat atskleidžia ir kita ataskaitoje įvardinta tendencija, kad per tiriamąjį laikotarpį reikšmingai išaugo gyventojų dalyvavimas *socialiniuose tinkluose*. Apie pusė Lietuvos gyventojų (įskaitant ir regionų gyventojus) internetu ir socialiniais tinklais naudojami dažnai, t.y. beveik kas dieną. Tai – puiki informacijos apie kultūrą, pažintinių bei interaktyvių kultūrinių programų sklaidos priemonė, eliminuojanti regioninę, turtinę, amžiaus, pajamų ir pan. atskirtis, dėl to siekiant pritraukti daugiau lankytojų bei įgyvendinti projektų įgyvendinimo sklaidą visuomenei būtų tikslinga *išnaudoti socialinių tinklų ir interneto galimybes*.

Remiantis tuo III etape galima būtų pritaikyti pateiktas tyrimo rekomendacijas:

- peržvelgti muziejų, parodų, galerijų koncepcijas, pritaikant jas šiuolaikiniais, dinamiškiems, interaktyviems vartotojų poreikiams;
- numatyti, organizuoti ir palaikyti kultūros paslaugų perkėlimą į virtualią erdvę, kuriant vartotojams patrauklius, interaktyvius kultūros produktus;
- kurti efektyvias įtraukimo į dalyvavimą kultūroje priemones – kultūros turinio, kultūros įstaigų ir institucijų paskyras socialiniuose tinkluose;
- scenos, vaizduojamojo meno bei amatų sričių pagrindu/turiniu kurti ir finansuoti bendruomenių projektus (ypač regionuose). Panaudojant viešųjų bibliotekų tinklą ir tikslinį finansavimą, įgalinant gyventojus užsiimti filmų ir video kūrimu, suteikiant jiems reikiamas žinias, įrankius.

Jaunųjų menininkų socialinės ir kūrybinės padėties Lietuvoje tyrimas (2013 m.)

II etape buvo planuota atlikti galimybių studiją, kaip jaunosius specialistus pritraukti dirbti regionuose veikiančiose kultūros įstaigose. 2013 m. buvo atliktas Jaunųjų menininkų socialinės ir kūrybinės padėties Lietuvoje tyrimas, kuriame nagrinėta jaunųjų menininkų padėtis.

Tyrime regioninė tematika paliesta minimaliai. Atlikta apklausa išryškino jaunųjų menininkų pasiskirstymo regionuose tendencijas. Tyrimas parodė, jog jaunieji menininkai stipendijų gavėjai buvo daugiausiai didžiųjų miestų gyventojai. Vilniuje koncentravosi ir didžioji dalis stipendijas gaunančių jaunų menininkų – 66,0 proc. Nemaža likusiųjų dalis gyveno ir dirbo kituose didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Apie 18 proc. jaunųjų menininkų kūrė mažesniuose miesteliuose, rajono centruose ar kaimo vietovėse. Tyrime taip pat buvo vertinta, kur jaunieji menininkai vykdė projektų veiklas. Taigi mažesniame mieste, rajono centre, kituose mažesniuose miesteliuose ar

kaimo vietovėse buvo įgyvendinama apie 35,4 proc. projektų veiklų. Šis skaičius parodė, kad dalis jaunųjų menininkų, kurie buvo įsikūrę didžiuosiuose miestuose, dalį projektų veiklų įgyvendino mažesniuose miestuose ar kaimo vietovėse.

Jaunųjų menininkų socialinės ir kūrybinės padėties Lietuvoje tyrime nebuvo nagrinėta, kas galėtų pritraukti jaunuosius menininkus vyksti kurti į mažesnius miestelius. Tyrimo rekomendacijos pateiktos sisteminio pobūdžio visos Lietuvos mastu. Rekomendacijų regioniniu aspektu nebuvo teikta. Tai rodo poreikį atlikti galimybių studiją, kuri buvo planuota II etape ir kurioje būtų nagrinėjama, kaip jaunuosius specialistus pritraukti dirbti į kultūros įstaigas regionuose. Taip pat būtų tikslinga tirti, kaip skatinti jaunuosius menininkus atvykti kurti ir gyventi regionuose, čia įgyvendinti savo projektų idėjas ar kitas įvairias iniciatyvas.

Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių analizė ir įvertinimas (2016 m.)

Programos II etape buvo planuota atlikti Pietryčių Lietuvos regiono savivaldybių kultūros infrastruktūros ir kultūros įstaigų veiklos analizę bei tyrimą, skirtą vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos būklei regionuose įvertinti. 2016 m. buvo atliktas mažesnio masto tyrimas, kurio metu analizuoti ir vertinti Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikiai pagal trijų mokyklų moksleivių bei mokytojų apklausas (Šalčininkų r., Švenčionių r. ir Vilniaus 18-ąją mokyklą). Taigi galima sakyti, kad šis tyrimas dalinai atspindėjo du kitus II etape planuotus tyrimus: planuotas Pietryčių Lietuvos regiono savivaldybių kultūros infrastruktūros ir kultūros įstaigų veiklos tyrimas atliktas per mokyklų ir moksleivių prizmę; o planuotas vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos būklės Lietuvos regionuose tyrimas atspindėtas tik per Pietryčių Lietuvos regiono tyrimą, kiti regionai šiame tyrime nebuvo nagrinėti.

Tyrimo svarbiausios išvados, pateiktos santraukoje, buvo sisteminio pobūdžio: įvardinta švietimo reformų problematika, auganti neformaliojo ugdymo reikšmė, įvardintas nacionalinio kultūrinio ugdymo programos poreikis. Išvadose nurodyta, kad Pietryčių Lietuvos mokyklų padėtis, jų veikla ir galimybės vykdyti šiandieninius visuomenės poreikius atitinkančią moksleivių ugdymo programą, o tarp šių uždavinių rūpintis moksleivių kultūriniu lavinimu, *priklauso nuo regiono ekonominės ir socialinės plėtotės, rajonų savivaldybių pastangų ir valstybės paramos šiems tikslams pasiekti*. Kadangi Tolygios kultūrinės raidos modelį numatyta įgyvendinti Vilniaus apskrityje (be Vilniaus m. savivaldybės), jame planuojamas savivaldybių finansinis indėlis, tai turėtų suteikti daugiau finansinių galimybių įvairesnių projektų įgyvendinimui Pietryčių Lietuvoje.

Šioje ataskaitoje buvo analizuoti įvairūs aspektai, susiję su regiono specifika. Ataskaitoje akcentuotas regiono mokyklų išskirtinumas dėl tautinių mažumų ir lietuvių sąveikos regione. Tyrime buvo nurodyta, kad tautinių mažumų mokyklos turėjo didesnius mokinio krepšelius, taip

sudarant ne lietuvių tautybės moksleiviams galimybes mokėti gimtąją kalbą, pažinti etnines šaknis, tautos kultūrą, istoriją, taip pat išmokti valstybinę lietuvių kalbą, pažinti Lietuvos istoriją, jos kultūrą, lietuvių gyvenimo ypatumus, tradicijas, papročius ir sėkmingai integruotis į Lietuvos valstybės gyvenimą.

Iš tyrimo ataskaitos išryškėjo įvairios tendencijos, susiję su mokinių domėjimusi i dalyvavimu kultūrinėse veiklose:

- Iš tyrimo ataskaitos nedalyvaujančių jokiuose kultūriniuose būreliuose bendrą mastą nustatyti buvo gana sudėtinga, tokios informacijos nebuvo pateikta. Tačiau ataskaitoje buvo pateikta informacija pagal tam tikras kultūros sritis. Analizuojant kiekvieną sritį atskirai, choro, šokių, muzikos, fotografijos, dailės, dramos ar kraštotyros būreliai visai nedomino 61–83,5% moksleivių, nepriklausomai, ar už juos būtų reikėję susimokėti ar ne.
- 3 iš 10 moksleivių atsakė, kad dalyvavo dainų šventėje. Dalyvavusių šventėje prisiminimai buvo labai teigiami.
- 34% apklaustųjų buvo nepatenkinti kultūriniu gyvenimu savo mieste. Labiausiai patenkinti kultūriniu gyvenimu rajone buvo lenkų tautybės moksleiviai, o nepatenkintų daugiau kaip trečdalis buvo lietuvių ir tiek pat rusų moksleivių.
- Daugiau kaip pusė ne lietuvių tautybės moksleivių negalėjo nurodyti nei vieno lietuvių rašytojo. Beveik 6 iš 10 apklaustųjų nurodė, kad skaito tik privalomąją literatūrą.

Regionė būtų tikslinga siekti vaikus ir jaunimą labiau įtraukti į kultūrinės veiklas. Dėl to svarbu ieškoti galimybių, kaip sudominti moksleivius aktyviau domėtis kultūrinėmis veiklomis. Ataskaitoje buvo siūloma skatinti sostinės teatrų, muziejų, dailės galerijų, filharmonijos bendradarbiavimą su Vilniaus, Šalčininkų, Švenčionių ir kitų Pietryčių Lietuvos rajonų mokyklomis, rengti vasaros stovyklas, supažindinti tėvus su vaikų mokymosi svarba, palaikyti bendradarbiavimo ryšius regiono mokykloms su kitų šalių mokyklomis. Taigi šiame regione svarbu įgyvendinti projektus, skirtus kultūros veiklų plėtotei bei vaikų ir jaunimo įtraukimo didinimui, kultūros įvairovės ir tarptautiškumo plėtojimui.

Tyrimė taip pat buvo siūloma steigti Pietryčių Lietuvos kultūros centrą, kuris tikėtinai skatintų vietos gyventojų kultūrinę veiklą ir, bendradarbiaudamas su šio regiono mokyklomis, kultūros centrais, bibliotekomis, su nacionalinėmis Lietuvos kultūros ir mokslo institucijomis, žinomais menininkais, mokslininkais, organizuotų ir koordinuotų kultūros vertybių sklaidą šame regione. Vertinant tai, kad Vilniaus apskrityje (be Vilniaus m.) veikia 107 kultūros centrai ar jų dariniai, dėl šių tikslų galima būtų siekti per jau esančią infrastruktūrą.

Peržiūrėjus atlikto tyrimo rezultatus galima teigti, kad tikėtinai būtų tikslingas panašaus pobūdžio kiekvieno regiono moksleivių tyrimas, kuris galėtų atskleisti vaikų ir jaunimo domėjimusi

kultūrinėmis veiklomis ir dalyvavimo įvairiuose būreliuose mastą bei nedalyvavimo kultūrinėse veiklose priežastis, vertintų pilietiškumą bei kitus socialinio kapitalo matmenis. Tyrimą tikslinga būtų atlikti skirtingo amžiaus moksleivių grupėse (pradinukų, pagrindinės mokyklos ir gimnazijos moksleivių), siekiant įvertinti jų įsitraukimą į kultūrinės bei meno veiklas, kylančias problemas. Tyrimo formatas galėtų būti panašus į Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimą, norint identifikuoti tam tikras problemas jaunesnio amžiaus gyventojų grupėje.

Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos muziejuose būklės vertinimas ir rekomendacijos dėl jos gerinimo pateikimas (2017 m.)

Programos II etape buvo planuota tirti vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos būklę regionuose. 2017 m. buvo atliktas panašaus pobūdžio tyrimas, susijęs su Lietuvos muziejuose vykdytomis edukacijomis. Tyrimo tikslas buvo atskleisti vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos muziejuose būklę ir potencialą bei pateikti rekomendacijas dėl edukacinių priemonių poveikimo gerinimo.

Tyrimo rekomendacijose dalis įvardintų pasiūlymų buvo sisteminio pobūdžio. Pateikti pasiūlymai dėl mokiniams ir jaunimui skirtų edukacinių programų finansavimo, kultūrinės edukacijos programų ir užsiėmimų politikos peržiūrėjimo, siekiant lygių galimybių suteikimo visiems vaikams iš įvairių socialinių grupių, siūlyta sistemiskai spręsti edukatorių kvalifikacijos kėlimo klausimus.

Taip pat pateikti pasiūlymumai susiję su bendradarbiavimo plėtojimu bei paslaugų pritaikymu šiuolaikiniam vartotojui, atkreipiant dėmesį, kad spartus technologijų vystymasis keičia žmonių veikimo ir mąstymo būdą ir tai tampa neišvengiama švietimo transformacijų priežastimi:

- pasirinkus įtraukiojo ir šiuolaikiško muziejaus plėtotės kryptį, siūlyta prioritetą skirti muziejaus padalinių pertvarkai, edukatoriaus funkcijų išgryninimui, edukacinių erdvių modernizavimui, tikslingsoms ir tęstinėms investicijoms, kad būtų užtikrinta edukacinių programų rengimo ir realizavimo kokybė;
- daugiau pasitelkti ir muziejaus edukacijose dažniau taikyti skaitmenines technologijas, sudarant galimybę mokykloms nuotoliniu būdu naudotis muziejaus kolekcija pamokose ar mokinių individualiems tyrimams;
- siūlyta didinti nacionalinių muziejų edukacinių paslaugų geografinį prieinamumą, dažniau rengti mobiliąs edukacines ekspozicijas ir teikti edukacines paslaugas mokyklų, savivaldybių muziejų patalpose.

Taigi šio tyrimo rekomendacijos atitinka Tolygios kultūrinės raidos modelio prioritetus siekti bendradarbiavimo. Mokyklų ir muziejų bendradarbiavimo projektai bei skaitmeninių technologijų

taikymas turėtų skatinti jaunimo ir moksleivių didesnę domėjimąsi kultūrinėmis veiklomis regione. Tikėtinai būtų tikslinga skatinti panašaus pobūdžio bendradarbiavimo veiklas.

Tyrimai, susiję su bibliotekų paslaugomis (2013 m., 2017 m.)

II etape buvo planuota atlikti *kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams bei mobiliesiems įrenginiams tyrimą*. Analogiškų tyrimų nebuvo atlikta. Per 2015–2017 m. buvo atlikta keletas tyrimų, susiję su *bibliotekų teikiamomis paslaugomis, kuriuose akcentuota informacinių ir komunikacinių technologijų svarba*:

- Vartotojų nuomonės apie informacinių ir komunikacinių technologijų naudą Lietuvos viešosiose bibliotekose tyrimas (2013 m.);
- Inovatyvių produktų ir paslaugų, skirtų bibliotekų veiklos tobulinimui ir vartotojų pritraukimui, sukūrimas (2017 m.).

Nors abiejuose tyrimuose buvo minima technologijų vystymo bibliotekose svarba, visgi nei vienas iš šių tyrimų nebuvo vertintos bibliotekų internetinės svetainės. Pirmajame tyrime (2013 m.) tirta informacinių ir technologijų nauda bibliotekose. Antrajame tyrime (2017 m.) viename iš skyrių buvo pateiktos inovatyvių paslaugų bei produktų, skirtų bibliotekų veiklai tobulinti ir vartotojams pritraukti, diegimo rekomendacijos. Pateiktos išvalgos, kaip bibliotekos turėtų prisitaikyti ir išlaikyti aktualumą, atsižvelgiant į šiuolaikinius vartotojų poreikius. Pagal tyrimą įvardinta, kad globalus šių dienų technokultūros pokytis, prasidėjęs su industrine revoliucija, išskirtinai palietė individo raidą informacinių technologijų pagalba. Visa fizinė ir paslaugų infrastruktūra bibliotekose turėtų atliepti esamą situaciją ir susijusias tendencijas tiek turiniu, tiek forma. Bibliotekų ateities galimybes tyrimo autoriai siūlė sieti su darbu su žmonėmis, o ne vien apsiriboti informacijos kanalo funkcijų užtikrinimu.

Taigi šiame tyrime, kaip ir daugelyje kitų tyrimų, atliktų per 2015–2017 m., buvo akcentuojama paslaugų skaitmenizavimo ir pritaikymo šiuolaikiniam vartotojui svarba. Tokios vizijos siekimas tikėtinai negalėtų būti įgyvendintas ir be pačių bibliotekų ar kitų kultūros įstaigų elektroninių svetainių plėtojimo ir pritaikymo įvairioms vartotojų grupėms. Taigi II etape planuota priemonė ištirti kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams bei mobiliesiems įrenginiams išlieka aktuali.

Lietuvos regionų savivaldybių kultūros įstaigų veiklos inovatyvumo vertinimo ir jo skatinimo galimybių tyrimas (2016 m.)

Tai dar vienas tyrimas, kuris siejosi su Lietuvos savivaldybių kultūros įstaigų veikla. Tyrimo tikslas buvo remiantis Norvegijos pavyzdžiu išanalizuoti kultūros įstaigų, veikiančių Lietuvos regionuose, veiklos inovatyvumą ir pateikti rekomendacijas dėl jo skatinimo galimybių.

Dalyje rekomendacijų buvo akcentuojama informacijos sklaidos ir jos inovatyvumo svarba, taip pat kultūrinių įstaigų bendradarbiavimo su privačiu sektoriumi svarba:

- siekiant skatinti vietos bendruomenės dalyvavimą kultūriniame gyvenime, rengiant kultūros įstaigų vystymosi strategijas, buvo rekomenduojama atsižvelgti į renginių sezoniškumą, regiono specifiką, *informacijos sklaidos tinkamumą ir inovatyvumą*, įvertinti finansinį tikslinės grupės potencialą;
- remiantis Norvegijos patirtimi, kultūros sektoriaus plėtrai buvo įvardinta tarpsektorinio bendradarbiavimo su privataus sektoriaus organizacijomis svarba.

Tyrimo autorių teigimu, tarpsektorinis bendradarbiavimas turėtų padėti užtikrinti projektų tęstinumą, sudarytų sąlygas socialinių inovacijų vystymui, išplėstų kultūrinių projektų ribas. Taigi tokiu būdu yra įvardinamas iššūkis siekti ilgalaikio kultūros projektų poveikio regionuose.

Tarpbibliotekinio skolinimo paslaugų teikimo viešosioms bibliotekoms būklei ir galimybėms įvertinti tyrimas atliktas I etape (2012 m.). II etape planuotas pakartotinis tyrimas nebuvo atliktas. Analogiškų tyrimų, kurie būtų atlikti 2015–2017 m. laikotarpiu, nebuvo nustatyta.

2.5. II etapo poveikis kultūros laukui regionuose

2.5.2. LKT finansuotų kultūros ir meno projektų, susijusių su programos įgyvendinimu, statistinė analizė

Su programos priemonių įgyvendinimu tiesiogiai susijusių projektų statistinė analizė pagal programoje įvardintus vertinimo kriterijus buvo pateikta 1.2 poskyryje. Platesnė per LKT finansuotų projektų ir jų rezultatų analizė pateikta Regionų situacijos analizės dalyje. Šiame poskyryje pateikta informacija, kiek aktyviai pagal atskiras per LKT programas dalyvavo pareiškėjai iš regionų, kiek pareiškėjams iš regionų buvo aktualios atskiros LKT programos.

Per visas LKT finansuojamas programas ir sričių konkursus, apie pusę projektų iniciatyvų buvo įgyvendinta per kultūros ir(ar) meno sričių konkursus, kita dalis buvo finansuota per programas (27 lentelė).

27 lentelė. Pateiktų projekto paraiškų ir finansuota projektų per LKT *pareiškėjų iš regionų*, 2015–2017 m.

Programos	Pateikta projektų paraiškų			Finansuota projektų paraiškų		
	Iš viso, skaičius	Pareiškėjų iš regionų, skaičius	Pareiškėjų iš regionų dalis	Iš viso, skaičius	Pareiškėjų iš regionų, skaičius	Pareiškėjų iš regionų dalis
Mėgėjų menas: mėgėjų menas	381	299	78%	65	52	80%
Atminties institucijos (muziejai,	168	120	71%	69	47	68%

bibliotekos, archyvai): bendruomenėms skirti projektai						
Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): inovatyvių paslaugų kūrimas	342	218	64%	141	78	55%
Skaitymo skatinimo iniciatyvos	437	271	62%	160	86	54%
Atminties institucijos: kultūros vertybių restauravimas	134	77	57%	104	66	63%
Pilietinis, tautinis, liuanistinis ugdymas ir atminties įprasminimas: valstybinės reikšmės renginiai	93	53	57%	50	28	56%
Apsaugos techninių priemonių įrengimo projektavimo sakraliniuose objektuose projektai	17	9	53%	12	7	58%
Projektai, skatinantys Lietuvos gyventojų pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą	296	152	51%	85	51	60%
Kultūros edukacija	1881	903	48%	415	163	39%
Lietuvos tremtinių ir politinių kalinių kapų ir palaidojimo vietas žyminčių paminklų tvarkymas	21	10	48%	11	5	45%
Mėgėjų menas: tęstiniai mėgėjų meno renginiai	53	25	47%	34	16	47%
Kultūros paveldas	276	117	42%	78	44	56%
Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetis	90	38	42%	22	4	18%
Menas žmogaus gerovei	447	184	41%	94	21	22%
Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): kultūros ir meno sklaida	161	65	40%	102	38	37%
Medijų ir informacinio raštingumo skatinimo projektai	230	92	40%	65	25	38%
Atminties institucijos: kultūros vertybių įsigijimas	49	18	37%	46	15	33%
Kultūros ir(ar) meno sričių konkursai	11088	3693	33%	3364	996	30%
Skaitmeninių kultūros objektų sklaida	166	55	33%	45	16	36%
Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas	59	18	31%	41	9	22%
Kvalifikacijos kėlimas	160	44	28%	68	15	22%
Menininkų rezidencijos Lietuvoje	131	32	24%	52	10	19%
Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, paieška, sklaida, priežiūra, sugražinimas	53	12	23%	29	6	21%
Lietuvoje rengiami tarptautiniai muzikos atlikimo meno konkursai	10		20%	6		0%
Kultūros ir kūrybinės industrijos	420	51	12%	205	17	8%
"Globalios Lietuvos" idėjos kultūros srityje sklaida	71	7	10%	30	2	7%
Lietuvos kultūros organizacijų dalyvavimas Europos sąjungos programoje "Kūrybiška Europa 2014–2020": paprogramė "Kultūra"	29	3	10%	27	3	11%
Sklaida užsienyje	195	15	8%	72	1	1%
Kultūros ar meno srities asociacijų strateginių programų įgyvendinimas	27	2	4%	14	1	7%

Kultūros tyrimai	135	9	7%	27		0%
Lietuvoje rengiami tęstiniai tarptautiniai meno renginiai	52	2	6%	51	1	2%
Humanitarinės literatūros leidyba	175	9	5%	51		0%
<i>Lietuvos literatūros ir leidybos pristatymas Leipcigo ir Londono knygų mugėse</i>	5		0%	3		0%
<i>Meno kūrėjų organizacijų strateginių programų įgyvendinimas</i>	64		0%	49		0%
<i>Neinventorizuotų tremties vietų lankymas</i>	4		0%	3		0%
<i>Venecijos architektūros bienalė</i>	9		0%	2		0%
<i>Venecijos šiuolaikinio meno bienalė</i>	6		0%	1		0%
Iš viso	17935	6603	37%	5693	1823	32%

Šaltinis: LKT, 2018.

Iš projektų teikimo ir įgyvendinimo masto galima pastebėti, kad pagal visas programas pareiškėjai buvo ir iš trijų didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos), ir iš regionų. Regionuose registruoti pareiškėjai pateikė 37% visų paraiškų ir įgyvendino 32% projektų, dėl to matoma, kad kai kuriuose konkursuose pareiškėjai iš didžiųjų miestų buvo stipresni ir laimėjo daugiau paraiškų. Per 2015–2017 m. nebuvo nei vienos programos, kurioje būtų finansuoti tik regionuose registruoti pareiškėjai. Visuose programose buvo įgyvendinta paraiškų juridinių asmenų, registruotų didžiuosiuose miestuose.

Kai kurios programos pasižymėjo didesniu pareiškėjų iš regionų mastu: mėgėjų meno, atmintis institucijų: bendruomenėms skirtiems projektams, inovatyvių paslaugų kūrimui, kultūros vertybių restauravimui; skaitymo skatinimo iniciatyvoms; pilietiniam, tautiniam, lituanistiniam ugdymui ir atminties įprasminimui per valstybinės reikšmės renginius. Šiose programose pareiškėjai iš regionų pateikė 57–78% visų pateiktų paraiškų. Daugiausiai siejosi su regionuose išdėstytą kultūros įstaigų infrastruktūra.

Pastebimas teigiamas aspektas, kad *Atminties institucijos: inovatyvių paslaugų kūrimo programoje* buvo aktyvesni regionuose registruoti juridiniai asmenys, tai rodė, kad regionuose yra poreikis inovatyvių paslaugų kūrimui bibliotekose bei muziejuose. Iš visų projektų pareiškėjų 64% buvo pareiškėjų iš regionų. Visgi, finansuotų paraiškų dalis pareiškėjų iš regionų buvo mažesnė, siekė 55%. Tai rodė, kad dalies pareiškėjų iš didžiųjų miestų projektų paraiškos buvo geriau įvertintos, nei pareiškėjų iš regionų.

Pastebimas ne toks teigiamas aspektas, kad regionai teikė paraiškas, bet santykinai ženkliai mažiau aktyviai programose, kurių tematika siejosi su programos tikslais, t.y. *Skaitmeninių kultūros objektų skaidos ir Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas*. Iš regionų buvo pateikta 33% ir 31% paraiškų, o finansuota – 36% ir 22% paraiškų. Tai rodė, kad pareiškėjai iš trijų didžiųjų miestų buvo ženkliai aktyvesni, nei pareiškėjai iš regionų. Taip pat pagal

tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo programą finansuotų paraiškų dalis galiausiai siekė 22%, tai rodė, kad šioje srityje pareiškėjai iš didžiųjų miestų parengė geriau įvertintus projektus, kurie tikėtinau daugiau prisidėjo prie tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo. Taigi šios abi sritys vertintinos, kaip labai svarbios regionams, norint skaitmeninti ir skleisti informaciją bei siekiant tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo, kuris galėtų mažinti atskirtį regionų nuo kitų šalių ar didžiųjų miestų įvairiais požiūriais. Būtų tikslinga skatinti aktyvesnę regionų dalyvavimą panašaus tipo iniciatyvose.

2.5.3. Rodikliai, galintys identifikuoti taikomų programos priemonių poveikį kultūros laukui, bei jų dinamika (2015–2018 m.)

Programos priemonių poveikio vertinimą kultūros laukui tikėtinau tiksliausiai turėtų atskleisti programos *rezultatų vertinimo kriterijai*, kurie pateikti kiekvienam programos tikslui. Pagal strateginio planavimo gerąją praktiką bei Lietuvos strateginio planavimo metodikos gaires (2002–06-12, Nr. 57-2312, atnaujinta redakcija 2018-04-28) *rezultato vertinimo kriterijus parodo programos turinį ir tiesioginius jos rezultatus, naudą, kurią gauna tiesioginiai programos naudos gavėjai įgyvendinus programą*. Rezultato vertinimo kriterijais matuojami svarbiausi veiksniai, kurie daro įtaką efekto vertinimo kriterijų pasiekimui, t. y. *rezultato vertinimo kriterijais matuojama nauda*, kuri pasiekama tikslingai panaudojant programai skirtus asignavimus.

Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programos *rezultatų vertinimo kriterijai* (pagal programos tikslus) *tikėtinau galėtų būti patobulinti*, siekiant geriau atskleisti programos rezultatus ir įgyvendinti visapusišką stebėseną. Programoje suformuluoti *tiksiai gana platūs*, kiekviename iš jų įvardinama keletas siekiamų rezultatų, tačiau rezultatų vertinimo kriterijų prie kiekvieno tikslo *pateikiama po vieną* bei po vieną siekiamą reikšmę (28 lentelė).

Šie vertinimo kriterijai gana apibendrinti ir tikėtinau nepilnai atskleidžia programos tikslų įgyvendinimo poveikį kultūros laukui. Pagal Strateginio planavimo metodiką vienam programos tikslui rekomenduojama nustatyti iki 3 rezultato vertinimo kriterijus, geriausiai parodančių programos tikslo pasiekimą. Ši rekomendacija netaikoma tais atvejais, kai vienu programos tikslu siekiama daugiau nei 3 skirtingų rezultatų, kurių pažangai stebėti nepakanka 3 rezultato vertinimo kriterijų. Toliau pateikiama vertinimo kriterijų analizė bei vertinimas pagal kiekvieną programos tikslą.

28 lentelė. Programos tikslai ir jų vertinimo kriterijai (rezultatų vertinimo kriterijai)

Programos tikslai	Rezultatų vertinimo kriterijai	Siektinga reikšmė		
		2014	2017	2020
1 tikslas: Gerinti kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybę, prieinamumą regionuose, didinti jų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams.	<i>Vertinimo kriterijus:</i> Pakitęs visuomenės kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės vertinimas, proc.	30 proc.	60 proc.	75 proc.
2 tikslas: Skatinti regionines kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant socialinį ir kultūrinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą bei socialinę sanglaudą.	<i>Vertinimo kriterijus:</i> Padidėjusi žmonių, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje bei teigiamai vertinančių kultūros ir laisvalaikio paslaugas mieste ir kaime, dalis proc.	30 proc.	50 proc.	75 proc.
3 tikslas: Skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai.	<i>Vertinimo kriterijus:</i> Kultūros projektų poveikis regionų ekonominei ir socialinei pažangai (pritraukta lėšų, sukurta darbo vietų, suaktyvėjęs kultūrinis turizmas)	15 proc.	20 proc.	40 proc.

Šaltinis: Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programa (LRKM, 2011).

Pirmajame tikslu įvardinta gerinti kultūrinę aplinką bei paslaugų kokybę, kultūros paslaugų prieinamumą regionuose bei kultūros paslaugų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams. Šis tikslas gana platus, siekia pokyčių keliose srityse: kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės, prieinamumo bei patrauklumo srityse. Pasirinktas vertinimo kriterijus tikėtinai pilnai neatspindi visų siekiamų rezultatų. Pirmojo tikslo įgyvendinimo rezultatų vertinimui pasirinktas *vienas vertinimo kriterijus* – pakitęs visuomenės kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės vertinimas, proc. Pagal šį vertinimo kriterijų vertinamos kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės sritys. Visgi vertinimo kriterijus neapima kitų tikslu įvardintų sričių: *kultūros paslaugų prieinamumo bei kultūros paslaugų patrauklumo vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams*.

Prie pirmojo tikslo būtų tikslinga įvardinti ne vieną, o keletą rezultato vertinimo kriterijų, kurie atspindėtų šio tikslo įgyvendinimo rezultatus: kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybės, prieinamumo regionuose, didinant jų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams, pokyčius per programos įgyvendinimo laikotarpį. Tai būtų aktualu ir kitiems programos tikslams. Toliau lentelėje pateikiamos rekomendacijos dėl galimų rodiklių pasirinkimo programos tikslų stebėsenai. Dalis pasiūlymų remiasi ankščiau programoje nurodytais vertinimo kriterijais. Dalis rodiklių siūlomi atsižvelgiant į tai, kokios tikslinės visuomenės grupės įvardintos programos tiksluose ir kokie duomenys galėtų būti prieinami ar papildomai surinkti šių tikslų įgyvendinimo stebėsenai. Dalies siūlomų rezultatų vertinimo kriterijų reikšmės per 2015–2017 m. laikotarpį buvo analizuotos ir pateiktos Regionų situacijos analizėje ir šios ataskaitos 1.2 dalyje.

Vertinimo sritis ir siekiami rezultatai	Galimi rezultatų vertinimo kriterijai (rodikliai), jų pagrindimas ir informacijos šaltiniai
<p>1 tikslas: Gerinti kultūrinės aplinkos ir paslaugų kokybę, prieinamumą regionuose, didinti jų patrauklumą vietos gyventojams, atvykstantiems svečiams ir turistams.</p>	
<p>Gerinti kultūrinę aplinką</p>	<p><i>Rodiklis:</i> dalis lėšų, skiriama materialinei infrastruktūrai <i>regionuose</i> išlaikyti, nuo visų kultūrai skirtų lėšų</p> <p>Šis rodiklis būtų aktualus tuo atveju, jei toliau būtų nuspręsta vykdyti priemones, susijusias su infrastruktūros pokyčiais regionuose. Vertinimo rodiklis pasiūlymas, nes programoje pagal pirmojo tikslo uždavinio situacijos analizę buvo nurodyta spręstina problema: apie 70 proc. visų kultūrai skiriamų išlaidų skiriama kultūros įstaigų infrastruktūrai išlaikyti, dėl to buvo įvardinta svarba <i>efektyviau naudoti valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšas</i>.</p> <p>Šis vertinimo kriterijus galėtų tiesiogiai parodyti priemonių ir įgyvendintų projektų poveikį, ar įgyvendinus numatytas priemones įvardinta problema sumažėjo.</p> <p><i>Vertinimo kriterijų būtų tikslinga naudoti, jei toliau planuojama efektyvinti infrastruktūrą regionuose. Veiksmai šiai priemonei buvo planuoti tik I programos etape, II etape konkrečių infrastruktūros pertvarkymo ar modernizavimo veiksmų nenumatyta, dėl to galimas atvejis, kad priemonės, susiję su kultūros įstaigų infrastruktūros efektyvinimu ir pokyčiais galėjo buvo perkelti į kitas LRKM programas.</i></p> <p><i>Duomenis rodiklio stebėsenai būtų galima surinkti pagal LRKM finansavimo statistiką. Planuoti rodiklį būtų galima pagal planuojamus įgyvendinti modernizacijos projektus.</i></p>
<p>Gerinti paslaugų kokybę</p>	<p><i>Rodiklis:</i> paslaugų kokybės regionuose vertinimo rodiklio pokyčiai</p> <p>Tikslus rodiklio pavadinimas: <i>gyventojų nuomonė apie kultūrinės aplinkos ir paslaugų, skatinančių kultūrinių žmogaus kompetencijų ir kūrybingumo visą jo gyvenimą ugdymą, kokybės pokyčius</i>. Šis rodiklis parodo poveikį vienai iš tikslinių grupių – gyventojams. Rodiklio stebėsenai galima naudoti duomenis iš LRKM atlikto tyrimo „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ (tyrimas atliktas 2014 m. ir 2015 m.).</p> <p>Kadangi ši apklausa reprezentatyvi Lietuvos mastu, buvo atlikta ir tikėtinai bus atliekama periodiškai, tai leidžia vertinti pokyčius iš gyventojų pusės. Taip pat šios apklausos atlikimas remiasi tarptautine EES–net Culture metodologija, dėl to esant poreikiui rodikliai gali būti lyginami su kitų ES šalių tyrimais.</p> <p><i>Norint įvertinti regioninį lygį būtų tikslinga susisteminti duomenis tik regioniniu mastu (išskyrus didžiuosius miestus). Tai būtų galima padaryti naudojant duomenis gyvenviečių ir miestų iki 100 tūkst. gyventojų duomenis. Tokiu atveju būtų eliminuojama trijų didžiųjų miestų įtaka.</i></p> <p>Jei būtų prieinami „žali“ apklausos duomenys (t. y. pirminiai duomenys, pateikti .xls formatu, 2014 m. ir 2017 m. atliktų apklausų), tokiu atveju būtų</p>

		galima paskaičiuoti tikslesnį rodiklį Lietuvos regionams, susisteminant konkrečių savivaldybių ir apskričių duomenis.
Didinti paslaugų prieinamumą		<p><i>Rodiklis: kultūros prieinamumo regionuose vertinimo rodiklio pokyčiai</i></p> <p>Tikslus rodiklio pavadinimas: visuomenės narių nuomonė apie kultūros prieinamumo padidėjimą. Šis rodiklis tiesiogiai <i>parodo poveikį vienai iš tikslinių grupių – gyventojams. Gali būti taikoma analogiška skaičiavimo logika, kaip pagal paslaugų kokybės rodiklį.</i></p> <p>Atlikto tyrimo ataskaitoje pateikti rezultatai apie kultūros paslaugų prieinamumą pagal atskiras meno rūšis. Norint matyti bendresnį mastą regioniniu aspektu tikslinga būtų pateikti bendrą rodiklį gyvenamosioms vietovėms iki 100 tūkst. gyv., neskaidant pagal atskiras meno sritis.</p>
Didinti paslaugų patrauklumą atvykstantiems ir turistams	paslaugų svečiams	<p><i>Svarstytinas rodiklis: kultūros paslaugų patrauklumo atvykstantiems svečiams ir turistams pokyčiai (nuomonės tyrimai)</i></p> <p>Įvertinti paslaugų kokybę ir prieinamumą vietos gyventojams tapo pakankamai nesudėtinga, nes pradėta vykdyti gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis apklausa.</p> <p>Kadangi turistų ir atvykstančių svečių apklausos nėra sistemingai atliekamos, ne visi turistai užsuka į turizmo informacijos centrus, sudėtinga būtų surinkti susistemintą nuomonę, kaip jie vertina kultūrinių paslaugų regionuose patrauklumą ir prieinamumą.</p> <p><i>Apklauskos galėtų būti atliekamos per regionuose veikiančias kultūros įstaigas, pavyzdžiui, prašant parodos ar muziejaus lankytojų įvertinti paslaugas. Tačiau tokiu atveju stebėsenai reikėtų skirti papildomai lėšų ir sukurti vieningą stebėsenos sistemą.</i></p> <p><i>Pagal priemonių plane įvardintas priemonės ir jų rezultatus buvo įvardinta, kad planuojama ateityje vykdyti kultūros įstaigų (kultūros centrų) veiklos stebėsimą pagal kokybinius kriterijus. Jei tai būtų atlikta, tokiu atveju dalis kokybinių vertinimo kriterijų galėtų būti įtraukti prie programos veiklos rezultatų stebėsenos.</i></p> <p>Taigi vertinant turimą ir prieinamą informaciją, viena vertus, galima daryti prielaidą, kad vietos gyventojų požiūris į kultūros paslaugų kokybę, prieinamumą ir patrauklumą turėtų atitikti atvykstančių svečių ir turistų požiūrį ir taikyti tik šiuos statistiškai reikšmingus ir patirtintus rodiklius. Kita vertus galima bandyti ieškoti kitų rodiklių, kurie atskleistų situaciją iš turistų pusės.</p> <p><i>Šiai dienai galima būtų naudoti viešai prieinamus kiekybinius kultūros įstaigų veiklos rodiklius, kurie rodytų apsilankymo regionuose mastus. Didėjantis apsilankymų mastas tikėtinai turėtų rodyti didėjantį kultūros paslaugų patrauklumą.</i></p> <p><i>Susisteminta ir gana lengvai prieinama informacija apie apsilankymą muziejuose, kurie dažnai pritraukia turistus. Nors tai tik viena iš sričių, galima būtų daryti prielaidą, kad jei didėja apsilankymų skaičius muziejuose, tikėtinai didėja bendras apsilankymų skaičius regione.</i></p>

Alternatyvus rodiklis: apsilankymų muziejuose skaičiaus pokyčiai.

Kiti prieinami kiekybiniai rodikliai apie turizmo regionuose mastus: turizmo informacijos centrų lankytojų skaičius ir turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose. Nors šie rodikliai atspindi tikslinę auditoriją, tikėtina, kad jie būtų pernelyg platūs vien tik šiai programai ir tikėtina, ne tik sietusi su kultūros paslaugų patrauklumu regionuose. Turistus gali pritraukti ne tik kultūros objektai ar renginiai, tačiau jie gali atvykti dėl kitų priežasčių (sveikatingumo, gamtos, kt.).

2 tikslas:

Skatinti regioninės kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant socialinį ir kultūrinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą bei socialinę sanglaudą.

Skatinti regioninės kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant kultūrinį kapitalą regionuose

Rodiklis: Padidėjusi žmonių, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje, dalis

Šis rodiklis buvo numatytas tarp programos vertinimo kriterijų. Jį galima apskaičiuoti pagal „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ (2014 m. ir 2015 m.) tyrimo rezultatus.

Šį rodiklį būtų tikslinga toliau stebėti, nes jis parodo, ar vis daugiau asmenų įsitraukia į kultūrinę veiklą regionuose.

Rodiklio dinamika:

Gyventojų dalis, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje (gyvenamoji vieta: 3–100 tūkst. gyv.):

- 2014 m. – 39%, 2017 m. – 36%, pokytis **-3 p.p.**

Gyventojų dalis, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje (gyvenamoji vieta iki 3 tūkst. gyv.):

- 2014 m. – 30%, 2017 m. – 40%, pokytis **+10 p.p.**

Jei būtų turimi pirminiai tyrimo duomenys galima būtų tiksliau paskaičiuoti bendrą regioninį rodiklį – visų gyvenamųjų vietų iki 100 tūkst. gyv.

Didinti socialinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą ir pilietiškumą

Rodiklis: gyventojų dalies, kurie mano, kad galima pasitikėti kitais žmonėmis, pokytis

Socialinį kapitalą, bendruomeniškumą, pilietiškumui vertinti dažniausiai sudaromi įvairūs indeksai, kuriuose sumuojami rodikliai pagal atliekamas gyventojų apklausas, kiek jie gali pasitikėti kitais žmonėmis, kaip dažnai dalyvauja rinkimuose ir pan.

LRKM atliktame „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ (2014 m. ir 2015 m.) tyrime buvo vertintas ir socialinis kapitalas. Vienas iš labiausiai bendruomeniškumą atskleidžiančių klausimų tikėtina, vertinimas gyventojų dalies, kuri teigia, kad galima pasitikėti kitais žmonėmis. Didėjančios bendruomeniškumo iniciatyvos turėtų plėtoti socialinį kapitalą ir skatinti pasitikėti kitais asmenimis.

Rodiklio dinamika:

Gyventojų dalis, kurie mano, kad dauguma žmonių galima pasitikėti (gyvenamoji vieta: 3–100 tūkst. gyv.):

- 2017 m. – 25,1%.

Gyventojų dalis, kurie mano, kad dauguma žmonių galima pasitikėti

	<p>(gyvenamoji vieta iki 3 tūkst. gyv.):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 2017 m. – 20,9%.
<p>Skatinti regioninės kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, plėtojant socialinę sanglaudą</p>	<p><i>Rodiklis:</i> regionuose įgyvendintų projektų dalis, kuriuose įtrauktos socialinės rizikos grupės</p> <p>Šį rodiklį būtų įvertinti pakankamai nesudėtinga. Pagal LKT projektų finansavimo statistiką yra suvedama informacija, ar projektuose buvo įtraukta tam tikrų socialinių grupių asmenų (neįgaliųjų, vaikų ir jaunimo iš socialinės rizikos šeimų).</p> <p>Ambicingesnis rodiklis atskleidžiantis poveikį regionui būtų: Kultūros projektuose dalyvavusių socialinės rizikos grupių asmenų dalis nuo visų socialinės rizikos grupių asmenų regione, tačiau tikėtina būtų sudėtingiau tiksliai apskaičiuoti šį rodiklį arba tam reikėtų papildomų išteklių. Kadangi socialinėms grupėms priklausantys asmenys gali dalyvauti ne viename, o keliuose projektuose. Pagal šiai dienai suvestą LKT statistiką nėra galimybės eliminuoti dubliavimosi atvejų, nurodomas bendras neįgaliųjų ar vaikų ir jaunimo, gyvenančių socialinės rizikos šeimose, skaičius. Nustatyti unikalų asmenų skaičių projekto vykdytojams gali reikėtų papildomų kaštų ir tai padaryti gali būti sudėtinga (fiksuoti konkrečių lankytojų vardus ir pavardes), taip pat dėl asmens duomenų apsaugos apribojimų.</p>
<p>3 tikslas:</p> <p>Skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai.</p> <p><i>Šis tikslas gana plačiai suformuluotas ir turi daug sąsajų ir su kitais programos tikslais ir uždaviniais. Pavyzdžiui, socialinė integracija buvo įvardinta 2 programos tikslė; kultūros kapitalo plėtra planuota pagal 2 tikslą; į kultūrinio turizmo pritraukimą minima 1 tikslė. Šiame tikslė įvardinti „kultūros procesai“ buvo planuojami ir pagal 1 ir 2 uždavinius, siekiant pokyčių skirtingose kultūros lauko srityse.</i></p> <p><i>Taigi šio tikslo sąsajos su kitais programos tikslais tikėtinai rodo, kad šis tikslas horizontalaus pobūdžio – jo įgyvendinimas gali būti integruotas į įvairias per LKT finansuojamas programas, į projektų įgyvendinimą įtraukiant daugiau užsienio ir(ar) Lietuvos partnerių, kuriant kultūros paslaugas ir projektus, kurie būtų aktualūs įvairiose gyvenimo srityse, projektuose būtų įgyvendinamos pažangą skatinančios iniciatyvos, pritaikomi inovatyvūs paslaugų teikimo būdai ir pan.</i></p> <p><i>Pažanga taip pat glaudžiai siejasi su tarptautiniais, tarpdiscipliniais moksliniais tyrimais. Turėtų būti kuriami pavyzdiniai, įgyvendinti naujoviški projektai kultūrinio turizmo ir tvarios kultūros plėtros srityse, kuriami turizmo produktai įvairioms žmonių grupėms (pagal Europos Tarybos Kultūros kelių programą, 2016).</i></p> <p><i>Kiek galima šių aspektų įgyvendinti regioniniu aspektu yra diskutuotinas klausimas, nes prie pažangos kūrimo tikėtinai turėtų prisidėti aukštojo mokslo institucijos, stiprūs vietos veikėjai, turintys pripažinimą ir partnerių ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio rinkose, savo srities žinovai ir inovatoriai, kurie dažnai veikia didžiuosiuose miestuose. Regionuose šie procesai galėtų vykti tikėtina mažesniame lygyje ir labiau per naujovių perėmimą ir pritaikymą iš kitų regionų. Bet koku atveju norint neatsilikti nuo pasaulinių</i></p>	

tendencijų ir pokyčių, svarbu orientuotis į bendradarbiavimą, žinių iš partnerių perėmimą, inovatyvių produktų ir paslaugų kūrimą, kurios būtų patrauklios ne tik regioniniu, bet ir tarptautiniu mastu.

Tikslui vertinti siūlomi rodikliai labiau horizontalaus pobūdžio, tikslu siekiami rezultatai galėtų pasireikšti per skirtingas programas: siūloma vertinti tarptautinių, tarpinstitucinių bendradarbiavimo iniciatyvų mastą ir jų pokyčius regionuose pagal regionuose įgyvendinamų projektų iniciatyvas.

Tarptautinis, tarpregioninis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas

Rodiklis: Regionų įgyvendinamų projektų dalis, kuriuose būtų numatytas tarptautinis, tarpregioninis ir(ar) tarpinstitucinis bendradarbiavimas

Pagal šiai dienai turimus duomenis galima apibendrinti informaciją apie projekto įgyvendinimo vietą, ar projektas įgyvendintas tik tame regione, iš kurio buvo registruotas pareiškėjas ar ir kituose regionuose bei užsienyje. Tai iš dalies parodo projekto mastą, tarptautiškumą ir tikėtina tarpregioninius procesus. Viena iš LKT finansuotų programų (Atminties institucijos: tarptautinis ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas) tiesiogiai siejosi su šios programos tikslais. Peržiūrint kitų programų įgyvendinimo informaciją būtų sudėtinga tiksliai nustatyti tarpinstitucinio bendradarbiavimo mastus.

Dėl to rekomenduojama ateityje projektų vykdytojų prašyti pateikti informaciją, ar projekto įgyvendinimo metu vyko tarptautinis, tarpregioninis ir(ar) tarpinstitucinis bendradarbiavimas bei su kokiomis institucijomis buvo bendradarbiauta. Pagal šią informaciją būtų galimybė matyti iniciatyvų mastą per visas įgyvendinamas programas, ar vyksta pokyčiai šioje srityje.

Taip pat tikslinga svarstyti galimybes skatinti regioninius projektus, kuriuos įgyvendintų keli partneriai iš skirtingų institucijų, sektorių, šalių ar regionų.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas regiono viduje

Vykstant tarptautiniam ar tarpregioniniam bendradarbiavimui tikėtinai vyksta ir tarpinstitucinis bendradarbiavimas. Institucinis bei tarpsektorinis bendradarbiavimas gali vykti ir regiono viduje.

Viename iš tikslo uždavinių buvo siekiama skatinti ekonominių veiklų sąveiką su kultūrine veikla, jų klasterizaciją regionuose, dėl to siūloma svarstyti rodiklius, kurie galėtų atskleisti šiuos procesus regionuose.

Klasterizacija nėra lengvai pamatuojamas procesas, tačiau galima stebėti, kiek aktyvūs nevyriausybinė organizacijų ir verslo įmonių atstovai regionuose, kaip jie aktyviai dalyvavo teikiant projektų paraiškas bei kiek jie bendradarbiavo su vietinėmis institucijomis.

Privačių iniciatyvų pagrindu veikiančių organizacijų (nepelno siekiančių nevyriausybinė organizacijų ir verslo įmonių) paraiškų projektams, dalis nuo visų pareiškėjų

Pagal LKT statistiką yra galimybė matyti projekto vykdytojus – juridinius asmenis. Bet nėra galimybės atskirti, ar viešosios įstaigos yra nepelno siekiančios nevyriausybines organizacijas, ar valstybės valdomos viešosios įstaigos, dėl to būtų tikslinga suvedant informaciją apie projekto vykdytoją

nurodyti, ar jis priklauso NVO.

Tikėtina, kad dalis projektų yra įgyvendinama biudžetinėms įstaigoms bendradarbiaujant su NVO arba verslo įmonėmis, dėl to būtų tikslinga projektuose pažymėti, jei tokios bendradarbiavimo iniciatyvos vyko. Tokiu atveju galima analizę ir vertinimo kriterijus plėsti.

Šis vertinimo kriterijus dalinai galėtų tikti ir prie 2 tikslo, kuriuo siekiama skatinti kultūrinį kapitalą ir kūrybos raišką. Didesnė kultūros veikėjų įvairovė tikėtinai sudaro prielaidas įvairesnio pobūdžio kultūrinei veiklai ir raiškai.

Rodiklis: Projektų dalis, kurie prisidėjo prie inovatyvių aukštos pridėtinės vertės produktų ir(ar) paslaugų kūrimo arba jų pritaikymo regionuose

Pagal LKT finansavimo statistiką nėra vieningos informacijos, kaip apskaičiuoti bendrą regionuose įgyvendintų projektų mastą, kuriuose būtų kuriamos arba pritaikomos inovacijos, aukštos pridėtinės vertės produktai ir(ar) paslaugos. Per LKT buvo finansuota keletas programų, kurios siejosi su inovatyvių paslaugų kūrimu (atminties institucijų programa) bei skaitmeninių kultūros objektų sklaida.

Per kitas programas, įgyvendinamas regionuose, tikėtinai būtų tikslinga sekti informaciją, kiek daugiau projektų įtraukia naujas paslaugų kūrimo formas, skaitmeninio iniciatyvas ar kt. Šią informaciją galėtų pateikti projektų vykdytojai.

Šie rodikliai galėtų būti taikomi Tolygios kultūrinės raidos apraše (patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. birželio mėn. 13 d. įsakymu) 2 punkte nustatytų tikslų vertinimui. Numatyti trys tikslai buvo bendriau suformuluoti nei tikslai Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programoje. Siekiant užtikrinti tolygią kultūrinę raidą visoje Lietuvoje finansuojamų projektų sąrašas sudaromas iš kultūros ir meno projektų, įgyvendinančių bent vieną iš šių tikslų:

- 1 tikslas – skatinti kūrybinių raiškų įvairovę;
- 2 tikslas – stiprinti vietos kultūrinį identitetą;
- 3 tikslas – skatinti bendradarbiavimą.

1 tikslas siejosi su Programos tikslu „Skatinti regioninės kultūros iniciatyvas ir kūrybinę raišką, didinant socialinį ir kultūrinį kapitalą regionuose, plėtojant bendruomeniškumą, pilietiškumą bei socialinę sanglaudą.“ Jo įgyvendinimo vertinimui būtų galima taikyti gyventojų įtraukimo į kultūrinės veiklas rodiklius – padidėjusi žmonių, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje, dalis; regionuose įgyvendintų projektų dalis, kuriuose įtrauktos socialinės rizikos grupės. Analizuojant šiuos rodiklius darytina prielaida, kad didesnė kultūrinių raiškų įvairovė tikėtinai įtraukia įvairesnes gyventojų bei socialines grupes. Tai pat kūrybinių raiškų įvairovę galėtų atskleisti įvairesnių projektų pareiškėjų dalyvavimas konkursuose – privačių iniciatyvų pagrindu veikiančių

organizacijų (nepelno siekiančių nevyriausybinų organizacijų ir verslo įmonių) paraiškų projektams, dalis nuo visų pareiškėjų.

3 tikslas labiausiai siejosi su Programos tikslu „Skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai“. Jo įgyvendinimo vertinimui galima būtų pasitelkti rodiklį – regionų įgyvendinamų projektų dalis, kuriuose būtų įgyvendintas tarptautinis, tarpregioninis ir(ar) tarpinstitucinis bendradarbiavimas.

2 tikslo įgyvendinimo vertinimui bene sudėtingiausia įvardinti vieną kiekybinį rodiklį, kuris padėtų įvertinti vietos kultūrinio identiteto pokyčius. Vietos kultūrinį identitetą gali formuoti įvairūs veiksniai, dėl to jo vertinimas gali būti vykdomas pasitelkiant įvairius rodiklius. Pavyzdžiui, tam tikri renginiai, periodiškai vystantys regione, ar esanti infrastruktūra, kaip dvarai, meno inkubatoriai, teikiantys tam tikras paslaugas, muziejai, pristatantys to regiono kultūros paveldą, restauruotos vertybės ar ekspozicijos pokyčiai formuoja savitą regiono kultūrinį lauką ir sudaro sąlygas jo identiteto plėtojimui. Taigi regiono identiteto formavimui turi įtakos infrastruktūra ir esančios vertybės. Kita vertus, vien infrastruktūra be žmogiškojo kapitalo indėlio tikėtinau neužtenkamas veiksnys kultūrinio identiteto plėtojimui.

Kiekvienas menininkas ar kūrėjas, jei jis gyvena ir kuria tam tikrame regione, jo kūryba ir raiška sudaro prielaidas tapti to regiono identiteto dalimi. Dėl to būtų tikslinga stebėti aktyvių meno kūrėjų bei kultūros veikėjų pokyčius regionuose. Atitinkami rodikliai, susiję su kūrėjų skaičiumi, buvo analizuoti šios ataskaitos 1 skyriuje. Būtų tikslinga stebėti, ar atsiranda daugiau aktyvių kūrėjų, unikalių paraiškų teikėjų regionuose, pradėjus įgyvendinti Tolygios kultūrinės raidos modelį.

Peržiūrint I ir II etapo metu įgyvendintus rezultatus ir priemones, lyginant produkto vertinimo kriterijų planuotas reikšmes su faktinėmis reikšmėmis išryškėjo keletas probleminių vietų. Žemiau pateikiami siūlymai produkto vertinimo kriterijų tobulinimui:

1. Dalyje produkto vertinimo kriterijų buvo numatytas bendras skaičius dviejų sričių projektų ar pan., dėl to nebuvo iki galo aišku, kokie siejami rezultatai kiekvienoje iš sričių, pvz.:
  - Vertinimo kriterijus: „Įgyvendintų projektų ir programų skaičius“. Iš jo lieka neaišku, kiek planuojama įgyvendinti programų ir kiek projektų. Rekomenduojama planuojamų programų ir projektų skaičių nurodyti atskirai.
  - Vertinimo kriterijus: „Profesionalaus meno vystymo ir sklaidos regionuose projektų ir edukacinių programų“. Lieka neaišku, kiek planuojama profesionalaus meno projektų, o kiek edukacinių programų.

2. Ne visais atvejais programos priemonių plane numatytas priemones atspindėjo suplanuoti uždavinių vertinimo kriterijai, pvz.:
  - I etapo metu planuota „1.3. Parengti rekomendacijas naujoviškos kultūros įstaigos pastato ir vidaus erdvių modernizavimui ir organizuoti jų pristatymus regionuose“. Uždavinio vertinimo kriterijuose tikėtinai būtų buvę naudinga nurodyti, kiek planuota suorganizuoti pristatymų.
  - Planuotos priemonės „3.3. Organizuoti mokymus kultūros įstaigų ir organizacijų vadovams bei specialistams apie privataus sektoriaus lėšų pritraukimo galimybes“ ar „1.6. Organizuoti mokymus, kaip vystyti savanorystę kultūros srityje, įtraukiant jaunimą, bedarbius, vyresnio amžiaus asmenis ir kitas socialines grupes į kultūrinę veiklą“. Tarp vertinimo kriterijų nebuvo numatyta kiek tokio tipo mokymų planuota suorganizuoti per priemonių plano įgyvendinimo laikotarpį.
3. II etape pasitaikė atvejų, kai vertinimo kriterijai buvo suplanuoti, o priemonių jiems pasiekti priemonių plane nebuvo, pvz.: pagal pirmąjį uždavinį buvo planuotas vertinimo kriterijus: įgyvendintų infrastruktūros plėtros projektų skaičius, o su tokių projektų įgyvendinimų priemonių nebuvo planuota; planuotas vertinimo kriterijus: sudarytų valstybės ir savivaldybių kultūrinio bendradarbiavimo sutarčių skaičius, tačiau priemonių, kurių vykdymas užtikrintų šio vertinimo pasiekimą lyg ir nebuvo suplanuota.

2.6. Programos II etapo vertinimo išvados

Apibendrinant I ir II etapo uždavinių ir priemonių planavimą ir įgyvendinimą, galima teigti, kad I ir II etapo metu didžioji dalis numatytų priemonių buvo sisteminės visos Lietuvos mastu, apėmė ne tik regionų plėtrai, bet ir visoms Lietuvos kultūros įstaigoms bei kultūros laukui aktualių klausimų nagrinėjimą ir įgyvendinimą. Dėl to Programos priemonės daugeliu atveju „išlipo“ iš Programos ribų. Šį teiginį galėtų pagrįsti planuotos priemonės, kurių įgyvendinimas tikėtinai galėjo daryti reikšmingą įtaką kultūros laukui ir jo veikėjams regionuose ir didžiuosiuose miestuose:

- Lietuvos mastu atlikti Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimai (2014 m. ir 2017 m.) sudarė galimybę stebėti gyventojų nuomonę apie kultūros paslaugų kokybę ir prieinamumą Lietuvoje bei atskirose socialinėse grupėse, tarp jų ir pagal gyvenviečių dydį pateikiamus duomenis, iš kurių tikėtina galima spręsti apie paslaugų prieinamumą mažesniuose miesteliuose ir kaimo vietovėse.

- Per LKT įgyvendintos programos, į kurias projektų finansavimui kreipėsi pareiškėjai ir iš regionų, ir iš didžiųjų miestų: Skaitmeninių kultūros objektų sklaidos programa, Atminties institucijos: kultūros vertybių restauravimo programa ir kt. programos.
- Sukurtas Lietuvos bibliotekininkų kvalifikacijos tobulinimo sistemos modelis.
- Buvo numatyta parengti Lietuvos kultūros centrų įstatymo naują redakciją, atlikti įstatymo straipsnių pakeitimus dėl vadovų kadencijų įvedimo, atestacijos diferencijavimo ir kt.; nustatyti savivaldybių kultūros centrų veiklos vertinimo kokybinius kriterijus; parengti Kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programų bendrųjų reikalavimų aprašą ir Kultūros darbuotojų kvalifikacijų aprašus (pateikiant kompetencijų sąrašus); atlikti naujų kultūros specialistų kompetencijų poreikio analizę ir parengti rekomendacijas. *Šie darbai per II etapą buvo pradėti, tačiau iki galo nepabaigti įgyvendinti arba nebuvo įgyvendinami.*

Atliekant programos I etapo apžvalgą ir II etapo metu numatytus ir įgyvendintus uždavinius, priemonės bei vertinimo kriterijus buvo atsižvelgiama į žemiau įvardintus klausimus:

- programos priemonių plano įgyvendinimo intensyvumą,
- atitiktį numatytiems vertinimo kriterijams,
- priemonių poveikį regionų kultūros raidai.

Programos priemonių plano įgyvendinimo intensyvumo vertinimas ir atitiktis numatytiems vertinimo kriterijams buvo detaliam nagrinėjami šios ataskaitos 1.1 dalyje (I etapas) ir 1.2 dalyje (II etapas). Apie I etapo įgyvendinimo rezultatus informaciją buvo sudėtingiau susisteminti, nes apie dalį priemonių nebuvo pateikta informacijos, dėl to tikėtina, kad jos buvo įgyvendintos dalinai arba neįgyvendintos. Informacija apie II etapo metu įgyvendintas priemones buvo pateikta pagal kiekvieną priemonių plano priemonę. Prie priemonių, kurios buvo neįgyvendintos, buvo įvardinta, kad lėšų nebuvo skirta, dėl to lengviau buvo įvertinti, kokia dalis priemonių buvo neįgyvendinta. Dar vienas aspektas, kuriuo pasižymėjo II etapo priemonių planas ir vertinimo kriterijai, kai pasitaikė atveju, kai pagal numatytus vertinimo kriterijus nebuvo suplanuota atitinkamų priemonių, pvz. planuotas vertinimo kriterijus: įgyvendintų infrastruktūros plėtros projektų skaičius, o su tokių projektų įgyvendinimų priemonių nebuvo planuota. Galimas atvejis, kad su šiuos vertinimo kriterijumi susijusios priemonės buvo įgyvendinamos per kitas Kultūros ministerijos ar savivaldybių programas. Dėl to sudėtinga įvertinti, ar šie vertinimo kriterijai buvo pasiekti.

Dar vienas iššūkis, kilęs vertinant II etapo rezultatus, buvo tai, jog pagal trečiąjį programos tikslą planuotos plačios ir ambicingos priemonės, pvz.: 1.1. priemonė: Finansuoti inovatyvius tarpdisciplininius, interaktyvius, eksperimentinius meno projektus, skatinančius vietinį turizmą ir

vietos ir regionų kultūrą, motyvuojančius įvairaus amžiaus žmones dalyvauti kultūroje. Informaciją, kiek panašaus tipo projektų buvo įgyvendinta buvo surenkama iš įvairių per LKT finansuotų programų, kurios būtų susiję su keliamais tikslais. Dėl to informacija apie jų įgyvendinimo mastą ir vertinimo kriterijų pasiekimą buvo įvertinta darant tam tikras prielaidas.

Per LKT finansuojamų programų poveikis kultūros laukui buvo nagrinėtas Regionų situacijos analizės dalyje. Šioje ataskaitoje buvo vertinama, kokia dalis projektų pareiškėjų pagal įvairaus pobūdžio projektus buvo iš regionų (pagal priemonių plano įgyvendinimo rezultatuose, pateiktuose LRKM, įvardintas programas, pvz. Edukacijos programą, pilietiškumo ir kt. programas), kiek regioniniai veikėjai aktyviai įsitraukė į įvairias iniciatyvas ir jų įgyvendinimą. Dalis programų, finansuotų per LKT, skyrė finansavimą ne tik regionams, bet ir didiesiems miestams. Taigi galima teigti, kad per LKT finansuotos programos skatino įvairias iniciatyvas ir regionuose, ir didžiuosiuose miestuose. Pagal III etape planuojamą Tolygios kultūrinės raidos modelį skiriamas finansavimas projektams tikėtinai turėtų būti orientuotas tik į regionus.

II etape iš 31 planuotos priemonės, pilnai įgyvendinta 16 priemonių. Nepabaigta įgyvendinti arba neįgyvendinta 13 priemonių, apie 2 priemonių įgyvendinimą trūko informacijos, nustatyti, ar jos įgyvendintos. Iš 21 vertinimo kriterijaus, 11 vertinimo kriterijų buvo įgyvendinta pilnai arba reikšmės viršytos, 2 vertinimo kriterijai neįgyvendinti, 8 vertinimo kriterijų įgyvendinti trūko informacijos. Daugiausia neįgyvendintų priemonių arba nepabaigtų įgyvendinti iniciatyvų buvo *susiję su teisės aktų rengimu ir derinimu bei tyrimų atlikimu*. Per laikotarpį buvo *planuoti įvairūs kultūros lauko tyrimai, analizės ar tam tikros informacijos susisteminimas, kurių įgyvendinimui galiausiai nebuvo skirta lėšų*:

- galimybių studija, kaip jaunuosius specialistus pritraukti į regionus;
- kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems, kitakalbiamis ir mobiliesiems įrenginiams tyrimas;
- tyrimas vaikų ir jaunimo edukacinei būklei regionuose vertinti¹⁸;
- Pietų Lietuvos regiono savivaldybių kultūros infrastruktūros ir kultūros įstaigų veiklos tyrimas¹⁸;
- naujų kultūros specialistų kompetencijos poreikio analizė ir rekomendacijų pateikimas;

---

¹⁸ Nors pagal LRKM pateiktą informaciją šiems tyrimams atlikti nebuvo skirta finansavimo, tačiau per kitas programas atlikti tyrimai dalinai atsakė į susijusius klausimus. Atlikti tyrimai: „Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių analizė ir įvertinimas“ (2016 m.) bei „Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos muziejuose būklės vertinimas ir rekomendacijos dėl jos gerinimo pateikimas“ (2017 m.).

- kultūros įstaigų regioninio žemėlapis sudarymas;
- kultūros renginių – švyturių žemėlapis sudarymas;
- tyrimas apie ekonominės ir kultūrinės veiklos regionuose sąveiką ir plėtros galimybes.

Šių tyrimų įgyvendinimo rezultatai galėjo daryti poveikį regionų kultūros laukui, jei būtų įgyvendintos pagal juos pateiktos rekomendacijos. Per II programos etapą rezultatai tikėtina dar nebūtų matomi net jei priemonės būtų ir įgyvendintos. Dalis II etape planuotų tyrimų būtų aktualūs kultūros laukui, siekiant įvertinti situaciją pagal tam tikras problemines sritis, pvz. kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo tam tikroms grupėms tyrimas galėtų atskleisti jų atnaujinimo mastą ir poreikius, kadangi tai sisteminis tyrimas, apimantis visos Lietuvos kultūros įstaigas, jis galėtų būti įgyvendinamas ir per kitas Kultūros ministerijos programas.

Kita dalis iki galo neįgyvendintų priemonių buvo susiję su teisės aktų rengimu ir derinimu: kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo koncepcijos dokumentai (neparengti, nepaskirtas atsakingas asmuo), LR Kultūros centrų įstatymo nauja redakcija, kurioje atnaujintos nuostatos dėl vadovų kadencijos, atestacijų (derinimo procese), kultūros centrų vertinimo kriterijai (rengimo etape). Jei šie dokumentai bus parengti, tikėtina jie darys teigiamą įtaką kultūros įstaigų veiklos rezultatams ir jų stebėsenai, ypač kultūros centrų, kurie išsidėstę gana tolygiai visuose Lietuvos regionuose.

Įvertinus tai, kad teisės aktai ir įvairūs tyrimai galėtų daryti poveikį kultūros laukui tik vėliau, tikėtina didžiausią įtaką II etape regionams darė priemonės, pagal kurias buvo įgyvendinamos programos, finansuojančios įvairius su projektus (daugiausiai per LKT, taip pat ir kitas institucijas). Tai atsispindėjo ir vertinimo kriterijuose – *vertinimo kriterijai, pagal kuriuos buvo numatyta pasiekti tam tikrų projektų skaičių per II etapo laikotarpį buvo pilnai įgyvendinti ir daugeliu atveju viršyti*, pvz.:

- buvo planuota finansuoti 270 kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančių ir kultūrinį pažinimą skatinančių projektų, bendras projektų skaičius, kurie būtų susiję su šiomis sritimis sudarė apie 1165 (detalesnė informacija 23 lentelėje 110 psl.);
- pagal pirmojo tikslo antrojo uždavinio priemonės planuota įgyvendinti 12 projektų ir programų. Per II etapą įgyvendinta regionuose registruoti pareiškėjai įgyvendino 17 skaitmenizacijos projektų ir 66 kultūros vertybių restauravimo projektų (detalesnė informacija 20 lentelėje 101 psl.).

Programoje buvo išskirti produkto ir rezultato kriterijai visiems programos įgyvendinimo etapams. Rezultato vertinimo kriterijai (tikslams) galėtų būti tobulinami. Kiekvienam programos tikslui buvo įvardinta po vieną vertinimo kriterijų, nors patys tikslai buvo platūs. Dažnai pagal vieną vertinimo kriterijų buvo planuota vertinti keletą sričių. Siekiant didesnio aiškumo ir geriau

atspindėti tikslų įgyvendinimo rezultatus ir poveikį tikslinėms grupėms 2.6.2 dalyje rekomenduota vienam strateginiam tikslui taikyti po kelis vertinimo kriterijus, kad pilnai jį atspindėti ir matyti pokyčius skirtingose srityse, pvz. atskirai stebėti paslaugų kokybės pokyčius ir paslaugų prieinamumo pokyčius regionuose. Vertinimo kriterijai buvo siūlomi pagal programos tiksluose įvardintus rezultatus, taip pat įvertinant realiai prieinamą statistiką.

IŠVADOS

Išplėstinės 1 skyriaus „Regionų situacijos analizė“ išvados pateiktos 1.5 poskyryje, kuriame taip pat pateiktos apibendrinančios išvalgos pagal kiekvieną regioną. 2 skyriaus „Programos II etapo vertinimas“ išvados pateiktos 1.6 poskyryje. Šioje dalyje pateikiamos svarbiausios išvados iš viso tyrimo:

1. Pagal atliktą regionų kultūros kintamųjų situacijos analizę galima matyti tendenciją, kad didžiuosiuose miestuose – Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje – kultūrinė veikla vyko ne tik didesniais mastais dėl šių miestų dydžio ir didesnio gyventojų skaičiaus, bet ir kultūrinių veiklų koncentracija buvo didesnė, t.y. daugiau kūrėjų ir kitų kultūros veiklų rodiklių teko vienam gyventojui. Vilniaus mieste aktyvių projektų paraiškų teikėjų (juridinių asmenų), tenkančių vienam gyventojui, buvo kelis ar net keliolika kartų daugiau nei kituose regionuose. Taip pat dideli netolygumai buvo pagal ne pelno organizacijų ir verslo įmonių, teikusių projektų paraiškas LKT, skaičių ir koncentraciją. Mažesniuose regionuose paraiškas projektams aktyviau teikė biudžetinės įstaigos.

2. Lietuvoje matomos kultūrinės veiklos klasterizacijos (telkimosi, koncentravimosi) tendencijos – stipriausia įvairių kultūros veikėjų koncentracija buvo Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje. Čia buvo aktyvios visos kultūros veiklų vertės grandinės dalys – telkėsi kūrėjai, kurie formavo kultūros veiklų pasiūlą, kultūros veiklos realizuotos vietinėje ir/ar užsienio rinkose, veikė daugiau platintojų (galerijų). Ypatingai stiprus susitelkimas buvo matomas Vilniaus mieste, mažesnis, bet matomas telkimasis buvo Kauno ir Klaipėdos miestuose.

3. Kultūros veiklų koncentracija padeda kūrėjams pasiekti geresnius veiklos rezultatus, čia lengviau prieinami resursai ar reikiamos kūrybai paslaugos bei daugiau kultūros veiklų realizacijos galimybių, didesnė lankytojų auditorija, kurie aplankydami vieną kultūros objektą taip pat gali užsukti ir į kitą šalia esantį. Jei yra kūrėjų koncentracija, aplinkui kuriasi kūrėjus palaikanti infrastruktūra – meno realizacijos vietos, tiekėjai. Jeigu prasideda kūrėjų telkimosi procesai, jie tampa save skatinantys, t.y. kuo daugiau koncentruojasi kultūros lauko veikėjų, tai skatina kurtis aptarnaujančias įmones, ir vėlgi tai didina regiono patrauklumą kūrėjams dėl vis gerėjančios aplinkos ir sąlygų kūrybos realizavimui.

4. Telkimosi tendencijas rodė stiprus koreliacinis ryšys tarp daugelio kultūros lauko ir ekonominių bei socialinių kintamųjų. Didžiuosiuose miestuose dėl didesnio aktyvių kūrėjų skaičiaus įgyvendinta daugiau kultūros ir meno projektų, finansuotų per LKT, kurie pritraukė santykinai daugiau tikslinių grupių lankytojų ir stipriau veikė įvairias socialines grupes.

Atitinkamai, mažiausiai aktyvių kūrėjų buvo Tauragės ir Marijampolės regionuose, čia įgyvendintų projektų vertė buvo viena mažiausių ir tuo pačiu santykinai mažiau įtraukta tikslinių grupių. Dėl to galima matyti užburto ratą – regionuose, kuriuose yra mažesnis verslumo lygis bei gyventojų pajamos, taip pat mažiau kultūros lauko veikėjų, jie įgyvendina santykinai mažiau kultūrinių iniciatyvų ir tai vėlgi mažiau prisideda prie regiono socialinio bei ekonominio vystymosi.

5. Be diferencijuoto požiūrio į atskirų regionų kultūrinio lauko vystymą bei aktyvesnio regioninių veikėjų įtraukimo į regionų kultūros lauko vystymo sprendimus, būtų sudėtinga išėiti iš šio užburto rato. Unifikuota įvairių kultūrinių veiklų skatinimo politika Lietuvoje tikėtinai nėra pakankama stipriai veikti mažiau ekonomiškai išsivysčiusių regionų kultūrinę aplinką. Tai paaiškina Tolygios kultūrinės raidos modelio poreikį, siekiant per tolygesnį kultūros ir meno projektų finansavimą ir įgyvendinimą veikti socialinius rodiklius regionuose, kuriuose yra mažesnis kultūrinių veiklų įgyvendinimo aktyvumas bei žemesnis pragyvenimo lygis.

6. Iš atliktos analizės galima matyti, kad kiekviename regione atsiranda keletas aktyvesnių kultūros lauko veikėjų, kurie dalyvauja paraiškų teikime, sugeba pritraukti didesnius lankytojų srautus. Taigi iniciatyvų atsiranda ir jų aktyvesnis skatinimas tikėtinai galėtų prisidėti prie atskirų regionų plėtojimo. Pagal mokslinius tyrimus rekomenduojama valdžios finansavimo pagalba palaikyti tam tikrą infrastruktūrą kultūros veikloms mažesniuose regionuose, kad ir nedideles erdves kūrėjams, kurios gali sukurti bent pradines sąlygas, norintiems įgyvendinti kultūros veiklas, ant kurių galėtų „užsikabinti“ kūrėjai. Tai įgyvendinta Lietuvoje per biudžetinių įstaigų tinklą, kai kuriuose regionuose atsiranda daugiau ir įvairesnių veikėjų, pavyzdžiui, Utenos regione.

7. Per 2015–2017 m. laikotarpį buvo matoma didelė didžiųjų miestų, ypač Vilniaus, įtaką kitų regionų kultūros laukui, nes dalis didžiųjų miestų projektų veiklas vykdė kituose regionuose. Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestuose 17–26% projektų, finansuotų per LKT, buvo įgyvendinta ir kituose regionuose, tai buvo pakankamai reikšmingas projektų skaičius. Tikėtina, kad dalis kultūros ir meno lauko veikėjų, veikiančių didžiuosiuose miestuose ir turinčių ryšių su mažesniais regionais gali būti linkę ten registruoti naujus juridinius asmenis ir per juos teikti paraiškas projektų įgyvendinimui pagal Tolygios kultūrinės raidos modelį.

8. Lyginant atskirus Lietuvos regionus galima matyti tendenciją, kad didžiųjų miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos m.) savivaldybės skyrė mažiau finansavimo kultūros, poilsio ir religijos sritims nei mažesnių regionų savivaldybės, vertinant išlaidas, tenkančias vienam gyventojui. Didžiuosiuose miestuose telkiasi daugiausiai kultūros ir(ar) meno kūrėjų, o savivaldybės finansavimas, tenkantis vienam gyventojui mažiausias Lietuvoje. Šį neatitikimą tikėtina kompensuoja didesnis finansavimas Vilniaus miesto kūrėjams iš LKT, taip pat Vilniaus bei

Kauno miestuose veikė nacionalinės institucijos, kurios buvo finansuojamos per LRKM, bei Vilniaus bei Kauno mieste gyventojų perkamoji galia buvo didesnė, dėl to patys gyventojai tikėtina aktyviau lankėsi kultūros ir(ar) meno renginiuose bei pirkė susijusias prekes ir paslaugas.

9. Investuojant į žemesnių pajamų regionus, kuriuose vyrauja žemesnis verslumo lygis, teigiamo kultūros veiklų poveikio regionuose galima būtų tikėtis daugiau per socialinius rodiklius nei ekonominius rodiklius. Jei tokiuose regionuose nebūtų finansuojama ar palaikoma kultūros veiklų infrastruktūra bei įvairios kultūrinės veiklos, rinkos sąlygomis tikėtina jos nevyktų arba vyktų minimaliai.

10. Programos I ir II etapo įgyvendinimo metu didžioji dalis numatytų priemonių buvo sisteminės visos Lietuvos mastu, apėmė ne tik regionų plėtrai, bet ir visoms Lietuvos kultūros įstaigoms bei kultūros laukui aktualių klausimų nagrinėjimą ir įgyvendinimą. Dėl to Programos priemonės daugeliu atveju „išlipo“ iš Programos ribų ir apėmė priemones, kurios darė poveikį ne tik regionams, bet ir didiesiems miestams. Dėl to galima teigti, kad buvo įgyvendintos sisteminės priemonės, tačiau nebuvo pakankamai specifinių priemonių, kurios atsižvelgtų į atskirų Lietuvos regionų kontekstą ir problematiką (išskyrus Pietryčių Lietuvos regioną).

11. Nuo 2018 m. pradėtas įgyvendinti Tolygios kultūrinės raidos modelis skyrėsi nuo I ir II etapo įgyvendinimo būtent šiuo požiūriu. Projektų finansavimo modelis tapo labiau orientuotas į atskirų regionų poreikių vertinimą ir diferencijuotą kultūros lauko juose vystymą. Tai įgyvendinta pakeitus finansuojamų projektų atrankos sistemą, kai projektus vertino kiekviename regione suformuotos regioninės kultūros tarybos. Per jas į sprendimų priėmimą įtraukti regionų kultūros lauko veikėjai, kurie tikėtina turėjo žinoti regioninę problematiką. Tai yra vienas iš esminių Tolygios kultūrinės raidos modelio privalumų ir skirtingumas nuo I ir II etapo – suteikta galimybė orientotis į atskirus regionus, atsižvelgti į jų specifiką bei įgalinant regionų veikėjus. Tai galima sieti su iš apačios į viršų (*angl.* bottom-up) požiūriu įgyvendinimu regionų kultūrinėje politikoje, kuris įvardintas, kaip rekomenduotinas Europos Tarybos išvadose dėl kultūros reikšmės regionų ir vietos vystymuisi (2010/C 135/05).

12. II etape iš 31 planuotos priemonės, pilnai įgyvendinta 16 priemonių. Nepabaigta įgyvendinti arba neįgyvendinta 13 priemonių, apie 2 priemonių įgyvendinimą trūko informacijos, nustatyti, ar jos įgyvendintos. Iš 21 vertinimo kriterijaus, 11 vertinimo kriterijų buvo įgyvendinta pilnai arba reikšmės viršytos, 2 vertinimo kriterijai neįgyvendinti, 8 vertinimo kriterijų įgyvendinti trūko informacijos. Daugiausia neįgyvendintų priemonių arba nepabaigtų įgyvendinti iniciatyvų buvo susiję su teisės aktų rengimu ir derinimu bei tyrimų atlikimu. Per laikotarpį buvo planuoti

įvairūs kultūros lauko tyrimai, analizės ar tam tikros informacijos susisteminimas, kurių įgyvendinimui galiausiai nebuvo skirta lėšų.

13. II etape įgyvendintų priemonių didžiausias poveikis matytas per LKT ir kitų institucijų programų įgyvendinimą, kuriose finansuoti įvairūs projektai. Teisės aktai ir tyrimai tikėtinai galėjo daryti poveikį kultūros laukui po tam tikro laiko, jei būtų pritaikytos jų rekomendacijos. Vertinimo kriterijai susiję su tam tikrų projektų skaičiumi, per II etapo laikotarpį buvo pilnai įgyvendinti ar daugeliu atveju viršyti. Pavyzdžiui, planuota finansuoti 270 kultūrinę ir socialinę atskirtį mažinančių ir kultūrinį pažinimą skatinančių projektų, finansuota 1165 panašaus pobūdžio projektų per įvairias programas; regionuose registruoti pareiškėjai įgyvendino 17 skaitmenizacijos ir 66 kultūros vertybių restauravimo projektų, kai buvo planuota 12. Pastebėtina, kad LKT perėmus vykdyti susijusias programas, II etape projektų mastas išaugo, lyginant su I etapu.

14. Per 2015–2017 m. nebuvo tik regionams skirtų programų, kuriose būtų finansuoti tik regionuose registruoti pareiškėjai. Visuose programose buvo projektus įgyvendino ir pareiškėjai iš didžiųjų miestų. Kai kurios programos pasižymėjo didesniu pareiškėjų iš regionų mastu: mėgėjų meno, atmintis institucijų: bendruomenėms skirtiems projektams, inovatyvių paslaugų kūrimui, kultūros vertybių restauravimui; skaitymo skatinimo iniciatyvoms; pilietiniam, tautiniam, lituanistiniam ugdymui ir atminties įprasminimui per valstybinės reikšmės renginius. Šiose programose pareiškėjai iš regionų pateikė 57–78% visų pateiktų paraiškų. Tai atitiko ir regionuose plačiai išsidėsčiusį susijusių institucijų (muziejų, bibliotekų, kultūros centrų) infrastruktūros tinklą. Regionų aktyvumas buvo mažesnis skaitmeninio ir tarptautinio bei tarpinstitucinio bendradarbiavimo iniciatyvose, nors to siekta per Programos tikslus. Projektų finansavimui per Skaitmeninių kultūros objektų skaidos ir Atminties institucijos: tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo programas iš regionų buvo pateikta 33% ir 31% paraiškų, finansuota – 36% ir 22% paraiškų. Dėl to būtų tikslinga skatinti aktyvesnį regionų dalyvavimą panašaus tipo iniciatyvose, ypač tarptautinio ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo srityje.

15. Programos rezultato vertinimo kriterijai (tikslams) galėtų būti tobulinami. Kiekvienam programos tikslui buvo įvardinta po vieną vertinimo kriterijų, nors patys tikslai buvo platūs. Dažnai pagal vieną vertinimo kriterijų buvo planuota vertinti keletą sričių. Siekiant didesnio aiškumo ir geriau atspindėti tikslų įgyvendinimo rezultatus ir poveikį tikslinėms grupėms rekomenduota vienam strateginiam tikslui taikyti po kelis vertinimo kriterijus, siekiant jį pilnai atspindėti ir matyti pokyčius skirtingose srityse, pvz. atskirai stebėti paslaugų kokybės pokyčius ir paslaugų prieinamumo pokyčius regionuose. Vertinimo kriterijai buvo siūlomi pagal programos tiksluose įvardintus rezultatus, taip pat įvertinant realiai prieinamą statistiką.

REKOMENDACIJOS TOLYGIOS KULTŪRINĖS RAIDOS MODELIOUI

Dėl Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimo savalaikiškumo:

1. Regionų kultūros plėtros programos įgyvendinimo etapai turėjo tokį nuoseklumą: pirmieji du etapai siekė įgyvendinti sisteminius kultūros laukui aktualius klausimus, o trečiuoju programos etapu pereita į atskirų regionų specifikos svarbą ir problematiką, iš apačios į viršų požiūrio platesnį įgyvendinimą Lietuvos kultūros politikoje. Remiantis atlikta kultūros lauko bei socialinių ir ekonominių kintamųjų analize bei nustatytais probleminėmis sritimis regionuose, susijusiomis su išteklių koncentravimusi, nepakankamu privačių iniciatyvų (NVO, verslo įmonių) regionuose mastais, galima teigti, kad Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimas yra savalaikis politikos instrumentas kylantiems regionų raidos iššūkiams spręsti, įgalinantis vietos veikėjus aktyviau dalyvauti sprendimų priėmimo bei prisidėti prie kiekvieno regiono specifinių iššūkių sprendimo.

Dėl tolimesnės regionų vystymosi stebėsenos:

2. Tolygios kultūrinės raidos modelis įgyvendinamas atskiruose regionuose, dėl to būtų tikslinga rezultatų vertinimo kriterijus stebėti ne tik bendrai Lietuvos mastu, tačiau įgyvendinti stebėseną pagal kiekvieną Lietuvos regioną. Tokiu būdu būtų galimybė stebėti, kaip kiekvienas regionas prisideda prie kultūros lauko pokyčių bendrai Lietuvoje bei kokios tendencijos išryškėja kiekviename regione. Tyrimo ataskaitoje (1.7.1 poskyryje) pasiūlyti vertinimo kriterijai tikėtina galėtų būti apskaičiuoti ir vertinami ne tik bendrai regioniniu mastu, bet ir atskirų regionų atžvilgiu.

3. Kadangi nemažai vertinimo kriterijų remiasi LRKM užsakymu atliekamu kultūros paslaugų prieinamumo tyrimu, kuriame nebuvo atskiru pjūviu analizuojami atskirų regionų duomenys. Kadangi į apklausą buvo įtraukti respondentai iš visų Lietuvos apskričių, tikėtina, kad būtų galimybė apibendrinti rezultatus ir pagal atskirus regionus. Siekiant turėti duomenis palyginimui iš ankstesnių laikotarpių (2014 m. ir 2017 m.) tikėtina galima būtų suvesti reikiamus rodiklius pagal „žalius“ ataskaitos duomenis (jei .xls ar kitu panašiu formatu tyrimo vykdytojai pateikė informaciją LRKM). Ateityje atliekant analogišką perkant paslaugą techninėje specifikacijos numatyti poreikį apibendrinti svarbiausius tyrimo rodiklius pagal atskirus Lietuvos regionus, į tai atsižvelgti formuojant tyrimo imtį.

4. Tolygios kultūrinės raidos apraše (patvirtinto Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2018 m. birželio mėn. 13 d. įsakymu) nustatyti trys tikslai: skatinti kūrybinių raiškų įvairovę, stiprinti vietos kultūrinį identitetą bei skatinti bendradarbiavimą. Tolygios kultūrinės raidos tikslų

įgyvendinimo stebėsenai rekomenduojama numatyti rodiklius. Jie dalinai galėtų atitikti Regionų kultūros plėtros 2012–2020 m. programos tikslams siekti numatytus rodiklius:

- Kūrybinių raiškų įvairovę būtų tikslinga stebėti pagal gyventojų įtraukimo į kultūrinę veiklą rodiklius (padidėjusią gyventojų, dalyvaujančių kultūrinėje veikloje, dalį; regionuose įgyvendintų projektų dalį, kuriuose įtrauktos socialinės rizikos grupės), darant prielaidą, kad didesnė kultūrinių raiškų įvairovė tikėtina įtraukia didesnę ratą gyventojų bei įvairesnes socialines grupes. Tai pat kūrybinių raiškų įvairovę galėtų atskleisti įvairesnių projektų pareiškėjų dalyvavimas konkursuose – privačių iniciatyvų pagrindu veikiančių organizacijų (nepelno siekiančių nevyriausybinų organizacijų ir verslo įmonių) paraiškų projektams, dalis nuo visų pareiškėjų.
- Bendradarbiavimo skatinimas siejosi su Programos tikslu „Skatinti tarptautinį, tarpregioninį, tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai“. Jo įgyvendinimo vertinimui tikslinga naudoti rodiklį – regionų įgyvendinamų projektų, kuriuose būtų įgyvendintas tarptautinis, tarpregioninis ir(ar) tarpinstitucinis bendradarbiavimas, dalis.
- Kultūrinio identiteto pokyčių vertinimui bene sudėtingiausia įvardinti vieną kiekybinį rodiklį. Vietos kultūrinį identitetą gali formuoti įvairūs veiksniai, dėl to jo vertinimas gali būti vykdomas pasitelkiant įvairius rodiklius. Pavyzdžiui, tam tikri renginiai, periodiškai vystantys regione, ar esanti infrastruktūra, kaip dvarai, meno inkubatoriai, teikiantys tam tikras paslaugas, muziejai, pristatantys to regiono kultūros paveldą, restauruotos vertybės ar ekspozicijos pokyčiai formuoja savitą regiono kultūrinį lauką ir sudaro sąlygas jo identiteto plėtojimui. Taigi regiono identiteto formavimui turi įtakos infrastruktūra. Kita vertus, vien infrastruktūra be žmogiškojo kapitalo indėlio tikėtina neužtenkamas veiksnys kultūrinio identiteto plėtojimui. Kiekvienas menininkas ar kūrėjas, jei jis gyvena ir kuria tam tikrame regione, jo kūryba ir raiška sudaro prielaidas tapti to regiono identiteto dalimi. Dėl to būtų tikslinga stebėti aktyvių meno kūrėjų bei kultūros veikėjų pokyčius regionuose. Atitinkami rodikliai, susiję su kūrėjų skaičiumi, buvo analizuoti šios ataskaitos 1 skyriuje. Būtų tikslinga stebėti, ar atsiranda daugiau aktyvių kūrėjų, unikalių paraiškų teikėjų regionuose, pradėjus įgyvendinti Tolygios kultūrinės raidos modelį.

Dėl kultūrinių veiklų prioritetų regionuose:

5. Visi trys Programos tikslai siekia reikšmingų pokyčių regionuose. Vertinant pagal programos II etape numatytas ir įgyvendintas priemones bei siektus tikslus, kaip vieną iš

ambicingiausių tikslų regioniniu mastu būtų galima įvardinti trečiąjį. Pagal šį tikslą buvo siekiama skatinti tarptautinį, tarpinstitucinį, tarpregioninį bendradarbiavimą, sudarant sąlygas panaudoti kultūros procesus šalies ekonominei ir socialinei pažangai. Šis tikslas turėjo daug sąsajų su kitais programos tikslais ir uždaviniais. Jo įgyvendinimas galėtų būti horizontalaus pobūdžio – integruotas į įvairius projektus, finansuojamus per LKT: į projektų įgyvendinimą įtraukiant daugiau užsienio ir(ar) Lietuvos partnerių, suteikiant tarpdiscipliškumo ar tarptautiškumo ar įgyvendinant pažangias iniciatyvas. Pagal regionų situacijos analizę buvo matoma, kad regionai ženkliai mažiau įgyvendino projektų veiklų užsienyje (finansuotų per LKT 2015–2017 m.).

6. Taip pat galima pastebėti, kad šis programos tikslas aktualus ne tik regionams, bet ir didiesiems miestams, nes siekiant pažangos svarbu gebėti įgyvendinti inovatyvius sprendimus, kurti aukštos pridėtinės vertės produktus, dalyvauti tarptautiniuose tinkluose, taip didinti vietinio meno ir kultūros prestižą ir pripažinimą tarptautiniu mastu. Tarptautinis pripažinimas ir prestižas dažniausiai siejamas su galimybe realizuoti kultūros ir(ar) meno produktus ir paslaugas tikėtina didesne kaina, o tai veda prie aukštos pridėtinės vertės kūrimo. Be užsienio ar kitų Lietuvos institucijų pripažinimo, kuris gali būti pasiektas per bendradarbiavimo iniciatyvas, sudėtinga to tikėtis. Tolygios kultūrinės raidos modelyje į bendradarbiavimo svarbą buvo atsižvelgta. Vienas iš tikslų, kuris galėtų būti pasirinktas ir numatytas pagal modelį planuojamuose finansuoti projektuose, – bendradarbiavimo skatinimas.

7. Žvelgiant iš skaitmenizacijos amžiaus perspektyvos labai svarbu regionus įtraukti į naujų paslaugų ir produktų kūrimą ir pritaikymą regionuose, elektroninės erdvės galimybių išnaudojimą, siekiant sudominti vietos gyventojus ir turistus lankytis kultūros ir meno renginiuose bei objektuose. Tai turėtų išlikti vienu iš svarbiausių III etapo prioritetų. Besikeičiantis šiuolaikinio vartotojo portretas reikalauja naujai pažvelgti į kultūros paslaugas ir ieškoti jų teikimo galimybių naujomis interaktyviomis formomis. Šis poreikis buvo akcentuojamas per įvairius kultūros lauko tyrimus, atliktus per paskutinius metus.

8. Regionuose tikslinga ieškoti galimybių informacines ir ryšių technologijas panaudoti ne tik per atminties institucijas, kas buvo vykdoma 2014–2018 m. periodu. Pagal įgyvendintų projektų statistiką regionai taip pat, kaip ir didieji miestai, įsitraukė į skaitmeninimo iniciatyvas bei naujų ir inovatyvių paslaugų kūrimą pagrinde per atminties institucijas. Pagal regionų infrastruktūros analizę, regionuose veikė plačiai išdėstytas kultūros centrų tinklas. Dėl to tikslinga ieškoti galimybių, kaip šio tipo institucijas įtraukti į naujas bei modernias iniciatyvas ir jų įgyvendinimą, panaudoti išmanius įrenginius bei socialinius tinklus informacijos kultūros centruose vykstančių renginių sklaidai ir tikslinio vartotojo sudominimui, vykdyti renginių transliacijas ar taikyti kitas

formas, kurios būtų įdomios jaunimui. Tą gali būti sudėtinga įgyvendinti be jaunų asmenų, išmanančių technologijas įsitraukimo kuriant naujas kultūros įstaigų koncepcijas ir vystant bendravimo su jaunesne vartotojų auditorija formas.

9. Poreikis aktyviau išnaudoti regionų kultūros įstaigoms socialinius tinklus, kurti efektyvias įtraukimo į dalyvavimą kultūroje priemones – kultūros turinio, kultūros įstaigų ir institucijų paskyras socialiniuose tinkluose, buvo įvardintas ir „Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis“ (2017) tyrimo rekomendacijose. Naujų technologijų naudojimo, skaitmenizavimo svarba bei poreikis keisti kultūros įstaigų paslaugų teikimo būdus, taikant modernias technologijas, nurodytas daugelyje per paskutinius metus atliktų kultūros lauko tyrimų, kurie buvo susiję su gyventojų įsitraukimu į kultūrinę veiklą: *vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos muziejuose, Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių, Lietuvos regionų savivaldybių kultūros įstaigų veiklos inovatyvumo vertinimo, inovatyvių paslaugų, skaitmeninių bibliotekų veiklos tobulinimui ir pritraukimui, tyrimai.*

10. II etape buvo finansuota kultūros ir meno sklaida regionuose per atminties institucijas (pagrindė muziejus ir bibliotekas). Šių institucijų infrastruktūra yra gana tolygiai išsidėsčiusi visoje Lietuvoje ir visuose regionuose, dėl to tikslinga ir toliau įgyvendinti profesionalaus meno sklaidos priemones, skatinti kūrėjus naudoti esamas tradicines ir netradicines erdves renginiams, plėtoti kultūros renginių ir programų mobilumą. Kultūros ir meno sklaidos programos mastai santykinai nebuvo dideli per II programos etapą lyginant su kitų programų įgyvendinimo mastais regionuose (įgyvendinti 38 projektai), tačiau tikėtina turi potencialo plėtojimuisi, nes regionuose esanti ir palaikoma infrastruktūra sudaro galimybes profesionalaus meno sklaidai.

11. Kultūros įstaigų tinklo pertvarka ir modernizavimas (įvardintas Programos pirmojo tikslo pirmajame uždavinyje) turėtų orientuotis į tai, kaip modernizuoti erdves ir infrastruktūrą, kad ji būtų patraukli XXI amžiaus kūrėjui. Moderni infrastruktūra, kaip pavyzdžiui, Nidos meno kolonija ar Anykščių meno inkubatorius, turi potencialo pritraukti jaunus kūrėjus į regionus.

12. Ne kiekvienas miestelis turi galimybes išlaikyti ir finansuoti plačią kultūros veiklą infrastruktūrą, kuri reikiama kūrybinėms klasteriams – centrams formuotis. Mažesniuose regionuose svarbu ieškoti savitų būdų kultūrinės veiklos plėtojimui. Pagal projektų finansavimo per LKT statistiką matoma, kad kiekviename regione atsiranda keletas aktyvesnių kultūros lauko veikėjų, kurie dalyvauja paraiškų teikime ir sugeba pritraukti didesnius lankytojų srautus jau su esančia infrastruktūra ir sąlygomis. Taigi svarbu skirti dėmesio įvairių kūrybinių iniciatyvų skatinimui ir finansavimui regionuose.

13. Kiekviename regione gana tolygiai yra išsidėstę kultūros centrai, kuriuose yra parodų salės, salės, tam tikros erdvės, kurias galima pritaikyti kūrybai, bibliotekos, veikia muziejai, taip pat veikia kūrėjų rezidencijos, renovuotos dvaro sodybos, kai kuriuose regionuose atidaryti meno inkubatoriai, per kuriuos tikėtina galima pritraukti kultūros ir(ar) meno kūrėjus. Šie kultūrinės veiklos infrastruktūros elementai formuoja kultūros veiklų infrastruktūrą, per kurią galima aktyviau skatinti kultūros veiklas ir jų įvairovę mažesniuose regionuose, ieškoti naujų inovatyvių esamos infrastruktūros pritaikymo būdų.

14. Tikslinga prioritetai skirti projektų įgyvendinimui, kurie galėtų užtikrinti išliekančią poveikį regiono raidai ateityje po projekto įgyvendinimo pabaigos. Tai yra didelis iššūkis – užtikrinti ne tik trumpalaikį poveikį, bet ir bandyti siekti, kad kultūros lankytojų skaičius išliktų ir po projektų vykdymo pabaigos. Ne visais atvejais kultūros projektų finansavimo poveikis regionų ekonomikos rodikliams būna ilgalaikis, tai vėlgi priklauso nuo regionų veikėjų aktyvumo, kaip regiono įmonės bei kūrėjai toliau sugeba pasinaudoti gautais projektų rezultatais bei išvelgti papildomas galimybes pritraukti lankytojus ar iš to uždirbti ateityje. Ilgalaikis poveikis gali pasireikšti ne tik per išliekančius lankytojų srautus pasibaigus projektui, tačiau taip pat per regiono žmogiškojo kapitalo – kūrėjų, menininkų – įgytą patirtį bei sukauptas žinias ir gebėjimus įgyvendinant projektą, kurie galėtų padėti prie sėkmingo iniciatyvų vystymo regionuose ateityje. Ypatingai jaunųjų kūrėjų, neturinčių plačios projektų įgyvendinimo patirties, įtraukimas į projektus turėtų skatinti kūrybinio kapitalo regionuose plėtojimą.

15. Tyrime išsiryškino problematika, kad gana didelė dalis Pietryčių Lietuvos moksleivių nėra linkę domėtis kultūriniais būreliais, net jei jie būtų nemokami ir laisvai prieinami, apie trečdalis nėra patenkinti kultūrinėmis veiklomis regione. Moksleiviai, kurie nedalyvauja kultūrinėse veiklose, tikėtina nepakankamai ugdo kūrybinius gebėjimus, kurie įvardinami, kaip vieni svarbiausių šiuolaikinėje visuomenėje. Vaikų ir jaunimo sudominimo kultūrinėmis veiklomis problematika gali būti aktuali ir kitiems Lietuvos regionams. Visgi Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių analizės tyrime (2016) pastebėta, kad dalis moksleivių noriai dalyvauja dainų šventėse, džiaugiasi įgyta patirtimi vykstant į Vilnių dalyvauti šventėje. Dėl to svarbu regionuose įgyvendinti projektus, kurie skatintų vaikų ir jaunimo įsitraukimą į kultūrinės veiklas, taip pat plėstų vaikų ir jaunimo akiratį per bendras iniciatyvas su kitų regionų ar užsienyje esančiomis institucijomis bei bendruomenėmis.

16. Iš didžiųjų miestų – Kauno ir Klaipėdos miestuose vis dar svarbu plėtoti privačias iniciatyvas, nes pagal tyrimo rezultatus pastebėta, kad nevyriausybinė organizacijų bei verslo įmonių, teikusių paraiškas projektų finansavimui per LKT, skaičius, tenkantis vienam gyventojui

vis dar ženkliai atsilieka nuo Vilniaus miesto rodiklių. Tai aktualu ir kitiems mažesniems regionams, taip pat Panevėžio ir Šiaulių miestams. Panevėžio ir Šiaulių apskritys pasižymėjo aktyviomis biudžetinėmis įstaigomis, kurios aktyviai dalyvavo teikiant projektų paraiškas per LKT. Visgi būtų siektinas platesnis privačių iniciatyvų mastas arba galimas aktyvesnis biudžetinių institucijų bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis ir/ar verslo įmonėmis.

17. Utenos regione buvo matomas aktyvus NVO sektorius. Tikslinga svarstyti galimybę atlikti Utenos regione veikiančių NVO organizacijų veiklos tyrimą, siekiant išsiaiškinti, kokie veiksniai lemia šio regiono nevyriausybinių sektoriaus aktyvumą kultūrinėse veiklose, ir taikyti šio tyrimo rekomendacijas (Utenos regiono patirtį) kituose regionuose, kuriuose veikia mažiau nevyriausybinių ne pelno siekiančių organizacijų.

18. Marijampolės ir Tauragės regionų muziejuose buvo įsigyta mažiausiai kilnojamų kultūros vertybių. Mažiausiai muziejų lankytojų buvo Marijampolės ir Tauragės apskrityse, Marijampolės apskrityje muziejų lankytojų skaičius sumažėjo apie 2%. Tai galėjo lemti tai, kad Marijampolės ir Tauragės apskrityse skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu buvo sukurta mažiausiai produktų. Dėl svarbu ieškoti galimybių pritraukti daugiau lankytojų į regione esančius muziejus, didinti jų patrauklumą, plėsti kultūrinių veiklų spektrą.

19. Vilniaus m. sukuriamų naujų produktų, el. paslaugų ir paslaugų dalis siekė 72–94% nuo visų sukuriamų naujų produktų Lietuvoje. Ypatingai daug sukurta el. produktų skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu – 94% visų sukurtų el. produktų Lietuvoje. Kadangi šios priemonės yra susiję su kultūros paslaugų patrauklumo šiuolaikiniam vartotojui didinimu, tikslinga būtų regionuose aktyviau įgyvendinti susijusias iniciatyvas.

20. Tauragės ir Alytaus regionuose vyko projektai, kurie pritraukė profesionalaus meno lankytojų, tačiau nebuvo bent vieno projekto, kaip kituose regionuose, kuris pritrauktų išskirtinai didelius profesionalaus meno lankytojų srautus. Bent vieno didesnio profesionalaus meno renginio organizavimas gali iš esmės pagerinti profesionalaus meno sklaidos situaciją. Dėl to tikslinga šiuose regionuose finansuoti iniciatyvas, kurios galėtų ateityje išaugti į didesnio masto profesionalaus meno renginius.

21. Nors Telšių regione veikė aukštojo mokslo institucija, taip pat veikia Telšių meno inkubatorius, tačiau kultūros ir meno kūrėjų fizinių ir juridinių asmenų koncentracija regione nebuvo didelė. Pagal valstybinės mokesčių inspekcijos duomenis visai nebuvo registruotų jaunų meno kūrėjų (paramos gavėjų) iki 35 metų, taip pat čia pusę visų kūrėjų sudarė vyresni asmenys (nuo 65 m.). Paraiškas stipendijoms per LKT gauti 2014-2018 m. teikė 30 meno ir(ar) kultūros

kūrėjų. Šie skaičiai viršijo tik Tauragės ir Marijampolės regionus. Tikėtina, kad studentai, atvykę iš kitų miestų studijuoti į Telšius, nebūtinai persiregistruoja gyvenamą vietą, o baigę studijas nebūtinai pasilieka gyventi Telšių regione. Dėl to, jei regione būtų įgyvendinama daugiau projektų, kuriuose būtų įtraukiami jaunieji kūrėjai ar VDA studentai, tai galėtų sudaryti didesnes prielaidas jauniems kūrėjams pasilikti kurti Telšių regione.

Dėl II etape pradėtų priemonių įgyvendinimo užbaigimo:

22. Dalis sisteminių klausimų, kurie buvo planuoti II Programos etape ir tikėtina yra svarbūs kultūros laukui regionuose, liko iki galo neišspręsti. Dėl to aktualu pabaigti įgyvendinti šias pradėtas programos priemones:

- pabaigti derinti Lietuvos kultūros centrų įstatymo naują redakciją, atlikti įstatymo straipsnių pakeitimus dėl vadovų kadencijų įvedimo, atestacijos diferencijavimo ir kt.;
- nustatyti ir patvirtinti savivaldybių kultūros centrų veiklos vertinimo kokybinius kriterijus;
- parengti ir patvirtinti kultūros darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo programų bendrųjų reikalavimų aprašą ir kultūros darbuotojų kvalifikacijų aprašus (pateikiant kompetencijų sąrašus);
- atlikti naujų kultūros specialistų kompetencijų poreikio analizę ir parengti rekomendacijas.

23. Siūloma vykdyti II etape planuotus, bet galiausiai neįgyvendintus tyrimus, nes jų nagrinėjimo problematika išliko aktuali regioniniu aspektu. Tai pat kitus tyrimus, kurie nebuvo planuoti II etape:

- Galimybių studiją, kaip jaunuosius specialistus pritraukti dirbti regionuose veikiančiose kultūros įstaigose (planuota II etape). Taip pat būtų aktualu nagrinėti, kokių veiksmų plėtojimas regionuose padėtų pritraukti daugiau meno kūrėjų kurti ir įgyvendinti savo iniciatyvas regionuose, NVO, privačių įmonių ar individualių meno kūrėjų formatu.
- Kultūros įstaigų interneto svetainių pritaikymo neįgaliesiems, kitakalbiamis vartotojams bei mobiliesiems įrenginiams tyrimas (planuota II etape). Kadangi pagal įvairius tyrimus yra nustatytas augantis poreikis orientuotis į šiuolaikinius vartotojus, kuriuos yra galimybė pasiekti per informacines ir komunikacijos technologijas.
- Pietryčių Lietuvos regiono savivaldybių kultūros infrastruktūros ir kultūros įstaigų veiklos analizė (planuota II etape). Tyrimas buvo atliktas per mokyklų ir moksleivių prizmę. Tikslinga būtų iširti ir kitas regiono kultūros įstaigas.

- Atliktas Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių tyrimas (2016 m.) atskleidė įvairias problemas, susijusias su vaikų ir jaunimo įsitraukimu į kultūrinės veiklas regione, domėjimąsi kultūrinėmis veiklomis, moksleivių literatūros žinojimą bei kitus aspektus. Dėl to būtų tikslinga įgyvendinti panašaus pobūdžio kiekvieno regiono vaikų ir jaunimo įsitraukimo į kultūrinės veiklas tyrimą, kuris galėtų atskleisti vaikų ir jaunimo domėjimosi kultūrinėmis veiklomis ir dalyvavimo įvairiuose būreliuose mastą bei nedalyvavimo kultūrinėse veiklose priežastis, vertintų pilietiškumą bei kitus socialinio kapitalo matmenis. Tyrimą tikslinga būtų atlikti skirtingo amžiaus moksleivių grupėse (pradinukų, pagrindinės mokyklos ir gimnazijos moksleivių), siekiant įvertinti jų įsitraukimą į kultūrinės bei meno veiklas, kylančias problemas. Tyrimo formatas galėtų būti panašus į Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimą, norint identifikuoti tam tikras problemas jaunesnio amžiaus gyventojų grupėje.

Dėl regionų pasirinkimo Tolygios kultūrinės raidos modelyje:

24. Remiantis regionų situacijos analizės išvalgomis siūloma Tolygios kultūrinės raidos modelį įgyvendinti Lietuvos regionuose, eliminuojant Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos miestų savivaldybes. Šiose teritorijose kultūrinė veikla tikėtina turi potencialą vystytis esamų kultūros politikos priemonių kontekste. Didžiųjų miestų regionuose koncentruota daugiausiai infrastruktūros, veikia aktyvūs kultūros lauko veikėjai, aukštojo mokslo institucijos, įvairūs projektų pareiškėjai, taip pat nemažai veiklų įgyvendinama privačių iniciatyvų pagrindu. Kituose regionuose kultūrinių išteklių sutelkta mažiau, nebuvo matoma natūralių save skatinančių klasterizacijos procesų, dėl to, siekiant tolygios regionų raidos, tikslinga eliminuoti tris didžiuosius miestus iš Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimo. Rekomenduojama regionų pasirinkimą modelyje peržiūrėti po 3 metų, kai bus galima įvertinti Tolygios kultūrinės raidos modelio įgyvendinimo rezultatus.

INFORMACIJOS ŠALTINIAI

- Dilertas, G., Kaminskas, E. (2017). Meno inkubatorių ekosistema Lietuvoje. Esamos situacijos analizė. Prieiga per internetą: <http://kurkl.lt/wp-content/uploads/2017/04/Esamos-situacijos-analize%CC%87-final.pdf>
- Europos Taryba (2010). Tarybos išvados dėl kultūros reikšmės regionų ir vietos vystymuisi (Briuselis, 2010 m. gegužės 10 d., 2010/C 135/05).
- ES tarybos generalinio sekretoriato parengtos Tarybos išvados dėl kultūros valdysenos (Briuselis, 2012 m. lapkričio 9 d., dokumento Nr. 15849/12, CULT 142).
- Europos Taryba (2016). Europos Tarybos kultūros keliai. Prieiga per internetą: <https://rm.coe.int/16806f57b0>
- Europos Sąjungos Tarybos generalinis sekretoriatas (2012). Tarybos išvados dėl kultūros valdymo, pranešimas. Prieiga per internetą: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=LT&f=ST%2015849%202012%20INIT>
- Government of Western Australia (2012). Cultural infrastructure directions. Department of Culture and Arts. Prieiga per internetą: <http://www.dca.wa.gov.au/DevelopingArtsandCulture/culturalinfrastructure/cultural-infrastructure-directions/>
- Kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacija. Meno inkubatoriai kviečia į laisvas vietas. Prieiga per internetą: <http://www.creativeindustries.lt/lt/naujienos/53/>
- Kultūros vertybių registras (2018). Lietuvos kultūros paveldo objektų žemėlapis. Nekilnojamos kultūros vertybės. Prieiga per internetą: <https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>
- Lietuvos dvarų ir pilių asociacija (2018). Projektai. Visit Baltic manors. Prieiga per internetą: <http://www.dvarai.lt/index.php?travel-campaign-explore-baltic-manors-1>
- Lietuvos kino centras (2018). 2018 m. filmų rodymo ataskaitos. Prieiga per internetą: <http://www.lkc.lt/paslaugos/statistiniu-duomenu-ataskaitos/2018-m-ataskaitos/>
- Lietuvos kultūros politikos institutas (2016). Pietryčių Lietuvos moksleivių kultūros poreikių analizė ir įvertinimas. Tyrimo ataskaita. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostyrimai.lt/metai/2016-metai/pietryciu-lietuvos-moksleiviu-kulturos-poreikiu-analize-ir-ivertinimas/>
- Lietuvos kultūros taryba (2018). Kvote apskritims nustatymo tvarkos aprašas, nutarimas 2018 m. liepos 20 d. Nr. 4LKT-11(1.3 E). Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/33156dd08f7811e8aa33fe8f0fea665f?jfwid=q8i88lp51>
- Lietuvos kultūros taryba (2016). 2016 m. veiklos ataskaita. Bendrieji duomenys. Prieiga per internetą: <https://www.ltkt.lt/apie-ltkt/2016-m-ataskaita>
- Lietuvos kultūros taryba. Stipendijos kultūros ir meno kūrėjams. Prieiga per internetą: <https://www.ltkt.lt/?psl=stipendijos&do=konkursai&step=view&id=255>
- Lietuvos menininkų asociacija (2018). Rezidencijos Lietuvoje. Prieiga per internetą: <http://www.lmka.lt/duomenu-bazes/rezidencijos/>
- Lietuvos muziejų asociacija (2017). Vaikų ir jaunimo kultūrinės edukacijos Lietuvos muziejuose būklės vertinimas ir rekomendacijos dėl jos gerinimo pateikimas. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostyrimai.lt/metai/2017-metai/vaiku-ir-jaunimo-kulturines-edukacijos-lietuvos-muziejuose-bukles-vertinimas-ir-rekomendacijos-del-jos-gerinimo-pateikimas/>
- Lietuvos muzikos ir teatro akademija. Klaipėdos fakultetas. Prieiga per internetą: <http://lmta.lt/lt/fakultetas/klaipedos-fakultetas/>

Lietuvos nacionalinis kultūros centras. 2017 m. kultūros centrų ir jų filialų, skyrių, padalinių metinės veiklos ataskaitos. Prieiga per internetą: <http://www.lnkc.lt/go.php/lit/Kulturos-centru-informacija/359>

Lietuvos nacionalinis kultūros centras. Kultūros centrai Lietuvoje (sąrašas). Prieiga per internetą: <https://www.lnkc.lt/go.php/lit/Kulturos-centrai/30>

Lietuvos nacionalinis kultūros centras. Kultūros centrų, jų padalinių ir kitų darinių tinklas, 2017 m. Prieiga per internetą: <http://www.lnkc.lt/go.php/lit/Kulturos-centru-informacija/359>

LR kultūros ministro įsakymas (2011). Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programa, 2011 m. spalio 19 d. įsakymas Nr. ĮV-639. Galiojanti suvestinė redakcija: 2015-06-16. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.409806/gydaRWjcnl>

LR Kultūros ministro įsakymas (2013). Įsakymas dėl Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių 2014 metais. 2013 m. lapkričio 18 d. Nr. ĮV-771. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CC8348622A49>

LR Kultūros ministro įsakymas (2014). Dėl Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairių patvirtinimo, 2014 m. spalio 16 d. Nr. ĮV-714. Prieiga per internetą: <https://www.ltkt.lt/dokumentai/kulturos-remimo-fondo-lesomis-finansuojamu-projektu-teikimo-gaires-e68.pdf>

LR kultūros ministro 2017 m. rugpjūčio 1 d. įsakymo Nr. ĮV-885 redakcija. Stipendijų kultūros ar meno kūrėjams skyrimo tvarkos aprašas. Prieiga per internetą: <https://www.ltkt.lt/stipendijos/tvarkos-aprasas>

LR kultūros ministro įsakymas (2018). Tolygios kultūrinės raidos įgyvendinimo regionuose tvarkos aprašas, 2018 m. birželio 13 d. Nr. ĮV-488. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b428e8506f4011e89bb0cb50d0500eab?jfwid=q8i88lp51>

LR kultūros ministerija (2018). Bendroji 2017 m. bibliotekų ataskaita. Prieiga per internetą: <https://www.lnb.lt/paslaugos/bibliotekoms/lietuvos-biblioteku-statistika/biblioteku-statistiniai-duomenys>

LR kultūros ministerija (2018). Lietuvos bibliotekų tinklas. Prieiga per internetą: <http://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/bibliotekos>

LR kultūros ministerija (2018). Muziejų ir galerijų tinklas. Prieiga per internetą: <http://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/muziejai-ir-galerijos>

LR kultūros ministerija (2018). Vizualieji menai. Prieiga per internetą: <http://lrkm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/vizualieji-menai>

LR Seimas (2000). LR regioninės plėtros įstatymas, 2000 m. liepos 20 d., Nr. VIII-1889, suvestinė redakcija nuo 2017-10-01, Valstybės žinios, 2000-08-04, Nr. 66-1987.

LR Seimas (1994). LR Vietos savivaldos įstatymas. Nauja įstatymo redakcija nuo 2019-01-02. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/VSFscHQmfx>

LR Seimas (2018). VVSK pristatyti Lietuvos regioninės politikos Baltosios knygos įgyvendinimo dokumentų projektai. Prieiga per internetą: https://www.lrs.lt/sip/portal.show?p_r=119&p_k=1&p_t=256532.

LR Statistikos departamentas (2018). Rodiklių duomenų bazė. Prieiga per internetą: [https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/#/](https://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize#/)

LR Vidaus reikalų ministerija (2018). Regionų plėtra. Veiklos sritys. Prieiga per internetą: <https://vrm.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/regionu-pletra>

LR Vyriausybė (2018). Nacionalinės regioninės politikos prioritetai iki 2030 metų. Nacionalinės regioninės politikos prioritetų įgyvendinimo 2018-2020 m. planas. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalActPrint/lt?jfwid=2icx8w3fi&documentId=8b5685f2487f11e89197e1115e5dbee&category=TAP>

LR Vyriausybė (2014). Nutarimas dėl 2014-2020 metų nacionalinės pažangos programos horizontaliojo prioriteto „Sveikata visiems“ tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo. 2014 m. kovo 26 d. Nr. 293, Vilnius.

Nacionalinės regioninės plėtros taryba (pritarė) (2017). Lietuvos regioninės politikos Baltoji knyga dariniai ir tvariai plėtrai 2017–2030 m. Prieiga per internetą: https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Naujienos/Regionines_politikos_baltoji_knyga_20171215.pdf

Registru centras (2018). Įmonių, su „galerijos“ pavadinimu sąrašas. Prieiga per internetą: <http://www.registrucentras.lt/jar/p/index.php?pav=galerija&p=7>

Šiaulių miesto savivaldybės taryba (2015). Nutarimas dėl projekto „Šiaulių menų inkubatoriaus įkūrimas“ nutraukimo. 2015 m. liepos 16 d. Nr. T-212. Prieiga per internetą: <http://www.siauliai.lt/aktai/Default.aspx?Id=3&DocId=26326>

Šiaulių universitetas. 2018 m. priėmimo rezultatai. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/images/Komunikacijos_tarnyba/Copy_of_2018_m_priemimo_rezultatai_2018.10.29.pdf

Šiaulių universitetas. 2017 m. priėmimo rezultatai. Prieiga per internetą: http://www.su.lt/images/2017_m_priemimo_i_SU_rezultatai_20171030.pdf

Skuodytė, A. (2013). Tarpbibliotekinio skolinimo paslaugos naudojimas Lietuvos savivaldybių viešosiose bibliotekose : (tyrimo medžiaga). Šiandien aktualu. – 2013, Nr. 1(48), p. 31–112.

Trimakas, R. (2012). Menininkų mainų rezidencijų infrastruktūros galimybių studija. LR Kultūros ministerija. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostirimai.lt/wp-content/uploads/2017/08/Meninink%C5%B3main%C5%B3rezidencij%C5%B3infrastrukt%C5%ABrosgalimyb%C5%B3studij.pdf>

UAB „TNS LT“ (2013). Vartotojų nuomonė apie informacinių ir komunikacinių technologijų naudą Lietuvos viešosiose bibliotekose. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostirimai.lt/metai/2013/vartotoju-nuomone-apie-informaciniu-ir-komunikaciniu-technologiju-nauda-lietuvas-viesosiose-bibliotekose/>

Valstybinė mokesčių inspekcija (2018). Meno kūrėjai (paramos gavėjai). Prieiga per internetą: http://www.vmi.lt/cms/aprasymas/-/asset_publisher/Djwe6gNL5Io9/document/id/9203109;jsessionid=814ACF49655E1B68D4EB0D033C3F3253

Verikienė, J. ir kt. (2017). Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis. Galutinė ataskaita. Lietuvos kultūros ministerija, 2017.

Verikienė, J., Vaicenavičius, R., Žeruolis, D. (2014). Gyventojų dalyvavimo kultūroje ir pasitenkinimo kultūros paslaugomis tyrimo ataskaita. Skirta LR kultūros ministerijai. Prieiga per internetą: [https://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/2014%20Gyventoju%20dalyvavimo%20kulturoje%20tyrimo%20ataskaita\(1\).pdf](https://lrkm.lrv.lt/uploads/lrkm/documents/files/2014%20Gyventoju%20dalyvavimo%20kulturoje%20tyrimo%20ataskaita(1).pdf)

Viešosios politikos ir vadybos institutas (2013). Jaunųjų menininkų socialinė ir kūrybinė padėtis Lietuvoje. Tyrimo ataskaita. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostirimai.lt/metai/2013/jaunuju-menininku-socialine-ir-kurybine-padetis-lietuvoje/>

Vilniaus dailės galerija. Nidos meno kolonija. Prieiga per internetą: <http://nidacolony.lt/lt/kolonija>

Vilniaus dailės akademija. Telšių fakultetas. Prieiga per internetą: <http://www.vda.lt/lt/telsiu-fakultetas/apie-fakulteta>

VšĮ „Medijų edukacija“ (2017). Inovatyvių produktų ir paslaugų, skirtų bibliotekų veiklos tobulinimui ir vartotojų pritraukimui, sukūrimas. IV skyriaus autoriai: Ž. Budrys, D. Karpovič, E. Kaminskis. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostyrimai.lt/metai/2017-metai/inovatyviu-produktu-ir-paslaugu-skirtu-biblioteku-veiklos-tobulinimui-ir-vartotoju-pritraukimui-sukurimas/>

VšĮ „Medijų edukacija“ (2017). Lietuvos regionų savivaldybių kultūros įstaigų veiklos inovatyvumo vertinimo ir jo skatinimo galimybės. Prieiga per internetą: <http://www.kulturostyrimai.lt/metai/2016-metai/lietuvos-regionu-savivaldybiu-kulturos-istaigu-veiklos-inovatyvumo-vertinimo-ir-jo-skatinimo-galimybiu-analize/>

Vytauto Didžiojo universitetas. Galerija „101“. Prieiga per internetą: <http://www.vdu.lt/lt/laisvalaikis/meno-erdves-ir-muziejai/galerija-101/>

Vytauto Didžiojo universitetas. Galerija „5 aukštas“. Prieiga per internetą: <http://www.vdu.lt/lt/laisvalaikis/meno-erdves-ir-muziejai/galerija-5-aukstas/>

Vytauto Didžiojo universitetas. VDU Teatras. Prieiga per internetą: <http://www.vdu.lt/lt/laisvalaikis/vdu-teatras/>

PRIEDAI

1 PRIEDAS. Apskritis ir jas sudarančios savivaldybės, 2018 m.

Apskritis	Savivaldybė
Alytaus	Alytaus m. sav.
	Alytaus r. sav.
	Druskininkų sav.
	Lazdijų r. sav.
	Varėnos r. sav.
Kauno	Birštono sav.
	Jonavos r. sav.
	Kaišiadorių r. sav.
	Kauno m. sav.
	Kauno r. sav.
	Kėdainių r. sav.
	Prienų r. sav.
	Raseinių r. sav.
Klaipėdos	Klaipėdos m. sav.
	Klaipėdos r. sav.
	Kretingos r. sav.
	Neringos sav.
	Palangos m. sav.
	Šilutės r. sav.
	Skuodo r. sav.
Marijampolės	Kalvarijos sav.
	Kazlų Rūdos sav.
	Marijampolės sav.
	Šakių r. sav.
	Vilkaviškio r. sav.
Panevėžio	Biržų r. sav.
	Kupiškio r. sav.
	Panevėžio m. sav.
	Panevėžio r. sav.
	Pasvalio r. sav.
	Rokiškio r. sav.
Šiaulių	Akmenės r. sav.
	Joniškio r. sav.
	Kelmės r. sav.
	Pakruojo r. sav.
	Radviliškio r. sav.
	Šiaulių m. sav.
	Šiaulių r. sav.
Tauragės	Jurbarko r. sav.

	Pagėgių sav.
	Šilalės r. sav.
	Tauragės r. sav.
Telšių	Mažeikių r. sav.
	Plungės r. sav.
	Rietavo sav.
	Telšių r. sav.
Utenos	Anykščių r. sav.
	Ignalinos r. sav.
	Molėtų r. sav.
	Utenos r. sav.
	Visagino sav.
	Zarasų r. sav.
Vilniaus	Elektrėnų sav.
	Šalčininkų r. sav.
	Širvintų r. sav.
	Švenčionių r. sav.
	Trakų r. sav.
	Ukmergės r. sav.
	Vilniaus m. sav.
	Vilniaus r. sav.

Šaltinis: LR Statistikos departamentas, 2018.

2 PRIEDAS. Tarptautinės šiuolaikinės meno mugės „ArtVilnius’19“ dalyviai – galerijos, 2018 m.

Šaltinis: ArtVilnius (2018)

1. A galerija (Panevėžys)
2. Agijas Suna art gallery (Ryga)
3. Aidas galerija (Vilnius)
4. Akademija, VDA galerija (Vilnius)
5. Alma Gallery (Ryga)
6. ARgenTum, VDA galerija (Vilnius)
7. Arkos galerija (Vilnius)
8. Art librum gallery (Minskas)
9. Artifex, VDA tekstilės galerija (Vilnius)
10. Arty Cube (Vilnius)
11. Assembly Gallery (Poznanė)
12. Aukso pjūvis (Kaunas)
13. Avangard gallery (Pernu)
14. Baroti galerija (Klaipėda)
15. Contour Art Gallery (Vilnius)
16. FOKU (Talinas)
17. Galerie Des Petits Carreaux (Paryžius)
18. Galerija XX (Panevėžys)
19. Galerija “Kristina Norvilaitė” (Vilnius)
20. Galleri NB (Viborgas)
21. Grafo galerija (Vilnius)
22. Haus Gallery (Talinas)
23. Immaginaria Arti Visive Gallery (Florencija)
24. Karavan Gallery (Paryžius)
25. Kauno langas (Kaunas)
26. Kogo Gallery (Tartu)
27. Kovcheg gallery (Maskva)
28. MAKSLA XO (Ryga)
29. Marijos ir Jurgio Šlapelių galerija (Vilnius)
30. Meno Niša (Vilnius)
31. Meno parkas (Kaunas)
32. Menų tiltas (Vilnius)
33. Nivet-Carzon galerie (Paryžius)
34. Nulinis laipsnis, architektūros galerija (Vilnius)

35. OKAPI Galerii (Talinas)
36. Panevėžio miesto dailės galerija (Panevėžys)
37. Piktogram (Varšuva)
38. Positiiv galerii (Talinas)
39. Ramybės galerija (Palanga)
40. Sla307 Art Space (Niujorkas)
41. Šv. Jono gatvės galerija (LDS galerija, Vilnius)
42. Terra Recognita (Vilnius)
43. The Room (Vilnius)
44. The Rooster Gallery (Vilnius)
45. Tifana Art Gallery (Ryga)
46. Titanikas, VDA parodų salė (Vilnius)
47. Trivium (Vilnius)
48. TSEKH (Kijevas, Vilnius)
49. Vilkamirgės galerija (Ukmergė)
50. Vilniaus fotografijos galerija (Vilnius)
51. Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija (Vilnius)

3 PRIEDAS. Lietuvos meno galerininkų asociacijos nariai (galerijos), 2018 m. Šaltinis: Lietuvos meno galerininkų asociacija.

Eil. Nr.	Galerija
1.	Artkomas, VšĮ, „Ars et mundus“ galerija (Kaunas)
2.	Auksakalių gildija, VšĮ, Meno niša (Vilnius)
3.	Aukso pjūvis, VšĮ (Kaunas)
4.	Kauno fotografijos galerija, VšĮ Lietuvos fotomenininkų sąjungos Kauno skyrius (Kaunas)
5.	Kauno langas, UAB (Kaunas)
6.	Klaipėdos apskrities dailininkų sąjungos „Baroti“ galerija (Klaipėda)
7.	Klaipėdos dailininkų fondas, VšĮ (Klaipėda)
8.	Kultūros centras Dusetų dailės galerija, Biudžetinė įstaiga (Utenos apskritis)
9.	Meno parkas, VšĮ (Kaunas)
10.	Meno rinkos agentūra, UAB (Vilnius)
11.	Menų tiltas, VšĮ (Vilnius)
12.	I. Mikuličiūtės dailės studija (Kaunas)
13.	The Rooster Gallery, VšĮ (įmonės pav. "Mobili galerija") (Vilnius)
14.	Panevėžio miesto dailės galerija (Panevėžys)
15.	Terra Recognita, VšĮ (Vilnius)
16.	Vingio galerija, VšĮ (Alytus)

4 PRIEDAS. Valstybinis kino finansavimas 2009–2017 m.

	Kultūros ministerija	Kultūros rėmimo fondas	Lietuvos kino centras	Iš viso
2009	6 863 000 Lt	631 951 Lt		6 682 000 Lt
2010	4 500 000 Lt	2 778 500 Lt		7 278 500 Lt
2011	801 449 Lt	2 439 900 Lt		7 241 349 Lt
2012	4 570 352 Lt	2 159 000 Lt		6 729 352 Lt
2013			9 500 000 Lt	9 500 000 Lt
2014			10.443.000 Lt	10.443.000 Lt
2015			3 073 737 EUR	3 073 737 EUR
2016			3 519 000 EUR	3 519 000 EUR
2017			4 619 000 EUR	4 619 000 EUR

Šaltinis: LKC, 2018.

5 PRIEDAS. Kino platintojai Lietuvoje, 2018. Šaltinis: LKC, 2018.

1	Theatrical Film Distribution
2	ACME filmai
3	Vabalo filmai
4	NCG Distribution
5	Garsų pasaulio įrašai
6	Kino Gamyba
7	Olegas ir storas
8	VšĮ Sengirė
9	Best Film
10	UAB Travolta
11	Europos kinas
12	Studija NOMINUM
13	A-One Films
14	Kino Aljansas
15	100 metų kartu
16	Skalvijos kino centras
17	In Script
18	Best4Movies
19	Tremora
20	Estinfilm
21	KC Garsas

6 PRIEDAS. 2017–2017 m. LKT finansuotų ir įgyvendintų projektų rezultatai (lankytojų skaičius pagal grupes)

Regionai	Profesionalaus meno lankytojų skaičius	Etinio meno renginio lankytojų skaičius	Mėgėjų meno renginio lankytojų skaičius	Neįgaliųjų apsilankusių renginyje skaičius	Vaikų ir jaunimo apsilankusių renginyje skaičius	Vaikų ir jaunimo lankusių kultūros edukacijos veiklose skaičius	Socialinės rizikos vaikų ir jaunimo lankusių kultūros edukacijos veiklose skaičius	Fiksuoti ir skaitmeniniu būdu paviešinti meno kūrinių peržiūrų elektroninėje erdvėje skaičius	Skaitmeninio kultūros paveldo pagrindų sukurtų elektroninių paslaugų ir produktų peržiūrų elektroninėje erdvėje skaičius	Bendras kultūros dalyvių skaičius (vyrai)	Bendras kultūros dalyvių skaičius (moterys)
Alytaus	51111	14773	27940	2129	14005	6786	1056	58575	2502	4116	5320
Kauno (be Kauno m.)	70825	14289	19420	1532	31224	12200	1930	141768	51534	8714	9077
Klaipėdos (be Klaipėdos m.)	130786	57229	17745	3704	39316	14008	1481	71350	9021	5073	4995
Marijampolės	48904	5830	36960	2823	19373	4442	631	115807	33366	2814	4975
Panevėžio	268086	34951	74479	5731	69233	19233	3308	44195	32886	12663	13890
Šiaulių	251880	56793	134096	8645	70465	27156	3240	61344	5676	11490	13622
Tauragės	19970	4352	7849	999	5696	1903	307	6666	4009	2083	2076
Telšių	113664	45773	65737	4075	51341	7261	1716	18591	19481	5038	5413
Utenos	131693	64819	77840	4088	57181	14716	2507	55517	7753	15949	18578
Vilniaus (be Vln. m.)	127977	403042	231009	39886	417784	177641	17356	15366	7000	6493	8412
Vilniaus m.*	5543711	165138	252571	56889	738554	269459	42033	8163253	2061065	181003	126315
Kauno m.	1539761	53266	30623	11547	265473	44393	5862	2494613	380851	13584	15512
Klaipėdos m.	657900	49673	37196	1899	86377	27349	617	213944	1809	10647	12435

Šaltinis: apskaičiuota autorės pagal LKT pateiktus duomenis (2018). Duomenys LKT pateikė projektų vykdytojai, kurie atsakingi už duomenų pateikimo teisingumą.

*LKT pateiktuose duomenyse buvo išskirta, kiek lankytojų apsilankė Vilniaus mieste ir kiek lankytojų apsilankė kitose Lietuvos vietovėse. Todėl prie Vilniaus m. buvo pateikti bendri lankytojų duomenys projektų, kuriuose įgyvendino ir Vilniaus m., ir kituose regionuose registruoti juridiniai asmenys (projektų vykdytojai). Kitų regionų lankytojų skaičius buvo priskirtas pagal projekto vykdytojo registracijos vietą, dėl to gali būti tam tikra paklaida.

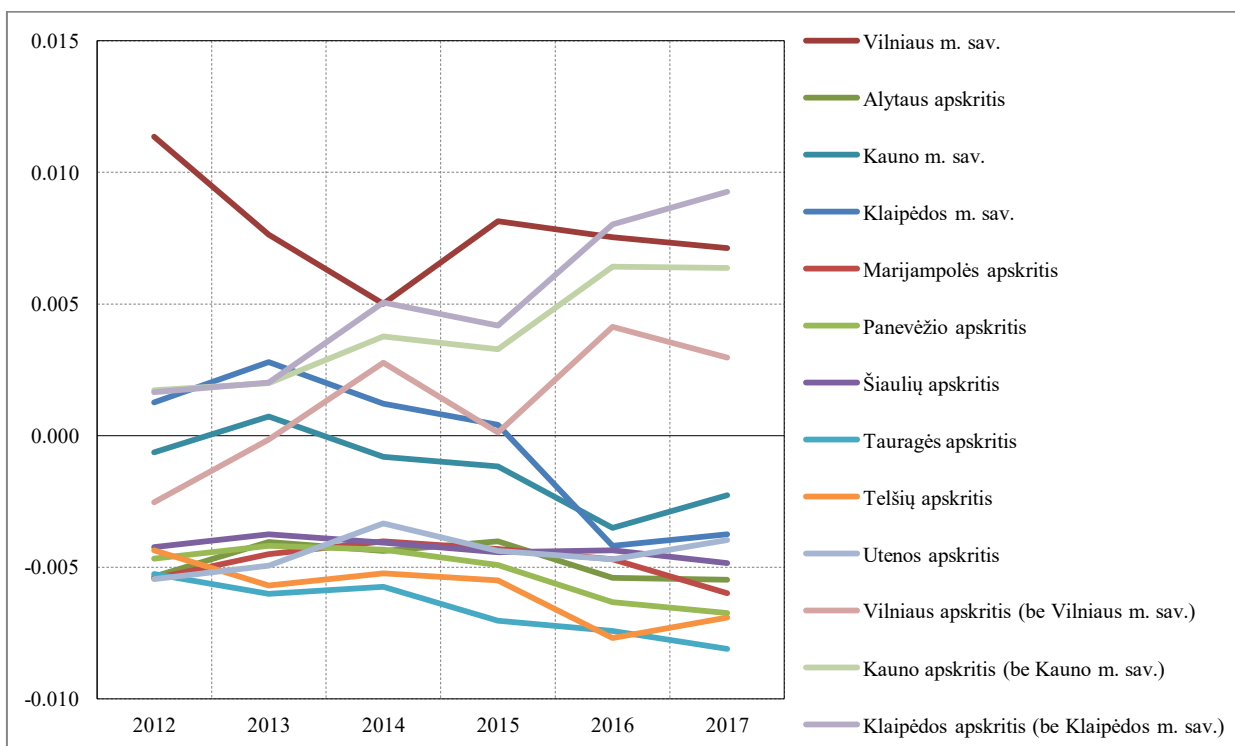

7 PRIEDAS. Kultūros lauko, ekonominiai ir socialiniai kintamieji, įtraukti į tyrimą (rodiklių ryšių koreliacinį ir klasterizavimo tyrimą)

Rodiklio žymėjimas	Rodiklio aprašymas
KS1	Pateiktų paraiškų, skaičius, tenkančių 1 gyventojui
KS2	Pateiktų projektų bendra įgyvendinimo vertė, EUR, tenkančių 1 gyventojui
KS3	Prašoma suma, EUR, tenkanti 1 gyventojui
KS4	Finansuotų projektų skaičius, tenkančių 1 gyventojui
KS5	Įgyvendintų projektų vertė (visas projekto biudžetas), EUR, tenkančių 1 gyventojui
KS6	KRF skirtos lėšos, EUR, tenkančių 1 gyventojui
KD1	Profesionalaus meno lankytojų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD2	Etninio meno renginio lankytojų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD3	Mėgėjų meno renginio lankytojų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD4	Neįgaliųjų apsilankiusių renginyje skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD5	Vaikų ir jaunimo apsilankiusių renginyje skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD6	Vaikų ir jaunimo dalyvavusių kultūros edukacijos veiklose skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD7	Socialinės rizikos vaikų ir jaunimo dalyvavusių kultūros edukacijos veiklose skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD8	Fiksuotu ir skaitmeniniu būdu paviešintų meno kūrinių peržiūrų elektroninėje erdvėje skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KD9	Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtų elektroninių paslaugų ir produktų peržiūrų elektroninėje erdvėje skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS7	Bendras kultūros dalyvių skaičius (vyrai), tenkantis 1 gyventojui
KS8	Bendras kultūros dalyvių skaičius (moterys), tenkantis 1 gyventojui
KS9	Profesionaliojo meno projekto dalyvių skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS10	Etninės kultūros projekto dalyvių skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS11	Tradicinių amatininkų, dalyvaujančių etninės kultūros projektuose, skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS12	Mėgėjų meno projekto dalyvių skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KG1	Neįgaliųjų, dalyvavusių meno veikloje, skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS13	Jaunųjų menininkų iniciatyvų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KG2	Vaikų ir jaunimo, dalyvavusių meno veikloje, skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS14	Skaitymo skatinimo iniciatyvų dalyvių skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS15	Asmenų, dalyvavusių lietuvių kalbos populiarinimo, pilietinio sąmoningumo skatinimo iniciatyvose, tenkantis 1 gyventojui
KS16	Menininkų rezidencijų kūrėjų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS17	Jaunųjų menininkų tobulinusių profesinius įgūdžius Lietuvoje ir užsienyje, tenkančių 1 gyventojui
KS18	Jaunųjų menininkų tobulinusių profesinius įgūdžius užsienyje, tenkančių 1 gyventojui
KI1	Kultūros darbuotojų, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius (bibliotekos), tenkantis 1 gyventojui
KI2	Kultūros darbuotojų, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius (muziejai), tenkantis 1 gyventojui
KI3	Kultūros darbuotojų, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius (kultūros centrai), tenkantis 1 gyventojui
KI4	Kultūros darbuotojų, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius (kiti), tenkantis 1 gyventojui
KI5	Kultūros darbuotojų, tobulinusių kvalifikaciją, skaičius užsienyje, tenkantis 1 gyventojui
KS19	Sukurtų naujų meno produktų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KS20	Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurti el. produktai, tenkantys 1 gyventojui
KS21	Skaitmeninto kultūros paveldo pagrindu sukurtos paslaugos, tenkančios 1 gyventojui
KS22	Atnaujintų ir įrengtų muziejų ekspozicijų skaičius, tenkantis 1 gyventojui

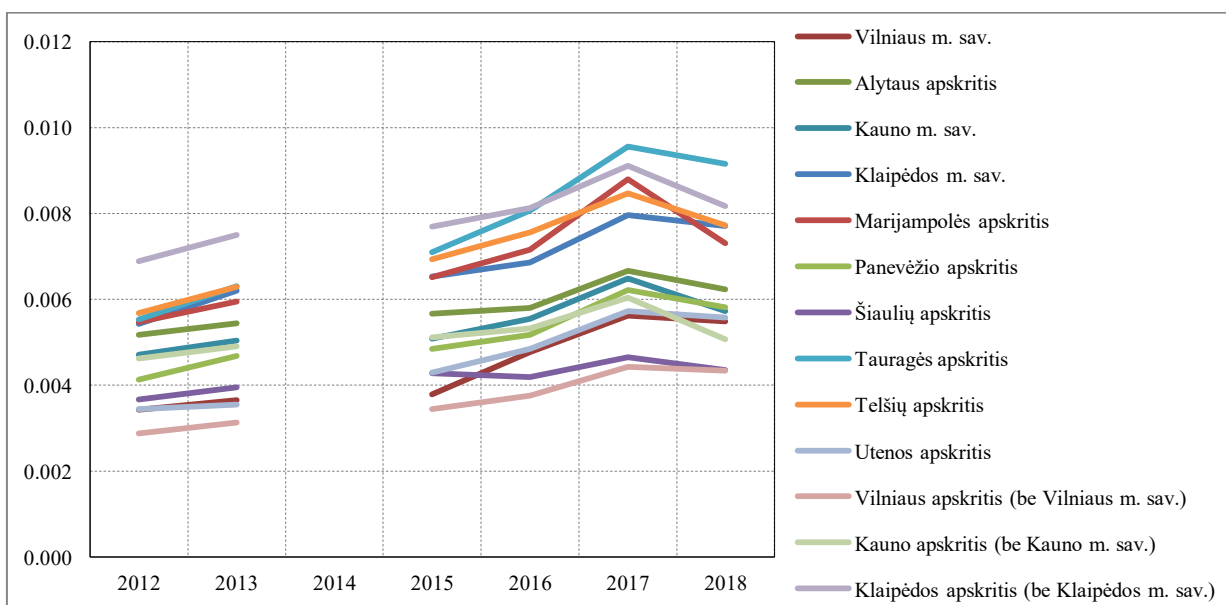
KS23	Restauruotų ir prevenciškai konservuotų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius (muziejuose), tenkantis 1 gyventojui
KS26	Įsigytų kilnojamųjų kultūros vertybių skaičius (muziejuose), tenkantis 1 gyventojui
KS28	Savivaldybių skirta suma kultūros veikloms (infrastruktūrai, ir projektų finansavimui), tenkanti 1 gyventojui
KS29	Pareiškėjų skaičius LKT stipendijoms gauti, tenkantis 1 gyventojui
KS30	LKT stipendijų suma, tenkanti 1 gyventojui
KS31	LKT stipendijų skaičius, tenkantis 1 gyventojui
KI6	Muziejų skaičius, vnt., tenkantis 1 gyventojui
KD10	Muziejų lankytojų skaičius, tūkst., tenkantis 1 gyventojui
KI7	Kultūros centrų skaičius, vnt., tenkantis 1 gyventojui
KD11	Kultūros centrų dalyvių skaičius, asmenys, tenkantys 1 gyventojui
KS32	Mėgėjų meno kolektyvų skaičius, vnt., tenkantis 1 gyventojui
SC1	Neto vidaus migraciją, tenkanti 1 gyventojui;
SC2	Mokyklinio amžiaus vaikų (vyrų ir moterų), nesimokančių mokykloje, tenkančių 1 gyventojui
SC3	Vaikų socialinės rizikos šeimose skaičiaus, tenkantis 1 gyventojui
SC4	Socialinės pašalpos gavėjai, tenkantys 1 gyventojui
SC5	Iš savivaldybių biudžetų mokamų vienkartinį pašalpų socialiai remtiniams asmenims gavėjų, tenkančių 1 gyventojui
SC6	Iki 14 m. išlaikomų žmonių koeficientas
SC7	Nuo 65 m. išlaikomų žmonių koeficientas
SC8	Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikos, tenkančios 1 gyventojui
SC9	Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičiaus, tenkančių 100 tūkstančiui gyventojų, metinis pokytis, procentais
EK1	Šalies ūkio su individualiomis įmonėmis mėnesinis darbo užmokestis, eurais (bruto)
EK2	Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, procentais
EK3	Tiesioginių užsienio investicijos, tenkančios 1 gyventojui
EP1	Gyventojų skaičiaus pokytis, proc.
EP2	Gyventojų tankis (kv. km.)
EP3	Miesto gyventojų dalis regione
EP4	BVP vienam gyventojui

8 PRIEDAS. Lietuvos regionų ekonominiai ir socialiniai rodikliai 2012–2018 m.

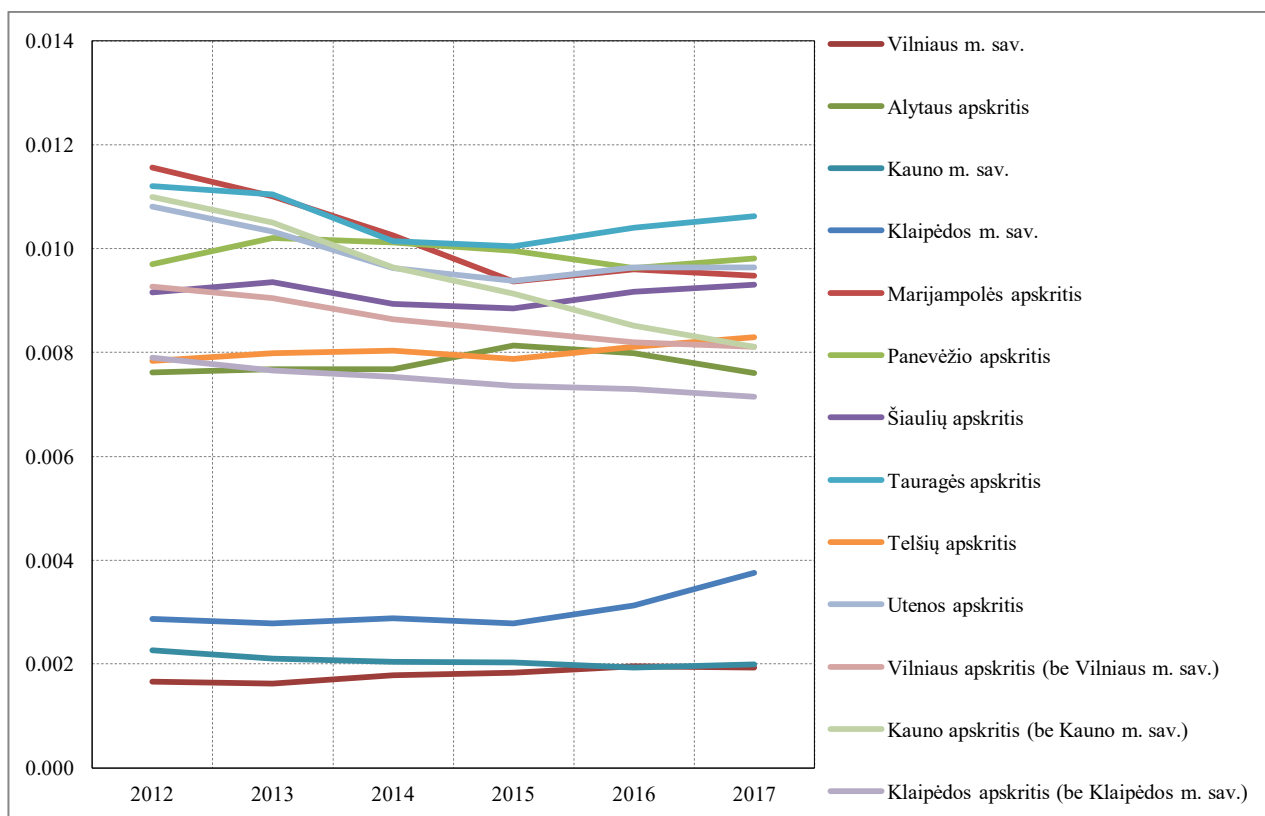

A pav. Neto vidaus migracija, tenkanti 1 gyventojui.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

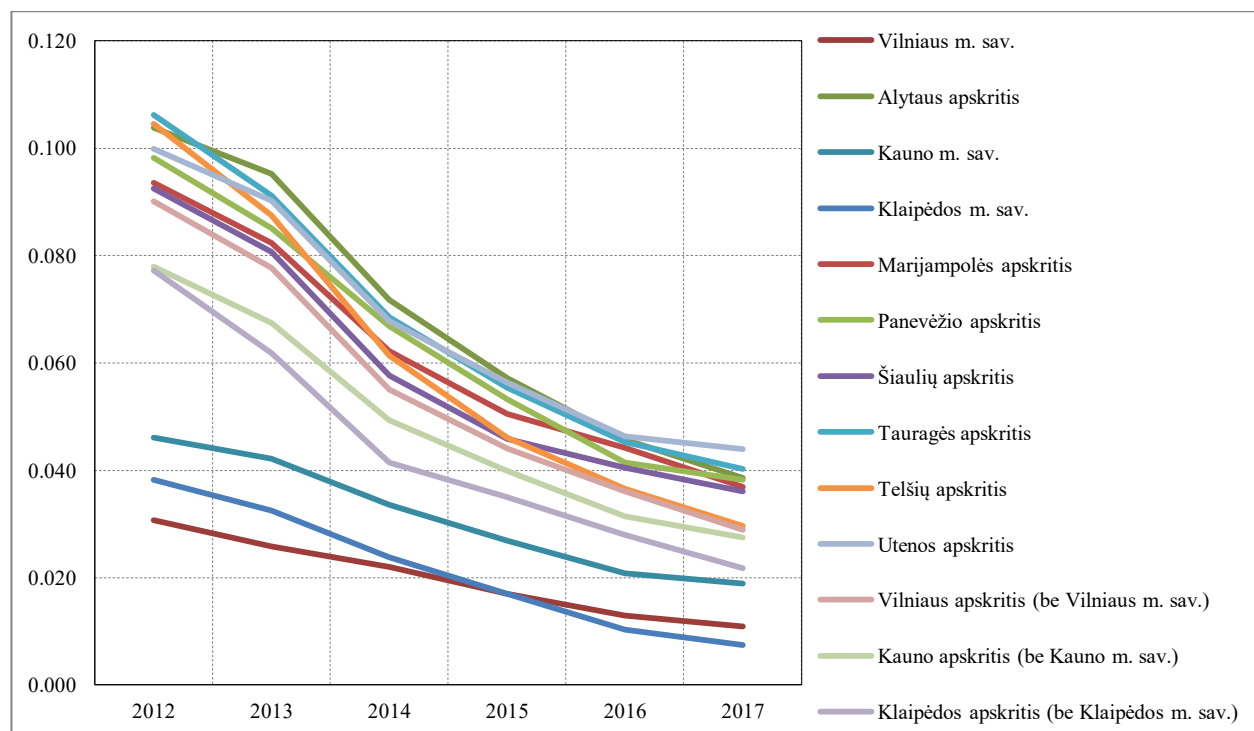

B pav. Mokyklinio amžiaus vaikų (vyrų ir moterų), nesimokančių mokykloje, tenkančių 1 gyventojui, dalis. *Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).*

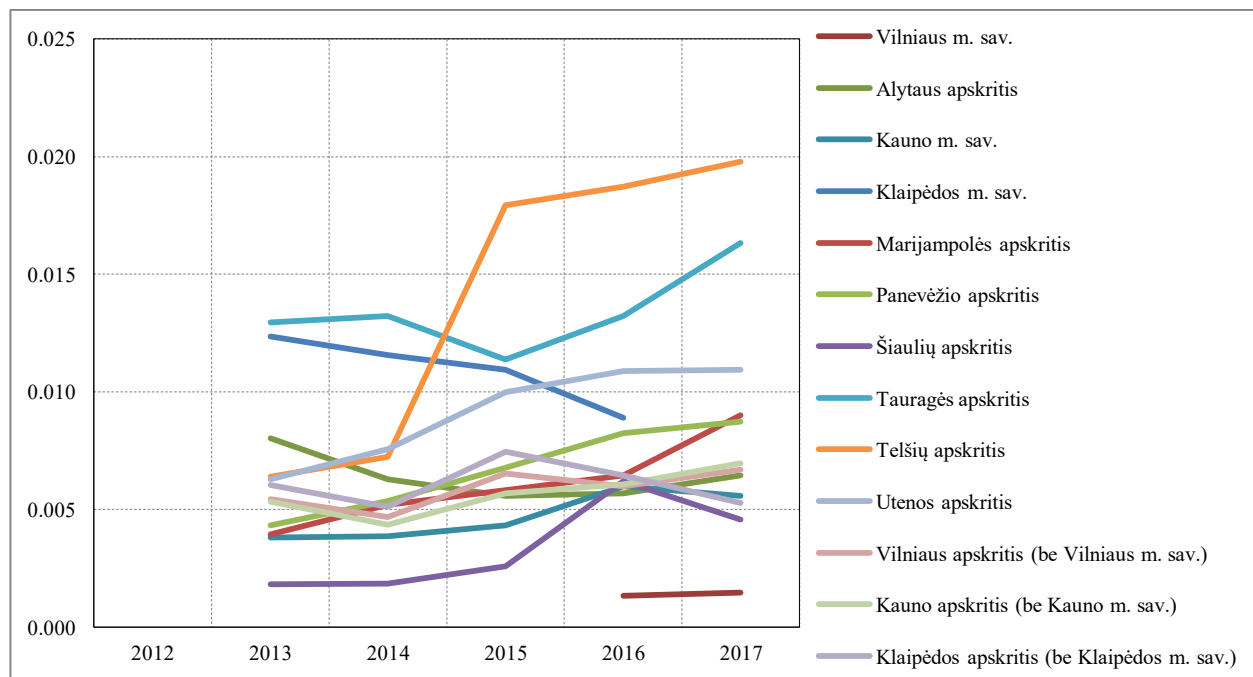
C pav. Vaikų socialinės rizikos šeimose skaičiaus, tenkančio 1 gyventojui, dalis.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

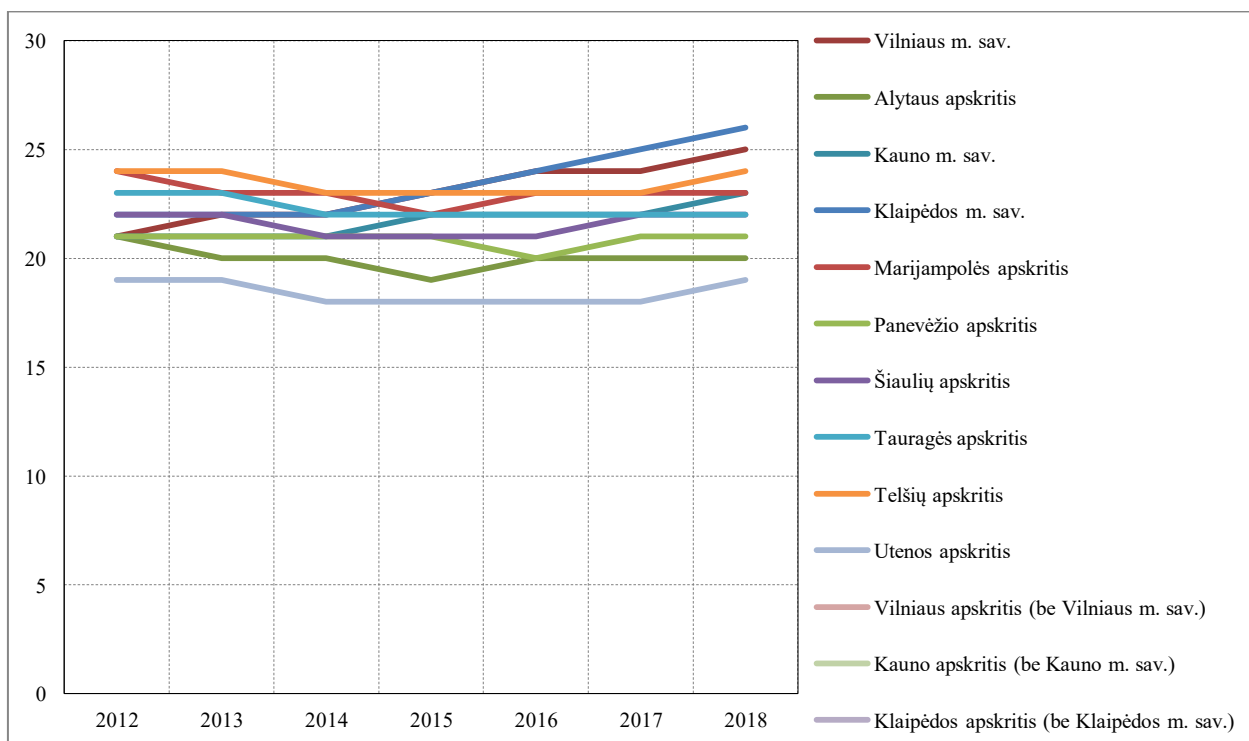
D pav. Socialinės pašalpos gavėjų, tenkančių 1 gyventojui, dalis.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

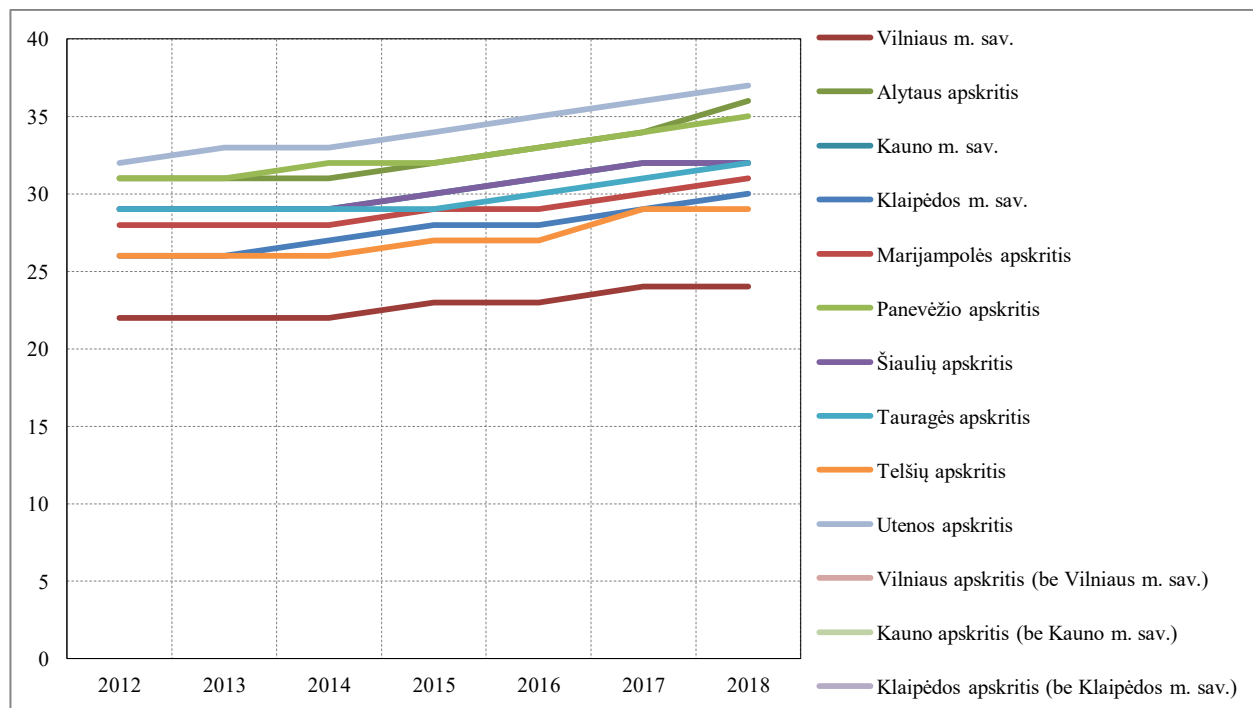
E pav. Iš savivaldybių biudžetų mokamų vienkartinių pašalpų socialiai remtiniams asmenims gavėjų, tenkančių 1 gyventojui, dalis.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

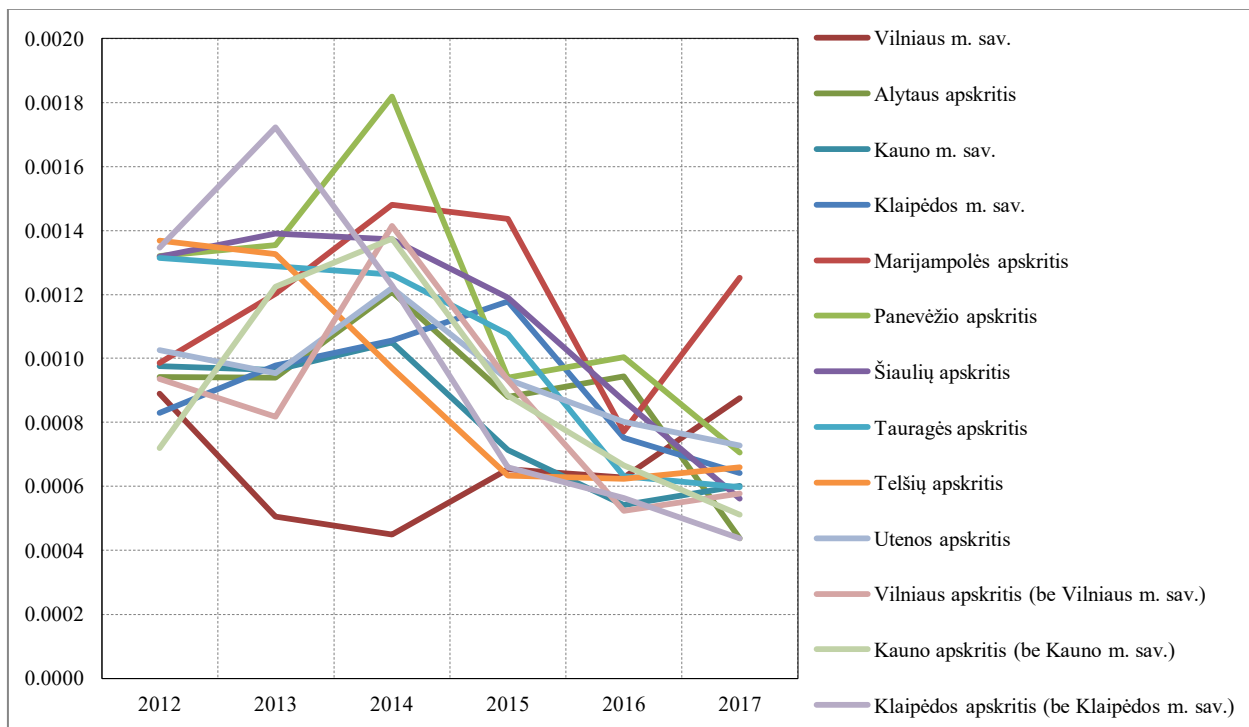
F pav. Iki 14 m. išlaikomų žmonių koeficientas. Išlaikomo amžiaus vaikų koeficientas – vaikų iki 15 metų amžiaus skaičius, tenkantis šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

G pav. Nuo 65 m. išlaikomų žmonių koeficientas¹⁹.

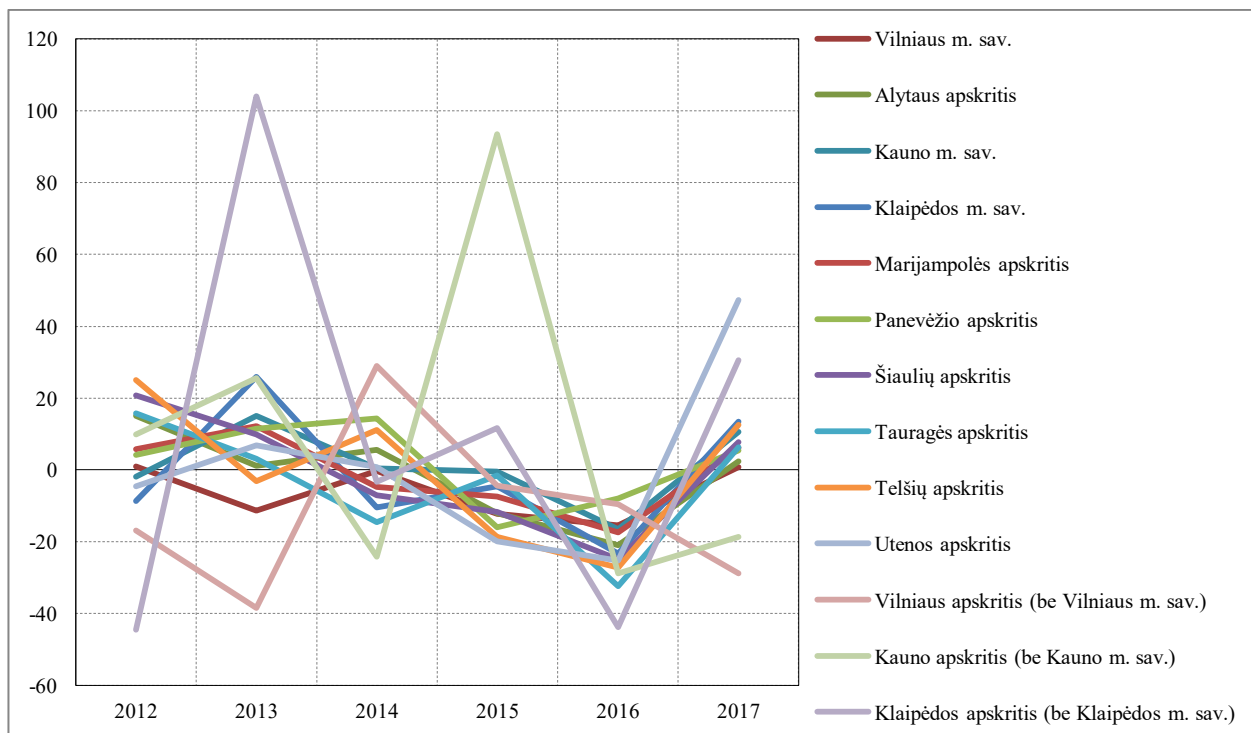
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

H pav. Nepilnamečių padarytų nusikalstamų veikų, tenkančių 1 gyventojui, dalis.

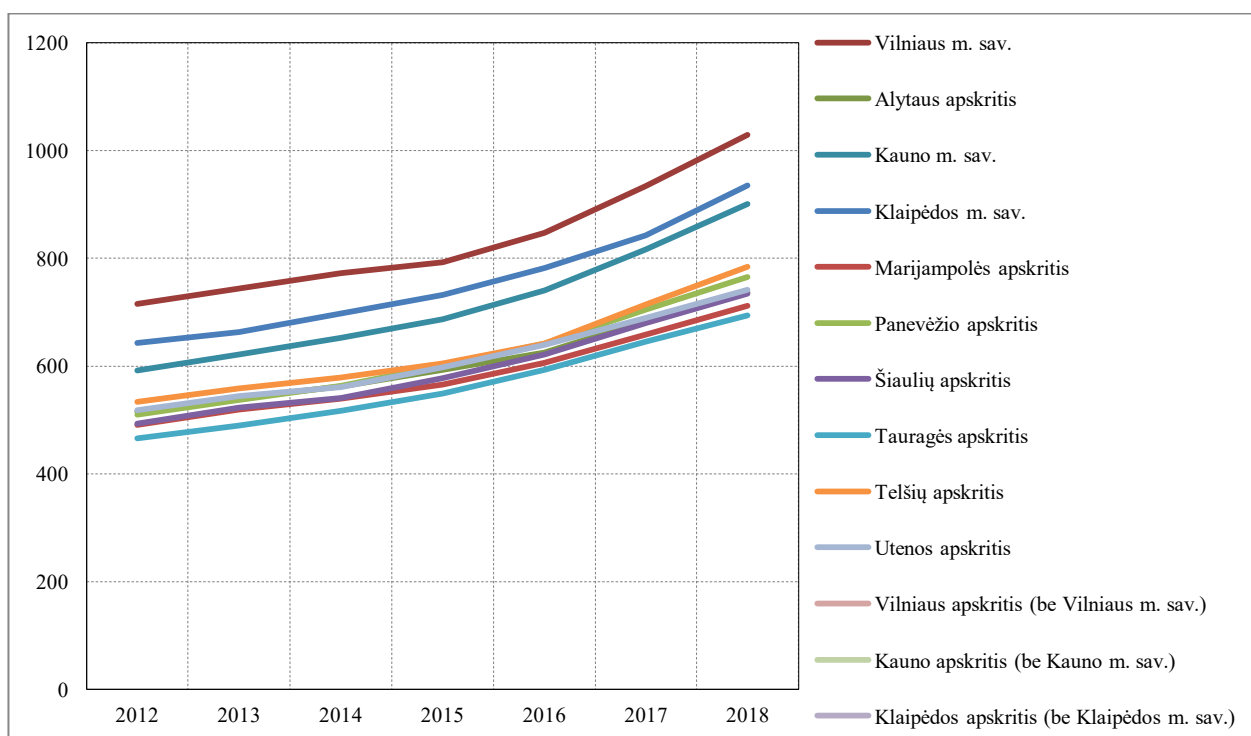
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

¹⁹ Išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas – pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) žmonių skaičius, tenkantis šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų.

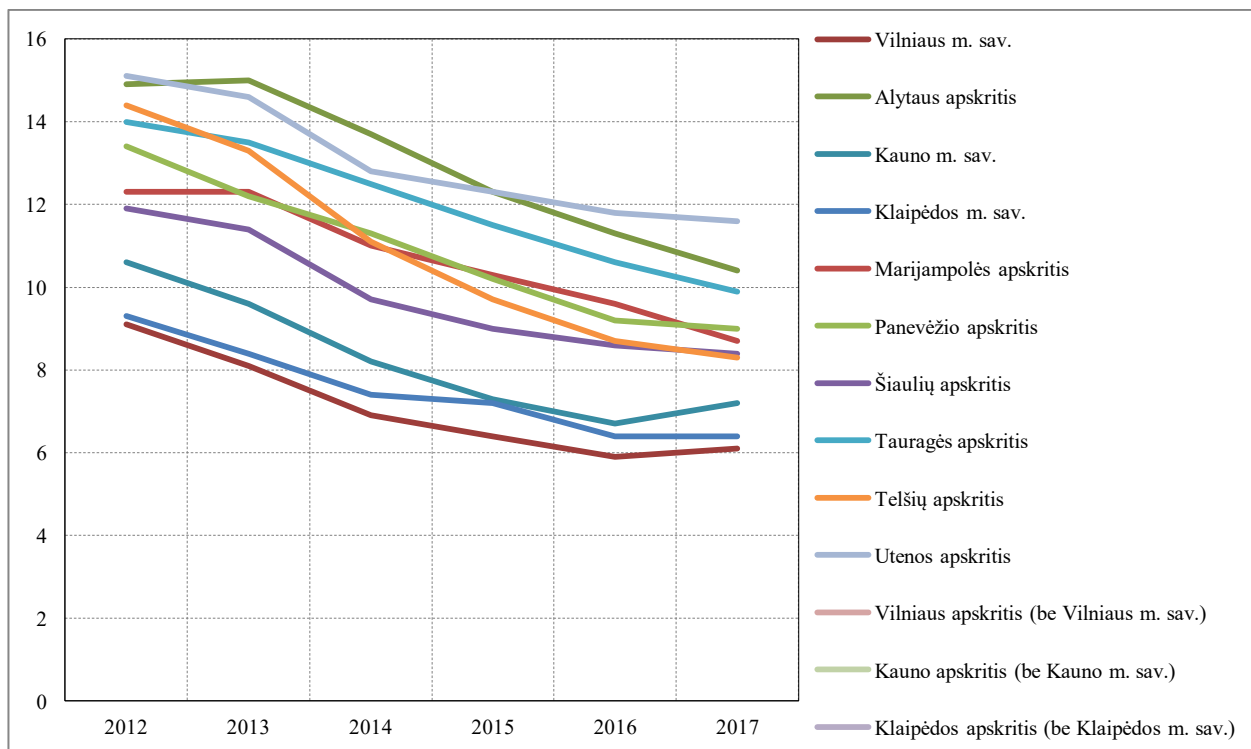
I pav. Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičiaus, tenkančio 100 tūkstančių gyventojų, metinis pokytis, procentais.

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

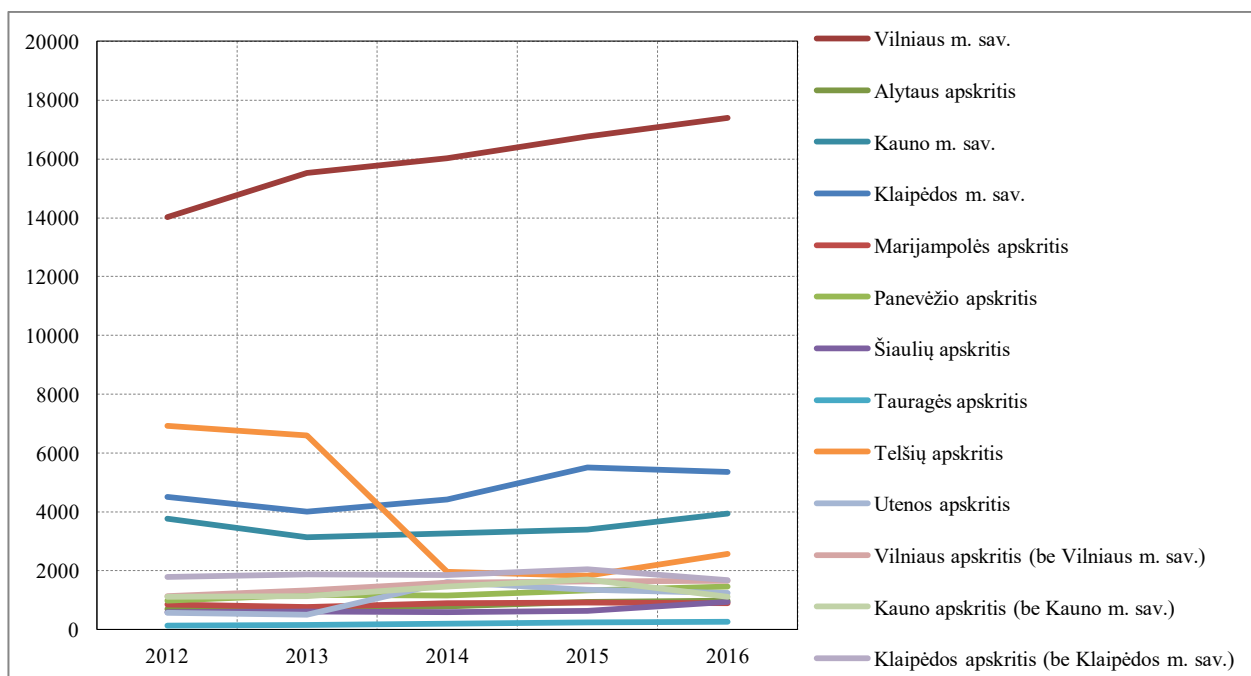
J pav. Šalies ūkio su individualiomis įmonėmis mėnesinis darbo užmokestis, eurai (bruto).

Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

K pav. Registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų santykis, procentais.

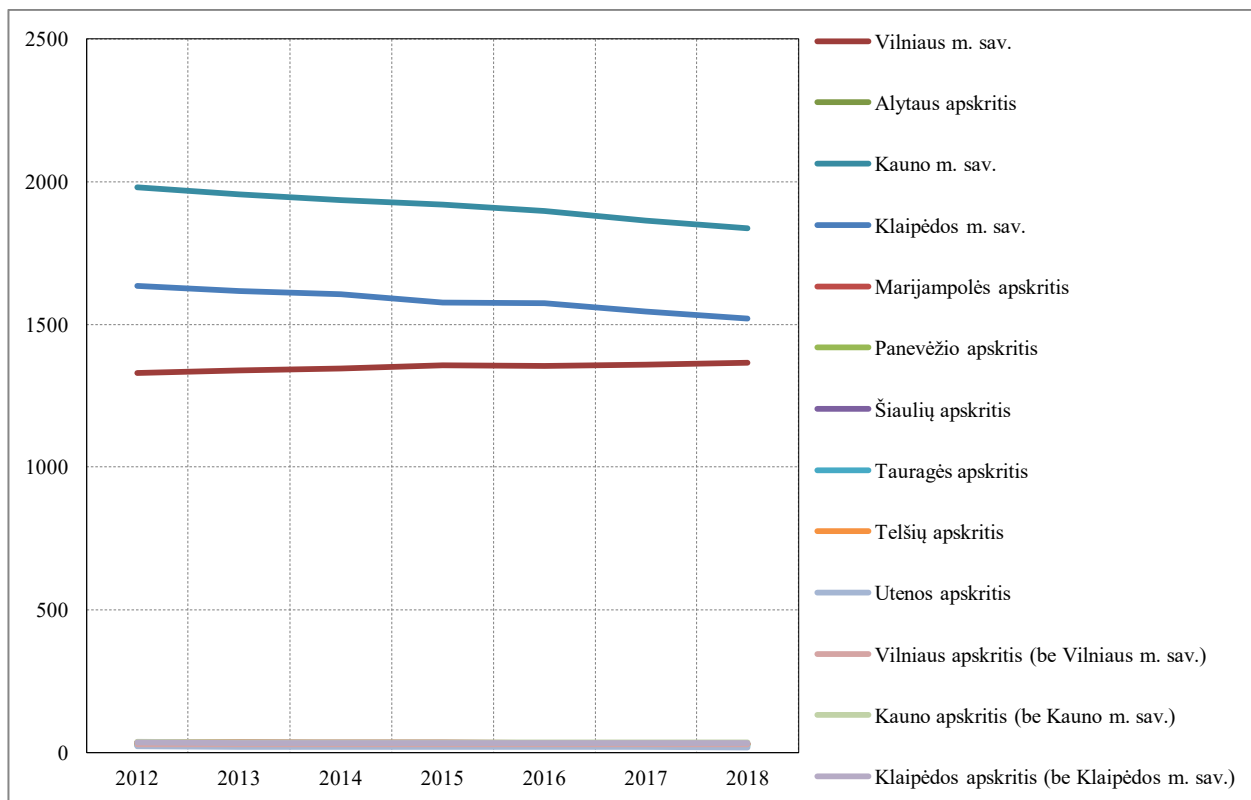
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

L pav. Tiesioginių užsienio investicijų, tenkančių 1 gyventojui, dalis.

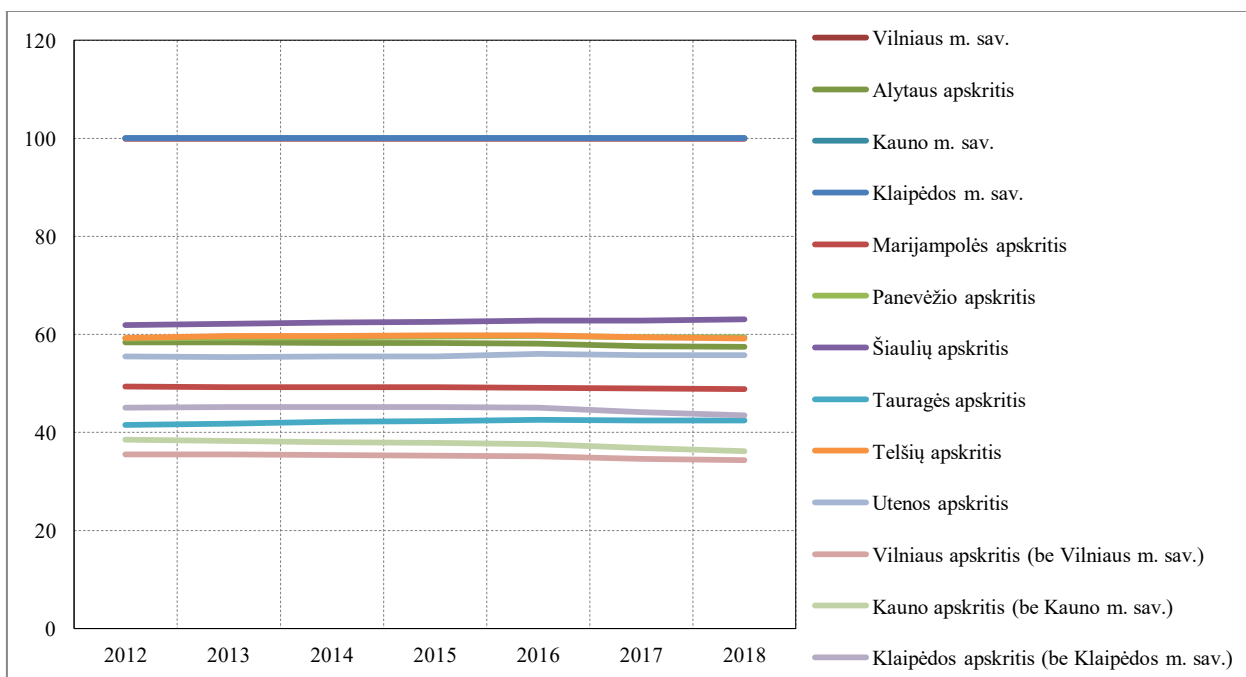
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

M pav. Gyventojų tankis (kv. km.).

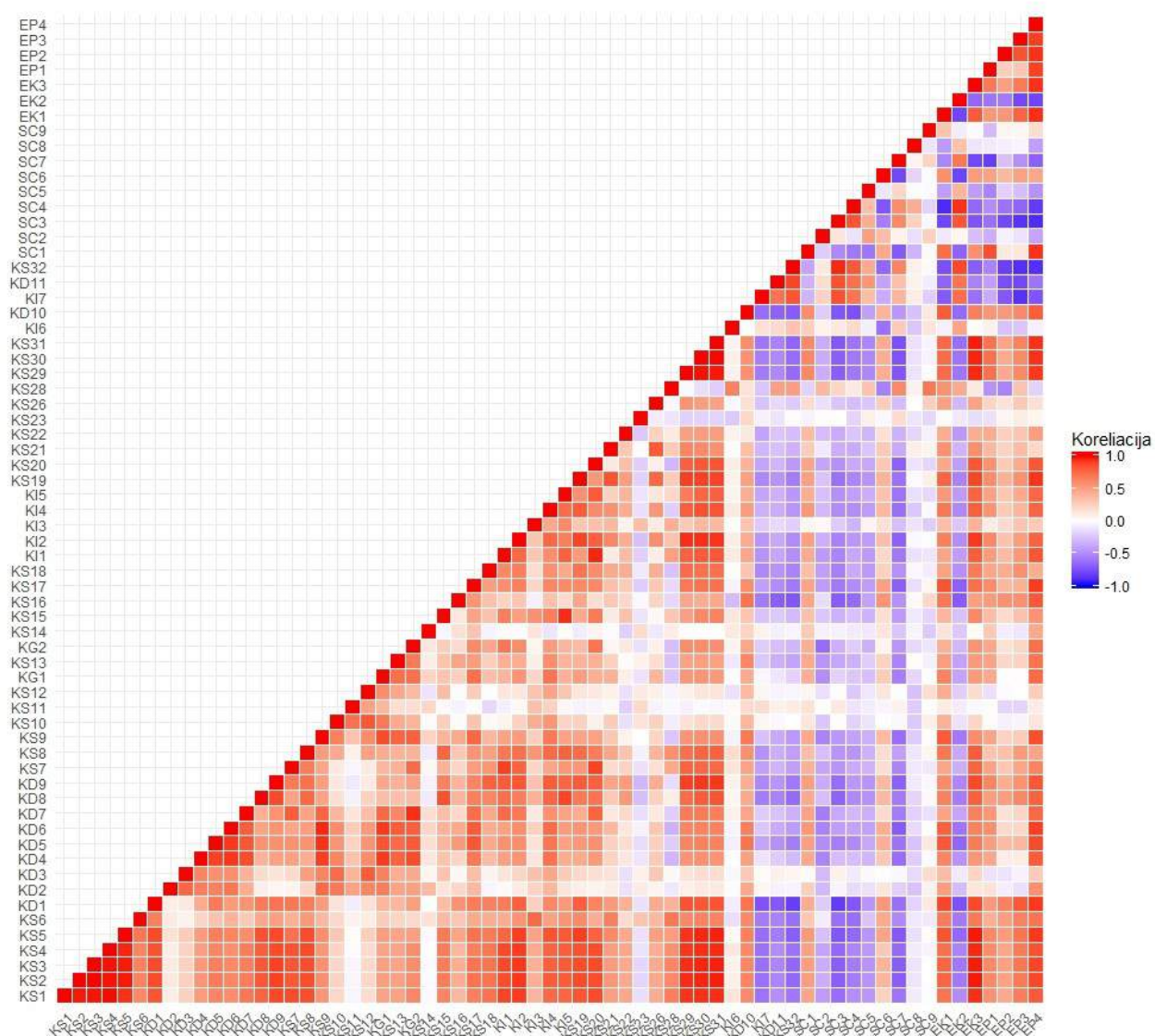
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

N pav. Miesto gyventojų dalis regionuose.

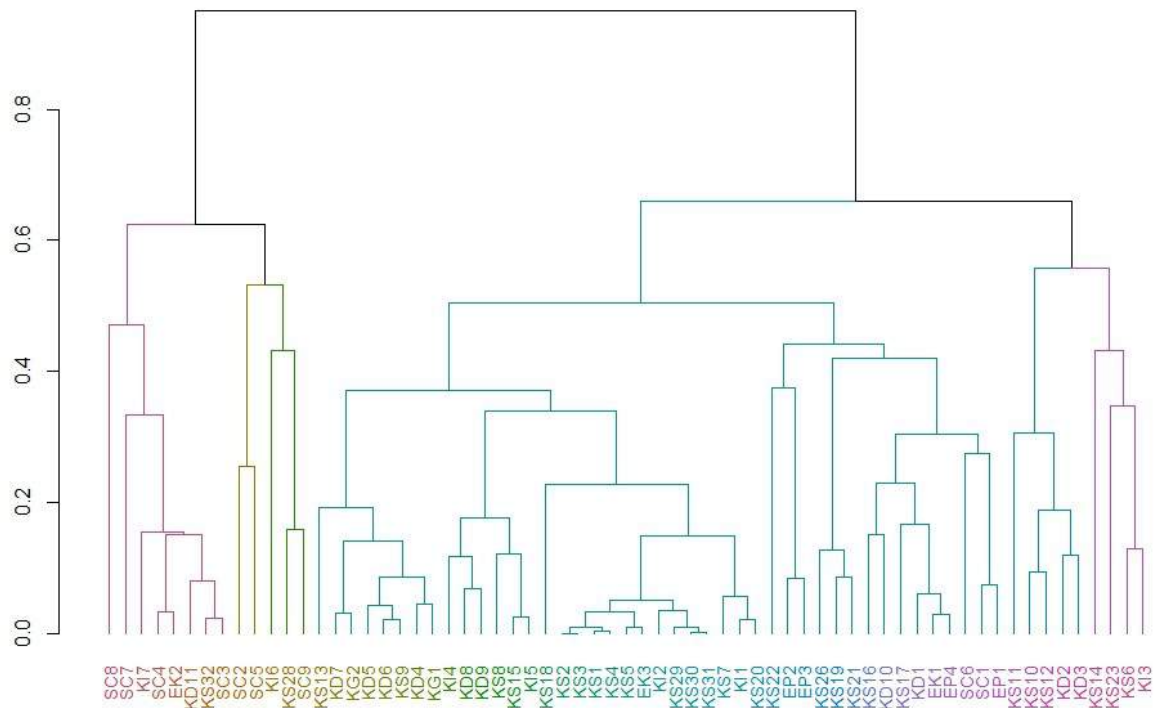
Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LR Statistikos departamento duomenis (2018).

9 PRIEDAS. Kultūros ir ekonominių, socialinių rodiklių tarpusavio ryšių analizės rezultatai

A pav. Kultūros ir ekonominių, socialinių rodiklių tarpusavio ryšys (koreliacija).

Šaltinis: autorės skaičiavimai, LR Statistikos departamento ir LKT duomenys (2018).

B pav. Kultūros ir ekonominių, socialinių rodiklių klasterizacija pagal rodiklių koreliaciją.

Šaltinis: autorės skaičiavimai, LR Statistikos departamento ir LKT duomenys (2018).

10 PRIEDAS. Savivaldybėms pateiktas klausimynas apie jų skiriamą finansavimą kultūros ir meno projektams bei kultūros infrastruktūros išlaikymui, pagal kurį buvo surinkta informacija apie savivaldybių finansavimą kultūros ir meno veikloms (šaltinis: LKT pateikta informacija).

Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimas kultūros ir meno veikloms

Savivaldybė:					
Kontaktinis asmuo dėl kultūros ir meno veiklų finansavimo:					
Iš savivaldybės biudžeto skirtas finansavimas kultūros ir meno veiklų infrastruktūros palaikymui (patalpų išlaikymas, visų kultūros lauko darbuotojų darbo užmokestis ir pan.) (neįtraukti LRKM pavaldžių institucijų):	Institucijų skaičius, 2016 m.	2016 m. skirta finansavimo suma, Eur	Institucijų skaičius, 2017 m.	2017 m. skirta finansavimo suma, Eur	
Tiesiogiai tik iš savivaldybės biudžeto finansuoti kultūros ir meno projektai (neįtraukti LRKM pavaldžių institucijų):	Projektų pobūdis-klasifikacija (įrašyti projektų grupes pagal skirtingas jų pobūdžio sritis, pvz., profesionalusis menas, bendruomenių projektai, religinės bendruomenės, paveldosauga ir pan., <u>neurodant konkrečių projektų pavadinimų</u>)	Projektų skaičius, 2016 m.	2016 m. skirta finansavimo suma, Eur	Projektų skaičius, 2017 m.	2017 m. skirta finansavimo suma, Eur
	Bendruomenių projektai (etninės ir šiuolaikinės kultūros sklaidos projektai)				
	...				
	...				
Prisidėjimas iš savivaldybės biudžeto prie kultūros ir meno projektų, kurie buvo gavę finansavimą ir iš kitų šaltinių, pavyzdžiui, kultūros rėmimo fondo (neįtraukti LRKM pavaldžių institucijų):	Prisidėjimo pobūdis (nurodyti, kaip buvo prisidėta prie šių projektų, pvz., skirtas dalinis finansavimas, suteiktos nemokamos patalpos, papildomi žmogiškieji išteklių, viešinimas, maitinimas, kuras ir pan., nurodyti tik prisidėjimo pobūdį, nevardijant atskirų projektų pavadinimų)	Projektų skaičius, 2016 m.	2016 m. skirta finansavimo suma, Eur	Projektų skaičius, 2017 m.	2017 m. skirta finansavimo suma, Eur
	Skirtas dalinis finansavimas, papildomi žmogiškieji išteklių, viešinimas				
	...				
	...				
LRKM pavaldžioms institucijoms iš savivaldybės biudžeto skirta finansavimo suma, Eur:	Infrastruktūrai	Institucijų skaičius, 2016 m.	2016 m. skirta finansavimo suma, Eur	Institucijų skaičius, 2017 m.	2017 m. skirta finansavimo suma, Eur

LRKM pavaldžioms institucijoms iš savivaldybės biudžeto skirta finansavimo suma, Eur:	Projektinėms kultūros ir meno veikloms	Projektų skaičius, 2016 m.	2016 m. skirta finansavimo suma, Eur	Projektų skaičius, 2017 m.	2017 m. skirta finansavimo suma, Eur
Papildomi už kultūros ir meno veiklą savivaldybėje atsakingi vienetai (NE juridiniai), pvz., bendruomeninės tarybos (kultūros ir meno tarybos), komisijos, grupės, patariančios ir konsultuojančios kultūros ir meno klausimais:	Pavadinimas (nurodyti tokios grupės pavadinimą, pvz, kultūros ir meno taryba)	2016 m. skirta finansavimo suma, Eur		2017 m. skirta finansavimo suma, Eur	
	Meno mėgėjų kolektyvų veiklos vertinimo komisija				
	...				
	...				

11 PRIEDAS. Savivaldybių pateikti duomenys apie kultūros ir meno projektų finansavimą ir išlaidas infrastruktūrai.

11 priedo 1 lentelė. Savivaldybių atstovų pateikti duomenys LKT apie kultūros ir meno projektų finansavimo statistiką. Šaltinis: savivaldybių pateikta informacija LKT, 2018. *

Apskritis ir savivaldybės	Tiesiogiai tik iš savivaldybės biudžeto finansuoti kultūros ir meno projektai, eurai	Prisidėjimas iš savivaldybės biudžeto prie kultūros ir meno projektų, kurie buvo gavę finansavimą ir iš kitų šaltinių, eurai (su papildomais žmogiškaisiais ištekliais)
Alytaus	839593.17	477136.58
Alytaus m.	262000	84320
Alytaus r.	224669	20622.58
Druskininkų	39000	12527
Lazdijų r.	204014	348282
Varėnos r.	109910	11385
Kauno	271843	98104
Birštono	2070	3660
Jonavos r.	26361	22900
Kaišiadorių r.	1300	13783
Kauno r.	23300	0
Kėdainių r.	56950	26331
Prienų r.	126872	10710
Raseinių r.	34990	20720
Klaipėdos	968953.54	573468.85
Klaipėdos r.	140480	11788
Kretingos r.	395392	16120
Neringos	104000	294400
Palangos	87287	116000
Šilutės r.	191795	134869
Skuodo r.	50000	291.85
Marijampolės	678648	147640
Kalvarijos	8156	0
Kazlų Rūdos	23257	0
Marijampolės	560000	120000
Šakių r.	8055	20580
Vilkaviškio r.	79180	7060
Panevėžio	88800	141314
Biržų r.	6000	13500
Kupiškio r.	11500	13600
Panevėžio m.	52800	34000
Panevėžio r.	11000	15000
Pasvalio r.	0	23155
Rokiškio r.	7500	42059
Šiaulių	3960022	86259
Akmenės r.	105381	0
Joniškio r.	4164	2700
Kelmės r.	3532886	17000
Pakruojo r.	114479	2614
Radviliškio r.	66265	26405
Šiaulių r.	2147	9755
Šiaulų m.	134700	27785
Tauragės	1143509	46468.57
Jurbarko r.	150557	8728
Pagėgių	49135	4063.57

Šilalės r.	336744	15500
Tauragės r.	607073	18177
Telšių	672440	125370
Mažeikių r.	326320	46800
Plungės r.	166800	60400
Rietavo	0	0
Telšių r.	179320	18170
Utenos	1232809	339042.76
Anykščių r.	447729	94003
Ignalinos r.	35200	24000
Molėtų r.	99900	21100
Utenos r.	291480	175439.76
Visagino	0	6000
Zarasų r.	358500	18500
Vilniaus	465020	254508.03
Elektrėnų	214374	17712
Šalčininkų r.	3000	95663.03
Širvintų r.	4000	4900
Švenčionių r.	122446	64420
Trakų r.	38000	51800
Ukmergės r.	83200	9275
Vilniaus r.	0	10738

*Duomenis pateikė savivaldybių atstovai LKT. Duomenys gali būti ne iki galo tarpusavyje palyginami tarp skirtingų savivaldybių, nes galėjo atsirasti duomenų pateikimo netikslumų ar darbuotojai skirtingai galėjo suprasti, kokios išlaidos priskirtinos tokio tipo projektams. Iš visų savivaldybių labai išsiskyrė Kelmės savivaldybė, dėl to jos duomenys nebuvo įtraukti į tolimesnę analizę dėl galimos paklaidos. Taip pat duomenys buvo lyginti su LR Statistikos departamento pateikiama informacija apie savivaldybių išlaidas kultūros, poilsio ir religijos sritims.

11 priedo 2 lentelė. Savivaldybių pateikti duomenys LKT apie iš savivaldybės biudžeto skirtą finansavimą kultūros ir meno veiklų infrastruktūros palaikymui. Šaltinis: savivaldybių pateikta informacija LKT*, 2018.

Regionas	Finansuojamų institucijų skaičius		Skirta finansavimo suma, eurais (kultūros ir meno veiklų infrastruktūros palaikymui)*		Vidutiniškai per metus tenka eurų vienam gyv.
	2016	2017	2016	2017	
Utenos	18	18	7305527	7964582	57.2
Panevėžio	39	38	10915760	12155787	51.3
Klaipėdos (be Kl. m.)	32	32	8273515	8664742	50.1
Telšių	34	34	5444626	6894468	44.8
Marijampolės	35	33	6040673	6542710	43.3
Tauragės	31	31	3853897	4353982	41.7
Alytaus	21	23	5554572	6140670	41.3
Kauno (be Kaun. m.)	40	40	10102686	11108383	38.3
Vilniaus (be Vln. m.)	50	50	9534282	9880361	37.4
Šiaulių	54	54	8608829	9240108	33.0

* Patalpų išlaikymas, visų kultūros lauko darbuotojų darbo užmokestis ir pan.

12 PRIEDAS. Kultūros centrai (juridiniai asmenys) Lietuvoje (šaltinis: Lietuvos nacionalinis kultūros centras, 2018).

1. Akmenės r. savivaldybės kultūros centras
2. Alytaus kultūros ir komunikacijos centras
3. Alytaus rajono savivaldybės kultūros centras
4. Anykščių kultūros centras
5. Birštono kultūros centras
6. Biržų kultūros centras
7. Druskininkų kultūros centras
8. Elektrėnų kultūros centras
9. Ignalinos kultūros ir sporto centras
10. Jonavos kultūros centras
11. Joniškio kultūros centras
12. Joniškio r. Žagarės kultūros centras
13. Jurbarko kultūros centras
14. Jurbarko r. Eržvilko kultūros centras
15. Jurbarko r. Klausučių kultūros centras
16. Jurbarko r. Veliuonos kultūros centras
17. Mažosios Lietuvos Jurbarko krašto kultūros centras
18. Kaišiadorių kultūros centras
19. Kaišiadorių r. Kruonio kultūros centras
20. Kaišiadorių r. Palomenės kultūros centras
21. Kaišiadorių r. Rumšiškių kultūros centras
22. Kaišiadorių r. Žaslių kultūros centras
23. Kaišiadorių r. Žiežmarių kultūros centras
24. Kalvarijos savivaldybės kultūros centras
25. Kauno kultūros centras „Tautos namai“
26. Kauno m. "Girstučio" kultūros ir sporto centras
27. Kauno r. Babtų kultūros centras
28. Kauno r. Ežerėlio kultūros centras
29. Kauno r. Garliavos sporto ir kultūros centras
30. Kauno r. Ramučių kultūros centras
31. Kauno r. Raudondvario kultūros centras
32. Kauno r. Samylų kultūros centras
33. Kauno r. Vilkišios kultūros centras
34. Kazlų Rūdos savivaldybės kultūros centras
35. Kėdainių kultūros centras
36. Kėdainių r. Akademijos kultūros centras
37. Kėdainių r. Josvainių kultūros centras
38. Kėdainių r. Krakių kultūros centras
39. Kėdainių r. Šėtos kultūros centras
40. Kėdainių r. Truskavos kultūros centras
41. Kelmės kultūros centras
42. Kelmės r. Kražių Motiejaus Kazimiero Sarbievijaus kultūros centras
43. Kelmės r. Pakražančio kultūros centras
44. Kelmės r. Šaukėnų kultūros centras
45. Kelmės r. Tytuvėnų kultūros centras
46. Kelmės r. Užvenčio kultūros centras
47. Kybartų kultūros centras
48. Klaipėdos m. savivaldybės kultūros centras "Žvejų rūmai"
49. Klaipėdos m. savivaldybės etnokultūros centras
50. Klaipėdos r. Dovilų etninės kultūros centras
51. Klaipėdos r. Gargždų kultūros centras
52. Klaipėdos r. Kretingalės kultūros centras
53. Klaipėdos r. Priekulės kultūros centras
54. Klaipėdos r. Vėžaičių kultūros centras
55. Klaipėdos r. Veiviržėnų kultūros centras
56. Kretingos rajono kultūros centras

57. Kretingos rajono Salantų kultūros centras
58. Kupiškio rajono savivaldybės kultūros centras
59. Lazdijų kultūros centras
60. Marijampolės kultūros centras
61. Marijampolės laisvalaikio ir užimtumo centras
62. Mažeikių r. sav. kultūros centras
63. Mažeikių r. sav. Laižuvos kultūros centras
64. Mažeikių r. sav. Sedos kultūros centras
65. Mažeikių r. sav. Šerkšnėnų kultūros centras
66. Mažeikių r. sav. Urvikių kultūros centras
67. Mažeikių r. sav. Viekšnių kultūros centras
68. Mažeikių r. sav. Tirkšlių kultūros centras
69. Mažeikių r. Židikų kultūros centras
70. Molėtų kultūros centras
71. Nidos kultūros ir turizmo informacijos centras "Agila"
72. Liudviko Rėzos kultūros centras (Neringa)
73. Pagėgių savivaldybės kultūros centras
74. Pakruojo kultūros centras
75. Pakruojo r. Linkuvos kultūros centras
76. Palangos kultūros ir jaunimo centras
77. Kultūros centras Panevėžio bendruomenių rūmai
78. Panevėžio kino centras "Garsas"
79. Panevėžio r. Tiltgalių kultūros centras
80. Panevėžio r. Krekenavos kultūros centras
81. Panevėžio r. Miežiškių kultūros centras
82. Panevėžio r. Naujamiesčio kultūros centras - dailės galerija
83. Panevėžio r. Raguvos kultūros centras
84. Panevėžio r. Ramygalos kultūros centras
85. Panevėžio r. Smilgių kultūros centras
86. Panevėžio r. Ėriškių kultūros centras
87. Panevėžio r. Vadoklių kultūros centras
88. Panevėžio r. Liūdynės kultūros centras
89. Panevėžio r. Šilagalio kultūros centras
90. Panevėžio r. Pajstrio kultūros centras
91. Pasvalio kultūros centras
92. Plungės r. sav. kultūros centras
93. Plungės r. Žemaičių Kalvarijos kultūros centras
94. Plungės r. Šateikių kultūros centras
95. Plungės r. Kulių kultūros centras
96. Plungės r. Žlibinų kultūros centras
97. Prienų kultūros ir laisvalaikio centras
98. Prienų r. Veiverių kultūros ir laisvalaikio centras
99. Prienų r. Stakliškių kultūros ir laisvalaikio centras
100. Prienų r. Jiezno kultūros ir laisvalaikio centras
101. Prienų r. Balbieriškio kultūros ir laisvalaikio centras
102. Radviliškio miesto kultūros centras
103. Radviliškio r. Baisogalos kultūros centras
104. Raseinių kultūros centras
105. Rietavo savivaldybės kultūros centras
106. Rokiškio kultūros centras
107. Skuodo kultūros centras
108. Šakių kultūros centras
109. Šakių r. Gelgaudiškio kultūros centras
110. Šakių r. Kudirkos Naumiesčio kultūros centras
111. Šakių r. Sintautų kultūros centras
112. Šakių r. Lukšių kultūros centras
113. Šalčininkų r. savivaldybės kultūros centras
114. Šiaulių m. kultūros centras
115. Šiaulių m. kultūros centras "Laiptų galerija"
116. Šiaulių r. savivaldybės kultūros centras

117. Šilalės r. savivaldybės kultūros centras
118. Šilutės kultūros ir pramogų centras
119. Šilutės r. Salos etnokultūros ir informacijos centras
120. Šilutės r. Senųjų kaimo tradicijų kultūros centras
121. Šilutės r. Kintų Vydūno kultūros centras
122. Šilutės r. Žemaičių krašto etnokultūros centras
123. Širvintų r. savivaldybės kultūros centras
124. Švenčionių m. kultūros centras
125. Švenčionėlių m. kultūros centras
126. Švenčionių r. Pabradės m. kultūros centras
127. Tauragės r. sav. kultūros centras
128. Telšių r. sav. kultūros centras
129. Telšių r. Nevarėnų kultūros centras
130. Telšių r. Ryškėnų kultūros centras
131. Telšių r. Tryškių kultūros centras
132. Telšių r. Varnių kultūros ir jaunimo centras
133. Telšių r. Viešvėnų kultūros centras
134. Telšių r. Žarėnų kultūros centras
135. Trakų r. kultūros rūmai
136. Trakų r. Lentvario kultūros rūmai
137. Ukmergės kultūros centras
138. Utenos kultūros centras
139. Varėnos kultūros centras
140. Varėnos r. Liškiavos kultūros centras
141. Vievio kultūros centras
142. Vilkaviškio kultūros centras
143. Vilniaus kultūros centras
144. Vilniaus etninės kultūros centras
145. Vilniaus mokytojų namai
146. Vilniaus m. Grigiškių kultūros centras
147. Vilniaus m. Kirtimų kultūros centras
148. Vilniaus m. Naujosios Vilnios kultūros centras
149. Vilniaus r. Rudaminos daugiafunkcinis kultūros centras
150. Vilniaus r. Nemenčinės daugiafunkcinis kultūros centras
151. Visagino kultūros centras
152. Zarasų r. savivaldybės kultūros centras
153. Zarasų r. Kultūros centras Dusetų dailės galerija

13 PRIEDAS. Kultūros centrų, jų padalinių ir kitų darinių tinklas 2017 m.. Šaltinis: Lietuvos nacionalinis kultūros centras, 2018.

	Savivaldybė	Kultūros centrai (juridiniai)	Filialai	Skyriai, padaliniai	Kiti dariniai	IŠ VISO
1	Akmenės r. sav.	1		5		6
2	Alytaus m. sav.	1				1
3	Alytaus r. sav.	1		10		11
4	Anykščių r. sav.	1		14	1	16
5	Birštono sav.	1				1
6	Biržų r. sav.	1		7		8
7	Druskininkų sav.	1	2			3
8	Elektrėnų sav.	2	6			8
9	Ignalinos r. sav.	1		17		18
10	Jonavos r. sav.	1	12			13
11	Joniškio r. sav.	2		10		12
12	Jurbarko r. sav.	5		11		16
13	Kaišiadorių r. sav.	6		9		15
14	Kalvarijos sav.	1				1
15	Kauno m. sav.	2				2
16	Kauno r. sav.	7		18		25
17	Kazlų Rūdos sav.	1		6		7
18	Kėdainių r. sav.	6		12		18
19	Kelmės r. sav.	6		10		16
20	Klaipėdos m. sav.	3				3
21	Klaipėdos r. sav.	6		16		22
22	Kretingos r. sav.	2		19		21
23	Kupiškio r. sav.	1		13		14
24	Lazdijų r. sav.	1		15		16
25	Marijampolės sav.	2		15		17
26	Mažeikių r. sav.	8				8
27	Molėtų r. sav.	1			4	5
28	Neringos sav.	3				3
29	Pagėgių sav.	1		1		2
30	Pakruojo r. sav.	2		12		14
31	Palangos m. sav.	1				1
32	Panevėžio m. sav.	2				2
33	Panevėžio r. sav.	12		19		31
34	Pasvalio r. sav.	1		20		21
35	Plungės r. sav.	5		11		16
36	Prienų r. sav.	5		5		10
37	Radviliškio r. sav.	4			20	24
38	Raseinių r. sav.	1				1

39 Rietavo sav.	1	4			5
40 Rokiškio r. sav.	1			24	25
41 Skuodo r. sav.	1		7		8
42 Šakių r. sav.	5		4	9	18
43 Šalčininkų r. sav.	1		14		15
44 Šiaulių m. sav.	2				2
45 Šiaulių r. sav.	1	13		1	15
46 Šilalės r. sav.	1	5	9		15
47 Šilutės r. sav.	5			1	6
48 Širvintų r. sav.	1	12			13
49 Švenčionių r. sav.	3		9		12
50 Tauragės r. sav.	1		21		22
51 Telšių r. sav.	6			5	11
52 Trakų r. sav.	3		8		11
53 Ukmergės r. sav.	1		18		19
54 Utenos r. sav.	1		8	8	17
55 Varėnos r. sav.	2	18			20
56 Vilkaviškio r. sav.	3		10		13
57 Vilniaus m. sav.	6	1			7
58 Vilniaus r. sav.	2		27		29
59 Visagino sav.	1	1			2
60 Zarasų r. sav.	2		3		5
Iš viso	158	74	413	73	718

14 PIEDAS. Menų inkubatoriai Lietuvoje. Šaltinis: apibendrinta pagal Dilertas ir Kaminskis (2017), Nacionalinę kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos pateikiamą informaciją.

- Meno inkubatorius Taurapilis Utenoje (Utenos reg.)
- Kultūros fabrikas Klaipėdoje (Klaipėdos m.)
- Telšių menų inkubatorius (Telšių reg.)
- Anykščių menų inkubatorius (Utenos reg.)
- Menų spaustuvė Vilniuje (Vilniaus m.)
- Kūrybinių industrijų centras Pakrantė (Vilniaus m.)
- Užupio meni inkubatorius (Vilniau m.)
- Vilniaus menų inkubatorius (Vilniaus m.)
- Audiovizualinių menų industrijos inkubatorius (Vilniaus raj.)
- Raudondvario dvaro inkubatorius (Kauno reg.)
- Dzūkų krašto menų inkubatorius „Menų pirtis“ (Alytaus reg.)
- Kauno menų inkubatorius (Kauno m.).

15 PRIEDAS. Lankytini dvarai Lietuvoje pagal Kultūros paveldo departamento prie LR Kultūros ministerijos rubriką „Sugrįžtantys dvarai“. *Šaltinis: susisteminta autorės pagal LR Kultūros paveldo departamento pateikiamą informaciją (2018).*

Alytaus apskritis:

1. Veisiejų dvaras (Alytaus apskritis)

Kauno apskritis:

2. Paberžės dvaras (Kėdainių r., Kauno apskritis)

Klaipėdos apskritis:

3. Palangos dvaras – Tiškevičių rūmai ir Birutės paraks (Klaipėdos apskritis)
4. Šilutės Hugo Šojaus dvaras (Klaipėdos apskritis)
5. Kretingos dvaras (Klaipėdos apskritis)
6. Švėkšnos dvaro sodyba (Šilutės r., Klaipėdos apskritis)

Marijampolės apskritis:

7. Zyplių dvaro (Šakių r., Marijampolės apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
8. Kidulių dvarą (Šakių r., Marijampolės apskritis)
9. Paragių dvaras (Šakių r., Marijampolės apskritis)
10. Paežerių dvaras (Vilkaviškio r., Marijampolės apskritis)

Panevėžio apskritis:

11. Gačionių dvaro sodybą (Rokiškio r., Panevėžio apskritis)
12. Ilzenbergo dvaras (Rokiškio r., Panevėžio apskritis)
13. Bistrampolio dvaro sodyba (Kučių kaimas, Panevėžio apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
14. Rokiškio dvaras (Rokiškio r., Panevėžio apskritis)) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)

Šiaulių apskritis:

15. Jakiškių dvaras (Joniškio r., Šiaulių apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
16. Burbiškio dvaras (Radliliškio r., Šiaulių apskritis)
17. Kelmės dvaras (Šiaulių apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
18. Pakruojo dvaras (Pakruojo r., Šiaulių apskritis)
19. Baisogalos dvaras (Radviliškio r., Šiaulių apskritis)
20. Kurtuvėnų dvaras (Šiaulių apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)

Tauragės apskritis:

21. Jurbarko dvaras (Tauragės apskritis)

Telšių apskritis:

22. Rietavo dvaras (Telšių apskritis)
23. Biržuvėnų dvaras (Telšių apskritis)
24. Platelių dvaras (Plungės r., Telšių apskritis)
25. Dautarų dvaro (Mažeikių r., Telšių apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
26. Renavo dvaras (Mažeikių r., Telšių apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
27. Bukantės dvaro sodyba (Plungės r., Telšių apskritis)

Utenos apskritis:

28. Paliesiaus dvaras (Ignalinos r., Utenos apskritis)
29. Vidiškių dvaras (Ignalinos r., Utenos apskritis)

Vilniaus apskritis:

30. Kairėnų dvaras (Vilniaus miestas)
31. Šešuolėlių dvaras (Vilniaus apskritis)
32. Liubavo dvaras (Vilniaus apskritis) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)
33. Šalčininkų Vagnerių dvaras (Vilniaus apskritis)
34. Taujėnų dvaras (Ukmergės r., Vilniaus apskritis)
35. Tuskulėnų dvaras (Vilniaus m.) (projekto „Pažinkime Lietuvą“ dalyvis)

16 PRIEDAS. Lietuvos dvarai, projekto "Pažinkime Baltijos dvarus", dalyviai. *Šaltinis: susisteminta autorės pagal Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos pateikiamą informaciją (2018)*

Alytaus apskritis:

1. Aštriosios Kirsnos dvaras, Aštrioji Kirsna, Lazdijų r., Alytaus apskritis

Kauno apskritis:

2. Aukštosios Fredos dvaras, Kaunas, Kauno apskritis
3. Žemaitkiemio dvaras, Kauno r., Kauno apskritis
4. Aristavėlės dvaras, Kaišiadorių r., Kauno apskritis
5. Žemių dvaras, Jonavos r., Kauno apskritis
6. Paberžės dvaras, Kėdainių r., Kauno apskritis

Marijampolės apskritis:

7. Zyplių dvaras, Šakių r., Marijampolės apskritis

Panevėžio apskritis:

8. Biržų pilis, Biržai, Panevėžio apskritis
9. Bistrampolio dvaras, Panevėžio r., Panevėžio apskritis
10. Rokiškio dvaro sodyba, Rokiškis, Panevėžio apskritis

Šiaulių apskritis:

11. Jakiškių dvaras, Joniškio r., Šiaulių apskritis
12. Kelmės dvaro sodyba, Kelmė, Šiaulių apskritis
13. Kurtuvėnų dvaro svirnas, Šiaulių apskritis

Tauragės apskritis:

14. Panemunės pilis ir parkas, Jurbarko r., Tauragės apskritis

Telšių apskritis:

15. Plungės dvaro sodyba, Plungė, Telšių apskritis
16. Renavo dvaro sodyba, Mažeikių r., Telšių apskritis
17. Dautarų dvaras, Mažeikių r., Telšių apskritis

Utenos apskritis:

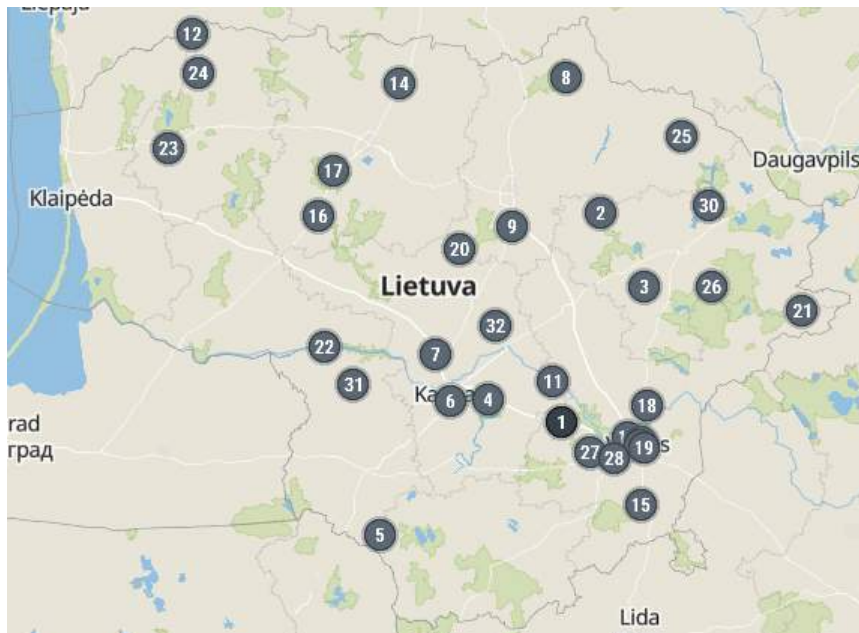
18. Saldutiškio dvaras, Utenos apskritis
19. Paliesiaus dvaras, Ignalinos r., Utenos apskritis
20. Akmenos dvaro vėjo malūnas, Akmena, Anykščių r., Utenos apskritis
21. Alantos dvaro sodyba, Molėtų r., Utenos apskritis
22. Vasaknų dvaras, Zarasų r., Utenos apskritis

Vilniaus apskritis:

23. Trakų salos pilis, Trakai, Vilniaus apskritis
24. Trakų Vokės dvaro sodyba, Vilnius, Vilniaus apskritis
25. Tuskulėnų dvaras, Vilnius
26. Buivydiškių dvaro sodyba, Vilniaus r.
27. Čiobiškio dvaro sodyba, Širvintų r., Vilniaus apskritis
28. Liubavo dvaras, Vilniaus r., Vilniaus apskritis
29. Markučių dvaras, Vilnius
30. Abromiškių dvaro sodyba su parku, Elektrėnų sav., Vilniaus apskritis
31. Jašiūnų dvaro sodyba, Šalčininkų r., Vilniaus apskritis
32. Gedimino pilies bokštas, Vilnius

Projekto „Pažinkime Baltijos dvarus“ dalyvių geografinio išsidėstymo žemėlapis (šaltinis: Pažinkime Lietuvą, 2018):

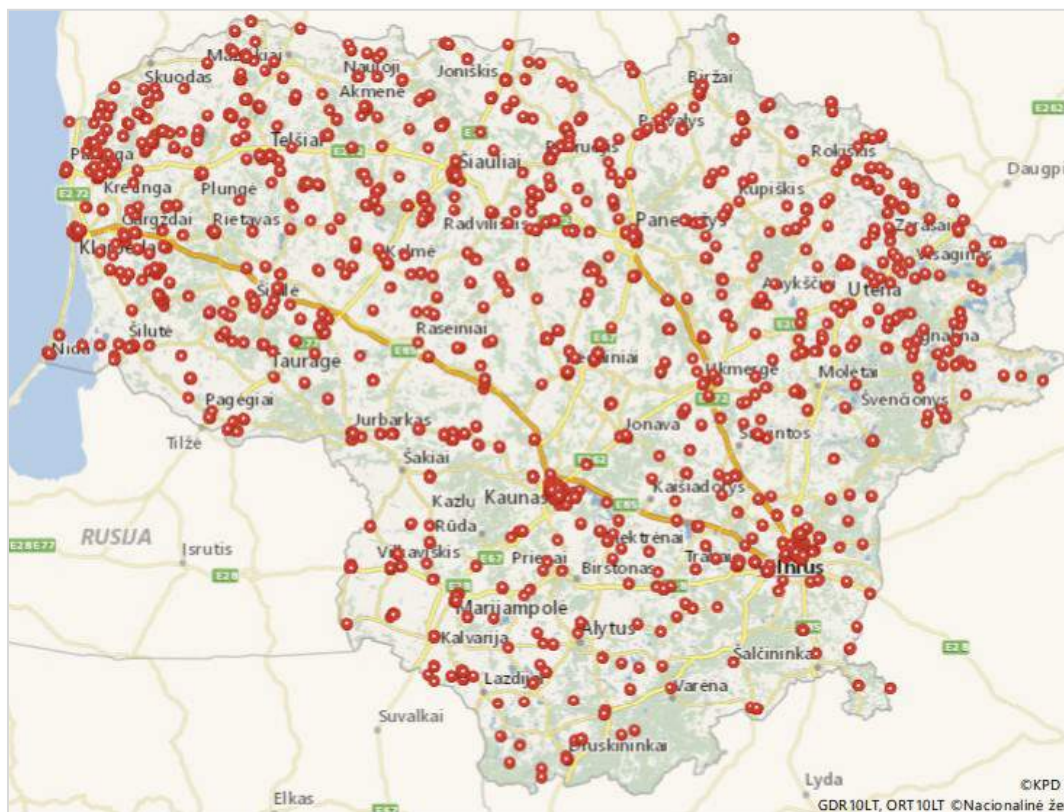

17 PRIEDAS. Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos narių dvarai. *Šaltinis: susisteminta autorės pagal Lietuvos pilių ir dvarų asociacijos pateikiamą informaciją, 2018.*

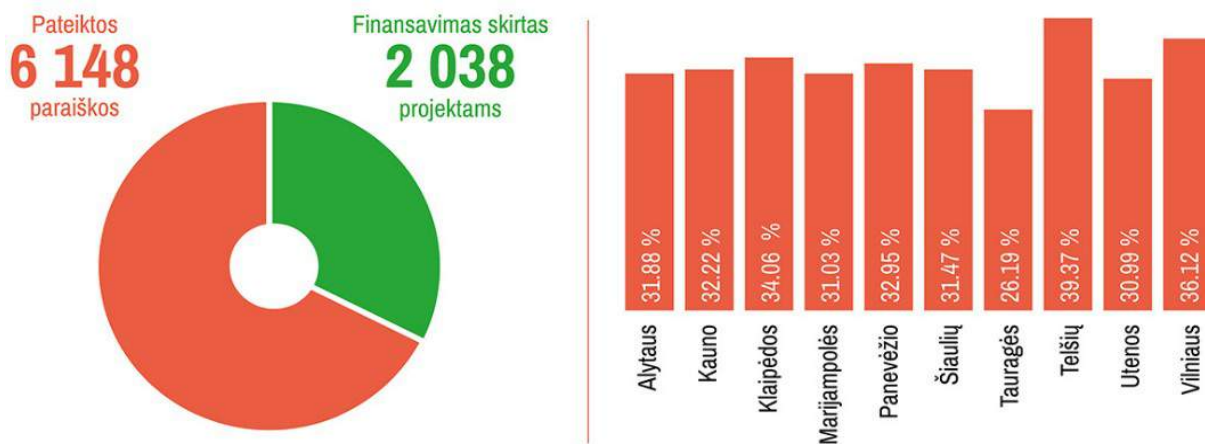
Nr.	Dvarai ir pilys ir jų valdytojai ar savininkai	Apskritis
1.	AŠTRIOSIOS KIRSNOS DVARAS, savininkai – Naglis ir Nerijus Narauskai	Alytaus
2.	ARISTAVELĖS DVARAS, valdytojas – Lietuvos liaudies buities muziejus	Kauno
3.	AUKŠTOSIOS FREDOS DVARAS, valdytojas – Vytauto Didžiojo universitetas	Kauno
4.	BABTYNO-ŽEMAITKIEMIO DVARAS, savininkas – Mindaugas Šventoraitis	Kauno
5.	BARBORLAUKIO DVARAS, valdytojas – Artūras Remenčius	Kauno
6.	BILIŪNŲ DVARAS, valdytojai – Bernadeta Elena Žardauskienė ir Angelina Dilijonienė	Kauno
7.	PABERŽĖS DVARAS, valdytojas – Kėdainių krašto muziejus	Kauno
8.	RAUDONDVARIO DVARAS, valdytojas – Viešoji įstaiga „Raudondvario dvaras“	Kauno
9.	SKARAITIŠKĖS DVARAS, savininkas – Kęstutis Skamarakas	Kauno
10.	ŽEIMIŲ DVARAS, savininkė – Rima Noreikienė	Kauno
11.	HUGO ŠOJAUS DVARAS, valdytojas – Šilutės Hugo Šojaus muziejaus	Kaipėdos
12.	KRETINGOS DVARAS, valdytojas – Kretingos muziejus	Kaipėdos
13.	ZYPLIŲ DVARAS, valdytojas – Vidas Cika	Marijampolės
14.	GELGAUDIŠKIS MANOR	Marijampolės
15.	PAEŽERIŲ DVARAS, valdytojas – Vilkaviškio rajono Suvalkijos (Sūduvos) kultūros centras	Marijampolės
16.	ANTAŠAVOS DVARAS, savininkė – Virginija Drutienė	Panevėžio
17.	BIRŽŲ PILIS, valdytojas – Biržų krašto muziejus „Sėla“	Panevėžio
18.	BISTRAMPOLIO DVARAS, valdytojas – Viešoji įstaiga „Bistrampolio dvaras“	Panevėžio
19.	GULBINĖNŲ DVARAS, valdytojas – privatus	Panevėžio
20.	ILZENBERGO DVARAS, valdytojas – UAB „Ilzenbergo dvaras“	Panevėžio
21.	ROKIŠKIO DVARAS, valdytojas – Rokiškio krašto muziejus	Panevėžio
22.	MANTAGAILIŠKIO DVARAS, savininkas – Sigitas Kalkys	Panevėžys
23.	BAISOGALOS DVARAS, valdytojas – Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Šiaulių
24.	JAKIŠKIŲ DVARAS, savininkė – Meilė Zaleckienė	Šiaulių
25.	BURBIŠKIO DVARAS, valdytojas – UAB „Livintus“	Šiaulių
26.	KELMĖS DVARAS, valdytojas – Kelmės krašto muziejus	Šiaulių
27.	KURTUVĖNŲ DVARAS, valdytojas – Kurtuvėnų regioninio parko direkcija	Šiaulių
28.	BELVEDERIO DVARAS, valdytojas – Viešoji įstaiga „Belvederio dvaras“	Tauragės
29.	PANEMUNĖS PILIS, valdytojas – Vilniaus dailės akademija	Tauragės
30.	JURBARKO DVARAS, valdytojas – Jurbarko krašto muziejus	Tauragės
31.	PAVIRVYTĖS DVARAS, savininkas – Antanas Naujokas	Telšiai
32.	DAUTARŲ DVARAS, savininkė – Gražina Juknevičienė	Telšių
33.	PLUNGĖS DVARAS. KUNIGAİKŠČIO MYKOLO OGINSKIO RŪMAI	Telšių
34.	RENAVO DVARAS, valdytojas – Mažeikių rajono Renavo dvaro sodyba	Telšių
35.	AKMENOS DVARAS, valdytojas – privatus	Utenos
36.	ALANTOS DVARAS, valdytojas – VšĮ „Alantos technologijos ir verslo mokykla“	Utenos
37.	BIKUŠKIO DVARAS, savininkai – Dalia ir Gintaras Gruodžiai	Utenos
38.	PALIESIAUS DVARAS, valdytojas – Julius Ptašekas	Utenos
39.	PIENIONIŲ DVARAS, savininkas – Žilvinas Petrauskas	Utenos
40.	RAGUVĖLĖS DVARAS, valdytojai – Nerijus Jankus, Darius Jankus, Vytautas S.	Utenos

41.	SALDUTIŠKIO DVARAS, savininkas – Arūnas Svitojus	Utenos
42.	VASAKNŲ DVARAS, savininkai – Rasa ir Alfonsas Kievišai	Utenos
43.	ABROMIŠKIŲ DVARAS, savininkas – UAB „Galvės investicija“	Vilniaus
44.	ARVYDŲ DVARAS, savininkas – Nerijus Zakšauskas	Vilniaus
45.	BUIVYDIŠKIŲ DVARAS, valdytojas – Buivydiškių pagrindinė mokykla	Vilniaus
46.	ČIOBIŠKIO DVARAS, valdytoja – Eugenija Vagnerienė	Vilniaus
47.	CIRKLIŠKIO DVARAS, valdytojas – Švenčionių profesinio rengimo centras	Vilniaus
48.	JAŠIŪNŲ DVARAS, valdytojas – Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centras	Vilniaus
49.	KRIKŠTĖNŲ DVARAS, savininkas – Vladas Algirdas Šemeta	Vilniaus
50.	LIUBAVO DVARAS, valdytojas – Muziejus viešoji įstaiga „Europos parkas“	Vilniaus
51.	MEDININKŲ PILIS, valdytojas – Trakų istorijos muziejus	Vilniaus
52.	NEMĖŽIO DVARAS, valdytojas – Kazimieras Musteikis	Vilniaus
53.	ŠEŠUOLĖLIŲ DVARAS; valdytojas – Raimundas Vincentas Petrauskas	Vilniaus
54.	TRAKŲ PUSIASALIO PILIS, valdytojas – Trakų istorijos muziejus	Vilniaus
55.	TRAKŲ SALOS PILIS, valdytojas – Trakų istorijos muziejus	Vilniaus
56.	UŽUTRAKIO DVARAS, valdytojas – Trakų istorinis nacionalinis parkas	Vilniaus
57.	GEDIMINO PILIS, valdytojas – Lietuvos nacionalinis muziejus	Vilniaus m.
58.	KAIRĖNŲ DVARAS, valdytojas – Vilniaus universiteto botanikos sodas	Vilniaus m.
59.	MARKUČIŲ DVARAS, valdytojas – Literatūrinis Aleksandro Puškino muziejus	Vilniaus m.
60.	TRAKŲ VOKĖS DVARAS, valdytojas – Viešoji įstaiga „Trakų Vokės dvaro sodyba“	Vilniaus m.
61.	TUSKULĖNŲ DVARAS, valdytojas – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijų centras	Vilniaus m.
62.	VERKIŲ DVARAS, valdytojas – Gamtos tyrimų centras	Vilniaus m.

18 PRIEDAS. Lietuvos kultūros paveldo žemėlapis. Šaltinis: Kultūros vertybių registras (2018).

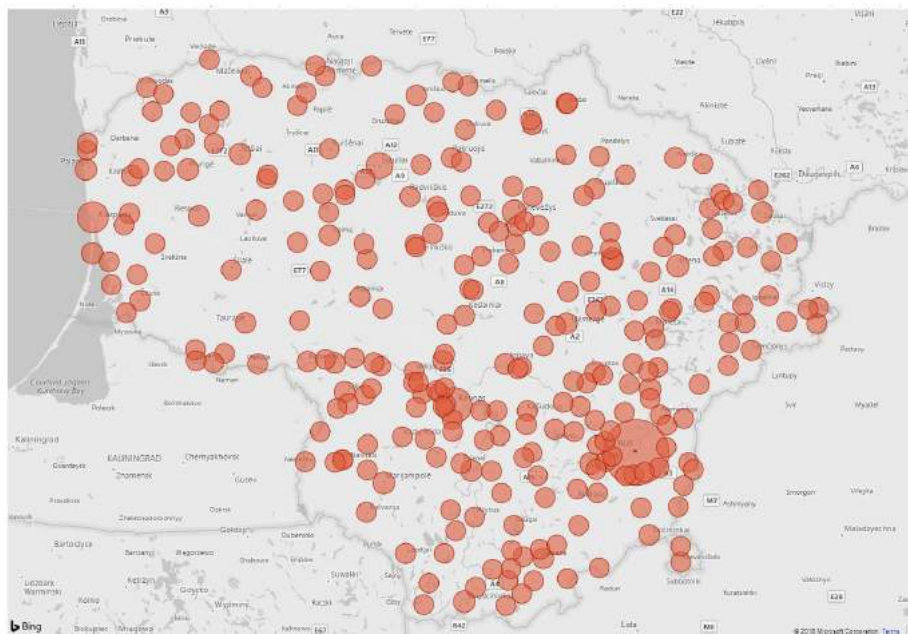

19 PRIEDAS. Lietuvos kultūros tarybos finansuotų projektų dalis pagal Lietuvos apskritis. Šaltinis: LKT 2016 m. veiklos ataskaita.

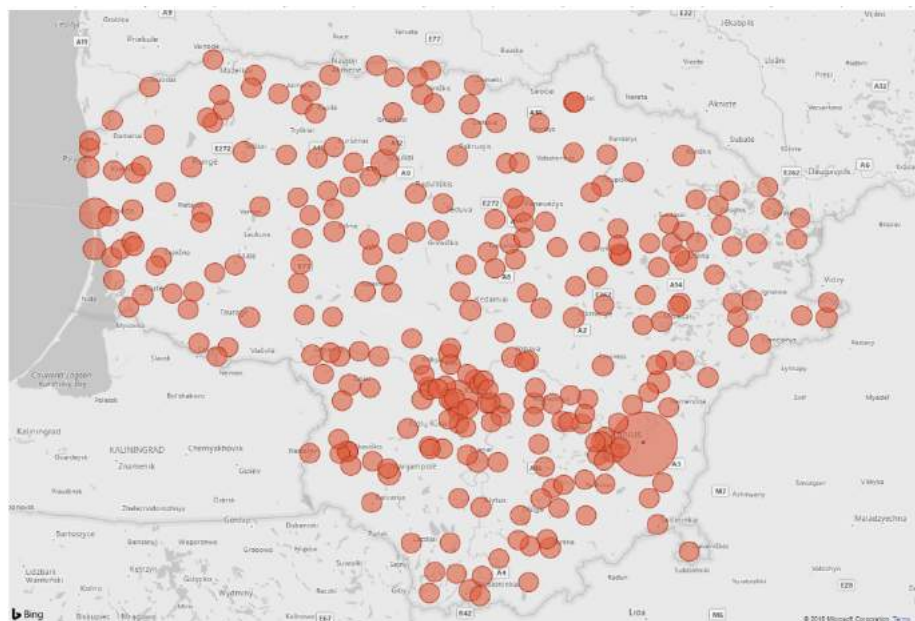

20 PRIEDAS. Lietuvos kultūros tarybos finansuoti projektai, vykdyti įvairiuose Lietuvos miestuose ir miesteliuose 2016 m. ir 2017 m.²⁰. Šaltinis: LKT (2018).

2016 m.:

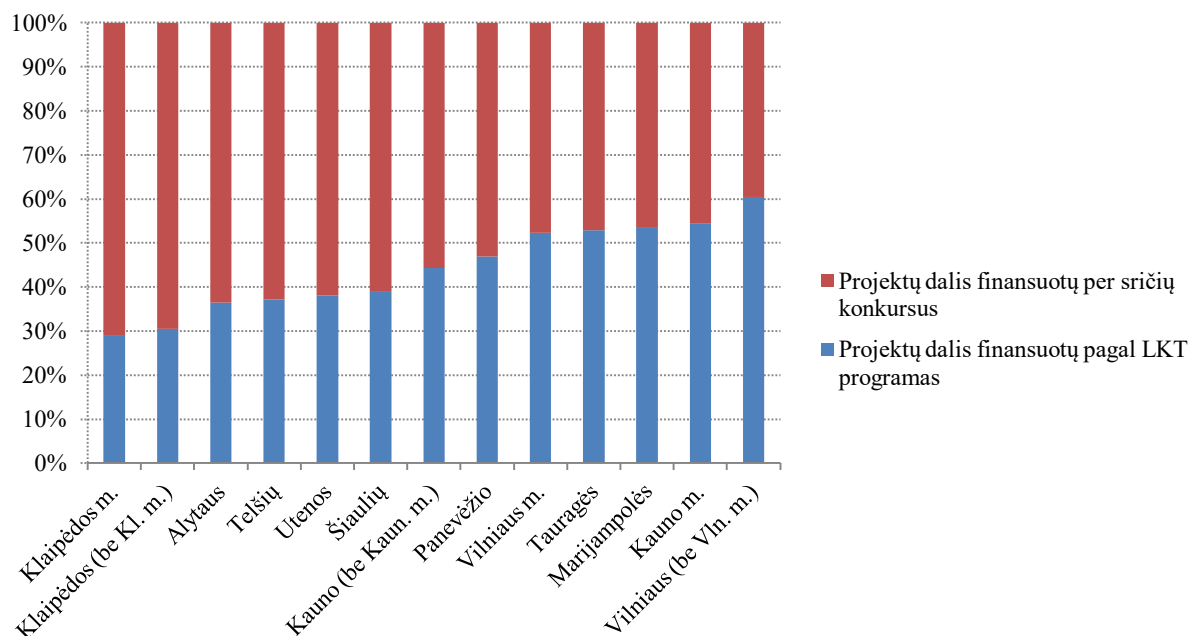

2017 m.:

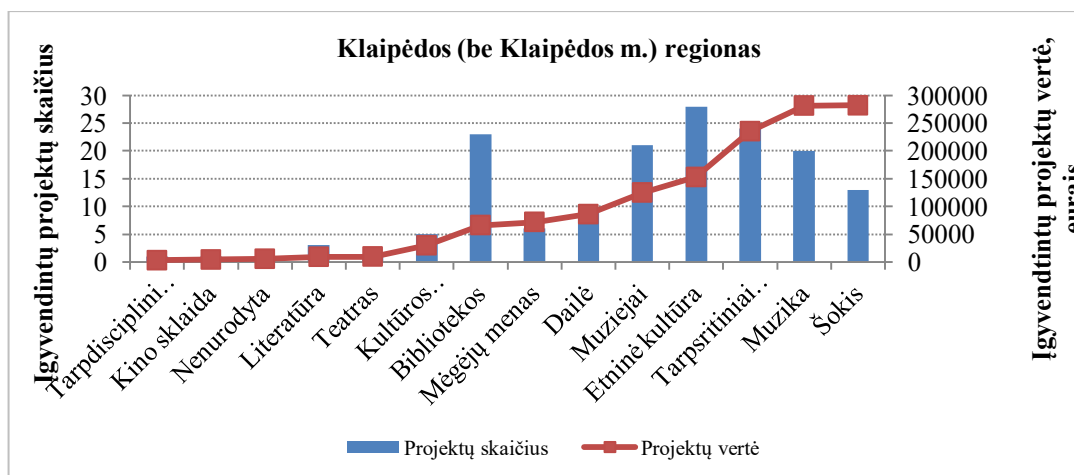
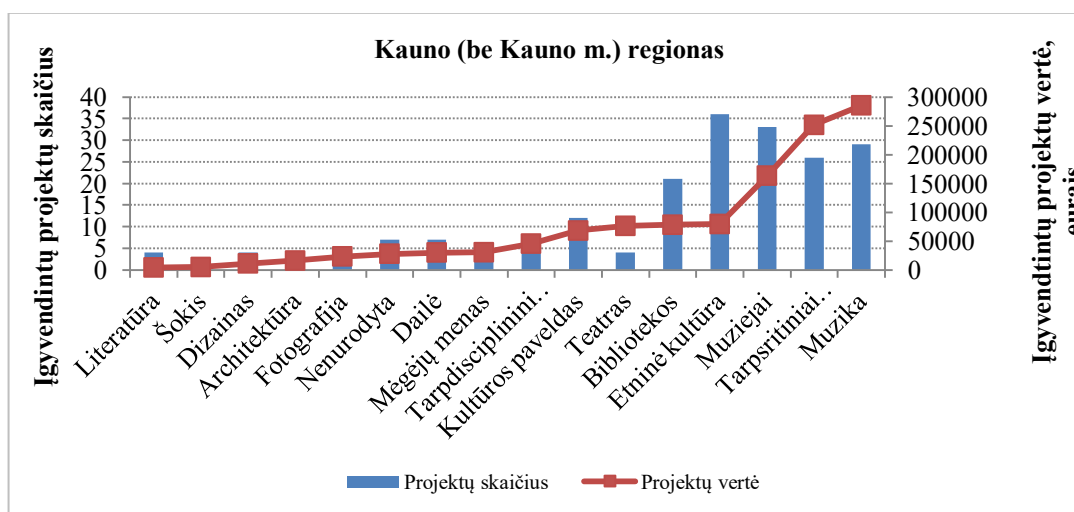
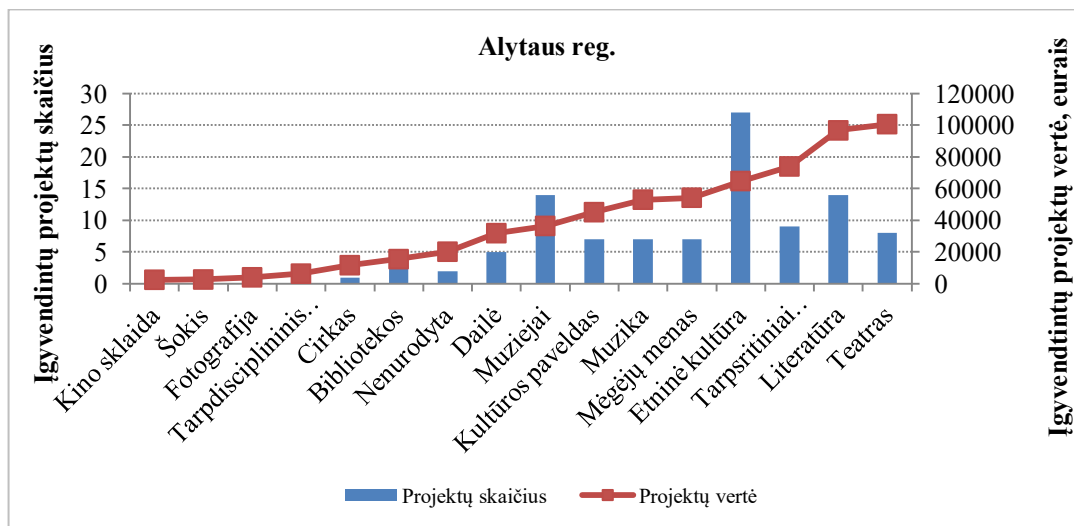

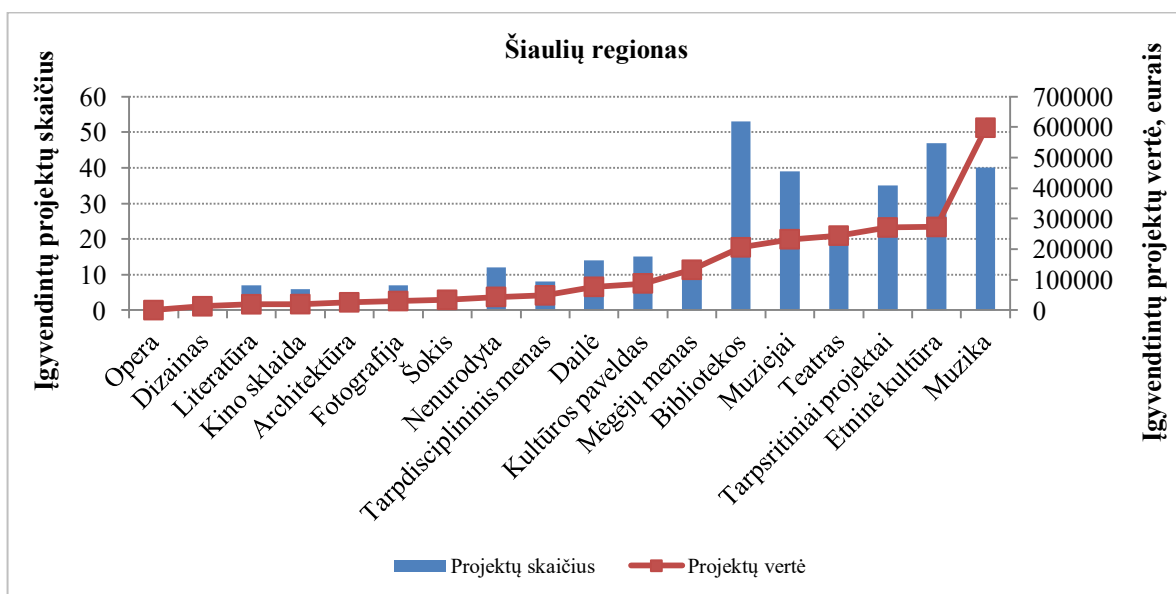
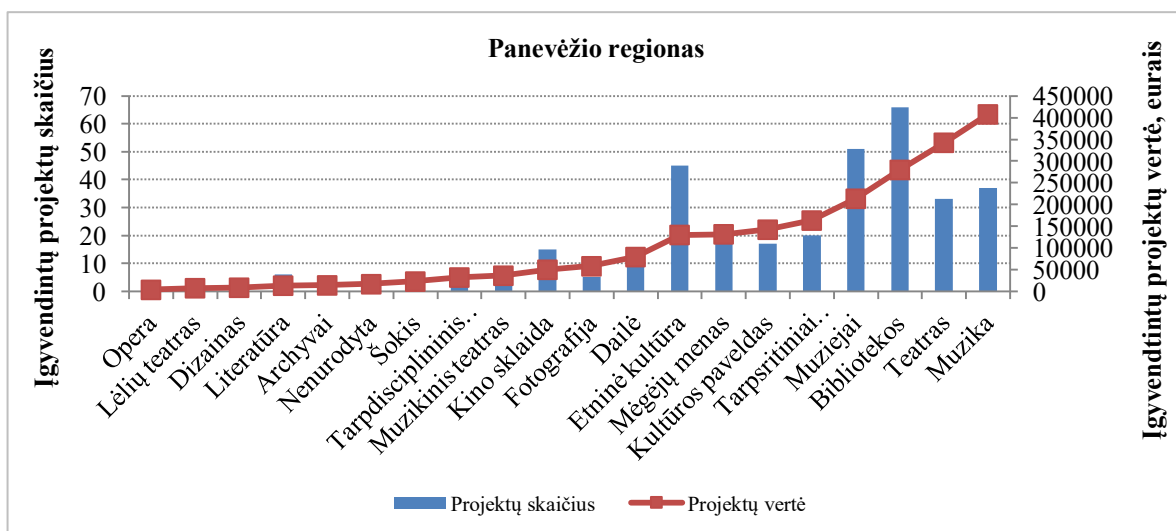
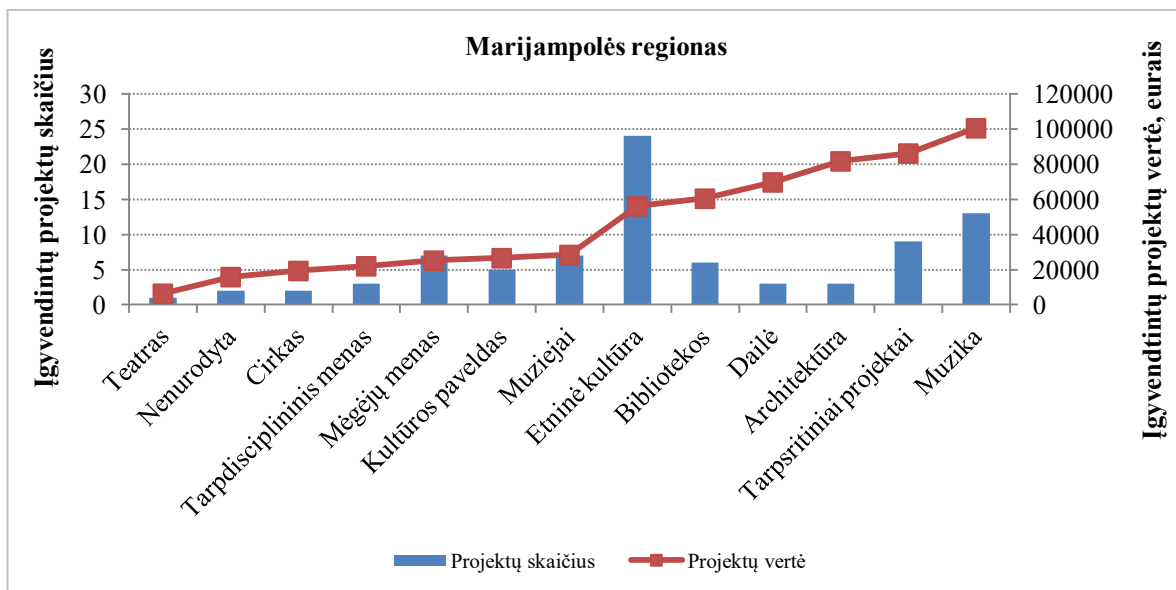
²⁰ Žemėlapis reprezentuoja veiklų sklaidą. Informacija ant žemėlapiu buvo sudėliota pagal projektų vykdytojų nurodytą sklaidą paraiškoje, kur planuojamos veiklos. Dėl to galima paklaida duomenų paklaida, nes įgyvendinant projektą veiklos galėjo apimti ir daugiau arba mažiau regionų ar miestų. Taip pat skirtingo pobūdžio veiklos, pvz. pasiruošimas projektui, edukacinės dirbtuvės, festivalis ar kt. turėjo vienodą svorį, jas pažymint žemėlapyje.

21 PRIEDAS. Įgyvendintų projektų pasiskirstymas pagal finansavimo šaltinį (finansuotų per kultūros ir meno sričių konkursus ir finansuotų pagal LKT programas). *Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT pateiktą informaciją (2018).*

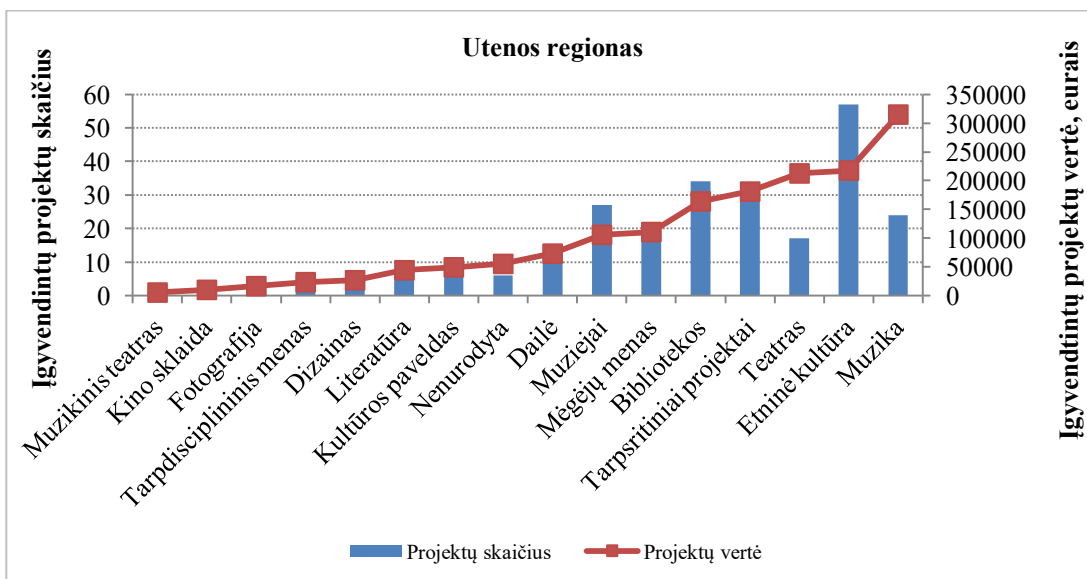
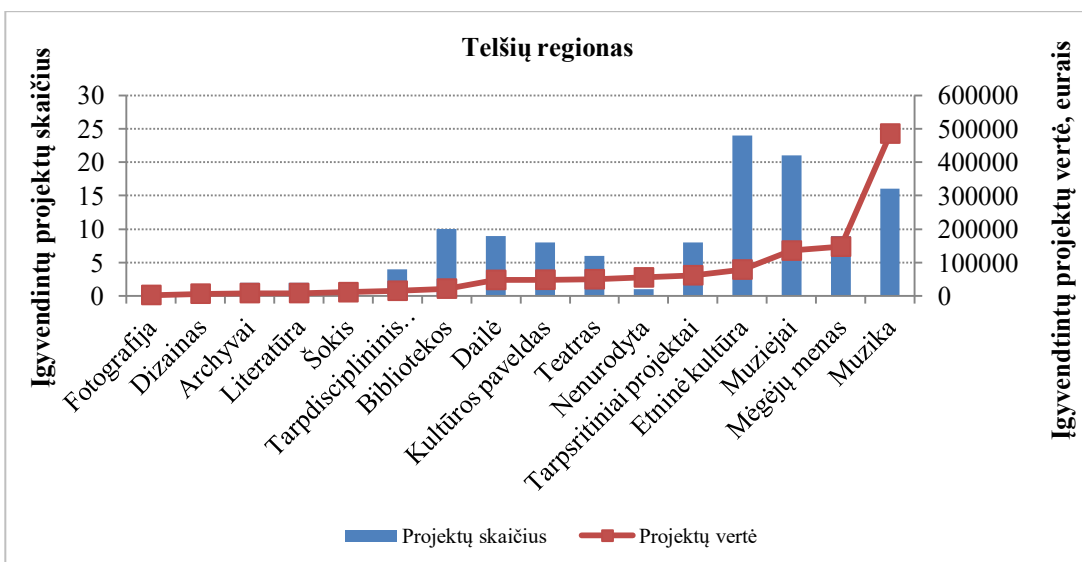
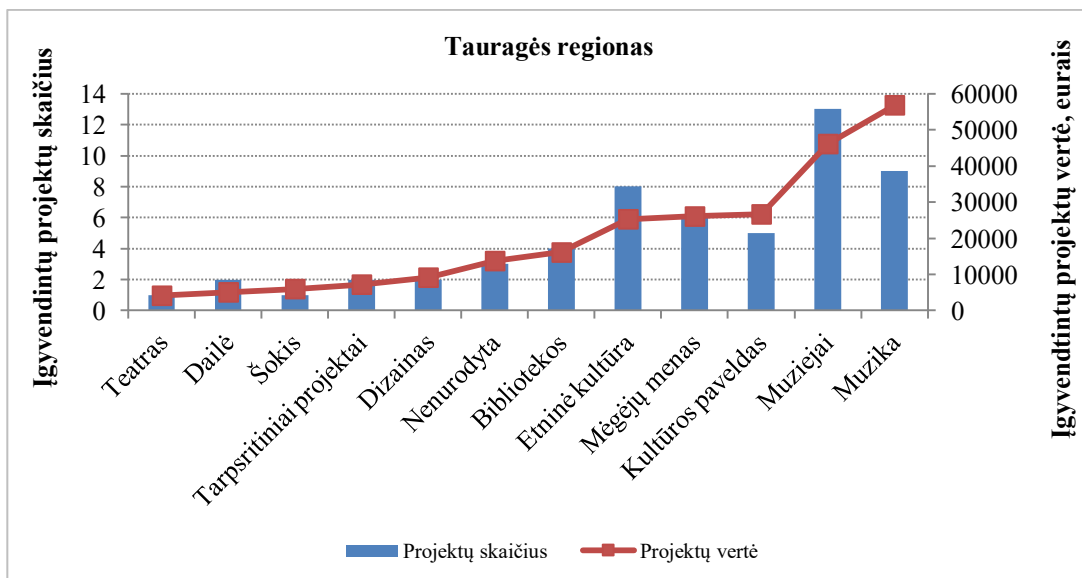

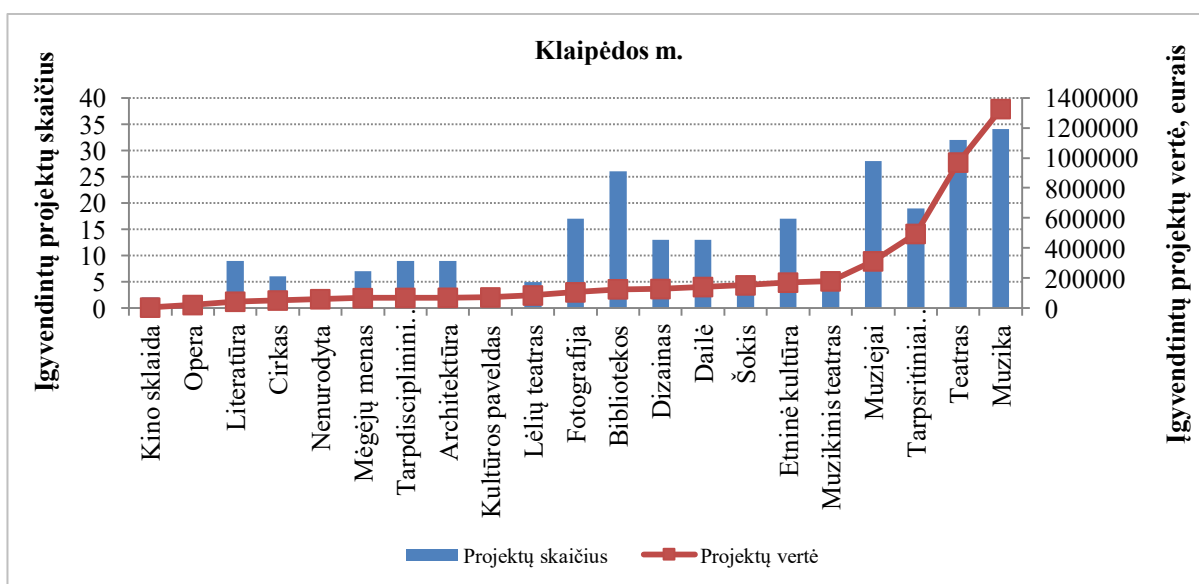
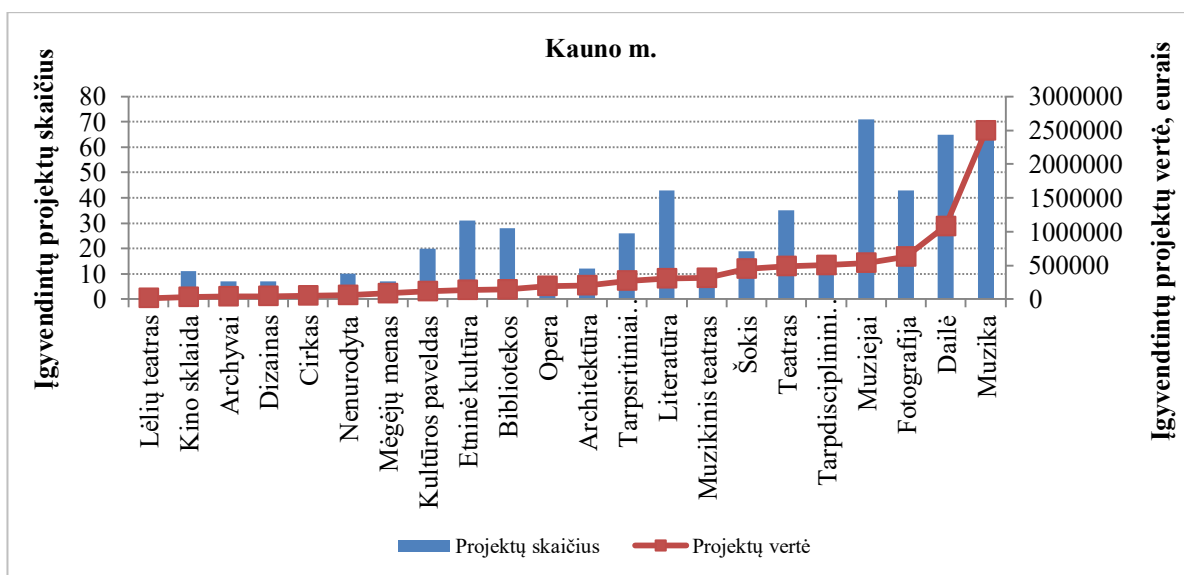
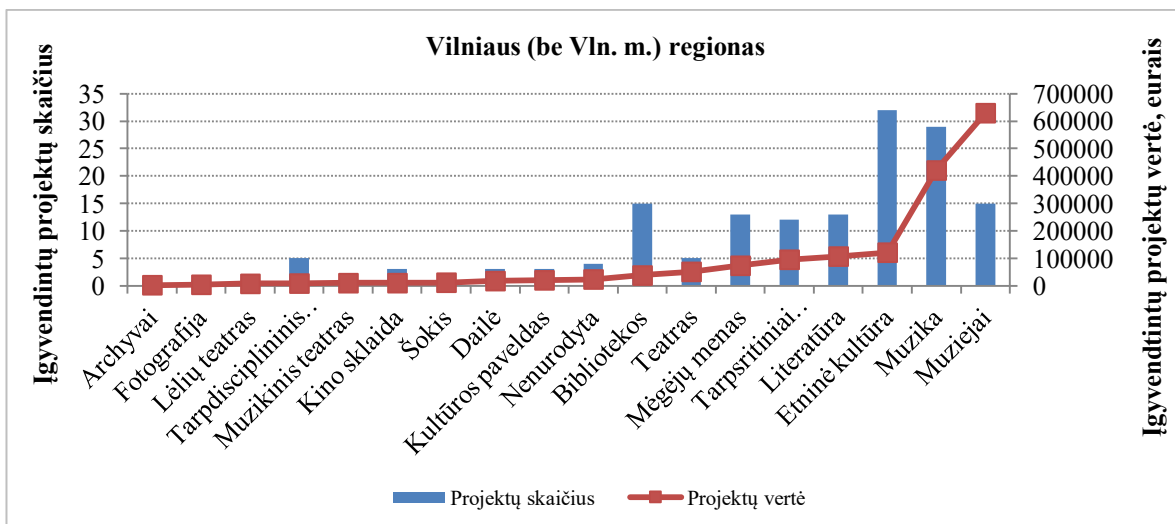
22 PRIEDAS. Lietuvos regionuose įgyvendintų projektų 2015-2017 m. pasiskirstymas pagal kultūros ir meno sritis pagal kiekvieną Lietuvos regioną. Pateikiama įgyvendintų projektų vertė eurais pagal patirtas išlaidas ir įgyvendintų projektų skaičius. Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT pateiktus duomenis (2018).

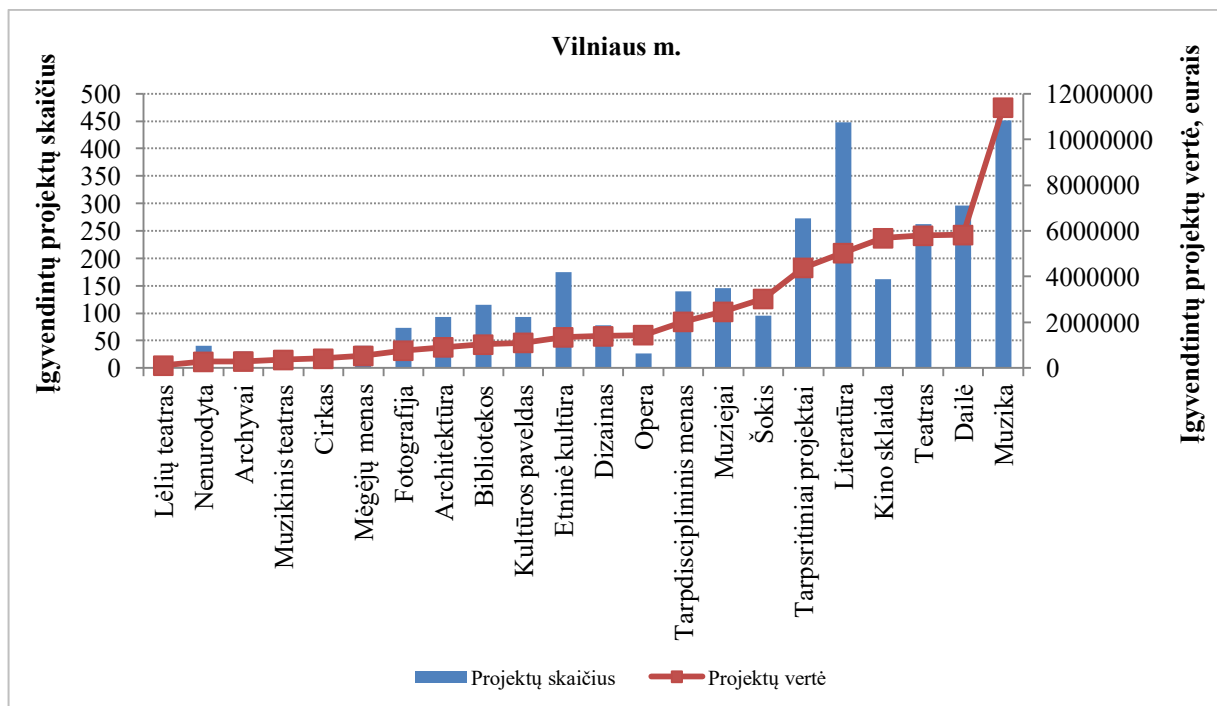

23 priedas. Baigtų renovuoti kultūros įstaigų sąrašas 2012–2014 m. (šaltinis: LKT pateikta informacija apie LRKM vertinimo rezultatus)

2012 m. baigti renovuoti 3 savivaldybių objektai:

- Birštono kultūros centras,
- Šilutės raj. Kintų kultūros centras,
- Kėdainių viešoji biblioteka.

2013 m. baigti renovuoti 5 savivaldybių objektai:

- Druskininkų viešoji biblioteka,
- Jurbarko viešoji biblioteka,
- Klaipėdos Mažosios Lietuvos muziejus,
- Kretingos kultūros centras,
- Rokiškio kultūros centras.

2014 m. baigti renovuoti 11 savivaldybių objektų:

- Anykščių viešoji biblioteka,
- Jurbarko rajono viešosios bibliotekos Kartupių filialas,
- Klaipėdos raj. viešosios bibliotekos Venskų filialas,
- Druskininkų krašto muziejus,
- Raseinių krašto istorijos muziejus,
- Kupiškio kultūros centras,
- Palangos kurhauzas,
- Telšių raj. Tryškių kultūros centras,
- Trakų raj. Rūdiškių kultūros centras,
- Utenos kultūros centras,
- Varėnos kultūros centro kino ir parodų salė.

24 priedas. Finansuotų projektų skaičius 2015-2017 m., kuriuose įtrauktos įvairios socialinės grupės (pagal LKT Kultūros edukacijos programą). *Šaltinis: autorės skaičiavimai pagal LKT duomenis (2018)*

A lentelė. Finansuotų projektų skaičius, kuriuose neįgalieji apsilankė renginiuose (pagal LKT Kultūros edukacijos programą).

Apskritis	Finansuotų projektų skaičius
Alytaus	2
Kauno (be Kaun. m.)	1
Klaipėdos (be Kl. m.)	2
Marijampolės	1
Panevėžio	2
Šiaulių	6
Telšių	4
Utenos	3
Vilniaus (be Vln. m.)	2
Iš viso	23

B lentelė. Finansuotų projektų skaičius, kuriuose dalyvavo socialinės rizikos vaikai ir jaunimas kultūros edukacijos veiklose (pagal LKT Kultūros edukacijos programą).

Apskritis	Finansuotų projektų skaičius
Alytaus	1
Kauno (be Kaun. m.)	10
Klaipėdos (be Kl. m.)	4
Marijampolės	4
Panevėžio	7
Šiaulių	17
Telšių	5
Utenos	14
Vilniaus (be Vln. m.)	5
Iš viso	67

C lentelė. Projektų skaičius, kuriuose neįgalieji dalyvavo meno veiklose (pagal LKT Kultūros edukacijos programą).

Apskritis	Finansuotų projektų skaičius
Alytaus	2
Kauno (be Kaun. m.)	5
Klaipėdos (be Kl. m.)	9
Marijampolės	2
Panevėžio	1
Šiaulių	16
Telšių	5
Utenos	14
Vilniaus (be Vln. m.)	4
Iš viso	58

25 priedas. Per LKT finansuotų projektų skaičius, kurių veiklas ar dalį jų įgyvendino Lietuvos regionuose (be didžiųjų miestų) registruoti pareiškėjai užsienio šalyse. *Šaltinis: LKT (2018).*

Programos ir regionai	Finansuotų projektų skaičius
"Globalios Lietuvos" idėjos kultūros srityje sklaida	2
Šiaulių	2
Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): inovatyvių paslaugų kūrimas	1
Klaipėdos	1
Atminties institucijos (muziejai, bibliotekos, archyvai): kultūros ir meno sklaida	5
Kauno	1
Panevėžio	1
Šiaulių	3
Kultūros ar meno srities asociacijų strateginių programų įgyvendinimas	1
Panevėžio	1
Kultūros edukacija	4
Alytaus	1
Panevėžio	1
Šiaulių	2
Kultūros ir kūrybinės industrijos	1
Šiaulių	1
Kultūros paveldas	7
Kauno	1
Panevėžio	2
Šiaulių	1
Telšių	1
Utenos	1
Vilniaus	1
Kvalifikacijos kėlimas	1
Panevėžio	1
Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo, esančio užsienyje, paieška, sklaida, priežiūra, sugražinimas	6
Kauno	2
Panevėžio	2
Šiaulių	1
Vilniaus	1
Lietuvos tremtinių ir politinių kalinių kapų ir palaidojimo vietas žyminčių paminklų tvarkymas	5
Panevėžio	3
Telšių	2
Mėgėjų menas: mėgėjų menas	3
Panevėžio	3
Mėgėjų menas: tęstiniai mėgėjų meno renginiai	2
Marijampolės	1

Panevėžio	1
Menas žmogaus gerovei	1
Vilniaus	1
Menininkų rezidencijos Lietuvoje	1
Kauno	1
Projektai, skatinantys Lietuvos gyventojų pilietiškumą, politinį aktyvumą ir patriotiškumą	1
Kauno	1
Skaitymo skatinimo iniciatyvos	1
Šiaulių	1
Sklaida užsienyje	1
Šiaulių	1
Kultūros ir(ar) meno srities konkursai	38
Alytaus	5
Kauno	4
Klaipėdos	8
Panevėžio	10
Šiaulių	3
Telšių	3
Utenos	4
Vilniaus	1
Iš viso	81

26 priedas. Skaitmeninių kultūros objektų sklaidos programos finansavimo per LKT statistika, 2015–2017 m.

Regionai	Pateiktos paraiškos	Finansuotos paraiškos
Alytaus	4	-
Kauno (be Kauno m.)	5	-
Klaipėdos (be Klaipėdos m.)	2	-
Panevėžio	12	7
Šiaulių	9	2
Tauragės	2	1
Telšių	6	2
Utenos	12	4
Vilniaus (be Vilniaus m.)	3	-
Kauno m.	20	3
Klaipėdos m.	8	3
Vilniaus m.	83	23
Iš viso	166	45

27 priedas. Atminties institucijos: kultūros vertybių restauravimo programos finansavimo per LKT statistika, 2015–2017 m.

Regionai	Pateiktos paraiškos	Finansuotos paraiškos
Alytaus	4	4
Kauno (be Kauno m.)	11	8
Klaipėdos (be Klaipėdos m.)	12	10
Marijampolė	5	4
Panevėžio	11	11
Šiaulių	10	9
Tauragės	6	5
Telšių	6	5
Utenos	10	8
Vilniaus (be Vilniaus m.)	2	2
Kauno m.	18	12
Klaipėdos m.	7	6
Vilniaus m.	32	20
Iš viso	134	104

Šaltinis: LKT (2018).

28 priedas. Rekomenduojamas lentelės formos pavyzdys programos vertinimo kriterijų įgyvendinimo stebėsenai.

Programos tikslų ir uždavinių kodai	Vertinimo kriterijaus kodas ir pavadinimas	Vertinimo kriterijų		Asignavimai		Nukrypimų nuo plano priežastys ir tolesni veiksmai
		planuotos reikšmės	faktinės reikšmės	planuoti	faktiniai	
Tikslas 02 Organizuoti bei teikti socialines paslaugas įvairioms miesto gyventojų socialinėms grupėms	R-02-02-01 Socialinių paslaugų gavėjų skaičius socialinių paslaugų įstaigose	2029	2149	26164	22697	Nukrypimas nuo plano 3466,6 tūkst. eurų (13,2%). Faktiniai asignavimai atspindi suteiktų paslaugų apimtį pagal priimtus darbų aktus ir sąskaitas. Skirtumas tarp planuotų (patikslintų) lėšų susidarė dėl Savivaldybės skolos tiekėjams. Planuojami sprendimai...
Uždavinys 02 Užtikrinti senyvo amžiaus asmenų ir asmenų su negalia socialinę priežiūrą ir globą	P-02-02-02-01 Gyventojų skaičius Fabijoniškių socialinių pasaugų namuose	84	88	5795	4970	Paašikintos priežastys ir planuojami sprendimai...
	P-02-02-02-02 Socialinių paslaugų gavėjų skaičius namuose (pagalba į namus)	1100	1403			